
**Проект на
План за интегрирано
развитие на община Каварна
2021-2027 г.**

2021 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК ТАБЛИЦИ	3
ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ	5
УВОД	7
1. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА КАВАРНА	9
1.1 Обща характеристика на общината	9
1.2 Демографско развитие	11
1.3 Състояние на местната икономика	26
1.4 Образование и образователна инфраструктура	38
1.5 Здравеопазване	43
1.6 Социални услуги	44
1.7 Спортни и младежки дейности	46
1.8 Култура и културно-историческо наследство	47
1.9 Транспортна и техническа инфраструктура	52
1.10 Състояние на околната среда, влияние на глобалните климатични промени, природни рискове, рискови територии и зони	73
1.11 Селищна мрежа и жилищен сектор	89
1.13 Връзка на общината със съседните територии извън административните ѝ граници	101
2. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОВЕДЕНА АНКЕТА НА НАСЕЛЕНИЕТО	103
3. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ	106
Част II ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА КАВАРНА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.	109
2.1 Основни насоки за стратегическо развитие на община Каварна	109
2.2. Визия и приоритети за развитие за периода 2021-2027 г.	121
2.2.1 Визия за развитие на община Каварна	123
2.2.2 Стратегически приоритети за развитие на община Каварна	124
2.3. Програма за развитие на туризма	141
ЧАСТ IV. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЗОНИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД ЗА УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ НУЖДИ И ЗА ПОДКРЕПА НА ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ И НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДРУГИ ОБЩИНИ	151
ЧАСТ V. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО И ОПИСАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ	154
ЧАСТ VI. МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ	173
ЧАСТ VII. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО	179

СПИСЪК ТАБЛИЦИ

- Таблица 1: Община Каварна и Област Добрич - Основни характеристики
- Таблица 2: Население 2011-2019 г., НСИ
- Таблица 3: Население по постоянен и настоящ адрес 2011-2019 г. (брой)
- Таблица 4: Естествен прираст на населението, 2012 – 2019 г.
- Таблица 5: Механичен прираст на населението, 2012-2019 г.
- Таблица 6: Структура на населението по основни възрастови групи, 2011-2019г.
- Таблица 7: Структура на населението по основни възрастови групи по населени места в община Каварна – 2011-2019 г.
- Таблица 8: Население под, във и над трудоспособна възраст – 2019 г.
- Таблица 9: Структура на населението по специфични възрастови групи по населени места в община Каварна – 2011-2019 г. (брой)
- Таблица 10: Население на 15 и повече години по икономическа активност – 2019 г.
- Таблица 11: Равнище на безработица (средногодишно) – 2011-2019 г., ноември 2020 г.
- Таблица 12: Основни икономически показатели, община Каварна, 2019 г.
- Таблица 13: Улов на риба в община Каварна в периода 2013-2018 г., кг.
- Таблица 14: Структура на инвестициите по икономически дейности общо за периода 2013-2019 г.
- Таблица 15: Подкрепени проекти от оперативни програми 2004-2020 г. до 10.1.2021 г,
- Таблица 16: Развитие на базата за настаняване в община Каварна, 2013-2019 г.
- Таблица 17: Детски заведения – учебни години 2018/2019 г., 2019/2020 г.
- Таблица 18: Училища (общински и държавни) – учебни години 2019/2020г., 2020/2021г.
- Таблица 19: Социални услуги – 2019/2020 г.
- Таблица 20: Спортни обекти към 2020 г.
- Таблица 21: Читалища в община Каварна – местонахождение, физическо състояние, 2020 г.
- Таблица 22: Православни храмове и манастири в община Каварна
- Таблица 23: Дължина и структура на РПМ към 31.12.2019 г.
- Таблица 24: Гъстота на републиканската пътна мрежа по класове от общата дължина към 31.12.2019 г.
- Таблица 25: Относителен дял на републиканската пътна мрежа по класове от общата дължина към 31.12.2019 г.
- Таблица 26: Относителен дял на населението с достъп до високоскоростен Интернет и в бели и сиви зони – 2019 г.
- Таблица 27: Жилища и полезна площ на жилищата в община Каварна към 31.12.2019 г.
- Таблица 28: Жилища към 31.12.2019 г. по периоди на построяване
- Таблица 29: Жилища към 31.12.2019 г. по етажност на сградите в община Каварна
- Таблица 30: Жилища по форма на собственост – 2019 г.
- Таблица 31: Жилища към 31.12.2019 г. по материал на външните стени на сградата
- Таблица 32: Жилища по брой на стаите – 2019 г.
- Таблица 33: Жилища към 31.12.2019 г. по благоустроеност
- Таблица 34: Обитавани жилища в община Каварна по източник на водоснабдяване
- Таблица 35: Обитавани жилища в община Каварна по наличие на канализация

СПИСЪК ФИГУРИ

- Фигура 1: Население Община Каварна – 2011-2019 г.
- Фигура 2: Естествен прираст на населението, 2012-2019 г. (‰)
- Фигура 3: Община Каварна – Механичен прираст на населението, 2012-2019 г.
- Фигура 4: Структура на населението на община Каварна по основни възрастови групи (%)
- Фигура 5: Структура на населението по основни възрастови групи – 2019 г.
- Фигура 6: Показатели за демографско натоварване и демографско заместване – 2019 г.
- Фигура 7: Икономическа активност на населението – 2019 г. (спрямо населението на 15 и повече години)
- Фигура 8: Заети лица в отчетените нефинансови предприятия по икономически дейности (%)
- Фигура 9: Равнище на безработица, 2011-2020 г.
- Фигура 10: Динамика на икономическите показатели на община Каварна, 2013-2019 г.
- Фигура 11: Нетни приходи от продажби на човек от населението, хил. лв.
- Фигура 12: Нетни приходи от продажби, хил. лв.
- Фигура 13: Произведена продукция, хил. лв.
- Фигура 14: Разходи за придобиване на ДМА на човек от населението, лв.
- Фигура 15: Развитие на базата за настаняване в община Каварна, 2012-2019 г.
- Фигура 16: Транспортна достъпност в Североизточен регион
- Фигура 17: Природни местообитания по Закона за биологичното разнообразие и директивата на местообитанията
- Фигура 18: Територии под природни заплахи и риск в Североизточен регион
- Фигура 19: Райони под заплаха и риск от наводнение – Области Варна и Добрич
- Фигура 20: Полезна площ на жилищата – 2019 г. (кв. м.)
- Фигура 21: Жилища по периоди на построяване
- Фигура 22: Жилища по вид на конструкцията – 2019 г. (%)
- Фигура 23: Жилища по брой на стаите – 2019 г.
- Фигура 24: Обитавани жилища в община Каварна по наличие на канализация (%)
- Фигура 25: Центрове и оси на урбанистично развитие
- Фигура 26 Туристическа зона в рамките на землището с. Българево
- Фигура 27: Зона за ИТИ проекти между общини Каварна, Балчик и Шабла и общините от област Добрич

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

АМ	Автомагистрала
БАН	Българска академия на науките
БФП	Безвъзмездна финансова помощ
БПК	Биохимична потребност от кислород
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ВОМР	Водено от общността местно развитие
ВиК	Водопровод и канализация
ДГ	Детска градина
ДМА	Дълготрайни материални активи
ЕЕ	Енергийна ефективност
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕСМ	Енергоспестяващи мерки
ЗВ	Закон за водите
ЗЕВИ	Закон за енергията от възобновяеми източници
ЗЗ	Защитени зони
ЗМ	Защитени местности
ЗТ	Защитени територии
ЗПУО	Закон за предучилищното и училищното образование
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ИАРА	Изпълнителна агенция по риболов и аквакултура
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
ИСИС	Иновационна стратегия за интелигентна специализация
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение
КАВ	Качество на атмосферния въздух
Кк	Курортен комплекс
МБАЛ	Многопрофилна болница за активно лечение
МИГ	Местна инициативна група
МИРГ	Местна инициативна рибарска група
МСП	Малки и средни предприятия
НПО	Неправителствена организация
НСИ	Национален статистически институт
НСМОС	Национална система за мониторинг на околната среда
НСМСП	Национална стратегия за малки и средни предприятия
ОВМ	Орнитологично важно място
ОП	Оперативна програма
о.п.	Обходен път
ОПИК	Оперативна програма Иновации и конкурентоспособност
ОПОС	Оперативна програма Околна среда
ОПРР	Оперативна програма Региони в растеж
ОПРЧР	Оперативна програма Развитие на човешките ресурси
ОСЗ	Общинска служба „Земеделие“
ОУ	Основно училище
ОУП	Общ устройствен план

ПВИ	Подпочвени водни източници
ПВТ	Повърхностни водни тела
ПВУ	План за възстановяване и устойчивост
ПГ	Професионална гимназия
ПГИ	Професионална гимназия по икономика
ПЕЕ	Програмата за енергийна ефективност
ПЗГ	Професионална земеделска гимназия
ПДК	Пределно допустимо количество
ПИРО	План за интегрирано развитие на община
ПНИЕВИБ	Програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива
ПМ	Пункт за мониторинг
ПМДР	Програма за морско дело и рибарство 2014-2020 г.
ПМДРА	Програма за морско дело, рибарство и аквакултура 2021-2027 г.
ПРР	Програма за развитие на районите
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПС за СДН	Прагова стойност за среднодневна норма
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПСПВ	Пречиствателна станция за питейни води
ПЧП	Публично-частно партньорство
ПУП	Подробен устройствен план
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУРН	План за управление на риска от наводнения
ПУРБ	План за управление на речен басейн
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РПМ	Републиканска пътна мрежа
РЗПРН	Региони със значителен потенциален риск от наводнения
СЗО	Световна здравна организация
СИР	Североизточен регион
СОП	Специални образователни потребности
СУ	Средно училище
СЦ	Специфична цел
ФПЧ	Фини прахови частици
ЦСОП	Център за специална образователна подкрепа
ЧПИ	Чуждестранни преки инвестиции.

УВОД

Основният документ, дефиниращ стратегическата рамка за развитие на община Каварна в периода 2021-2027 е Планът за интегрирано развитие на община (ПИРО).

Планът отчита новите подходи в прилагането на регионалната политика в страната, в т. ч. и предложенията за промяна в системата от документи за стратегическо планиране на регионалното и пространственото развитие съгласно последните промени на Закона за регионално развитие от 13 март 2020 г. Съгласно направените промени системата от документи за стратегическо планиране на регионалното и пространственото развитие обхваща:

- Национална концепция за регионално и пространствено развитие;
- Интегрирани териториални стратегии за развитие на регионите за планиране от ниво 2;
- План за интегрирано развитие на община.

Планът за интегрирано развитие на община Каварна за периода 2021-2027 година, съгласно чл. 13, ал. 1 от ЗРР, определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината и връзките ѝ с други общини в съответствие с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Североизточен регион за планиране от ниво 2 и Общия устройствен план на общината.

Според закона планът осигурява пространствена, времева и фактическа координация и интеграция на различни политики и планови ресурси за постигане на дефинираните цели за трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на общинската територия.

Планът на общината е разработен съгласно Методически указания за разработване и прилагане на Планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г. на Министерство на регионалното развитие и благоустройство (март 2020 г.), Закона за регионалното развитие и Правилника за неговото прилагане /ППЗРР/.

Използваният подход, методите и принципите при разработването и приемането на План за интегрирано развитие на Община Каварна гарантират в значителна степен, че стратегическият документ е в съответствие с нормативните изисквания в областта на регионалното развитие, както и с определените национални и регионални цели и приоритети на развитието в България. Важна основа за аналитичната и планова част на плана са приетите общински стратегии в областта на социалните услуги, общинската собственост, програмата за енергийна ефективност, програмата за насърчаване на използването на енергия от ВЕИ и др.

При разработване на плановия документ е осигурено съответствие с целите на Кохезионната политика на ЕС за периода 2021-2027 и допринася към цел на политиката 5 "Европа по-близо до гражданите" чрез „насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони и на местните инициативи“.

ПИРО на община Каварна е и с релевантни цели и приоритети на развитието на България като Стратегия 2030, проекта на национален план за възстановяване и устойчивост,

секторни стратегии, Споразумение за партньорство 2021-2027, Оперативните програми за програмен период 2021-2027, Зелената сделка, Морския пространствен план на България.

Планът е разработен при активно консултиране с широк кръг заинтересовани страни – организации, институции, бизнес, както и с физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към развитието на общината чрез провеждане на анкети, набиране на проектни идеи, обсъждане на проекта на ПИРО.

Със заповед 986/03.11.2020 г., заповед 1053/23.11.2020г. и заповед 124/15.02.2021г. на Кмета на община Каварна е сформирана работна група, отговорна за подготовката, изготвянето и одобряването на План за интегрирано развитие на община Каварна за периода 2021-2027г.

ПИРО се обсъжда и приема от Общинския съвет по предложение на кмета на общината, съгласно Правилника за прилагане на ЗРР.

Одобреният План за интегрирано развитие на община Каварна се представя за информация пред съответния Регионален съвет за развитие в срок до три месеца от неговото приемане от съответния общински съвет.

Очаквани резултатите от приемането на ПИРО:

- Обогатяване и разширяването на информационната основа на общината, осигуряваща възможност за идентифицирани и териториално дефинирани конкретни проблеми за община Каварна, изведени изводи с тенденциите за развитие на общината и отчетени характеристиките на вътрешния потенциал за развитие на община Каварна;
- Изведени стратегически цели и приоритети за развитие на общината за периода 2021-2027;
- Определени зони за въздействие със специфични характеристики ;
- Разработена програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие
- Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране климатичните промени и за намаляване риска от бедствия
- Създадени необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО.

1. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА КАВАРНА

1.1 Обща характеристика на общината

Община Каварна е една от 14 крайморски общини на страната, разположена в Североизточен регион, на територията на област Добрич. Тя включва 21 населени места, обединени около един град - гр. Каварна, център на общината. Общият брой на населението е 13877 души, от които 10690 души са градското население (НСИ, 2019 г.). Общата територия е 483 000 дка.

Местоположението на община Каварна оказва влияние върху нейното развитие. Общината се намира на 49 километра от областния град Добрич, и на 65 км от град Варна. Разстоянието до столицата е 540 км. Доизграждането на автомагистрала „Хемус“ значително ще подобри транспортната свързаност и достъпност на общината. Благоприятно въздействие ще окаже и изграждането на магистрала „Черно море“. Друг съществен фактор е нейното разположение в северното Черноморие и ролята на морето върху всички аспекти, свързани с нейното развитие.

Разположена в най-източните части на Дунавската равнина, общината е с равнинен, равнисто-хълмист **релеф**. В границите на общината попадат и части от Черноморското крайбрежие – брегова ивица и шелф. Красивото крайбрежие на Каварна се простира на 42 км, а общата площ на плажовете в общината е 74 000 м².

Климатът на общината попада под въздействието на Черно море. Територията е в район с най-малки валежи в България, което е предпоставка за значима уязвимост към атмосферно засушаване. Близостта на воден басейн е причина за голяма влажност през цялата година. Характерна особеност за общината е ветровият режим – студени континентални северни въздушни маси през зимата.

Територията на общината не се отличава с голямо **почвено разнообразие** – основно черноземи, които осигуряват добро естествено плодородие и благоприятно се съчетават с климатичните особености на района. Независимо от по-ниските валежи, селскостопанските култури се осигуряват добре с влага благодарение на високата атмосферна влажност и ниската изпаряемост в зоната на Черноморското крайбрежие, което прави почвено-климатичните и релефни условия благоприятни за развитието и продуктивните възможности на основните селскостопански култури на територията.

От нерудните **полезни изкопаеми** се добива варовик от съществуващите кариери „Българево“ и „Крупен“. При с. Българево е разкрито находище на природен газ с локално значение. На територията на общината се намира част от Добруджанското каменовъглено находище с установени запаси от черни каменни въглища, чийто добив едва ли ще се осъществи поради очаквания енергиен преход и реализирането на „Зелената сделка“ на ЕС.

Община Каварна е бедна на повърхностни **водни ресурси** на сушата – няма реки и езера. Хидрографската мрежа на територията на общината е представена от суходолия и оврази с непостоянен воден режим. Варовиковите почвообразуващи скали способстват за ниския модул на оттока и за формиране на карстови подземни води, които са важен

източник за водоснабдяване на населените места. **Минерална вода** е разкрита на дълбочина 1100 м.

Морето е важен ресурс за развитието на територията – за икономиката, и в частност, за туризма. Качеството на черноморските води е обусловено от вълновия режим, режима на теченията, температурно-солевия режим и др. хидрофизични показатели. Силно влияние върху характера на морското вълнение оказва нос Калиакра – на юг от носа вълновият режим е по-смекчен. Морските води се отличават с редица предимства по състав, соленост и температура. През лятото солеността на повърхността се понижава до 14 – 16 ‰, а в прибрежната зона достига до 5 – 10 ‰. На останалото пространство на морето, извън устията на реките, солеността се колебае около 17 – 17,5 ‰. Тези предимства правят морските води подходящи за нуждите на профилактиката, лечението и отдиха. В крайбрежните зони изискванията към водите отговарят на параметрите за туризъм и изискванията на Директива 76/160 на ЕС.

Общинската територия е с **разнообразни природни забележителности**, биоразнообразие, защитени зони и защитени територии. Разнообразните природни ресурси придават уникален характер на територията – достъп до море, хълмисти местности, равнинни територии, скали и плата, обособени малки естествени плажове. Болата е обявен за един от най-красивите морски заливи в света.

От екологична гледна точка в района на община Каварна компонентите на природната среда са относително запазени и територията на общината може да бъде причислена към екологично чистите територии.

В таблица 1 са дадени основни характеристики на социално-икономическия комплекс на община Каварна и нейното място в областния комплекс.

Таблица 1

Община Каварна и Област Добрич - Основни характеристики

Показател	Община Каварна	Област Добрич	% на общината от областта
Територия (дка)	481367	4719713	10.20%
Брой населени места	21	215	9.77%
Население (бр.), 2019 г.	13877	171809	8.08%
Гъстота на населението (души/кв.км), 2019 г.	28.8	36.4	
Коефициент на урбанизация, 2019 г.	77.0%	69.0%	
Коефициент на възрастова зависимост, 2019 г.	58.4%	57.6%	
Отн. дял на населението в подтрудоспособна възраст (%), 2019 г.	13.9%	14.1%	
Отн. дял на населението в трудоспособна възраст (%), 2019г.	63.1%	63.5%	
Отн. дял на населението в надтрудоспособна възраст (%), 2019 г.	23.0%	22.4%	
Обработваема земя на човек (дка/човек), 2019 г.	34.2	20.1	
Заети лица (бр.), 2019 г.	3049	37867	8.2%
Равнище на безработица, м.август 2020 г. (%)	5.42%	5.59%	

Показател	Община Каварна	Област Добрич	% на общината от областта
Коефициент на икономическа активност, 2019 г.	47.8%	54.1%	
Нетни приходи от продажби на човек от населението (хил.лв.), 2018 г.	26707	22481	

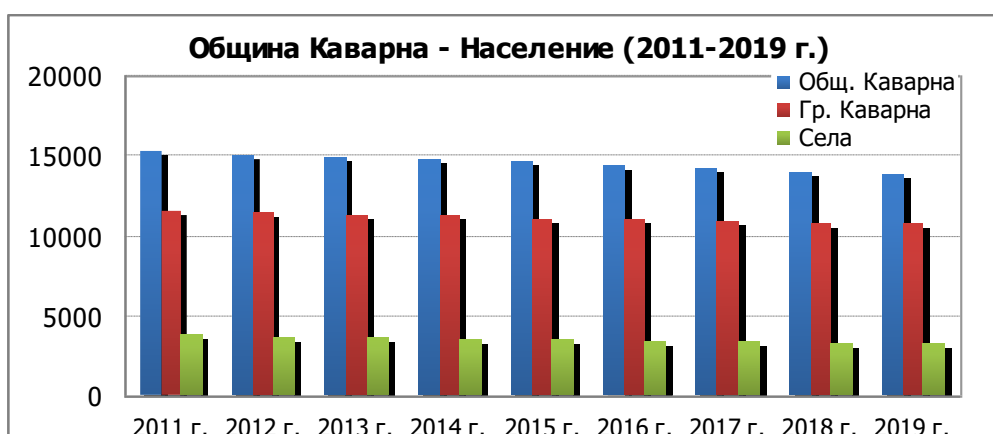
Източници: НСИ, Агенция по заетостта

1.2 Демографско развитие

1.2.1 Брой и динамика на населението

По показател „население“ община Каварна попада в категорията на малките общини (с население до 30 хил. д.). Според данните на НСИ през 2019 г. населението на община Каварна е 13877 д., на град Каварна – 10690 д. Община Каварна (както и останалите общини в областта и преобладаващата част от общините в страната) е с отрицателен прираст на населението (табл. 2, фиг. 1).

Фигура 1

Източник: НСИ

За анализирания период 2011-2019 г. темповете на намаляване на годишния брой на населението на община Каварна са относително равномерни, като средно за периода намалението е 1.1%. След 2011 г. е налице по-нисък интензитет на намаление на населението на общината и населените места, което се вижда и от фигура 2.

Градското население като абсолютен брой за периода 2011-2019 г. бележи тенденция на намаление (от 11549 д. през 2011 г. на 10690 д. през 2019 г.) или средногодишно с 0.9%. Населението на селата също намалява за периода от 3809 д. през 2011 г. на 3187 д. през 2019 г. или с 2%. Сравненията показват близка динамика на демографски спад с област Добрич (средногодишно за периода от 1.1%), но в общината този спад е значително по-силно изявен в селата (2% спрямо 1.1% за област Добрич).

Динамиката на населението на община Каварна за периода 2011-2019 г. по населени места е представена в таблица 2.

Таблица 2: Население 2011-2019 г., НСИ

	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	Прираст 2011-2019 г.		
	брой									общ	ср.годишен	
										брой	брой	%
Общ. Каварна	15358	15076	14942	14757	14575	14394	14208	14020	13877	-1481	-165	-1.1
<i>Гр.Каварна</i>	11549	11417	11321	11212	11055	10982	10873	10767	10690	-859	-95	-0.9
<i>Села</i>	3809	3659	3621	3545	3520	3412	3335	3253	3187	-622	-69	-2.0
с. Белгун	345	330	328	319	329	319	329	321	334	-11	-1	-0.4
с. Било	31	25	22	21	20	17	15	15	13	-18	-2	-10.1
с. Божурец	101	98	105	102	108	99	94	92	79	-22	-2	-2.5
с. Българево	1321	1271	1250	1218	1185	1156	1125	1112	1089	-232	-26	-2.2
с. Видно	157	137	131	125	127	120	113	108	102	-55	-6	-4.9
с. Вранино	240	227	226	222	223	220	214	214	215	-25	-3	-1.2
с. Иречек	6	6	4	4	3	2	2	2	1	-5	-1	-16.7
с. Камен бряг	56	54	59	58	53	50	47	42	43	-13	-1	-2.8
с. Крупен	42	35	32	32	31	28	28	27	27	-15	-2	-5.3
с. Могилище	98	88	89	92	83	81	76	74	57	-41	-5	-5.6
с. Нейково	71	64	64	63	57	57	56	53	51	-20	-2	-3.7
с. Поручик Чунчево	40	35	33	27	24	24	20	18	17	-23	-3	-9.7
с. Раковски	224	216	208	208	223	221	213	206	196	-28	-3	-1.5
с. Свети Никола	208	194	192	192	190	186	181	178	179	-29	-3	-1.7
с. Селце	105	104	104	105	108	91	90	79	79	-26	-3	-3.0
с. Септемврийци	439	451	456	451	442	439	441	431	427	-12	-1	-0.3
с. Топола	138	141	137	131	145	142	136	133	139	1	0	0.1
с. Травник	8	16	17	16	12	16	18	13	9	1	0	0.8
с. Хаджи Димитър	96	89	90	84	84	77	72	72	71	-25	-3	-3.4
с. Челопечене	83	78	74	75	73	67	65	63	59	-24	-3	-3.8
Обл. Добрич	189677	186445	184680	182808	180601	178438	176145	173831	171809	-17868	-1985	-1.1
В градовете	130580	128721	127645	126256	124214	123051	121666	120259	118492	-12088	-1343	-1.1
В селата	59097	57724	57035	56552	56387	55387	54479	53572	53317	-5780	-642	-1.1
Североизточен регион	966097	957460	954536	949957	944458	939262	933705	929035	924870	-41227	-4581	-0.5
В градовете	702145	701491	700199	696392	689586	687278	684339	682177	678815	-23330	-2592	-0.4
В селата	263952	255969	254337	253565	254872	251984	249366	246858	246055	-17897	-1989	-0.8
Р България	7364570	7284552	7245677	7202198	7153784	7101859	7050034	7000039	6951482	-413088	-45899	-0.6
В градовете	5339575	5307868	5291675	5267480	5227182	5204385	5181755	5159129	5125407	-214168	-23796	-0.5
В селата	2024995	1976684	1954002	1934718	1926602	1897474	1868279	1840910	1826075	-198920	-22102	-1.2

Източник: НСИ

По данни на ГД „ГРАО“ населението на община Каварна по постоянен адрес към края на 2019 г. е 15889 души, а по настоящ адрес¹ – 15276 души, а към м. септември 2020 г. – 15810 души по постоянен адрес и 15305 души – по настоящ адрес (табл. 3). Докато в селата на общината броят на населението по настоящ адрес е по-висок от този по постоянен адрес, за град Каварна тенденцията е обратна (табл. 3).

Таблица 3

Население по постоянен и настоящ адрес 2011-2019 г. (брой)

Години	Община Каварна		Град Каварна		Села		Област Добрич	
	Постоянен адрес	Настоящ адрес	Постоянен адрес	Настоящ адрес	Постоянен адрес	Настоящ адрес	Постоянен адрес	Настоящ адрес
2011 г.	16783	16128	12710	11886	4073	4242	235340	205514
2012 г.	16669	16021	12718	11882	3951	4139	233949	203608
2013 г.	16568	15909	12669	11833	3899	4076	232558	201918
2014 г.	16460	15779	12631	11783	3829	3996	231150	200200
2015 г.	16319	15634	12575	11661	3744	3973	229636	198553
2016 г.	16270	15560	12580	11682	3690	3878	228678	197465
2017 г.	16106	15378	12480	11589	3626	3789	227434	195917
2018 г.	15996	15334	12456	11629	3540	3705	226172	194750
2019 г.	15889	15276	12407	11638	3482	3638	225009	193789
2020 г. - м.септември	15810	15305	12361	11650	3449	3655	223943	193084

Източник: ГД "ГРАО"

Процесът на намаление на населението е резултат както на отрицателно естествено възпроизводство, така също, макар и в значително по-малка степен - на отрицателно механично салдо.

Характеристиката на естественото движение на населението на община Каварна за периода 2012-2019 г. показва, че *раждаемостта* не би могла да компенсира повишената смъртност на населението. За анализирания период броят на родените лица в общината се движи в диапазона 100 - 150 д. годишно, като през 2019 г. те са 113. *Коефициентът на раждаемост* (на 1000 д. от населението - ‰) през 2012 г. е 9.1‰, а през 2019 г. – 8.1‰, сходен със средния за област Добрич (съответно 9.0‰ - 2012 г. и 7.8‰ - 2019 г.), близък, но под средния за Североизточен регион (съответно 9.8‰ и 8.6‰) и за страната (9.5‰ и 8.8‰) (табл. 4, фиг. 2).

Таблица 4

Естествен прираст на населението, 2012-2019 г.

	Родени	Умрели	Естествен прираст	Раждаемост	Смъртност	Естествен прираст
	брой			на 1000 д. от населението - ‰		
2012 г.						
Общ. Каварна	139	236	-97	9.1	15.5	-6.4
Гр. Каварна	106	129	-23	9.2	11.2	-2.0
Села	33	107	-74	8.9	28.7	-19.8

¹ Настоящият адрес заменя действащата до 1.01.2000 г. адресна регистрация на гражданите. Това е адресът, който отговаря на документално заявеното местоживее на лицето.

	Родени	Умрели	Естествен прираст	Раждаемост	Смъртност	Естествен прираст
	брой			на 1000 д. от населението - ‰		
Обл. Добрич	1689	2961	-1272	9.0	15.8	-6.8
В градовете	1113	1620	-507	8.6	12.5	-3.9
В селата	576	1341	-765	9.9	23.1	-13.2
СИР	9412	13413	-4001	9.8	14.0	-4.2
В градовете	6782	8245	-1463	9.7	11.7	-2.0
В селата	2630	5168	-2538	10.2	20.1	-9.9
Р България	69121	109281	-40160	9.5	15.0	-5.5
В градовете	51658	66333	-14675	9.7	12.5	-2.8
В селата	17463	42948	-25485	8.8	21.6	-12.8
2019 г.						
Общ. Каварна	113	211	-98	8.1	15.1	-7.0
Гр. Каварна	86	130	-44	8.0	12.1	-4.1
Села	27	81	-54	8.4	25.2	-16.8
Обл. Добрич	1356	2912	-1556	7.8	16.8	-9.0
В градовете	920	1723	-803	7.7	14.4	-6.7
В селата	436	1189	-753	8.2	22.2	-14.0
СИР	7956	13482	-5526	8.6	14.5	-5.9
В градовете	5843	8521	-2678	8.6	12.5	-3.9
В селата	2113	4961	-2848	8.6	20.1	-11.5
Р България	61538	108083	-46545	8.8	15.5	-6.7
В градовете	45991	68551	-22560	8.9	13.3	-4.4
В селата	15547	39532	-23985	8.5	21.6	-13.1

Източник: НСИ

Смъртността е другият основен показател на естественото възпроизводство на населението в община Каварна. Раждаемостта като цяло не може да осигури положителен естествен прираст на населението на общината, тъй като влиянието на смъртността е по-неблагоприятно (фиг. 2).

Фигура 2

Източник: НСИ

Аналогично на раждаемостта, която е в състояние на относително стационаране, смъртността също е с черти на стагнация с неголеми различия през периода. За анализирания период в община Каварна броят на умрелите лица възлиза на 210-240 д. годишно. Този брой е почти два пъти по-висок от броя на ражданията. Основна причина за по-високия брой на случаите на умирация се дължи на влошената възрастова структура на населението (застаряваща), което в комбинация със средната продължителност на живот води до по-висока смъртност.

Коефициентът на смъртност (брой умрели на 1000 д. от населението) е около 15‰, като през 2019 г. той е 15.1‰ (табл. 4). Средногодишният коефициент на смъртност за общинския център – гр. Каварна (12.1‰), е по-нисък от средния за общината и 2 пъти по-нисък от средния за селата в общината (25.2‰).

Естественят прираст, като резултат от стойностите на раждаемостта и смъртността, е отрицателен. Това личи от данните в таблица 4. Средногодишните стойности на коефициента варират от -6.4‰ до -7.0‰.

Статистическите данни показват, че възможностите за естественото възпроизводство на населението в община Каварна са ограничени, т.е. липсват възможности за нарастване на броя на населението по естествен път.

Община Каварна е засегната от **миграционни движения**, както вътре в общината, така и извън границите ѝ. Отчетени са и миграционните движения, включващи както заселване на лица от други общини, така и изселване на население извън общината. Тези процеси са важни и до голяма степен зависят от състоянието на местната икономика, условията на живот, от поведенчески и други мотивации за заселване и изселване. Данни за механичното движение на населението в периода 2012 - 2019 г. се съдържат в таблица 5.

Таблица 5

Механичен прираст на населението, 2012-2019 г.

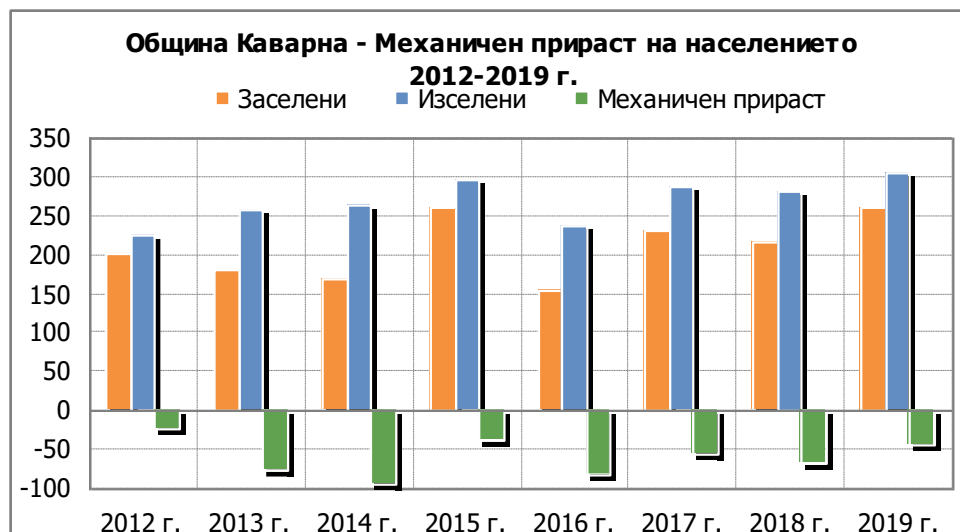
Година	Общ. Каварна			В т.ч.: гр. Каварна			В т.ч.: Села			Област Добрич			Р България		
	Заселени	Изселени	Механичен прираст	Заселени	Изселени	Механичен прираст	Заселени	Изселени	Механичен прираст	Заселени	Изселени	Механичен прираст	Заселени	Изселени	Механичен прираст
2012 г.	201	225	-24	97	138	-41	104	87	17	2246	2617	-371	96300	98812	-2512
2013 г.	180	257	-77	94	185	-91	86	72	14	2306	2827	-521	104948	106056	-1108
2014 г.	170	264	-94	92	172	-80	78	92	-14	2554	3066	-512	121135	123247	-2112
2015 г.	261	298	-37	101	208	-107	160	90	70	3505	4173	-668	144425	148672	-4247
2016 г.	155	238	-83	104	139	-35	51	99	-48	2549	3394	-845	117255	126584	-9329
2017 г.	231	288	-57	143	196	-53	88	92	-4	3063	3799	-736	139068	145057	-5989
2018 г.	216	283	-67	137	180	-43	79	103	-24	3049	3748	-699	139369	143035	-3666
2019 г.	261	306	-45	160	193	-33	101	113	-12	3978	4444	-466	166108	168120	-2012

Източник: НСИ

Статистическите данни показват, че в община Каварна в периода 2012-2019 г. *заселванията* варират през отделните години, като през 2019 г. броят на заселените лица в общината е 261 души. Заселванията, като демографски процес показват, че по-

привлекателен се очертава общинският център. Динамиката в броя на изселванията по години през периода 2012-2019 г. е неравномерно изразена. През последните години броят на изселените се запазва в диапазона около 280-300 д.

Фигура 3

Източник: НСИ

Механичният прираст на населението за общината, както и на областта и страната, е отрицателен. През 2019 г. за община Каварна той е -45 д.

1.2.2 Структури на населението

Основната възрастова структура на населението на общината е с изменения в броят и делът на лицата и в трите групи възрасти в посока на застаряване, което е характерно и за населението на областта, СИР и страната (табл. б).

Таблица б

Структура на населението по основни възрастови групи - 2011-2019 г.

	Общо население	0-14 г.	15-64 г.	65+	0-14 г.	15-64 г.	65+
		брой			относителен дял - %		
2011 г.							
Община Каварна	15358	2171	10382	2805	14.1	67.6	18.3
Област Добрич	189677	26123	129641	33913	13.8	68.3	17.9
Североизточен регион	966097	135791	666002	164304	14.1	68.9	17.0
Р България	7364570	975272	5027901	1361397	13.2	68.3	18.5
2019 г.							
Община Каварна	13877	1927	8761	3189	13.9	63.1	23.0
Област Добрич	171809	24276	109050	38483	14.1	63.5	22.4
Североизточен регион	924870	136036	598069	190765	14.7	64.7	20.6
Р България	6951482	1002258	4445136	1504088	14.4	64.0	21.6

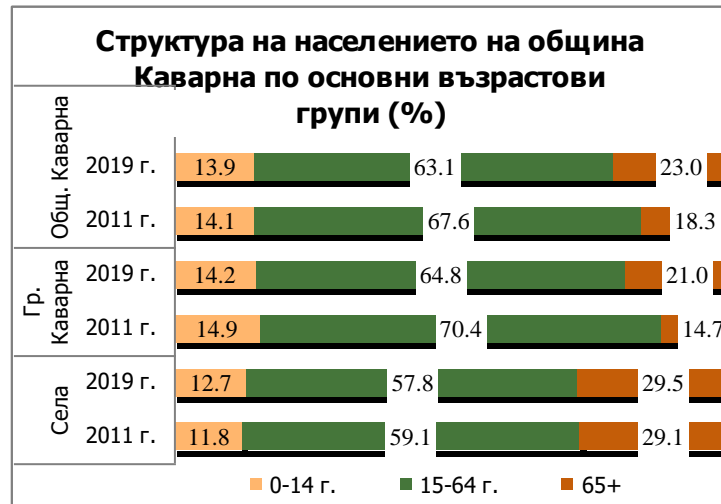
Източник: НСИ

От общия брой на населението на община Каварна към 2019 г. – 13877 д., разпределението по основни възрастови групи (табл. 7, фиг.4) е, както следва:

- 1927 д. са във възрастовата група до 14 години, което съставлява 13.9% от общия брой на населението;
- 8761 д. са във възрастовата група 15-64 години (63.1%);
- 3189 д. са на 65 и повече години (23.0%).

Фигура 4

Източник: НСИ

По населени места възрастовата структура на населението на община Каварна е представена в таблица 7.

Таблица 7

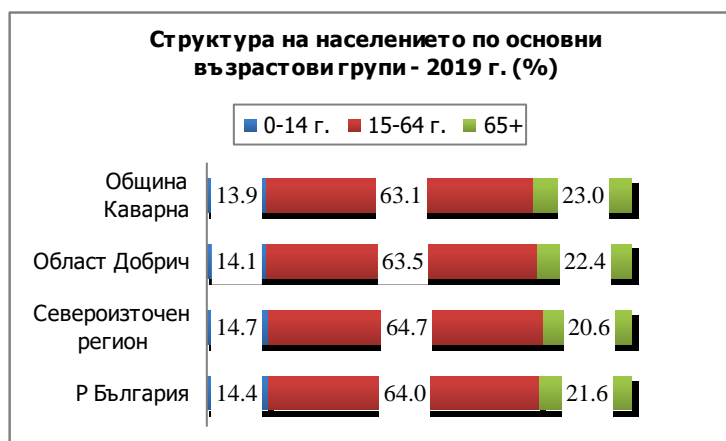
Структура на населението по основни възрастови групи по населени места в община Каварна - 2011 - 2019 г.

Населени места	2011 г.				2019 г.			
	Общо	0-14 г.	15-64 г.	65+	Общо	0-14 г.	15-64 г.	65+
Брой								
Общ. Каварна	15358	2171	10382	2805	13877	1927	8761	3189
<i>гр. Каварна</i>	<i>11549</i>	<i>1723</i>	<i>8130</i>	<i>1696</i>	<i>10690</i>	<i>1522</i>	<i>6919</i>	<i>2249</i>
<i>Села - общо</i>	<i>3809</i>	<i>448</i>	<i>2252</i>	<i>1109</i>	<i>3187</i>	<i>405</i>	<i>1842</i>	<i>940</i>
с. Белгун	345	60	189	96	334	72	174	88
с. Било	31	0	11	20	13	0	4	9
с. Божурец	101	11	67	23	79	4	47	28
с. Българево	1321	119	861	341	1089	110	651	328
с. Видно	157	12	74	71	102	3	50	49
с. Вранино	240	46	136	58	215	34	130	51
с. Иречек	6	0	2	4	1	0	0	1
с. Камен бряг	56	1	16	39	43	1	16	26
с. Крупен	42	4	12	26	27	2	9	16
с. Могилище	98	14	52	32	57	4	26	27
с. Нейково	71	4	42	25	51	6	19	26
с. Поручик Чунчево	40	1	10	29	17	0	5	12
с. Раковски	224	26	113	85	196	29	116	51
с. Свети Никола	208	6	149	53	179	2	128	49
с. Селце	105	7	65	33	79	7	38	34
с. Септемврийци	439	115	269	55	427	111	263	53

Населени места	2011 г.				2019 г.			
	Общо	0-14 г.	15-64 г.	65+	Общо	0-14 г.	15-64 г.	65+
с. Топола	138	15	92	31	139	10	99	30
с. Травник	8	0	5	3	9	3	6	0
с. Хаджи Димитър	96	2	47	47	71	2	29	40
с. Челопечене	83	5	40	38	59	5	32	22
Обл. Добрич	189677	26123	129641	33913	171809	24276	109050	38483
Относителен дял - %								
<i>гр. Каварна</i>	<i>100.0</i>	<i>14.9</i>	<i>70.4</i>	<i>14.7</i>	<i>100.0</i>	<i>14.2</i>	<i>64.8</i>	<i>21.0</i>
<i>Села - общо</i>	<i>100.0</i>	<i>11.8</i>	<i>59.1</i>	<i>29.1</i>	<i>100.0</i>	<i>12.7</i>	<i>57.8</i>	<i>29.5</i>
с. Белгун	100.0	17.4	54.8	27.8	100.0	21.6	52.1	26.3
с. Било	100.0	0.0	35.5	64.5	100.0	0.0	30.8	69.2
с. Божурец	100.0	10.9	66.3	22.8	100.0	5.1	59.5	35.4
с. Българево	100.0	9.0	65.2	25.8	100.0	10.1	59.8	30.1
с. Видно	100.0	7.6	47.2	45.2	100.0	2.9	49.1	48.0
с. Вранино	100.0	19.2	56.7	24.1	100.0	15.8	60.5	23.7
с. Иречек	100.0	0.0	33.3	66.7	100.0	0.0	0.0	100.0
с. Камен бряг	100.0	1.8	28.6	69.6	100.0	2.3	37.2	60.5
с. Крупен	100.0	9.5	28.6	61.9	100.0	7.4	33.3	59.3
с. Могилище	100.0	14.3	53.1	32.6	100.0	7.0	45.6	47.4
с. Нейково	100.0	5.6	59.2	35.2	100.0	11.8	37.3	50.9
с. Поручик Чунчево	100.0	2.5	25.0	72.5	100.0	0.0	29.4	70.6
с. Раковски	100.0	11.6	50.5	37.9	100.0	14.8	59.2	26.0
с. Свети Никола	100.0	2.9	71.6	25.5	100.0	1.1	71.5	27.4
с. Селце	100.0	6.7	61.9	31.4	100.0	8.9	48.1	43.0
с. Септемврийци	100.0	26.2	61.3	12.5	100.0	26.0	61.6	12.4
с. Топола	100.0	10.9	66.7	22.4	100.0	7.2	71.2	21.6
с. Травник	100.0	0.0	62.5	37.5	100.0	33.3	66.7	0.0
с. Хаджи Димитър	100.0	2.0	49.0	49.0	100.0	2.8	40.9	56.3
с. Челопечене	100.0	6.0	48.2	45.8	100.0	8.5	54.2	37.3
Общ. Каварна	100.0	14.1	67.6	18.3	100.0	13.9	63.1	23.0
Обл. Добрич	100.0	13.8	68.3	17.9	100.0	14.1	63.5	22.4
СИР	100.0	14.1	68.9	17.0	100.0	14.7	64.7	20.6
Р България	100.0	13.2	68.3	18.5	100.0	14.4	64.0	21.6

Източник: НСИ

Фигура 5

Източник: НСИ

Населението на град Кааварна е със значително по-благоприятна възрастова структура в сравнение с населението на селата, в които близо 30% е на 65 и повече години.

Разпределението на населението на общината, на градското и селското население по отношение на *под, във и над трудоспособната възраст* на фона на състоянието на възрастовия състав на населението на областта и страната през 2019 г. е представено в таблица 8.

Таблица 8

Население под, във и над трудоспособна възраст - 2019 г.

Възрастови групи	Общо			В градовете			В селата		
	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
	Брой								
Община Каварна	15216	7385	7831	11481	5585	5896	3735	1800	1935
Под трудоспособна	2308	1164	1144	1835	907	928	473	257	216
В трудоспособна	9239	4827	4412	7302	3797	3505	1937	1030	907
Над трудоспособна	3669	1394	2275	2344	881	1463	1325	513	812
Област Добрич	188088	92342	95746	129668	63055	66613	58420	29287	29133
Под трудоспособна	27887	14341	13546	18448	9552	8896	9439	4789	4650
В трудоспособна	115364	60981	54383	83336	43220	40116	32028	17761	14267
Над трудоспособна	44837	17020	27817	27884	10283	17601	16953	6737	10216
Р България	6951482	3369646	3581836	5125407	2461774	2663633	1826075	907872	918203
Под трудоспособна	1066554	548178	518376	803929	412904	391025	262625	135274	127351
В трудоспособна	4156198	2179809	1976389	3144552	1621061	1523491	1011646	558748	452898
Над трудоспособна	1728730	641659	1087071	1176926	427809	749117	551804	213850	337954
	Относителен дял - %								
Община Каварна	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Под трудоспособна	15.2	15.8	14.6	16.0	16.2	15.7	12.7	14.3	11.2
В трудоспособна	60.7	65.4	56.3	63.6	68.0	59.5	51.9	57.2	46.9
Над трудоспособна	24.1	18.8	29.1	20.4	15.8	24.8	35.4	28.5	41.9
Област Добрич	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Под трудоспособна	14.8	15.5	14.1	14.2	15.1	13.4	16.2	16.4	16.0
В трудоспособна	61.4	66.1	56.8	64.3	68.6	60.2	54.8	60.6	49.0
Над трудоспособна	23.8	18.4	29.1	21.5	16.3	26.4	29.0	23.0	35.0
Р България	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Под трудоспособна	15.3	16.3	14.5	15.7	16.8	14.7	14.4	14.9	13.9
В трудоспособна	59.8	64.7	55.2	61.3	65.8	57.2	55.4	61.5	49.3
Над трудоспособна	24.9	19.0	30.3	23.0	17.4	28.1	30.2	23.6	36.8

Източник: НСИ

Развитието на възрастовата структура на населението на община Каварна (по основни възрастови групи) дава възможност да бъдат направени следните изводи:

- тенденцията на намаляване на контингента от население в трудоспособна възраст води до ограничаване на активното население на общината;
- контингентите с възпроизводствени възможности, които са в основата на нарастване на населението застаряват.

Възрастовата структура на населението на общината (под, във и над трудоспособна възраст) е по-неблагоприятна за община Каварна в сравнение с областта и страната. Към 2019 г. делът на населението в под трудоспособна възраст в общината е 15.2%, този

на населението в трудоспособна – 60.7% и на населението в над трудоспособна възраст – 24.1%.

Специфичните възрастови групи са демографски фактор, отчитан основно при оразмеряване на потребностите от инфраструктура на образованието (включително на предучилищното обучение) и на някои дейности от здравеопазването и социалните услуги. Те включват следните възрастови контингенти: 0- 2 години; 3 - 6 години; 7 - 14 години; 15-18 години. За периода 2011-2019 г. се наблюдава тенденция на намаляване на абсолютния брой на населението на всички от горепосочените специфични възрастови групи. Това е резултат от очертаната тенденция на намаляване на фертилността и от миграцията на семейства с деца от тези възрастови групи.

По населени места структурата на населението по специфичните възрастови групи е представена в таблица 9.

Таблица 9

Структура на населението по специфични възрастови групи по населени места в община Каварна - 2011-2019 г.,брой

	2011 г.					2019 г.				
	Общо население	Възрастови групи				Общо население	Възрастови групи			
		0-2	3-6	7-14	15-18		0-2	3-6	7-14	15-18
Общ. Каварна	15358	406	609	1156	692	13877	331	474	1122	542
гр. Каварна	11549	316	491	916	547	10690	259	375	888	426
Села - общо	3809	90	118	240	145	3187	72	99	234	116
с. Белгун	345	7	20	33	6	334	15	22	35	20
с. Било	31	0	0	0	0	13	0	0	0	0
с. Божурец	101	5	3	3	3	79	1	1	2	3
с. Българево	1321	22	26	71	54	1089	26	28	56	28
с. Видно	157	0	1	11	3	102	1	1	1	3
с. Вранино	240	12	11	23	9	215	4	8	22	14
с. Иречек	6	0	0	0	0	1	0	0	0	0
с. Камен бряг	56	1	0	0	0	43	0	0	1	0
с. Крупен	42	2	2	0	0	27	0	0	2	0
с. Могилище	98	3	6	5	1	57	0	1	3	0
с. Нейково	71	1	2	1	3	51	1	1	4	1
с. П. Чунчево	40	0	0	1	1	17	0	0	0	0
с. Раковски	224	4	7	15	7	196	6	7	16	6
с. Св. Никола	208	2	0	4	2	179	0	0	2	1
с. Селце	105	2	1	4	6	79	2	2	3	1
с. Септемврийци	439	25	33	57	37	427	14	23	74	29
с. Топола	138	3	6	6	6	139	0	3	7	3
с. Травник	8	0	0	0	1	9	0	0	3	2
с. Х. Димитър	96	0	0	2	3	71	1	0	1	2
с. Челопечене	83	1	0	4	3	59	1	2	2	3
Обл. Добрич	189677	5233	7228	13662	8171	171809	4069	6119	14088	6653
СИР	966097	29052	37296	69443	40137	924870	24294	35231	76511	34782
Р България	7364570	208208	265185	501879	292118	6951482	188599	265187	548472	248346

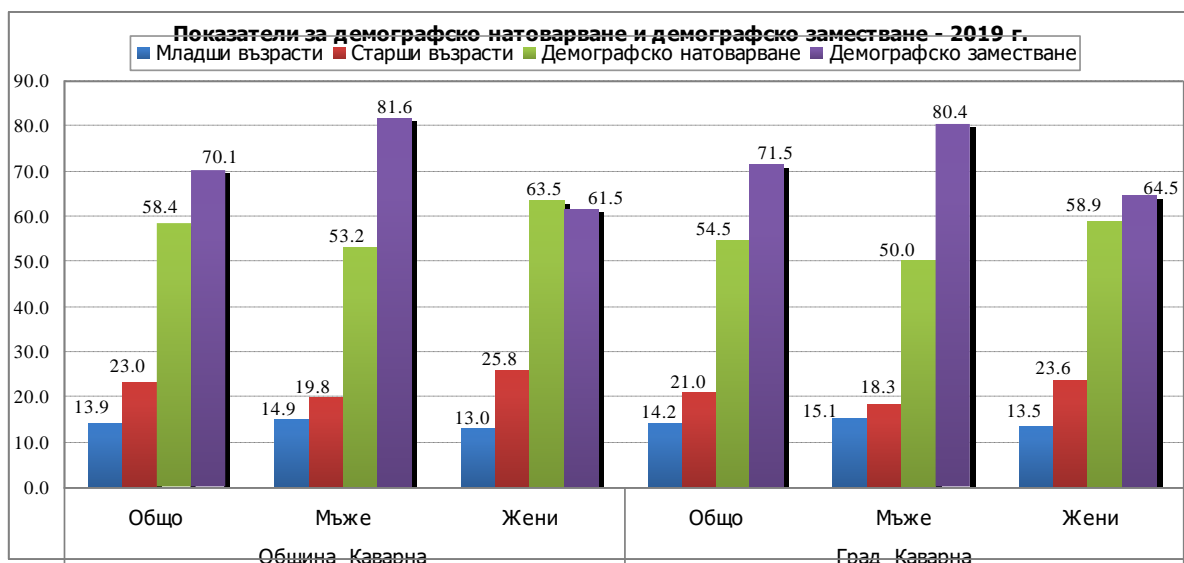
Източник: НСИ

Относителният дял на най-младото население до 14-годишна възраст в общината (13.9%) е под средната стойност за страната (14.4%). Сред мъжете тази стойност е по-

висока - 14.9%, от стойността за жените - 13.0%. В града най-младото население съставлява 14.2%, като сред мъжете делът също е по-висок (15.1%) от този за жените (13.5%). Общо за общината населението на възраст 65 и повече години е 23.0%. Този относителен дял е по-висок от общия за страната, който е 21.6%. От всички живеещи в общината мъже, 19.8% са на тази възраст. В града техният дял е 18.3%. Сред жените относителните дялове са съответно 25.8 и 23.6%.

При характеристиката на възрастовата структура на населението е отчетен и друг важен индикатор, който е от значение за работната сила – **демографско натоварване** (съотношението между броя на лицата от населението в „зависимите“ възрасти - населението под 15 и на 65 и повече години на 100 лица от населението в „независимите“ възрасти - от 15 до 64 години). За община Каварна този коефициент за 2019 г. е 58.4%. За центъра на общината съотношението на населението между зависимите и независимите възрасти през 2019 г. е 54.5%. За сравнение средният коефициент за област Добрич е 57.6%, за Североизточен регион – 54.6%, страната – 56.4%. Натоварването на трудоспособното население от страна на младшите възрасти в общината е по-малко за сметка на натоварването със старо население - показателите са съответно 22.0 и 32.5%. При тези съотношения 40.4% от общото демографско натоварване се формира от младшите възрасти, а 59.6% се дължи на старото население.

Фигура 6

Източник: НСИ

Съществен измерител за характеризиране на развитието на трудоспособното население, респ. трудовите ресурси, е и **демографското заместване**. Възпроизводството на трудовите ресурси се осъществява в условията на влошената демографска ситуация в страната. Докато през 2011 г. 100 излизащи от трудоспособна възраст лица в страната са били замествани от 70 млади хора, то през 2019 г. стойността на този показател за страната е 66 души (вливащи се лица в трудоспособното население на 100 излизащи). За област Добрич този коефициент се променя от 68.2 през 2011 г. на 67.8 през 2019 г., за СИР - от 74 на 71, за община Каварна - от 72 на 70, следвайки общата тенденция на намаление за страната. Това означава, че в общината няма цялостно заместване на работната сила.

Структурата по пол на населението на община Каварна е с пропорции, които са сходни със средните за областта, СИР и страната. Към 2019 г., от общия брой на населението на общината (13877 души), мъжете са 6680 души, а жените – 7197. Поради по-високата средна продължителност на живота при жените, съответно е и по-големият им дял в по-високите възрастови групи. Броят на мъжете преобладава във възрастите до 50 години. С нарастването на възрастта се увеличават броят и относителният дял на жените от общото население на общината.

Образователната структура на населението е един от важните качествени параметри по отношение на значението му като работна сила. Данните за образователната структура по общини се наблюдават при преброяванията на населението и на жилищния фонд. Очаква се новото преброяване да се осъществи през 2021. При преброяването на населението, проведено през 2011 г., разпределението на населението над 7 годишна възраст (14343 д.) на община Каварна по образователно равнище е следното:

- висше образование (университетско и колежанско) – 1707 д.(11.9%);
- средно образование – 5315 д. (37.1%);
- основно образование – 3779 д. (26.3%);
- начално и незавършено начално – 3095 д. (21.6%);
- никога не посещавали училище – 411 д. (2.9%).

Етническият състав също се наблюдава от НСИ при преброяванията на населението. *Българската етническа група* в община Каварна към 1.02.2011 г. е доминираща, като обхваща 10673 д., или 77.6% от лицата доброволно декларирали етническото си самоопределение. *Лицата от турската етническа група* са 591 д. според самоопределението им, с относителен дял 4.3%. Броят на лицата, отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност към турската етническа група, е основно в гр. Каварна – 502 д. Населението от *ромския етнос* наброява 2075 д. – 15.1%, според етническото си самоопределение, най-много лица са се самоопределили в гр. Каварна и с. Белгун. Към *други етнически групи* са се самоопределили 89 души (0.6%). Лицата, които *не се самоопределят*, са 326 в с. Септемврийци.

1.2.3 Икономически активно население и пазар на труда

В категорията „*икономически активно население*“ се включват лицата във възрастовите групи над 15 години. В него се включват както заетите, така и безработните лица, т.е. работната сила на общината.

Таблица 10

Население на 15 и повече години по икономическа активност – 2019 г.

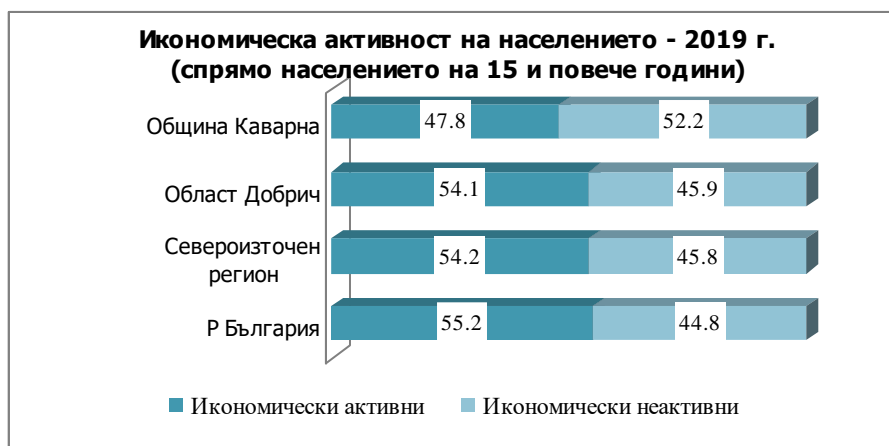
	Население на 15 и повече години	Икономически активни	
	брой	брой	отн. дял - %
Общ. Каварна	11950	5717	47.8
Обл. Добрич	147533	79873	54.1
Североизточен регион	788834	427876	54.2
Р България	5949224	3282740	55.2

Източници: НСИ, Агенция по заетостта

Данните за 2019 г. показват, че при населението над 15 години (11950 д) общият брой на икономически активното население в община Каварна е 5717 д., а на икономически неактивното – 6233 д. (табл. 10).

Коефициентът на икономическа активност за община Каварна е 47.8% (2019 г.), значително по-нисък от този средно за област Добрич (54.1%) и страната – 55.2%.

Фигура 7

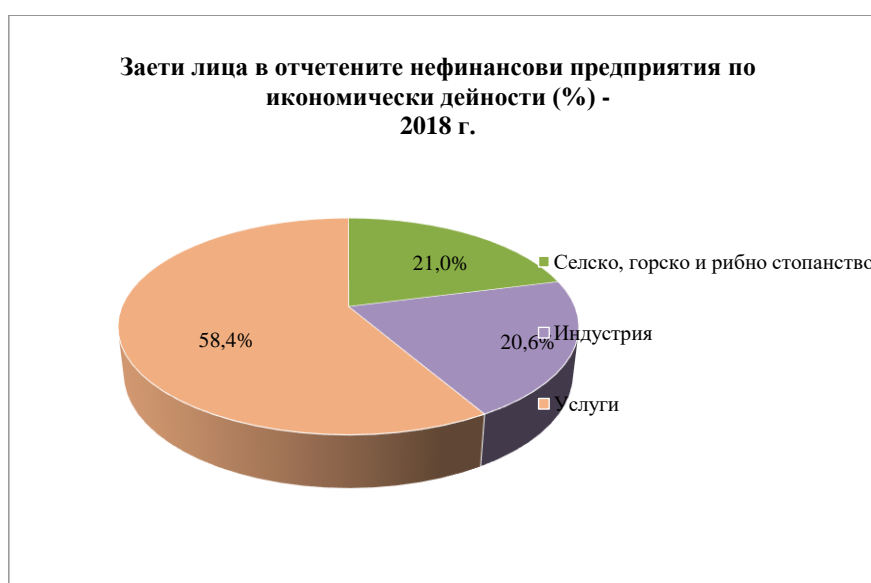

Източници: НСИ, Агенция по заетостта

Заетост

Броят на **заетите лица** е един от индикаторите за състоянието на икономиката. В община Каварна през 2018 г. в отчетените нефинансови предприятия са заети общо 3122 д. С най-висок дял са заетите в отчетените нефинансови предприятия в услугите (58.4% от общо заетите през 2018 г.). На второ място по дял на заетите с минимална разлика са заетите в останалите две икономически дейности – индустрията (20.6%) и селското, горското и рибното стопанство (21.0%) от общо заетите лица в отчетените нефинансови предприятия в общината.

Фигура 8

Източник: НСИ

Безработица

Състоянието на безработицата в общината за периода 2011-2020 г. е представено в таблица 11 и фигура 9.

Таблица 11

Равнище на безработица - 2011-2019 г. (средногодишно), м. ноември 2020 г.

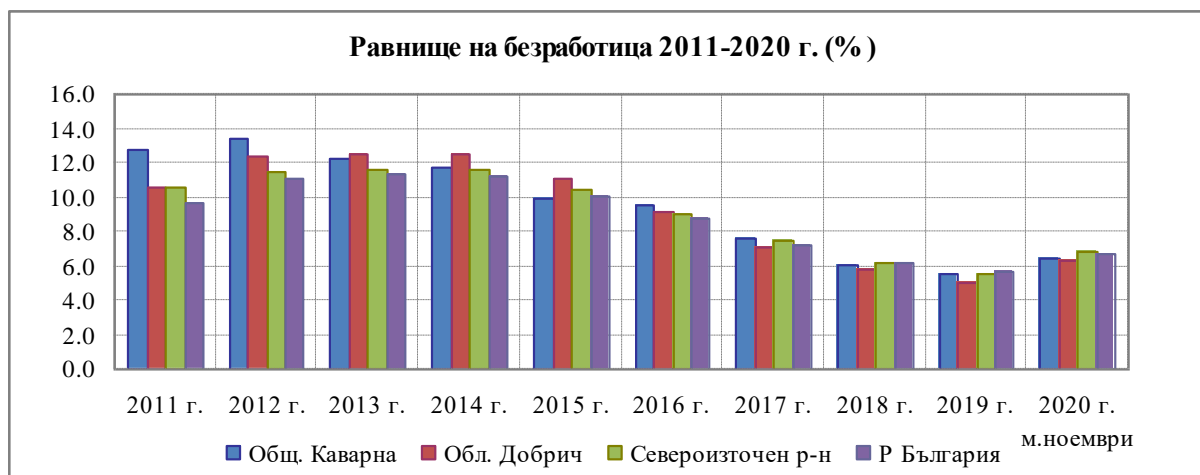
Териториално ниво	Иконом. активни брой	Регистр. безработни брой	Регистр.безработни до 29 г. вкл.		Регистр.безработни с регистрация над 1 г.		Равнище на безработица %
			брой	%	брой	%	
2011 г.							
Общ. Каварна	6552	833	135	16.2	241	28.9	12.71
Обл. Добрич	88653	9333	1628	17.4	3277	35.1	10.53
СИР	449243	47572	8426	17.7	18030	37.9	10.59
Р България	3438920	332601	63690	19.1	118135	35.5	9.67
2012 г.							
Общ. Каварна	5717	769	121	15.7	239	31.1	13.45
Обл. Добрич	79873	9894	1796	18.2	3033	30.7	12.39
СИР	427876	48977	9300	19.0	16567	33.8	11.45
Р България	3438920	364537	74779	20.5	118832	32.6	11.10
2013 г.							
Общ. Каварна	5717	701	128	18.3	165	23.5	12.26
Обл. Добрич	79873	9955	1671	16.8	3012	30.3	12.46
СИР	427876	49428	8863	17.9	16330	33.0	11.55
Р България	3282740	371380	74720	20.1	121954	32.8	11.31
2019 г.							
Общ. Каварна	5717	319	38	11.9	4	1.3	5.58
Обл. Добрич	79873	3974	431	10.8	417	10.5	4.98
СИР	427876	23912	2792	11.7	6037	25.2	5.59
Р България	3282740	185266	24001	13.0	47871	25.8	5.64
2020 г. (м. ноември)							
Общ. Каварна	7750	498	37	11.6	22	3.9	6.4
Обл. Добрич	79873	5022	512	10.9	369	9.9	6.3
СИР	427876	29207	3261	11.2	6498	22.2	6.8
Р България	3282740	218840	25426	10.6	44594	19.2	6.7

Източник: Агенция по Заетостта

Динамиката в броя на безработните лица за периода 2011 – 2019 г. е в широк диапазон, през 2020 г. тя е повлияна от световната пандемия от COVID-19, засегнала и страната. В структурата на безработните е регистрирано нарастване на броя на категориите лица, които са най-потърпевши на пазара на труда. На първо място това са лицата регистрирани като безработни повече от 1 година. Освен тях като най-уязвими на пазара на труда са лицата с ниско образование, ниска квалификация или без квалификация. Те са и най-застрашените категории лица от социално изключване.

Нивото на регистрираната безработица в община Каварна (6.4%, 2020 г. м. ноември) е по-ниско от средното за страната (6.7%) и СИР (6.8%), и близо до средното за област Добрич (6.3%).

Източник: Агенция по Заетостта

Основни изводи

- Процесът на намаление на населението, характерен за страната като цяло, за Североизточен регион и област Добрич се наблюдава и за община Каварна.
- Очертаните тенденции в естественото движение на населението бележат възпроизводство с отрицателен естествен прираст, но с по-нисък интензитет през последните години.
- Наблюдава се намаление на родилните контингенти и на най-репродуктивната възрастова група (15-34 г.).
- Нето-миграцията е отрицателна, по-изявена е временната трудова миграция, свързана с пазара на труда.
- Възрастовата структура на населението на община Каварна се характеризира със застаряване на населението, като процесът е по-силно изразен при селското население и предимно при малките населени места;
- Наблюдава се понижение на коефициента на демографско заместване, което дава отражение на трудовия потенциал на общината;
- Наблюдава се тенденция към задълбочаване на процеса на демографско застаряване на населението, дължаща се от една страна на постоянен спад в естествения прираст на населението в община Каварна, а от друга страна на миграцията на млади хора (19-39 г.).
- Негативна характеристика на трудовия пазар в общината е по-ниският относителен дял на икономически активното население спрямо лицата над 15 годишна възраст, в сравнение със средното ниво за областта и страната. Тенденцията на намаляване на контингента от население в трудоспособна възраст води до ограничаване на активното население на общината, от което се формира и работната ѝ сила. Високият дял на неактивното население е едно ограничение за икономическия растеж. Много висок е и делът на младежите, които нито учат, нито работят. Една от причините е ниската им пригодност към пазара на труда.

- При условията, при които функционира и се променя съвременният пазар на труда – на високи изисквания по отношение на търсенето на работната сила и на засилваща се конкуренция при предлагането, образователното равнище и професионалната квалификация, степента на притежаваните ключови знания и умения стават определящи за качеството на човешкия фактор. В условията на индустриално реструктуриране и значителни технологични промени, в т.ч. ускорено развитие на информационните процеси, постоянното подобряване и развитие на качеството на работната сила като равнище на притежаваните компетенции, става основен фактор за повишаване на регионалната конкурентоспособност на икономиката.
- Неблагоприятна образователна структура на населението с висок дял на населението с ниско и без образование.
- Като цяло, перспективите през развитието на общината зависят до голяма степен от овладяването на негативните демографски процеси.

1.3 Състояние на местната икономика

1.3.1. Икономическа динамика, секторна структура и фактори на развитието

Характеристиките на специфичните ресурси на община Каварна определят тенденциите и степента на икономическо развитие. В общината няма работещо голямо предприятие, което да създава работни места и формира клъстерни производства и/или вериги на доставчици. Водещите сектори са селско стопанство (във вътрешността на територията) и туризъм и свързаните с него услуги в крайбрежните райони. Общината е привлекателна за чуждестранни инвеститори, но в сектори, които нямат голям принос към висока заетост на местното население – вятърни паркове.

Таблица 12

Основни икономически показатели, община Каварна, 2019 г.

	Брой пред-приятия	Произведена продукция ¹	Нетни приходи от продажби	Заети лица ²	Дълготрайни материални активи
	брой	Хил. лв.	Хил. лв.	брой	Хил. лв.
Общо (всички икономически дейности, с изключение на сектори К, О, Т и У)	789	266 688	299 565	3 045	783 866
Селско, горско и рибно стопанство	154	79 965	88 305	653	80 430
Добивна промишленост	-	-	-	-	-
Преработваща промишленост	50	25 566	26 399	453	11 531
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	40	111 407	68 500	73	484 970
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	..	..	..	..	..
Строителство	25	7 208	7 864	102	1 717
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	248	15 306	64 369	695	20 815
Транспорт, складиране и пощи	27	2 884	2 898	72	668
Хотелиерство и ресторантьорство	72	26 929	31 310	667	108 743
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..	..	..	..	116
Операции с недвижими имоти	37	..	3 311	34	71 677
Професионални дейности и научни изследвания	26	1 090	1 082	39	786

	Брой предприятия	Произведена продукция ¹	Нетни приходи от продажби	Заети лица ²	Дълготрайни материални активи
Административни и спомагателни дейности	15	1 410	1 339	39	217
Образование	5	113	113	5	..
Хуманно здравеопазване и социална работа	15	1 771	1 761	99	1 683
Култура, спорт и развлечения	10	123	123	12	..
Други дейности	57	816	829	69	343

¹ Показателят е изчислен по методологията на Структурна бизнес статистика.

² Данните са преизчислени в еквивалент на пълна заетост.

".." Конфиденциални данни

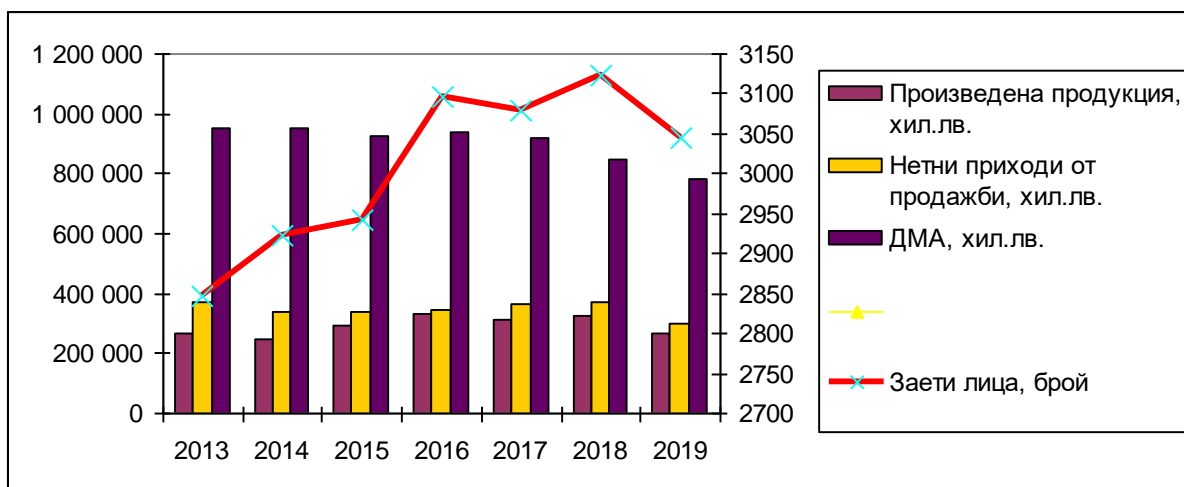
"-" Няма случай

Източник: НСИ

Към 2019 г. по данни на НСИ на територията на общината работят 789 предприятия, в които са заети 3045 души. В структурата на икономическите субекти по отрасли с висок относителен дял е отрасъл "Селско, горско и рибно стопанство" (30% от активните фирми), следван от отраслите „Хотелиерство и ресторантьорство" (10%) и „Преработваща промишленост" (9%). Тук има много висок дял на фирми, заети с производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия (с 41.8% на произведената продукция и 22.9% от реализираните нетни приходи от продажби), както и от отрасъл "Търговия и ремонтни услуги" (21.5% от нетните приходи от продажби и 5.7% - произведена продукция). Делът на строителството и транспорта е минимален (2.7% и 1%). Според броя наети лица, 92% от фирмите на територията са микропредприятия (среден брой на персонала 2 наети), 54 фирми (6.8%) са малки (10-49 заети), а останалите 10 фирми са с персонал между 50 и 249 наети лица.

В периода 2013-2019 г. се наблюдава нестабилен общ икономически растеж на общината. Данните на НСИ показват тенденция на нарастване на произведената продукция и нетните приходи от продажби през периода 2014-2018 г., но от 2019 г. се отчита спад на преобладаващата част на икономическите дейности, който продължи и през 2020 г. Тенденция към общ спад на дълготрайните материални активи (ДМА) се отбелязва през същия период.

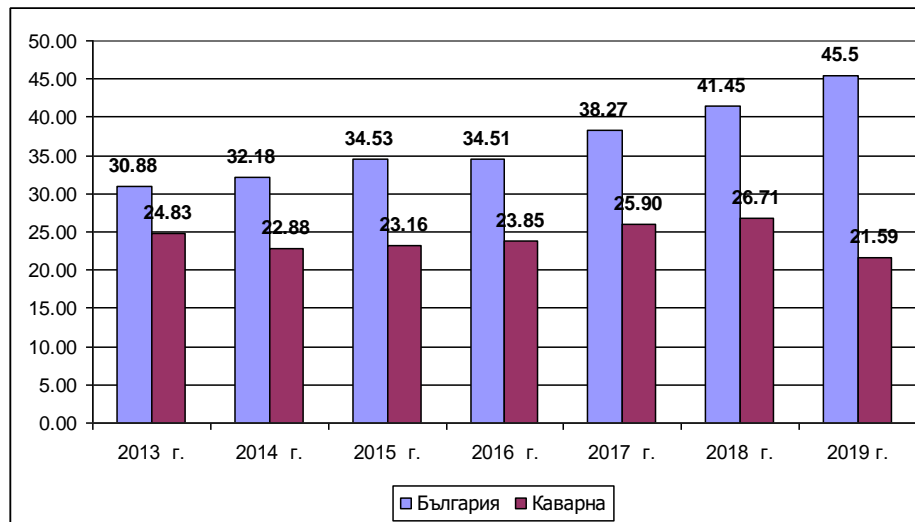
Фигура 10 Динамика на икономическите показатели на община Каварна, 2013-2019 г.

Източник: НСИ

Равнището на икономическо развитие на община Каварна, измерено с показателя Нетни приходи от продажби на човек от населението, определя значително по-ниска от средната за страната стойност (21.6 хил. лв. срещу 45.5 хил.лв.). Динамиката на нарастване на равнището на икономическо развитие е повече от два пъти по-ниска в общината, което определя необходимостта от ускоряване на растежа и повишаване на конкурентоспособността на местната икономика като цяло. Неблагоприятен факт е икономическият спад, отбелязан през 2019 и 2020 г.

Фигура 11: Нетни приходи от продажби на човек от населението, хил.лв

Източник: НСИ

Икономическият комплекс на общината има следните характеристики:

- Селското, горското и рибното стопанство съставлява основен дял на икономиката на общината, като през 2019 г. нетните приходи от продажби е 29.5%, а произведената продукция – 30%. Земеделските територии заемат над 87% от общата площ на общината. Обработваемата земя е почти 90% от земеделските територии. Почвено-климатичните условия са благоприятни и подходящи за развитие на зърнени, зърнено-фуражни и маслодайни култури: пшеница, ечемик, царевица и слънчоглед; отглеждане на лозя (върху подходящи почви); овощарство и зеленчукопроизводство. Основните земеделски структури са частните кооперации, арендатори, частни семейни стопанства и лични стопанства. Районът е един от големите производители на селскостопанска продукция в страната. Застъпени са и двата подотрасъла на селското стопанство - растениевъдство и животновъдство (в по-малка степен). В последните години се регистрира тенденция за лозови насаждения, основно бели сортове. Стремещът за диверсифициране на насажденията, както и наличието на външно субсидиране за етерично-маслени култури, има отражение и в Каварна. Над 3000 декара са лавандулови насаждения. Има изградени дестилерии. Интересът към тази доходносна култура се увеличава, а с това и декарите насаждения. Красотата и ароматът на насажденията са в основата на т.н. лавандулов туризъм, развиващ се отскоро и тук. Това поставя нуждата от добри практики в сферата, като съчетаване с налични туристически ресурси, спа-услуги и т.н. Увеличават се и лозовите насаждения и свързаното с това винопроизводство, основно на бутикови вина. Все

още относително слабо се прилагат биосертифициране и биодинамика, като методи освен конвенционално отглеждане на култури. Животновъдството на територията не е от съществено значение. Основен проблем в развитието на отрасъла е липсата на затворен цикъл „земя-краен продукт“, което се определя като една от причините за ограничени брой преработващи селскостопанската продукция мощности с висока добавена стойност.

- Сектор „Рибарство и аквакултури“, макар и с малък относителен дял в местните икономики, създава предпоставки за разнообразяване на структурата на икономиката и създаване на добавена стойност на местните ресурси. Секторът обхваща дейностите, свързани с производство, преработка и маркетинг на продукти от риболов и аквакултури. Риболовът е специфичен подотрасъл на местната икономика на крайбрежните общини, чието развитие е свързано с близостта на Черно море. Местата за разтоварване на продукти от стопански риболов на територията на Република България са общо 75 на брой, като десетте от тях с най-голяма използваемост и значимост са Созопол, Несебър, Варна, Каварна, Балчик, Поморие, Север Експорт (Варна), Крапец, Родоп 1 (Варна) и Дуранкулак. В същото време се отбелязва определена тенденция на силен спад в общия размер на улова в общините Варна, Каварна и Бургас. На територията на общината има действащо рибарско селище, а регистрираните две рибарски кооперации с основна дейност улов и търговия на риба не осъществяват дейност. Според данни на Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури през 2017 г. около 1.7 % от трудоспособното население на територията се занимава с риболов и риболовни дейности.

Таблица 13

Улов на риба в община Каварна в периода 2013-2018 г., кг

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.
Каварна	1 188 869	988 855	1 002 062	808 039	799 796	587 456

Източник: Изпълнителна агенция по риболов и аквакултура (ИАРА)

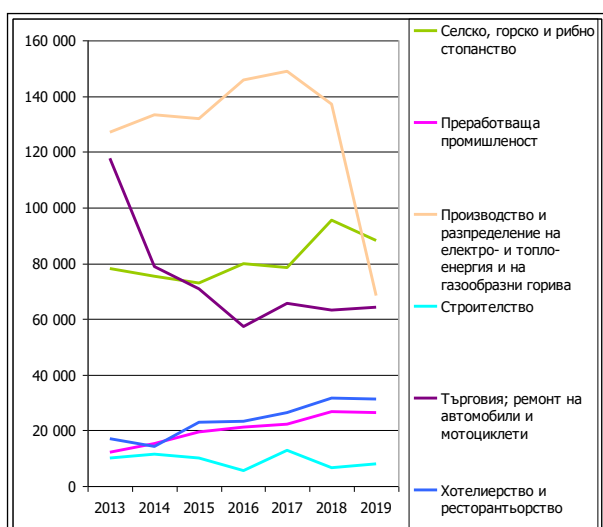
Броят на регистрираните рибовъдни стопанства е десет и заемат обща площ от близо 3000 дка. От тези рибовъдни стопанства седем са мидени ферми, а останалите три са за друг вид аквакултури: пет - в община Каварна. Ориентацията за развитие на аквакултурата е в следствие на отчетлива тенденция за намаляване на рибните и нерибните запаси (мекотели, ракообразни и др.), което изисква адекватни мерки за предотвратяване на изчезването им, което може да стане и чрез приоритетно развитие на аквакултури.

- **Преработващата промишленост** е важно структуроопределящо производство в общината, допринасящо за 9% от нетните приходи от продажби и 10% от произведената продукция. В сектора са заети 450 д. (преизчислени в еквивалент на пълна заетост). Преработващата промишленост отбелязва определен растеж в периода 2013-2018 г. (нарастването е 30% в номинално изражение), но от 2019 - 2020 г. е в застой. На територията на община Каварна са: производство на машини и оборудване; производство на текстил и изделия от текстил; производство на облекло; производство на хранителни продукти, напитки; дървен материал и изделия от него. Относителният дял на наетите в индустрията в общия брой наети лица в

периода 2013-2017 г. е 19%, но през 2019 г. намалява до 17%. Сравнението със средния показател за страната потвърждава изводът за относително слабото развитие на преработващата промишленост на територията на общината (през 2019 г. Средният показател за дял на наетите в индустрията в общия брой наети лица в страната е 32% или близо два пъти по-висок от този за община Каварна).

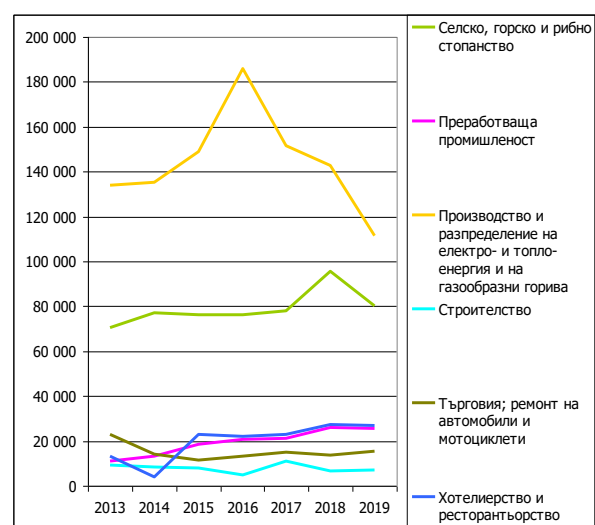
- В структурата на икономическите дейности **„Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива“** е с най-висок относителен дял - 41.8% от произведената продукция и 23% от нетните приходи от продажби. От 2016 г. се отчита известно намаление на произведената продукция и близо два пъти на нетните приходи от продажби. Община Каварна попада в т.н. зона на «голямата ветроенергетика», с най-подходящ природен потенциал (Калиакра). В общината най-интензивно изграждане на ВЕЦ се регистрира в периода 2008- 2010 г. Тук е изграден най-големият в България парк с ветрогенератори - „Свети Никола“, разпростиращ се на територия с размери 60 кв. км. Към момента общината не предвижда използване на енергийния потенциал на водния ресурс за производство на електроенергия от ВЕЦ. На територията няма термални извори, нагрети скали на по-голяма дълбочина и други алтернативни източници на геотермална енергия. Особеностите и ресурсите на територията насърчават използването на енергия от ВИ и биогорива, но въпреки наличният потенциал за използване на биомаса за енергийни цели, което може да доведе до икономия на електроенергия и скъпи вносни горива и до намаляване на енергийната зависимост, има ограничен интерес в тази посока. Зелената сделка и ориентирането към политика на производство на енергия от ВЕИ ще доведе до ново търсене и нарастване на това производство.
- Динамиката на развитие на структуроопределящите сектори на общинската икономика са показани по-долу.

Фигура 12: Нетни приходи от продажби, хил.лв.

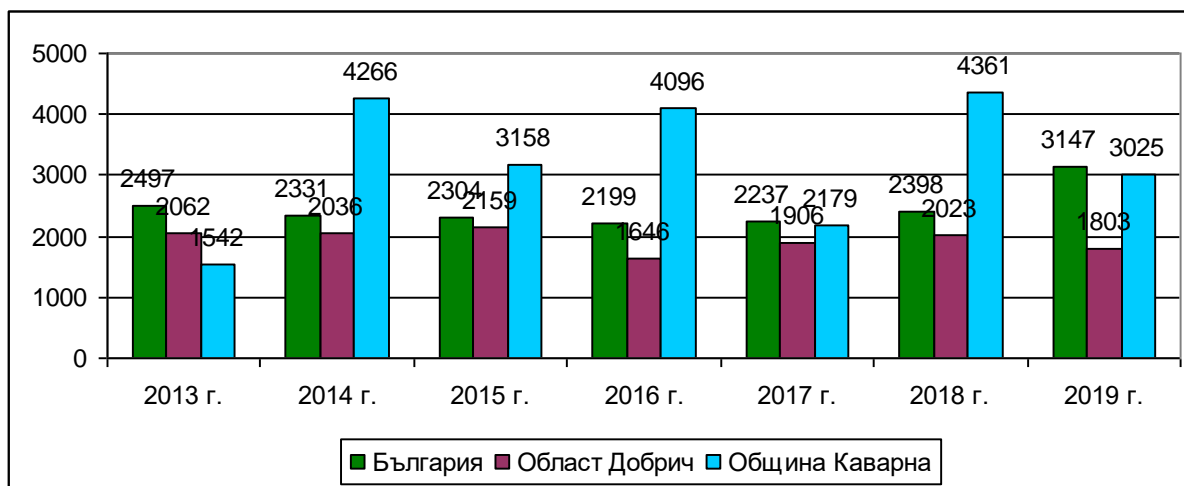
Източник: НСИ

Фигура 13: Произведена продукция, хил.лв.

- **Инвестиционната активност** в община Каварна е по-висока от средното равнище на човек от населението общо за страната и област Добрич. Показателят за разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА) на човек от населението в общината общо за периода 2013-2019 г. (3232 лв.) е 1.3 пъти по-висок от средния за страната (2445 лв.) и 1.7 пъти за област Добрич (1948 лв.).

Фигура 14: Разходи за придобиване на ДМА на човек от населението, лв.

Източник: НСИ

От общо 325 065 хил.лв. инвестиции в общината в периода 2013-2019 г. 30.3% са насочени към секторите Селско, горско и рибно стопанство, 36.8% - за Търговия, транспорт, хотелиерство и ресторантьорство, 10.4% - за добивна, преработваща и друга промишленост; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване, от които само 2.2% - за преработващата промишленост.

Таблица 14

Структура на инвестициите по икономически дейности общо за периода 2013-2019 г.

Икономическа дейност	%
Селско, горско и рибно стопанство	30.3%
Добивна, преработваща и друга промишленост; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	10.4%
в т.ч. преработваща промишленост	2.2%
Строителство	0.6%
Търговия, транспорт, хотелиерство и ресторантьорство	36.8%
Операции с недвижими имоти	2.2%
Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	1.0%
Образование; хуманно здравеопазване и социална работа	30.0%
Култура, спорт и развлечения, ремонт на домакински вещи и други дейности	0.7%

Източник: НСИ

Високият процент на нарастване на инвестициите в сектор Селско и рибно стопанство е до голяма степен резултат от подкрепата на Програмата за развитие на селските райони и Програмата за морско дело и рибарство. В резултат на това ДМА в сектора нарастват с над 40%, докато при останалите икономически дейности. С

23% нарастват и ДМА в преработващата промишленост, с 18% - в секторите търговия, Търговия, хотелиерство и ресторантьорство.

- **Инвестиции в общината се подкрепят и по линия на оперативните програми и други инструменти на ЕС.** Договорите по оперативни програми 2014 - 2020 г., изпълнявани на територията на община Каварна, сключени към 10.01.2021 г., са 25, на обща стойност 16 607 108.5 лв. (табл. 15). В тази сума не са включени финансираните от ОПИК, ПМДР и ПРСР проекти за преодоляване на икономическите последиствия от пандемията COVID-19. Десет проекта се подкрепят чрез Програма за морско дело и рибарство на обща стойност 9,1 млн. лв. или 55% от средствата, посочени в таблицата. По ПРСР (мерки по чл.96, т.2 от ЗПЗП) се подкрепят 7 проекти на обща стойност 2 753 763 лв. или 16.6% и БФП - 1986859.3 лв. По ОП „Иновации и конкурентоспособност“ се изпълняват 3 проекта на обща сума 1 756 028.5 лв. или 10.6%. По ОП „Развитие на човешките ресурси“ подкрепата е 9.2% от общите инвестиции, чрез изпълнението на 3 проекта на стойност 1 521 940.1 лв. По ОП „Околна среда“ се реализира проект „Техническа рекултивация на депо за отпадъци в землището на град Каварна“ с обща стойност 1 126 338.14 лв. В община Каварна се изпълняват и проекти по стратегия за ВОМР на МИРГ Шабла-Каварна-Балчик. Общината е и бенефициент по Съвместната оперативна програма за трансгранично сътрудничество по Европейски инструмент за съседство „Черноморски басейн 2014-2020“ и Програмата за трансгранично сътрудничество България Румъния 2014-2020 и др.

Таблица 15

Подкрепени проекти от оперативни програми 2014-2020г. до 10.1.2021г., лв.

Програми	Брой проекти	Обща стойност, лв.	БФП, лв.	Собствено съфинансиране от бенефициента	Реално изплатен и суми	Статус изпълнение на договора
ОПОС	1	1126338.1	1126338.1	0.0	381342.8	В изпълнение
ОПНО	1	395602.0	395602.0	0.0	395561.8	В изпълнение
ОПРЧР	3	1521940.1	1521940.1	0.0	776904.6	В изпълнение
ОПИК	3	1756028.5	944189.9	811838.6	1642328.5	В изпълнение
ПРСР (мерки по чл.96, т2 от ЗПЗП)	7	2753763.0	1986859.3	766903.8	840246.2	Сключен договор/ В изпълнение
ПМДР	10	9053436.6	4275505.6	4777931.0	2086716.6	Сключен договор/ В изпълнение
Общо	25	16607108.5	10250435.0	6356673.4	6123100.6	

Източник: ИСУН 2020

Основен бенефициент на средства по оперативните програми и другите програми за сътрудничество е местната власт с близо 50% от всички договорени суми.

- **Предприемаческа активност в общината е близка до средната за страната** (55 предприятия на 1000 д., при 59 средно за страната). По данни от НСИ най-висок е броят на активните фирми в общината към края на 2018 г. (815). В края на 2019 г. активни са 789 дружества. През периода 2013-2019 г. броят на предприятията в

общината нараства с 35, от които с 33 – в селското и рибно стопанство, 3 – в преработващата промишленост. Силно са намалели фирмите в строителството (с 20), производството и разпределението на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива (7).

- **По-ниски равнища на средната работна заплата** – около 80% от средните равнища за страната, което е фактор за постоянно и временно мигриране на трудоспособни контингенти към други региони по икономически причини.
- **Териториалното разпределение на икономическата активност** е силно поляризирано. Над 80% от заетостта е в общинския център гр. Каварна, където живее 77% от населението на общината.
- **Развитието на бизнес подкрепяща инфраструктура, в т.ч.** наличие на регулирани производствени терени, е от важно значение за нарастване на инвестиционната привлекателност на територията. Община Каварна е в процес на изработване и одобряване на нов общ устройствен план (ОУПО). Проектът на нов Общ устройствен план на общината следва да осигури нови производствени терени и зони при доказана необходимост.

1.3.2 Инвестиции в нови технологии

- Област Добрич, чиято съставна община е община Каварна, е **една от най-слабо иновативно представените области в страната**. Делът на малките и средните иновативни предприятия - % от всички МСП в областта, е 19%, при 26% средно за страната. Делът на МСП, реализирали нови или усъвършенствани продукти, нови за пазара - % от всички МСП, е 5% при 9.5% - за страната (2018 г.).
- По данни на Информационна система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България (ИСУН) 2020, 2 проекта в общината имат финансиране по ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014 – 2020 г. за внедряване на нови технологии и оборудване с оглед подобряване на производствения капацитет и експортния потенциал на обща стойност 661 756 лв., в т.ч. БФП – 397 054 лв. Един проект предвижда подобряване на енергийната ефективност.

1.3.3. Туризъм

Макар и широко застъпен, **туризмът** в община Каварна е сезонен, традиционен и все още твърде ограничено базиран на богатствата на природата – защитени зони и местности, минерални извори, уникална брегова ивица, опазена от интервенциите на презастрояването, благоприятен климат. Основният продаван продукт е морски ваканционен туризъм, ведно с културно- познавателни програми.

Ценни ресурси за развитието на туризма в общината са:

- красива и девствена природа;
- културно-историческо наследство;
- близост до голф селища и игрища;
- колоритни народни обичаи и празници;

- местна кухня и богат културен календар;
- близост до други морските курорти на България и Румъния.

По живописното крайбрежие с дължина от 42 км са развити малки плажни ивици. По крайбрежието са развити плажни пясъчни ивици с обща площ 74 000 кв.м.

На територията на общината са оформени следните курортни зони и комплекси – Каварна, КК Карвуна, КК Бялата Лагуна, Трейшън Клифс и ВК Русалка.

Открити са три туристическо-информационни центъра в град Каварна и селата Българево и Камен бряг. Калиакра е природен и археологически резерват и един от Стоте национални туристически обекта, който ползва мобилен екскурзовод „България на длан“.

Туризмът се развива основно по крайбрежието, а хинтерландът изостава, въпреки наличието на интересни природни и антропогенни ресурси за развитие на алтернативен туризъм – познавателен, екологичен, селски, поклонически и др.

По данни на НСИ броят на пренощуващите лица в периода 2013-2019 г. се увеличава близо 4 пъти и е най-висок през 2019 г. Значително нараства броят на пренощуващите чужденци (над 6 пъти), който през 2019 г. е 25 224 д. или 76% от общия брой на пренощуващите лица. С висок ръст са и регистрираните приходи от нощувки. През 2013 г. те са 1 325 332 лв., реализирани са 41 546 нощувки, от 8 789 лица, в 11 места за настаняване с 2 190 броя легла. През 2019 г. има ръст над 9 пъти на приходите от нощувки (12 091 195 лв.) от 32 868 пренощуващи лица. Повишеният размер на приходите от нощувки, отбелязан в последните години до 2019 г. може да се обясни с по-висока платежоспособност на посетителите, качеството и вида на предоставяните услуги.

Таблица 16

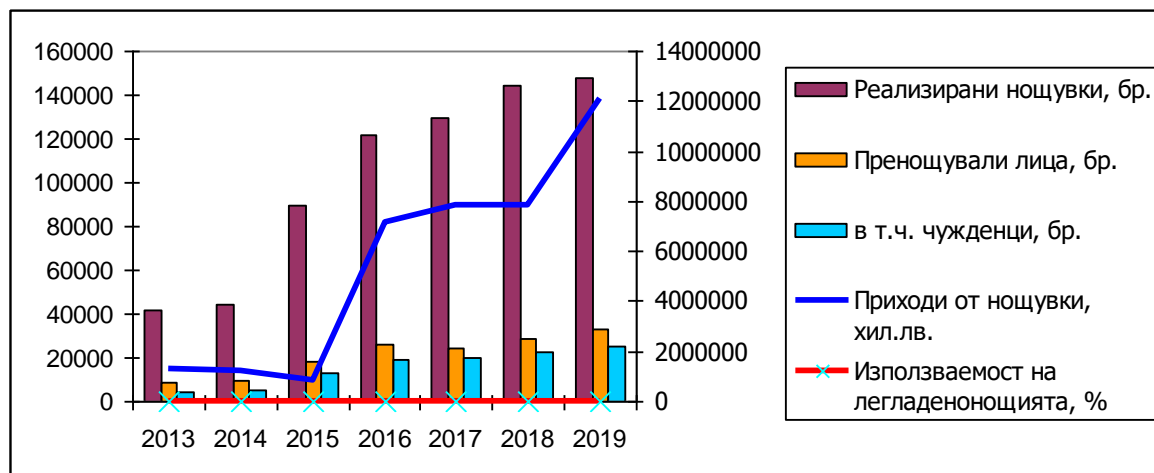
Развитие на базата за настаняване в община Каварна, 2013-2019г.

Показатели	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Средства за подслон и места за настаняване¹, бр от които хотели, бр.	11	11	14	16	13	18	18
					8	11	11
Легла, бр.	2809	2642	3417	2389	2190	2545	2469
Легладенонощия, бр.	292314	340864	321953	304160	325854	376739	348567
Стаи, бр.	947	958	1354	1083	815	977	967
Реализирани нощувки, бр.	41546	44134	89616	121992	129262	144369	147406
Пренощували лица, бр.	8789	9240	18283	25836	24155	29022	32868
в т.ч. чужденци, бр.	4037	4896	12767	18898	20124	22333	25224
Използваемост на легладенонощията, %	14.2	12.9	27.8	40.1	39.7	38.3	42.3
Приходи от нощувки, хил.лв.	1325332	1202411	825900	7169326	7855343	7855343	12091195

¹ Включват се места за настаняване с над 10 легла, функционирали през съответната година.

Източник: НСИ

Фигура 15: Развитие на базата за настаняване в община Каварна, 2012-2019г.,

Източник: НСИ

Независимо от тенденцията към подобряване на туристическото развитие в общината ресурсите не се оползотворяват пълноценно и сегашната туристическа индустрия страда от подчертана сезонност, едностранчиво предлагане, некоординирано информационно обслужване, ниска натовареност на легловия капацитет, не добра инфраструктура, ниска ефективност, недостатъчна квалификация на кадрите и качество на обслужването, недостиг на атракции и съвременни форми на обслужване. Краткият туристически сезон обрича голяма част от работната ръка, заета в туризма, да търси други начини за препитание за по-дългата част от годината, вкл. мигриране към други райони.

Поставено е началото на "обръщане" на туристическата индустрия към по-елитните сегменти на туристическите пазари, чрез изграждане на инфраструктура за голф и др. Има заявени частни намерения за инвестиране в нова инфраструктура за развитие на подобни дейности, за изграждане на изкуствени плажове и пр., което е база за бъдещо публично-частно партньорство с очакван положителен ефект за общинската икономика.

Развитието на туризма в общината се определя за важен приоритет като източник на заетост и доходи, повишена местна привлекателност и нови преки и свързани инвестиции. Важни и необходими за туристическото развитие се очертават мерките, свързани с:

- Разнообразна реклама на общината като значима туристическа дестинация;
- Стимулиране търсенето на ваканционен туризъм, както на международния, така и на вътрешния туристически пазар;
- Развитие на културни продукти въз основа на съществуващите фестивални и културни събития, както и посредством действащите местни културни институции, опазването и реконструкцията на паметниците на културата, възможностите за възстановяване и превръщане в историческа и културна атракция;
- Разширяване предлагането на допълнителни туристически услуги; съчетаване с налични туристически ресурси, спа-услуги и т.н.;
- Развитие на достъпа до природното богатство на общината;

- Преориентация към „туризма на преживяванията“, която извежда на преден план туристическите атракции, анимацията и предлагането на местни туристически специфики;
- Разширяване на сегментите на туристическото развитие на общината с подходящи типове туризъм като селски, познавателен, културен, фестивален, спортен, вело, пещерен специализиран туризъм (наблюдение и фотографиране на фауната и наблюдение на характерната за района степна растителност и редки видове) и др.;
- Нарастващото използване на иновациите и информационните технологии, които ще бъдат решаващ фактор за конкурентноспособността на туристическата индустрия;
- Реализиране на проекти за подобряването на градската и селищната среда, транспортната и техническа инфраструктура;
- Подобряване на обслужването, с оглед спазване на утвърдените стандарти;
- Подкрепа на междуобщински проекти за развитие на туризма.

Основни изводи

- Слаб икономически растеж в периода 2013-2018 г., и отбелязан спад през 2019 и 2020 г.;
- Слаборазвита преработваща промишленост и икономически дейности като условие за целогодишна заетост. Една възможност е приоритетно развитие на преработващата промишленост – на основата на реализация на селскостопанската продукция, животновъдство и продукцията от рибарство и аквакултури, чрез подобряване на интеграционните връзки между производителите, но все още не са реализирани в достатъчна степен;
- Сезонен характер на икономиката на общината и трудова заетост, по-ниско заплащане и доходи на населението;
- Недостатъчна предприемаческата активност в общината. Бизнесът в общината, както и в цялата област Добрич, не е дал максимума от себе си, и е на едно от последните места по договорени проекти по програмата за „Иновации и конкурентноспособност“;
- Ниската технологична и иновационна активност на голяма част от местния бизнес го прави неконкурентоспособен, неосигуряващ достатъчно работни места с необходимото заплащане, неустойчив в новата икономическа среда;
- Неразвита базисна инфраструктура, която трябва целенасочено да се подобри във всички области като свързаност, ВиК и екологична инфраструктура, изграждане на нова производствена инфраструктура, включително модерно съоръжени нови производствени терени. Това ще даде импулс за привличане и развитие на нови конкурентни производства. Понастоящем, инфраструктурата, уменията на работната сила, привлекателната среда, са основни фактори за локализация на нови производства. В община Каварна тези предпоставки трябва да бъдат развити;
- Недостатъчно използване на възможностите за финансиране по линия на европейските структурни и инвестиционни фондове поради частична недопустимост;

- Общината разполага с природни условия за развитие на конкурентоспособно селско стопанство, което трябва да запази и разшири функциите си за съхраняване и ревитализиране на местните селски общности;
- Непълноценно използване на наличните ресурси, традиционните туристически и свързаните с тях услуги и продукти, не успяват да удовлетворят нуждите на гостите. В общината има възможности за развитие на разнообразни форми на туризъм: морски, културен, здравен, селски, еко, детски и младежки, вело, приключенски, спортен, ловен, голф и друг туризъм, като съществуват предпоставки за всеки от тях, но липсват кадри и свързана инфраструктура;
- През следващия период, бизнесът в общината, с подкрепата от националната и местната власт, трябва да потърси и приложи инструментите за технологично обновяване и подобряване на ресурсната ефективност на производството, повишаване на квалификацията на персонала и обслужващата инфраструктура. Дигитализацията, иновацията и технологичната трансформация, приоритетно подкрепени на национално ниво, следва да намерят своето място в местната икономика, за да осигурят нейната конкурентоспособност;
- Услугите на територията могат да бъдат силно диверсифицирани, като се търси хоризонтално и вертикално клъстериране на основата на наличните ресурси, затваряне на цикъл;
- Важно е да бъдат стимулирани местните отрасли с потенциал за растеж, предприемачеството и малките и средни предприятия;
- Достъпът до финансиране и подкрепата в подготовката и управлението на проекти за осигуряване на такова са ключова необходимост на местните предприемачи. Предизвикателство за бизнеса е необходимостта от ефективни и бързи административни услуги. Осигуряването на достъп до добре развита национална и местна система от електронни услуги за комплексно административно обслужване е с важно значение за осигуряване на привлекателна бизнес среда в общината;
- В проведената анкета с населението в общината на въпроса в коя област са основните проблеми пред развитието на община Каварна 52% са посочили – икономиката, а 42% - заетостта. Като най-важни дейности с приоритет за икономическото развитие на общината са отбелязани – Привличане на инвеститори (47%), Подобряване на достъпа, изграждане на довеждаща инфраструктура и облагородяване на съществуващи неизползвани или неефективно използвани производствени зони (34%), Изграждане на нови производствени терени (17%). Това са области, по които общината работи активно, и чието решение ще бъде заложено с подходящи мерки в периода 2021-2027 г.;
- Последствията от кризата „Covid - 19“ пред икономическото развитие на общината води до повишаване на равнището на безработица и поставя нови предизвикателства пред нейното икономическо развитие в бъдеще;
- Необходимост от подобряване на общата среда като благоустроеност, което оказва влияние върху привличането на инвестиции.

1.4 Образование и образователна инфраструктура

Образователната инфраструктура в населените места на община Каварна функционира в зависимост от контингентите от деца в съответната възраст (подлежащи на предучилищно обучение и в училищна възраст) и включва едно средно училище (СУ) – в гр. Каварна и 2 основни (ОУ) – едно в град Каварна и едно в с. Белгун. Един от сериозните проблеми за нормалното функциониране на образователната система е намаляващия брой на учениците. Професионалното образование в общината е представено от Професионална земеделска гимназия (ПЗГ) „Кл. Арк. Тимирязев“ в гр. Каварна. На територията на общината функционира един Център за специална образователна подкрепа (ЦСОП) и Център за подкрепа на личностното развитие (ЦПЛР) – ОДК Каварна.

Броят на детските градини от 15.09.2020 г. е 6. Средната пълняемост на група в детските градини в община Каварна е 19.2 деца (средно за област Добрич – 20.1 деца, за СИР – 22.6, за страната – 23.4 деца).

Детските заведения, обхванатите деца и състоянието на сградния фонд са представени в таблица 17.

Таблица 17

Детски заведения - учебни години 2018/2019 г., 2019/2020 г.

Детско заведение	Населено място	Учебна година	Брой места	Брой обхванати деца	Брой паралелки/ группи	Средна пълняемост на групата – бр. д	Физическо състояние Реализирани дейности по ремонт, модернизация Необходимост от подобряване
ДГ „Радост“	гр.Каварна	2019/ 2020	150	108	5	21	Сграден фонд в удовлетворително състояние. Ремонтни дейности под форма на освежаване – ежегодно за началото на учебната година.
		2020/ 2021	150	102	5	20	
ДГ „Здравец“	гр.Каварна	2019/ 2020	150	134	6	23	Сграден фонд в удовлетворително състояние. Ремонтни дейности под форма на освежаване – ежегодно за началото на учебната година.
		2020/ 2021	150	124	6	21	
ДГ „Детелина“	гр.Каварна	2019/ 2020	175	109	5	21	Сграден фонд в удовлетворително състояние. Ремонтни дейности под форма на освежаване – ежегодно за началото на учебната година.
		2020/ 2021	175	88	4	22	
ДГ „Калинка“	с.Раковски	2019/ 2020	25	6	1	6	Ремонтиран покрив и ремонт и боядисване на помещенията.
		2020/ 2021	25	7	1	7	
ДГ „Калиакра“	с.Българево	2019/ 2020	25	12	1	12	Сграден фонд в удовлетворително състояние. Ремонтни дейности под форма на освежаване – ежегодно за началото на учебната година.
		2020/ 2021	25	17	1	17	

Детско заведение	Населено място	Учебна година	Брой места	Брой обхванати деца	Брой паралелки/группи	Средна пълнѐмост на групата – бр. д	Физическо състояние Реализирани дейности по ремонт, модернизация Необходимост от подобряване
ДГ „Слънце“	с.Септемврийци	2019/2020	50	34	2	17	Сграден фонд в удовлетворително състояние. Ремонтни дейности под форма на освежаване – ежегодно за началото на учебната година.
		2020/2021	50	30	2	15	
ДГ „Дъга“	с.Вранино	2019/2020	25	6	1	6	Сградата в неудовлетворително състояние.
		2020/2021					ДГ „Дъга“, с. Вранино – закрыта считано от 01.09.2020 г. с Решение на ОбС Каварна № 132 по протокол №14 от 30.06.2020 г. и Заповед № 688 от 24.07.2020 г. на кмета на общ. Каварна.
	Общо:	2019/2020	600	409	21	19	
		2020/2021	600	368	19	19	

Източник: община Каварна

Според Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Каварна 2016-2020 г. като основни тенденции и проблеми в развитието на тази важна сфера са посочени:

- Основният проблем в сферата на средното образование е намаляване броя на децата в общината поради демографски причини;
- Увеличава се броят на учениците, които напускат училище, без да завършат основно и средно образование и на нередовно посещаващите училище, това се дължи на факта, че родителите им отиват да работят в чужбина и вземат децата със себе си;
- Неосигурена среда за възпитание, социализация, обучение и отглеждане на децата в периода на ранното детско развитие в малките населени места;
- Причини за отпадане на децата от училище, са и ниските доходи на семействата, родителска заинтересованост, липса на контрол от семейството, липса на мотивация за учене, трудности в общуването с връстници и учители, влияние на различни криминогенни фактори;
- Липсата на езикови и комуникативни умения и компетенции за българския език в учениците от етническите малцинства е предпоставка за социална изолация и причина за преждевременно напускане на училище;
- Недостатъчни възможности за професионално обучение, квалификация и преквалификация на работната сила в населените места.

Мрежата на обектите на образованието, обхванатите ученици, състоянието на сградния фонд са представени в таблица 18.

Таблица 18

Училища (общински и държавни) – учебни години 2019/2020 г., 2020/2021 г.

Училище (начално, основно, СОУ)	Населено място	Учебна година	Брой ученици	Брой Паралелки	Брой кл.стаи	Статут	Брой напуснали	Район на обслужване	Физическо състояние Реализирани дейности по ремонт, модернизация Необходимост от подобряване
НУ „Братя Миладинови“	гр. Каварна	2019/2020	78	5	8	Общинско	0	гр.Каварна кв. Хаджи Димитър	Сградата е в удовлетворително състояние. Необходим е ремонт на газовата инсталация и котел.
		2020/2021							Училището е закрито със Заповед РД №14-34/23.06.2020 г. на Министъра на образованието и Решение №85 по Протокол №11 от 28.04.2020 г. на общинския съвет Каварна.
НУ „Христо Ботев“	с.Септемврийци	2019/2020	19	3	4	Общинско	0	с. Септемврийци	Сградата е в удовлетворително състояние.
		2020/2021							Училището е закрито със Заповед РД №14-36/23.06.2020 г. на Министъра на образованието и Решение №86 по Протокол №11 от 28.04.2020 г. на общинския съвет Каварна.
ОУ „Йордан Йовков“	гр. Каварна	2019/2020	278	15	20	Общинско средищно	0	Общ. Каварна	Сградата и покрива на училището се нуждаят от ремонт.
		2020/2021	307	15	20		0		
ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“	с. Белгун	2019/2020	32	4	10	Общинско защитено	0	с. Белгун , с. Септемврийци, с. Вранино , с. Нейково	Необходимост от подмяна на дограмата и боядисване на стаите.
		2020/2021	56	7	10		0		Извършена подмяна на дограмата. Ремонт и боядисване на класните стаи.
СУ „Стефан Караджа“	гр. Каварна	2019/2020	508	25	24	Общинско средищно	0	Общ. Каварна	Сградата е в удовлетворително състояние.
		2020/2021	542	26	24		0		Община Каварна стартира проект „Реконструкция, оборудване и

Училище (начално, основно, СОУ)	Населено място	Учебна година	Брой ученици	Брой Паралелки	Брой кл.стаи	Статут	Брой напуснали	Район на обслужване	Физическо състояние Реализирани дейности по ремонт, модернизация Необходимост от подобряване
									обзавеждане на СУ „Стефан Караджа“. Проектът се реализира с ДБФП № BG06RDNP001-7.002-0039-C01/10.03.2020 г.
Професионална земеделска гимназия - ПЗГ „Климент Аркадиевич Тимирязев“	гр. Каварна	2019/2020	163	9	20	Общинско	0	Общ. Каварна Общ. Шабла	Сградата е в лошо състояние и <u>се</u> <u>нуждае от ремонт.</u>
		2020/2021	178	10	20		0		
	Общо:	2019/2020	1078	61	86		0		
		2020/2021	1083	58	86		0		

Източник: Община Каварна

Средищни и защитени училища - 2020/2021 г.

Училище, в което се обучават ученици от населено място (ОУ "Св.Св.Кирил и Методий" - с. Белгун , ОУ "Йордан Йовков" - гр. Каварна, СУ „Ст.Караджа“ - гр.Каварна).

Брой пътуващи ученици от населени места без училища (брой по населени места).

1. с. Вранино – 3
  2. с. Нейково – 1
  3. с. Септемврийци – 27
  4. с. Българево – 62
  5. с. Св. Никола – 2
  6. с. Могилище – 8
  7. с. Челопечене – 11
  8. с. Божурец – 4
  9. с. Селце – 6
  10. с. Топола – 2
  11. с. Раковски – 8
  12. с. Хаджи Димитър – 3
- Общо 137 пътуващи ученици

Основни изводи:

- В община Каварна е развита инфраструктура на образованието, даваща възможности за получаване на основно, средно и професионално образование. Това е обусловено от функциите на общината и броят на контингентите в училищна възраст. Оптимизираната училищна мрежа осигурява добро качество на образователния процес. Материалната база в общинските детски градини, училища и обслужващи звена е в относително добро състояние. С европейски средства се изпълнява проект: „Реконструкция, оборудване и обзавеждане на СУ "Стефан Караджа", гр.Каварна. В гр.Каварна, с.Българево, с.Раковски и с.Септемврийци са извършени частични ремонти на детските градини.
- Приоритетите на общината в сферата на образованието са насочени към: постигане на максимален обхват на децата в задължителна училищна възраст; осигуряване на равен достъп до качествено образование на всички ученици; подобряване на материално-техническата база чрез извършване на основни и текущи ремонти на училищата и детските градини в общината, които не са били обект на ремонтни дейности в предходен период; повишаване на енергийната ефективност на училищата и детските градини.
- Община Каварна ще срещне силни ограничения в своя растеж поради ниското ниво на развитие на професионални и цифрови умения на работната сила, които се определят като основен фактор за развитие. Уменията на голяма част от работната сила не покриват изискванията на бизнеса, което е основно предизвикателство пред образователните и обучителни институции, и тяхната подкрепа от общината и неправителствения сектор.
- Прилагането на подхода за интегрирани териториални инвестиции, включващ комплексни програми на общинско ниво за десегрегация на училищата, превенция

на вторичната сегрегация, както и дейности в подкрепа на професионално образование и обучение на регионално ниво, е една възможност за общината.

1.5 Здравеопазване

Осигуряването на навременни и качествени здравни услуги е поставено като важен приоритет на социалната сфера в общината и осигуряването на качеството на жизнения стандарт. Подкрепата за запазване и разширяването на болничната дейност в общината се определя като много важна за това качество;

Здравната инфраструктура на община Каварна включва едно болнично лечебно заведение с 62 легла и персонал от 68 д. – “МБАЛ Каварна” ЕООД, град Каварна, обслужваща и община Шабла, както и извънболнична медицинска помощ (медицински центрове и самостоятелни медико-диагностични и медико-технически лаборатории („Медицински център I - Каварна” ЕООД гр. Каварна, Медицински център „Евромедика” ЕООД. Лечебните заведения за първична извънболнична медицинска помощ са разположени в 4 населени места (гр. Каварна, с. Българево, с. Вранино и с. Белгун.)

Физическото състояние на „МБАЛ – Каварна” е задоволително. Обновено е вътрешното отделение на болницата. От дарителска сметка са закупени апарати и консумативи. Допълнително е придобита апаратура за рехабилитация и оборудване от дарители.

Филиал за Спешна медицинска помощ – гр. Каварна (ФСМП гр. Каварна) се намира в сградата на „МБАЛ – Каварна” ЕООД за оказване на спешна медицинска помощ на нуждаещи се граждани от община Каварна.

Паралелно с лечебните заведения в Каварна функционират и лечебни заведения за първична медицинска и дентална помощ и за специализирана медицинска помощ.

В град Каварна функционира една детска ясла „Щастливо детство”. Обхванатите деца в яслата варират в диапазона 70-80. Яслата е в много добро състояние. Закупени са пералня и сушилня за пералното помещение. Извършен е частичен ремонт на пералното помещение и коридора, свързващ яслата с административната сграда по мярка М02 „Подобряване на социалната инфраструктура” на проект „Красива България” Подобрена е енергийната ефективност по ОПРР.

Детската млечна кухня към Детската ясла „Щастливо детство” гр. Каварна е първата и единствена по рода си детска кухня в града. Изградена е съобразно съвременните тенденции в оборудването.

Основни изводи:

- Затруднен и ограничен достъп до медицинска помощ особено в малките и отдалечените населени места;
- Намален брой общопрактикуващи лекари в по-малките населени места;
- Силно ограничен достъп до зъболекарски услуги в малките населени места;
- Като проблеми в дейността на болницата се определят кадровото обезпечаване, осигуряване на финансови средства за ремонтни дейности и закупуване на апаратура;

- Община Каварна отчита важната роля на болницата за медицинското обслужване на общината и оказва непрекъснато съдействие за нейното функциониране.

1.6 Социални услуги

В община Каварна социалната дейност е развита на основата на потребностите от социални услуги, в партньорство със заинтересованите страни в общината. Тя обхваща уязвими общности и различни възрастови групи на територията на общината.

На територията на Община Каварна съществуват следните социални услуги:

- Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост (ДПЛУИ) - с. Българево, капацитет 120 места;
- Домашен социален патронаж, предоставящ комплексна социална услуга по домовете в гр. Каварна и селата Българево, Вранино, Могилище, Челопечене, Божурец и Селце;
- Общината администрира предоставянето и ползването на лична помощ по Закона за личната помощ;
- С приемането на новия Закон за социалните услуги от началото на 2021 г. на общините е вменено като доставчици на социални услуги да предоставят и администрират новата социална услуга „Асистентска подкрепа“, която е делегирана от държавата дейност;
- Клубове на пенсионера – един в гр. Каварна и пет в селата на територията на общината.

Социалните услуги, които се предоставят в общността на територията на общината (обичайна среда), са представени в таблица 19.

Таблица 19

Социални услуги – 2019/2020 г., Община Каварна

Наименование	Населено място, адрес	Капацитет	Заети	Физическо състояние Реализирани дейности по ремонт, модернизация
1. Специализирани институции на територията на общината				
Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост (ДПЛУИ)	с.Българево	120	116	Пълнолетни лица с умствена изостаналост с трайни увреждания. Обновяване на съществуващата отоплителна инсталация – в процес на закупуване на нов котел за пелети и оборудване към него. Извършват се периодично текущи ремонти в стаите на потребителите и сградите със средства от издръжката на дома.
1. Социални услуги в общността на територията на общината				
„ДСП“ Каварна	– Каварна	120	120	Добра база. Закупено ново кухненско оборудване. Извършват се периодично текущи ремонти на кухненския блок.

ЦСОП – гр. Каварна е център за подкрепа за личностно развитие, създаден по реда на Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО). От 01.08.2017 г. ПУИ „Любен Каравелов“ е преобразувано в Център за специална образователна подкрепа. Центърът извършва диагностична, рехабилитационна, корекционна и терапевтична работа с деца и ученици, за които оценката на регионалния център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование е установила, че съобразно образователните им потребности може да се обучават в център за специална образователна подкрепа при условия и по ред, определени в държавния образователен стандарт за приобщаващото образование; педагогическа и психологическа подкрепа; прилагане на програми за подкрепа и обучение за семействата на децата и учениците със специални образователни потребности; обучение на деца и ученици със СОП в задължителна предучилищна и училищна възраст и професионално обучение за придобиване на първа степен на професионална квалификация - специалност „Работник в производство на кулинарния изделия в заведения за хранене и развлечения“.

Като полезна услуга в общината се утвърди "Личен асистент", „Социален асистент“ и „Домашен помощник“, финансирани по ОП РЧР 2014-2020 г.

Община Каварна в партньорство с общините Балчик и Шабла успешно реализира дейностите по проект „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания в общините Балчик, Каварна, Шабла“ – компонент 2 по ОП РЧР 2014 – 2020 финансирана по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020. Общият бюджет е 287 428, 64 лв. Заради отдалечеността на населените места, включени в проекта, бе закупен нов автомобил, с който ще се постигне принципа на мобилност на услугата по отношение предоставянето на здравни услуги, психологическа подкрепа и консултиране, както и мониторинг на дейността.

В резултат на оптимизация на училищната мрежа ЦПЛР Общински детски комплекс се премести в сградата на закритото НУ „Братя Миладинови“ на адрес ул. „Г. С. Раковски“ № 25 и предостави бившата си сграда на ул. „Александър Стамболийски“ 2 на пенсионерския клуб „Радка Чаушева“. В резултат на това преместване децата и възрастните получиха по-удобна база за дейностите, които упражняват.

В Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Каварна 2016-2020 г. като риск за нейната реализация се отчита недостигът на квалифициран персонал за разкриване на социалните услуги.

Основни изводи:

- Съществува добра координация между институциите на местната и държавната власт при решаване на социалните проблеми на населението от общината;
- Общината прилага целева насоченост за разкриване на социални услуги в общността и търси възможности, чрез проекти и програми за развитието им;
- Изграждането на необходимия капацитет за управление и за предоставяне на социални услуги се очертава като крайно необходима мярка – условие както за изпълнението на планирания обем социални услуги и мерки, така и за постигане на качеството на услугите в съответствие със съвременните стандарти;

- Нарастват нуждите на населението от алтернативни социални услуги за социална интеграция и рехабилитация на лица с увреждания, резидентни и дневни услуги за хора с увреждания, както и почасови социални услуги;
- Като необходимост се очертава изграждането на Дом за стари хора.

1.7 Спортни и младежки дейности

На територията на община Каварна развиват дейност 9 спортни клуба – два клуба за бойни спортове – карате и кик-бокс, хандбал, тенис на корт, корабомоделизъм, баскетбол, колоездене и два футболни клуба, които общината дофинансира. Изградена е и функционира система от спортни обекти: стадиони, игрища, спортни площадки, физкултурни салони и др. Спортните клубове и сдружения в община Каварна организират, координират и са отговорни за цялостната дейност по развитието на даден спорт в общината, както и за подготовката и представянето на индивидуалните състезатели и отборите в национални и международни състезания.

Община Каварна разполага с развита спортна инфраструктура. Стадион „Калиакра“ разполага с 5 хил. седящи места. Спортна зала „Олимпиада“ е съоръжение с 500 седящи места. Налични са и тенис комплекс с четири корта, многофункционални и помощни игрища с изкуствена тревна настилка, фитнес зала, площадка с гимнастически уреди на открито, стена за скално катерене и др. Освен това в Каварна и в селата на общината са изградени и спортни детски площадки. Състоянието на общинската спортна база е добро, но не достига финансов ресурс за системната поддръжка и нейното модернизиране. Спортните обекти в общината (капацитет, състояние) са представени в таблица 20.

Таблица 20

Спортни обекти към 2020 г.

Вид на обекта	Населено място	Капацитет (площ, бр. места)	Физическо състояние Необходимост от подобряване
Стадион „Калиакра“	гр. Каварна	5000 места	Удовлетворително състояние
Тенис кортове на открито	гр. Каварна	200 места, 371 кв.м	Удовлетворително състояние
Спортна зала „Олимпиада“	гр. Каварна	500 места	Удовлетворително състояние

Източник: община Каварна

Важен ангажимент на общината е извършване на ремонтни дейности, обновяване и обогатяване на училищната спортна база, на детските площадки и на всички спортни обекти. През 2019 г. община Каварна стартира проект „Изграждане, оборудване и обзавеждане на спортна инфраструктура в гр. Каварна“. Проектът се реализира по мярка 7.2 на ПРСР 2014-2020.

Поддържат се детските площадки в общината. Осигурено е дарение през 2020 г.

Каварна е носител на титлата Европейски град на спорта за 2020 година. Това стана ясно след получено писмо от президента на ACES EUROPE, Жан Франко Лупатели, с което е Каварна е обявена за Европейския град на спорта за 2020 като добър пример за спорта, който е инструмент за здраве, интеграция, образование и уважение, които са и

основните цели на ACES Europe. Също така са разработени примерна спортна политика с хубави съоръжения, програми и дейности.“

Основни изводи:

- Спортните дейности в община Каварна са с традиции и се развиват в няколко направления:
  - Физическо възпитание и спорт в предучилищните детски заведения, общообразователните и професионални училища;
  - Развитие и популяризиране на физическото възпитание и спорта и осъществяване на тренировъчна и спортно-състезателна дейност по отделните видове спорт;
  - Физическо възпитание и спорт за всички.
- Община Каварна поддържа правото на всеки жител да има възможност за двигателна активност и разтоварване, възможност за достъп до спортните бази и развитие на спортните навици и физическа култура, както и възможност за развитие на спортните таланти. Заниманията през свободното време осигуряват индивидуално и колективно развлечение на всички жители на община Каварна, дори и само за релакс и за възстановителна функция².
- Природо-географските условия и съществуващата материална база са добра предпоставка за развитието на спортно-туристическа дейност. Осигурява се достъп до спортните обекти на жителите на общината.
- Приоритетна задача в Общинската политика е приобщаването на по-широки слоеве от населението към активен двигателен режим и здравословен начин на живот. Община Каварна има традиции при провеждането на масови спортни прояви, финансирани със средства от Общинския бюджет. Подпомагането на спортните клубове позволява състезателите да разгърнат своите възможности на национално и международно ниво.
- Независимо от постигнатите резултати се очертава необходимостта от изграждане на нови модерни спортни площи в общината.

1.8 Култура и културно-историческо наследство

1.8.1 Култура и културна инфраструктура

На територията на община Каварна са представени комплексната читалищна, музейната и галерийната дейности.

Структуриращи обекти в инфраструктурата на културата в Община Каварна са: Библиотека към Читалището, Исторически музей, късносредновековна баня /хамам/ „Римска баня“, който се намира в реставрираната средновековна баня в гр. Каварна, преобразувана в морски музей; художествената галерия „Христо Градечлиев“; експозиция „Добруджа и морето“; „Кино-Петър Слабаков“ и Етнографски комплекс, Музей „Калиакра“.

---

² Стратегия за развитие на спорта в община Каварна

Проект „СМР за обновяване на художествена галерия „Христо Градечлиев“, гр. Каварна и "НАР Яйлата-античната врата на Добруджа" са реализирани в община Каварна (ОПРР в периода 2009-2013).

Община Каварна ще получи 74 920 лв. по проект „Красива България“. С тях и общинско съфинансиране ще бъде ремонтирана административна сграда в центъра на града. Сградата е паметник на културата от местно значение. В нея се развива широк обхват от дейности.

Каварна се утвърди като културен център, в който се развива богата дейност. В периода преди Ковид-19 пандемията станаха традиционни културни проекти като концерти, фестивали и други културни прояви, които привличат личности, свързани с изкуството и широк кръг от българска и международна публика. За определен период (от 2006 до 2016 г.), Каварна се превърна „Рок – столица“ на Балканите.

Културният календар на община Каварна преди пандемията бе разнообразен – честване на празници, фолклорни и литературни вечери, годишнини на творци и културни институции, срещи с писатели, представяне на книги, тематични беседи, организиране на изложби, концерти, конкурси, общоселски празници, фолклорни събори, организиране на мероприятия за децата и др.

Основният вид и най-масов обект за развитие на културни дейности в община Каварна са читалищата. Броят на читалищата в общината е 14, но са пререгистрирани 10 по закона на читалищата. От тях едно е в общинския център, а останалите – в селата. Основните дейности, застъпени в тези културни обекти, са библиотечната, културната и самодейната. В повечето от читалищата са създадени певчески групи за автентичен фолклор, танцови състави и др. Библиотеките в някои от читалищата разполагат със значим библиотечен фонд (около и над 10 хил. тома – читалищата в гр. Каварна, /68 000 (Белгун, Вранино, Българево и др.). Сградите на читалищата са с големи площи и обем и се нуждаят от много ремонтни дейности, които читалищните настоятелства трудно могат да финансират. Повечето от тях имат нужда от обновяване и подобряване на енергийната им ефективност. Отлагането на ремонтите и обновяването на сценичната техника може да превърне голяма част от тази инфраструктура в неизползваема. Физическото състояние на читалищата и необходимостта от реновации са представени в таблица 21.

Таблица 21

Читалища в община Каварна – местонахождение, физическо състояние, 2020 г.

Населено място	Читалище	Физическо състояние Реализирани дейности по ремонт, модернизация Необходимост от подобряване
гр.Каварна	„Съгласие - 1890“	Добра база, закупуват се редовно нови издания. Извършват се периодично ремонти. Нужда от ремонт на покривната конструкция. Участва се по проекти с цел дофинансиране.
с.Българево	„Народен будител - 1940“	Състоянието на покрива на цялата сграда е добро. Налице са някои проблеми нуждаещи се от специализирани ремонтни дейности (подпокривните еркери се нуждаят от обкантяване и водоотичане; липсва капандура). Не са

Населено място	Читалище	Физическо състояние Реализирани дейности по ремонт, модернизация Необходимост от подобряване
		взети мерки за подобряване на енергийната ефективност на сградата с изключение на частична подмяна на дограмата. Липсва отопление.
с.Челопечене	„Искра - 1923“	Има проблем с прилежащата към читалището сграда, която е свързана със сцената на читалището и е със срутен покрив, пропукана е източната стена на сцената. Има теч от покрива и проблем с отоплението.
с.Видно	„Надежда - 1941“	Направени са частични ремонти на сградата. Новозакупени токове литература. Нужен е ремонт на сцената на читалището. Липсва ефективно отопление.
с.Камен бряг	„Г. С. Раковски - 1941“	Предоставена е нова сграда за библиотеката. Закупени и монтирани нови библиотечни шкафове. Нова литература е закупена през годината.
с.Вранино	„Народен глас - 1940“	Добра база, направен е ремонт на покрива. Проблеми с отоплението.
с.Белгун	„Светлина - 1942“	Не е правен ремонт през изминалата година, нужно е да се направи. Необходимост от подмяна на дограма. Поддръжката на района около читалището е проблемен.
с.Септемврийци“	„Н. Вапцаров - 1954“	Не е правен ремонт през изминалата година, нужно е да се направи. Поддръжката на района около читалището е проблемен.
с.Свети Никола	„Йордан Йовков“	Няма дейност. Не е пререгистрирано.
с.Могилище	„Калиакра - 1955“	Извършен основен ремонт на покрива и помещението отредено за библиотека, материалната база е в добро състояние.
с.Нейково	„Никола Нейков - 2005“	Няма дейност. Не е пререгистрирано.
с.Селце	„Христо Градечлиев -2005“	Извършени са текущи, частични ремонти. Проблеми с отоплението. Предоставени са нови помещения.
с.Раковски	„Утро - 1940“	Няма дейност. Не е пререгистрирано.
с. Божурец	„Божур -2009“	Няма дейност. Не е пререгистрирано.

Източник: Общинска администрация Каварна

През анализирания период са изпълнени проектите „Повишаване на привлекателността на територията на рибарската област чрез ремонт и реконструкция на съществуващ покрив на Народно читалище „Съгласие“ гр. Каварна“ и „Уникално наследство“ на Народно читалище „Искра-1923“, с.Челопечене - финансирани със средства от ОПРСР-2007-2013г. чрез МИРГ Каварна – Шабла - Балчик.

За развитие на духовните ценности в общината допринасят и изградените храмове

Таблица 22

Православни храмове и манастири в община Каварна

Храмове - Име канонично	Вид на храма	Статус	Населено място
"Св. Вмчк Георги"	църква	Постоянно действащ	гр. Каварна
"Св. Успение Богородично"	църква	Постоянно действащ	гр. Каварна
"Св. Възкресение Лазарово"	параклис	Действащ	гр. Каварна
"Св. Цар Борис"	църква	Действащ само на големи религиозни празници	с. Белгун
"Св. Троица"	църква	Действащ само на големи религиозни празници	с. Вранино
"Св. Рождество Богородично"	църква	Действащ само на големи религиозни празници	с. Нейково
"Св. Архангел Михаил"	църква	Действащ само на големи религиозни празници	с. Българево
"Св. апли Петър и Павел"	църква	Действащ само на големи религиозни празници	с. Българево
"Св. Вмч. Екатерина"	манастир	Действащ	с. Българево
"Св. Николай"	църква	Действащ само на големи религиозни празници	с. Свети Никола
"Св. св. рапли Константин и Елена"	църква	Действащ само на големи религиозни празници	с. Камен бряг

Източник: Национален регистър на храмовете в България, Варненско-Великопреславска епархия, Добричка духовна околия

В община Каварна са изградени три джамии на мюсюлманското вероизповедание – в гр. Каварна, с. Септемврийци и с. Топола и един молитвен дом на Съюза на църквите на адвентистите от седмия ден (СЦАСД) – в гр. Каварна.

1.8.2 Култура и културно-историческо наследство

Община Каварна е една от общините с богато културно – историческо минало и със значими паметници на културата. Паметниците на културата се намират в 14 населени места в община Каварна. Общият брой на обектите под закрила на Закона на паметниците на културата и музеите е 117, от които 95 са декларирани и 22 са обявени. Културно-историческото наследство на територията на общината включва основно археологически паметници на културата, антични селища, укрепления, могилни некрополи и др. Два обекта имат категория „национално значение“ – Античната и средновековната крепост „Калиакра“ и прилежащата и територия и акватория и „Праисторически, антични и средновековни структури в м. Яйлата“, а други са от местно значение. Висока концентрация на археологически паметници на културата има в: с. Българево, с. Камен бряг, с. Топола и гр. Каварна, в т.ч.:

- Антична и средновековна крепост „Калиакра“ при с. Българево и прилежащата ѝ територия и акватория – забележителен природен обект и крепостен ансамбъл;
- „Бизоне“ – селище от V в пр. н.е. в м. „Чиракман“;

- Археологически резерват в местност „Яйлата“ – крепостен ансамбъл от I до VIв., изграден върху естествено защитена тераса край морето;
- м. „Таук лиман“ – забележителен природен феномен и останки от крепостни стени;
- Хамам – масивна каменна куполна баня;
- Старите магазини на пристанището – складови помещения за съхраняване на зърнени храни от времето на Възраждането;
- Каменен мост – построен от местни майстори през Възраждането, единствен в целия район.

Архитектурно-строителните паметници на културата се намират главно в гр. Каварна и са от периода на българската архитектура след Освобождението, предимно жилищно-търговски сгради. От периода на Възраждането са запазени само 3 къщи.

На територията на общината се провеждат мащабни археологически проучвания - разкопки на нос Калиакра, археологически бригади на нос Чиракман, археологически разкопки и сондажи на римското селище „Тимум“ в м. „Дълбока“, както и разкопки на античния некропол край с. Божурец.

Основни изводи:

- Общината разполага с културни институции, творчески състави и разнообразен културен календар.
- Състоянието на културната инфраструктура е задоволително, като част от културните обекти на територията на общината са модернизирани по проекти, финансирани от ЕС или други средства, а други имат нужда от подобрене. Това се отнася за преобладаващата част от читалищата в общината, които се нуждаят от проекти за ремонт и модернизация на сградния фонд и материалната база.
- На територията на общината има находки от всички исторически пластове от неолита насам. Тракийско, римско, византийско и средновековно време, както и българското Възраждане са напластявали култура и ценности. Високата културно-историческа и познавателна стойност на уникалните културни паметници са обект на изследвания и основа за конкурентни туристически продукти.
- Подкрепата за духовния и културния живот на населението е от важно значение за развитието на населените места в общината, като се запазва и съхранява в културните центрове читалища, библиотеки, музеи, църкви и др. Инвестициите в този вид инфраструктура ще позволят да се запази културната идентичност и традиции на местната общност и да се повиши качеството на живот.
- Необходими са инвестиции в разкриване, експониране и маркетинг на местното археологическо, историческо и културно наследство. Макар и с неголям обем финансови средства ежегодно следва да продължи проучването на обекти в археологическите райони.
- Опазването и представянето на културното наследство следва да бъде един от основните приоритети на местните и национални власти. Достъпът до него трябва

непрекъснато да се разширява, като важна част от този процес е дигитализацията, виртуолната реалност и други цифрови инструменти, които ще спомогнат да се съхрани и представи богатството на културата и традициите в общината и региона.

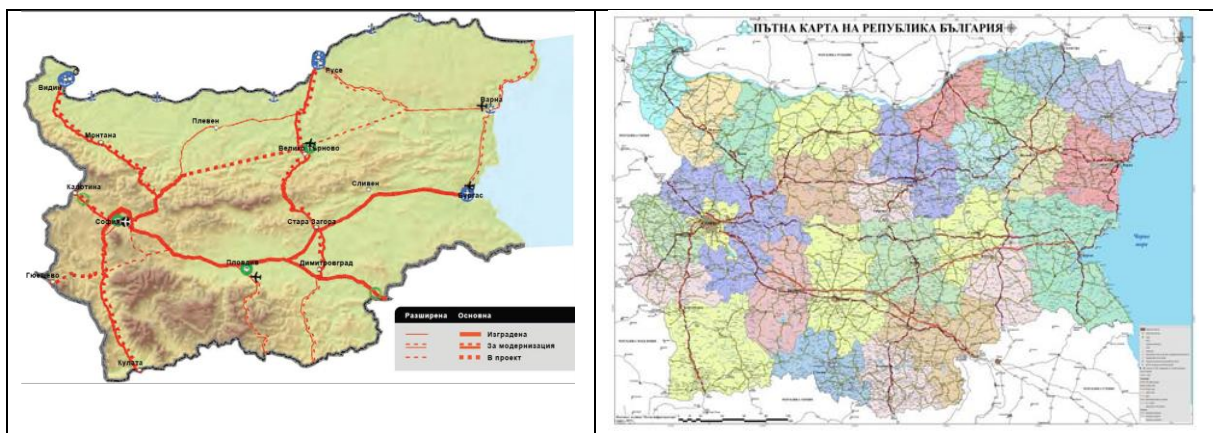
1.9 Транспортна и техническа инфраструктура

1.9.1 Транспортна инфраструктура

Пътна мрежа

Целите на Плана за интегрирано развитие на община Каварна изискват териториален анализ на обслужването на общината с републиканската и общинска пътна мрежа, който дава база за определяне на нейния потенциал за развитие. Пътищата от по-висок клас ситuirат определена община в по-високо териториално ниво, определяйки възможностите за пространствена организация на икономическите, социалните и административните комуникации в по-голям мащаб, респ. с повече други общини и центрове от по-висок ранг. Обратно, обслужването с по-нисък клас пътна мрежа „свива“ комуникациите в по-малък периметър на територията и ограничава възможностите за развитие, особено свързаните с ежедневния достъп до местата за труд и най-належащи услуги за населението.

Схема на TEN-T пътна мрежа в България Републиканска пътна мрежа в България

Групата на **пътищата с международно и национално значение** включва автомагистралите, пътищата I клас и някои от второкласните пътища, категоризирани в европейската мрежа, по които се провежда значителен трафик, включително транзитен. Повечето от пътищата от тази група са част от инфраструктурата на TEN-T мрежата и осигуряват интеграцията на пътната мрежа на страната с тази на съседните страни. В пространствено отношение те имат важно значение за интегрирането на територията, както в национален, така и в европейски план. Чрез тях се осигурява достъп до пристанищата, летищата с международно значение, както и връзките между големите градски центрове, вкл. българската столица.

Групата на **пътищата с регионално значение** се формира от пътищата I и II клас. Техните главни функции са да осигуряват връзките между големите административни и

икономически центрове в регионите, както и между самите региони. Връзките на по-голямата част от общинските центрове с областните градове също са част от функциите на пътищата II и III клас. Същевременно те имат задача да доведат трафика до автомагистралите и пътищата I клас и служат като преразпределители на трафика по пътните артерии с национално и международно значение.

РПМ на територията на област Добрич

РПМ на територията на община Каварна

Дължината на изградената републиканска пътна мрежа на територията на област Добрич е 823 км, от които 95 км попадат на територията на община Каварна, при това дължината на пътищата от висок клас, обслужващи общината е едва 22 км. Община Каварна се обслужва предимно от регионална пътна мрежа и то третокласна.

Таблица: 23

Дължина и структура на РПМ към 31.12. 2019 г.

	Пътища общо km	АМ, km	I кл, km	II кл, km	III кл, km
Р България	19879	790	2900	4019	12170
Североизточен район	2682	95	487	467	1633
Област Добрич	823	—	83	242	498
Община Каварна	95	—	22	—	73

Източник: НСИ

В национален план основните обслужващи пътища за община Каварна се явяват:

- **Първокласен път I-9** граница Румъния – Дуранкулак – Шабла – Каварна – Балчик – Варна – Бургас – Малко Търново – граница Турция (**E-87**), който в частта си граница Румъния – Варна – Бургас е включен в широкообхватната TEN-T мрежа на територията на страната. Пътят провежда транзитните туристически потоци във вътрешността на крайбрежието като обслужва периферно общината,

свързвайки общинския център със съседните центрове на общини и регионалния център Варна.

- **Второкласен път II-27** (оп Шумен-Девня) Нови Пазар – Владимирово - оп Добрич – Балчик - пристанище Балчик. Пътят не минава през територията на община Каварна, но осъществява достъпа ѝ до областния център Добрич през съседната община Балчик.

Във вътрешнорегионален план, по-прякото транспортно обслужване на община Каварна се осигурява от:

- **Третокласен път III-901** Шабла – Тюленово – Камен бряг – Българево – Каварна. Пътят обслужва същинското крайбрежие на общината, като провежда вътрешния туристически поток.
- **Третокласен път III-296** Генерал Тошево – Крупен – Вранино – Каварна - обслужва населените места в тила на общината, свързвайки я със съседната община Генерал Тошево.

Два прекатегоризирани четвъртокласни пътища допълват транспортното обслужване на населените места в тила на общината:

- **Път III-2961** /Василево – Каварна/ Конаре – Белгун – Септемврийци – Нейково – Божаново /Дуранкулак – Шабла/, свързващ пътищата III-296 и I-9 по направление Белгун – Септемврийци, обслужва най-северната част на общината.
- **Път III-2963** /Василево – Каварна/ Вранино – Челопечене – Белгун – Сърнино – Спасово, започващ от Вранино /III-296/ в северна посока през Белгун, осигурява връзка със съседната община Ген. Тошево.

Степента на изграденост на РПМ се определя с нейната гъстотата (км/ 1000 км²) и за по-добра представа се детайлизира с разбивка на гъстота на пътищата с национално и международно значение и гъстота на регионалните и вътрешнорегионални пътища, предвид различните им функции при обслужването на територията на отделните териториални единици.

Североизточен регион заема второ място (след Северен централен регион) по висока гъстота на РПМ, което се дължи на добре развитата първокласна пътна мрежа в региона (най-висока за страната), докато тази на автомагистралите и регионални пътища е малко под средната за страната. От всички области в СИ район, област Добрич има най-ниска обща гъстота на РПМ; по-ниска от средната за страната е и гъстотата на първокласната пътна мрежа. Областта се обслужва преди всичко от регионални пътища, като функциите им са не само да осигуряват пътните комуникации на територията на областта и района, но и да осъществят интеграцията и връзките със съседни райони, предвид по-ниската изграденост на пътищата с национално значение.

Таблица: 24

Гъстота на републиканската пътна мрежа по класове от общата дължина към 31.12. 2019 г.

Регион/област/община	Гъстота на РП мрежа	Гъстота на АМ	Гъстота на пътища I клас	Гъстота на пътища II и III клас
България	179.1	7.1	26.1	145.9
Североизточен р-н	183.3	6.5	33.4	143.5
Област Добрич	174.6	0.0	17.6	157.0
Община Каварна	197.3	0.0	45.7	151.6

Източник: НСИ

За самата община Каварна показателите за изграденост са много добри, по-високи и от средните за страната и Североизточен регион, което предполага добра транспортна достъпност и обслужване. Пространствената организация на РПМ, обаче, не осигурява транспортно обслужване, съответстващо на тези показатели – първокласният път обслужва периферно предимно транзитните транспортни потоци, докато тилът на общината се обслужва от третокласни и прекатегоризирани четвъртокласни пътища.

Структурата на изградената пътна мрежа определя качеството на транспортното обслужване на съответната територия, показано в следващата таблица:

Таблица: 25

Относителен дял на републиканската пътна мрежа по класове от общата дължина към 31.12. 2019 г.

Регион/област/община	отн. дял АМ	отн. дял I клас	отн. дял АМ и I клас	отн. дял II клас	отн. дял III клас
Р България	4.0	14.6	18.6	20.2	61.2
Североизточен район	3.5	18.2	21.7	17.4	60.9
Област Добрич	0.0	10.1	10.1	29.4	60.5
Община Каварна	0.0	23.2	23.2	–	76.8

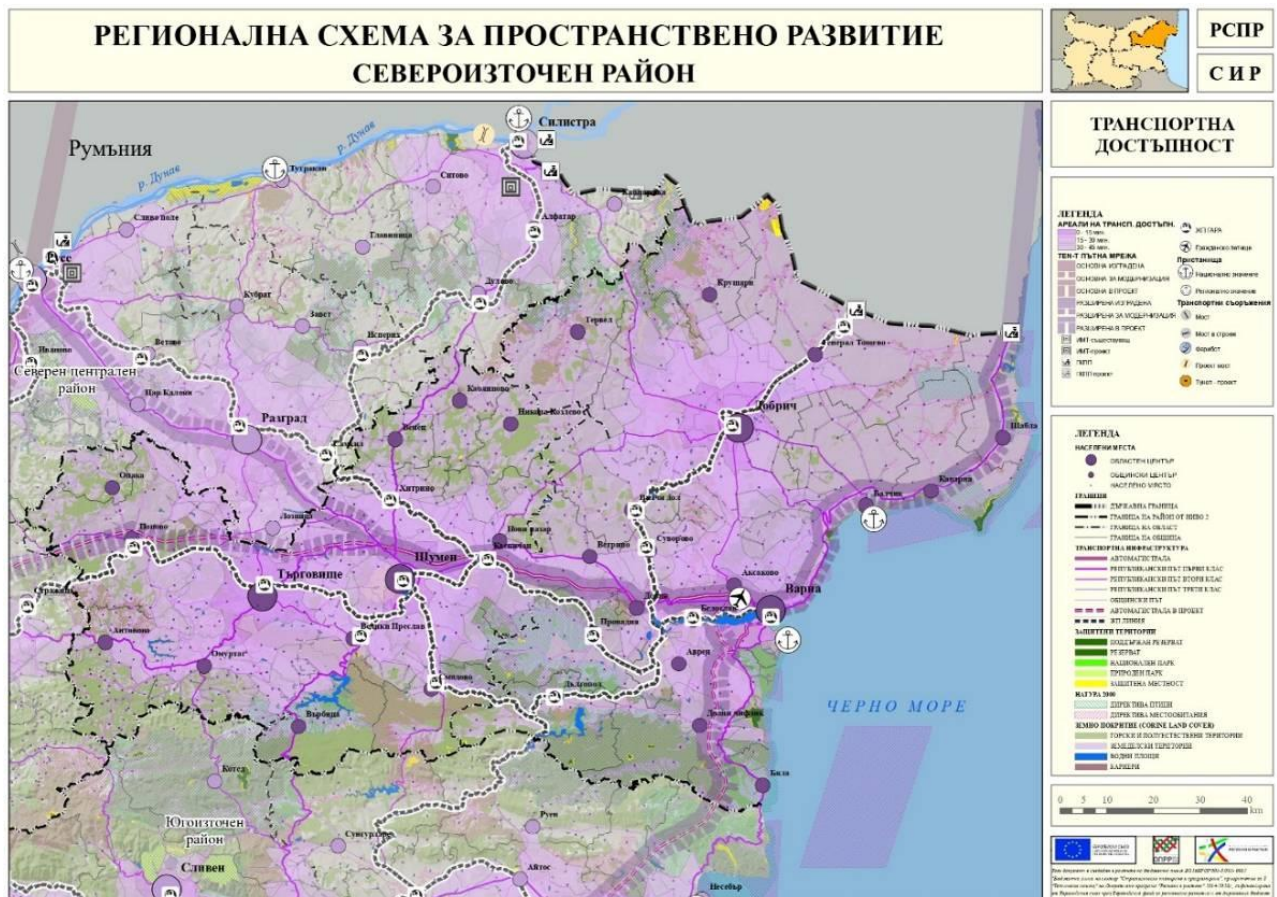
Източник: НСИ

Относителният дял на пътищата с национално и международно значение (автомагистрала и първи клас) за Североизточен регион е 21,7%, което го нарежда на трето място в страната (средна стойност 18,6%) и позволява добра комуникация със съседните райони, но този показател за област Добрич е един от най-ниските в страната, което още веднъж доказва затруднените транспортни комуникации на община Каварна в национален план.

Въпреки че в община Каварна делът на пътищата с национално значение е по-висок от средния за страната и СИ регион, дисбалансът в структурата на пътната мрежа (липса на второкласни пътища) и неблагоприятната пространствена организация затрудняват транспортните комуникации във вътрешнорегионален план. Общината се обслужва преобладаващо от третокласни пътища (77%), при това почти половината от тях са прекатегоризирани четвъртокласни, чието състояние традиционно е влошено. Тази особеност на структурата на пътната мрежа в община Каварна затруднява възможностите за достъпност до пътната мрежа от най-висок клас, отсъствието на

второкласни пътища затруднява и достъпа до областния център, особено за населените места от северната част на общината. Необходимо е доизграждане на довеждащи пътни направления с оглед подобряване на достъпа на по-отдалечените територии до областния център и балансиране на транспортното обслужване, често допълнително усложнено от влошеното състояние на участъци от третокласната пътна мрежа.

Фигура 16: Транспортна достъпност в Североизточен регион

Източник: Проект на Интегрирана териториална стратегия за развитие на СИР

Състоянието на пътната мрежа е определящ фактор за обслужването на населените места и възможностите за развитие в района. Всички области в СИР поддържат около 45% от пътната си мрежа в добро състояние при среден показател за страната 40%. В края на 2019 г. пътната мрежа в добро състояние в област Добрич е 45.7%, при това се наблюдава тенденция на подобряване.

Републиканската пътна мрежа в община Каварна в по-голямата си част е в средно състояние, с изключение на участъци от третокласните пътища:

- III 901 "Тюленово – Каварна" (от км. 15⁺⁸⁰⁰ до км. 38⁺⁶⁰⁰) - в лошо състояние;
- III 2963 "Вранино – Белгун – Спасово" (от км 0⁺⁰⁰⁰ до км 21⁺³⁸) – в лошо състояние, Белгун – Спасово липсва настилка;
- III 2961 "Конаре – Белгун – Септемврийци – (I -9)" (от км 0⁺⁰⁰⁰ до км 24⁺³³²), чиято рехабилитация е заложена в сегашния програмен период (2014-2020г).

Същинското транспортно обслужване на общината се осигурява чрез **общинската пътна мрежа**, включваща следните пътища:

- DOB1146/I-9, Каварна-Топола/-Каварна-/III-901/
- DOB1149/I-9, Каварна-Балчик/-Топола - м.Икантълъка - граница общ.(Каварна-Балчик)- м.Тузлата-Балчик-Албена-/I-9/
- DOB1150/III-901, Камен бряг- Българево/ - Свети Никола - к.к-с Русалка
- DOB1151/III-901/- Българево - н.Калиакра
- DOB 1163/III-296/ о.п. Каварна-Каварна „Крайбрежна зона“.

Общинските пътища от тази първа категория, обслужващи по-големите населени места, заедно с пътищата от втора категория:

- DOB2141III-296, Крупен-о.п. Каварна/-Вранино-Иречек-Видно
- DOB2142/III-296, Вранино-о.п. Каварна/-граница общ.(Каварна-Балчик)-Гурково-/I-9/
- DOB2148/I-9, Каварна-Балчик/-Божурец

осигуряват най-интензивните транспортни комуникации между населените места в община Каварна.

Пътищата от трета категория:

- DOB3140/III-2961/ -Септемврийци-Било
- DOB3143/III-2961, Конаре -Белгун/-Травник
- DOB3144/III-296, Вранино-о.п. Каварна/-Могилище
- DOB3145/I-9, Шабла-Каварна/-Раковски-Иречек-/DOB2141/
- DOB3147/I-9, Каварна-Балчик/-Селце
- DOB3152/I-9/, Каварна-х.Добруджанка
- DOB3153/III-901, Камен бряг-Свети Никола/-Дом за възрастни с УИ
- DOB3155/III-901, Българево-Каварна/-м.Дълбока
- DOB 3156 /DOB 1149-м.Иканталъка-плаж Топола 2
- DOB 3157 /DOB 1151, Българево-н. Калиакра/- м. Зеленка
- DOB 3159/ /DOB 1151, Българево-н. Калиакра/- м. Болата
- DOB3160/DOB1149,Топола-Балчик/-Граница общ.(Каварна-Балчик)-к.к-с Тузлата-/DOB1149/
- DOB3161/DOB1146/-Каварна-пречиствателна станция /ПСОВ/
- DOB 3162 /DOB 1149/Топола-хот. К-с „Топола скайс“

обслужват достъпа до изявени туристически и/или обекти от друг характер, важни за развитието на община Каварна.

Общата дължина на общинската пътна мрежа е 73.3км, с гъстота 0.152км/кв.км, колкото средната за област Добрич, но много по-ниска от средната за СИ район (177) и средната за страната (161), което не способства за удобни и бързи вътрешнообщински транспортни комуникации между отделните населени места и с центъра на общината.

Преобладаващата част от общинската пътна мрежа е в лошо състояние и много участъци се нуждаят от ремонт и реконструкция.

В Средносрочната оперативна програма за изпълнение на Стратегията за развитие на пътната инфраструктура 2016-2022 г, като приоритетни за реконструкция или

рехабилитация до 2022 г. в община Каварна, са определени следните общински пътни участъци:

DOB1149 от 0.⁰⁰⁰ до 4.⁷⁰⁰ -4.700 км /лошо/ 0,945 млн лв -рехабилитация;
DOB2141 от 0.⁰⁰⁰ до 10.³⁰⁰ -10.300 км /лошо/ 2,070 млн лв -рехабилитация;
DOB3159 от 0.⁰⁰⁰ до 1.⁷⁵⁰ -1.750 км /много лошо/ 0,667 млн лв – реконструкция.

През настоящия програмен период в общината се реализира проект **“Реконструкция и рехабилитация на общински пътища в община Каварна”**, финансиран по подмярка 7.2. *„Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малки по мащаби инфраструктура”* от Програма за развитие на селските райони за периода 2014-2020, съфинансиран от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Общата цел на проекта е да се подобри републиканската и общинска пътна мрежа. Проектът включва реконструкция и рехабилитация на пътната мрежа на територията на община Каварна, като пътищата, които се реконструират и рехабилитират са следните:

- Път DOB1146/I-9, Каварна-Топола/-Каварна-/III-901/
- Път DOB1149/I-9, Каварна-Балчик/ -Топола -м.Икантълъка - граница общ.(Каварна-Балчик)-м.Тузлата-Балчик-Албена-/I-9/
- Път DOB2148/I-9, Каварна-Балчик/-Божурец
- Път DOB3145/I-9, Шабла-Каварна/-Раковски-Иречек-/DOB2141/

И четирите трасета са преасфалтирани, с прекарани оптични кабелни мрежи, като в Божурец и в местност Иканталъка са подменени и бордюри.

По същата подмярка 7.2. на ПРСР 2014-2020 г. се финансира и проект **„Реконструкция и изграждане на улична мрежа на територията на община Каварна”**. Дейностите по проекта са за следните обекти:

- Изграждане на улична мрежа в с. Божурец, община Каварна;
- Реконструкция на улица „Сава Ганчев”, град Каварна (вкл. тротоарите и подмяна на стълбове и осветителни тела).

Строително-монтажните работи са стартирали през 2019 г. и в момента са в процес на изпълнение.

Въпреки проведените ремонтни работи, все се още една четвърт от най-важните общински пътища (първа категория) са в лошо състояние и това е основно път DOB1163 *„/III-296/, о.п. Каварна-Каварна-„Крайбрежна зона”*, с обща дължина 4.88 км.

В лошо състояние са и 90% от пътищата втора категория в общината и това са **DOB2141** *„/III-296, Крупен-Каварна/-Вранино-Иречек-Видно”* и **DOB2142** *„/III-296, Вранино-Каварна/-граница общ.(Каварна-Балчик)-Гурково-/I-9/”*, с обща дължина 12.2 км.

Пътищата от трета категория представляват половината от общинската пътна мрежа и само една трета от път **DOB3145** *” /I-9, Шабла-Каварна/-Раковски-Иречек-/DOB2141/”* е в добро състояние, а път **DOB3152** (до -х.„Добруджанка”), път **DOB3153** (до дом за възрастни с УИ) и път **DOB3160** (до -к.к-с „Тузлата”) са в средно състояние. Останалите 10 пътища от трета категория с обща дължина 28.4 км (77.2%) са в лошо състояние.

От 73.3 км дължина на общинската пътна мрежа само 25.2% са в добро състояние, 11.6% са в средно състояние и 63.2% са в лошо състояние, което е резултат от хроничния недостиг на средства за поддържане, характерно за повечето общини в региона и страната.

На територията на общината **няма жп транспорт**. Най-близките жп гари са Добрич и Варна, на разстояние съответно 50 и 60 км. Най-близкото летище – Варна е на 70 км от общинския център град Каварна.

Изводи и препоръки

Степента на изграденост на РПМ в община Каварна е много добра, но пространствената организация и структурата на пътната мрежа затрудняват възможностите за достъп до пътната мрежа от по-висок клас, отсъствието на второкласни пътища затруднява и достъпа до областния център, особено за населените места от северната част на общината. Необходимо е доизграждане на довеждащи пътни направления с оглед подобряване на достъпа на по-отдалечените територии до областния център и балансиране на транспортното обслужване, често допълнително усложнено от влошеното състояние на участъци от третокласната пътна мрежа. Съществуват проблеми, свързани с влошени експлоатационни условия по отношение на някои участъци, особено от общинската пътна мрежа, поради недостатъчни ресурси за поддържането ѝ.

Важно условие за вътрешнорегионалните комуникации е и поддържането в добро състояние на регионалната /заедно с общинската/ пътна мрежа. Необходимо е своевременно, а не догонващо провеждане на „спешни“ ремонти, особено на общинската пътна мрежа, така че всички населени места от общината да имат добър достъп до РПМ, осигуряващ интегрираното развитие на общината и пълноценното ѝ функциониране като единен организъм.

Осъществяването на големите национални транспортни проекти ще подобри значително транспортната достъпност на територията на община Каварна и мобилността на жителите ѝ. Изграждането на скоростния път граница Румъния – Дуранкулак – Шабла – Каварна – Балчик – Варна – Бургас, включен в широкообхватната TEN-T мрежа на територията на страната, ще улесни значително достъпа на общината до националната и международна пътна мрежа с всичките предимства, които това предлага.

Предизвикателство пред местните власти е осигуряването на транспортния достъп по пътищата – общинска собственост. За състоянието на уличното и пътно стопанство в общината ще трябва да бъде изработен подробен анализ и стратифициране на решенията за преодоляване на проблемите, свързани със състоянието, ремонта и стопанисването на уличните настилки.

Необходими са инвестиции в подобряване състоянието на уличната и тротоарна настилка, вертикалната и хоризонталната маркировка, както и в създаването на ефективна система за управление и контрол на действията на всички заинтересовани страни при експлоатиране и ползване на улиците и общинските пътища.

1.9.2 Телекомуникации

Достъп до интернет

Информационните и комуникационни технологии са един от водещите фактори за изграждане на конкурентоспособна икономика, основана на знанието и иновациите, за иновативно и приобщаващо информационно общество, осигуряващо високо качество на живот на гражданите. Ефектите и въздействието от развитието и широкото прилагане на ИКТ обхващат всички социално-икономически сектори.

Постепенно ИКТ стават широко достъпни за населението както по отношение на възможностите за достъп, така и по отношение на тяхната цена, като темповете на достъпност нарастват по-отчетливо в периода 2007-2013 г. и малко по-плавно в периода 2013-2019 г. Развитието на модерна цифрова инфраструктура в страната стимулира навлизането на новите технологии и изоставането по свързаност и ползваемост постепенно се преодолява.

През 2013 г. относителният дял на домакинствата с **достъп до интернет** в област Добрич (54,1%) е бил втори (след област Варна) с най-висок достъп в Североизточен регион (51,5%), при средна стойност за страната 53,7%. За 2019 г. данните на НСИ показват, че дялът на домакинствата с достъп до интернет намалява и област Добрич вече заема последно място в СИ регион с показател 70,0% (за СИ регион 74,0%), при средна стойност за страната 75,1%.

Имайки предвид, че средният показател за областта до голяма степен се определя от този за областния център и особено за черноморските общини като туристически изяви, с основание може да се предположи, че достъпът до интернет на домакинствата в община Каварна е с по-висок показател от средния за областта (липсва официална информация по общини), като все пак се отчита голямата разлика в достъпа между града и селата, особено тези в тила на територията на общината.

Подобряването на достъпа до Интернет съответно повишава и **използваемостта** му и относителният дял на лицата, ползващи редовно Интернет корелира с този на домакинствата, имащи достъп до Интернет. През 2019 г., аналогично на намаляването на домакинствата с достъп до интернет в областта, намалява и ползваемостта до един от най-ниските показатели за страната (56,5%), при средна стойност 66,8%.

Определящо за ползваемостта на интернет са и основните **цифрови умения** на лицата - показател, който се наблюдава в *индекса за навлизането на цифровите технологии в икономиката и обществото (DESI)*. С показател 20,5% област Добрич отново е предпоследна в СИ регион (25,7%), при среден показател за страната 29.4%.

Широколенгово покритие

Широколенговото покритие в България е над средните стойности за ЕС, но се наблюдава дисбаланс между гъсто населените места и слабо населените места. По данни на НСИ, през 2020 г. 78,6% от домакинствата в страната имат широколенгов достъп до Интернет, като достъпът в селата продължава да бъде по-ограничен, което показва необходимост от целенасочени мерки към селските райони за преодоляване на това изоставане. Това е обяснимо, предвид пазарната логика на предоставянето на широколенгови услуги - от гледна точка на потреблението не винаги е икономически

изгодно да се инвестира в икономически слаби и изостанали райони, което от своя страна обуславя необходимостта от държавна намеса, за да се защити обществения интерес.

Класификацията на Европейската комисия в „Насоки на Общността за прилагане правилата за държавна помощ във връзка с бързото разгръщане на широколентови мрежи“ (Насоките на ЕК), дефинира три типа райони в зависимост от вече съществуващото равнище на широколентов достъп, а именно:

- **„Бели райони“** — без инфраструктура за широколентов достъп или без вероятност такава да бъде развита в период от три години. За тяхното покриване с широколентова мрежа е нужна държавна подкрепа за **насърчаване на целите за регионално сближаване и икономическо развитие**
- **„Сиви райони“** - с един доставчик на широколентов достъп, което се отразява на качеството на обслужването или на цената и на пазарната динамика. Необходим е по-подробен анализ и внимателна оценка на съвместимостта на държавната подкрепа за разгръщането на широколентови мрежи.
- **„Черни райони“** - съществуват два или повече доставчика на широколентов достъп, а широколентовите услуги се предоставят при конкурентни условия, т.е. - **не е необходима държавна намеса.**

Данните за община Каварна показват, че делът на населението с достъп до високоскоростен интернет над 100 Mbps е по-висок от този за област Добрич, но по-нисък от средния за страната. По-висок е и относителният дял на населението, попадащо в „бяла“ зона, докато този в „сива“ зона е пренебрежимо малък.

Таблица: 26

Относителен дял на населението с достъп до високоскоростен Интернет и в бели и сиви зони - 2019 г.

Регион/Област/община	ШЛИ 30+ mbps	ШЛИ 100+ mbps	Бяла зона	Сива зона
България	97.42%	97.97%	1.59%	2.30%
Североизточен	97.83%	96.92%	2.40%	1.82%
Област Добрич	96.70%	95.97%	3.40%	1.16%
Община Каварна	96.42%	96.42%	3.58%	0.27%

Източник: НСИ

Както вече беше коментирано, осреднените ниски показатели за област Добрич се дължат на големите териториални диспропорции в достъпа между селските и градски райони, особено изявиени в областта. По-отдалечените и слабо населените места са затруднени в своите комуникации и в социален, и в икономически аспект, изолирани от обществения и културен живот. Осигуряването на достъп до он-лайн услуги на хората, живеещи в слабо населените и отдалечени райони, цели преодоляването на тези тенденции и стимулиране на социалното сближаване.

Община Каварна е взела участие в инициативата за безплатен безжичен интернет на публични места в Европейския съюз WiFi4EU и печели ваучер, който предоставя

фиксирана сума от 15 000 евро. Чрез схемата се предоставя безплатен Wi-Fi на жителите и гостите на общината на най-посещаваните обществени места на открито и закрито. През 2020 г. проектът на общината вече е релизиран - успешно приключват дейностите по инициативата «WiFi4EU — насърчаване на интернет свързаността в местните общности».

Изводи и препоръки

- Достъпът до високоскоростен интернет в община Каварна е с добри показатели, по-висок от тези за област Добрич, но по-нисък от средния за страната. По-висок е и относителният дял на населението, попадащо в „бяла“ зона, докато този в „сива“ зона е пренебрежимо малък. Известна част от населението в по-отдалечените и слабо населените места в общината е затруднено в своите комуникации и в социален, и в икономически аспект, изолирано от обществения и културен живот.
- Община Каварна кандидатства успешно и печели ваучер по инициативата на WiFi4EU на ЕС за насърчаване на безплатен достъп до безжичен интернет на обществени места, което цели улесняване на комуникациите и стимулиране на социалното сближаване. Дигиталните услуги постепенно навлизат все повече в ежедневието на населението от общината.
- Осигуряването на условия за подобряване достъпа до интернет извън големите и в по-слабо населените места и селски райони ще създаде възможности за по-широк достъп до услуги и информация за населението и бизнеса от периферните територии и ще спомогне за преодоляване на регионалните различия в достъпа до електронни услуги.
- Повече съсредоточаване върху **разгръщането на широколентовия достъп до интернет** в селските райони, съчетано с повече **обучение за придобиване на цифрови умения** и по-нататъшно **развитие на цифровите услуги** биха били от полза за цялостната свързаност на общините и регионите и ще спомогнат за преодоляване на цифровото разделение, което е особено предизвикателство в контекста на фактори като предимно възрастното население в обезлюдените селски райони.
- Достъпът до финансиране и подкрепата в подготовката и управлението на проекти за осигуряване на такова са ключова необходимост на местните предприемачи. Предизвикателство за бизнеса е необходимостта от ефективни и бързи административни услуги. Осигуряването на достъп до добре развита национална и местна система от електронни услуги за комплексно административно обслужване е с важно значение за осигуряване на привлекателна бизнес среда в общината.

В1.9.3 Водостопанска инфраструктура

Водоснабдяване

Основен водоизточник на питейна вода за община Каварна са каптирани извори и сондажни кладенци от два водоносни хоризонта. Водоизточниците са подземни и на голяма дълбочина, което обуславя висока енергоемкост и по-висока цена на водните услуги, характерно за област Добрич. Въпреки тези технологични проблеми, областта, както и целия СИ регион са с по-висока степен (99.9%) на водоснабденост на населението от средната стойност за страната (99,5%).

Населените места в община Каварна се водоснабдяват от помпените станции Каварна и Болата, и самостоятелните сондажни кладенци Крупен, Било, Нейково, Септемврийци, Белгун, P-97, P-104 и P-110. Група Челопечене, Вранино, Иречек и Видно се водоснабдяват от магистралния водопровод Шабла – Добрич. Село Раковски се водоснабдява от водоизточник, собственост на Напоителни системи.

Дълбоките подземни води са с добри качества и защитени от замърсяване- на територията на общината не съществува пречиствателна станция за питейни води.

Обхванатите водоизточници осигуряват необходимите водни количества на населените места. Водопроводната мрежа и съоръжения на отделните водоснабдителни групи и самостоятелни водоснабдявания са оразмерени по начин, който позволява подаване на нормативните водни количества за всяко населено място.

Всички населени места в община Каварна са централно водоснабдени. Повечето имат селищни водоеми с достатъчен обем и след проведените ремонтни действия вече няма проблеми с количествата подавана питейна вода. По последни данни на НСИ, в края на 2018 г. **относителният дял на водоснабденото население** в община Каварна е 99.9%, при средна стойност за страната 99.5%, **няма и режим на водоснабдяване**.

Освен непрекъснатост на водоподаването, от първостепенно значение за общественото здраве и качеството на живот на населението, е осигуряването му с безопасна и съответстваща на нормативните изисквания питейна вода. По отношение на **качеството на питейната вода** в по-големите водоснабдителни системи, България заема добра позиция в сравнение с другите европейски страни. Според доклад за качеството на питейната вода в Европейския съюз, България постига нива на съответствие от 95-100% и по трите вида параметри (микробиологични, химични и радиологични характеристики) в големите зони за водоснабдяване, подаващи вода за повече от 5 000 души или подаващи количества вода над 1000 m³ на денонощие.

В **качеството на водата** за питейни нужди в община Каварна не са констатирани сериозни отклонения. Годишният доклад на РЗИ Добрич за качеството на водата за питейно-битови цели за 2019 г. дава актуална информация по този проблем.

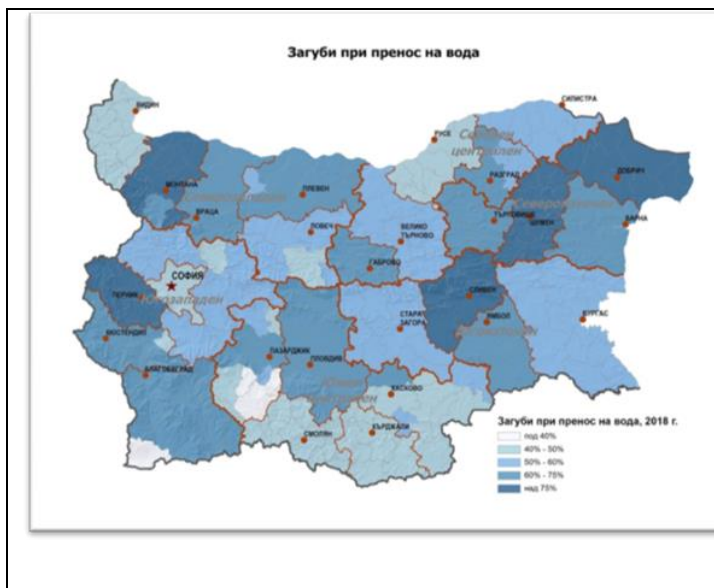
Относителният дял на изследваните от РЗИ-Добрич проби, дали отклонение от здравните норми по микробиологични показатели е 4.4%, при препоръчвани от СЗО - 5%. Налице е подобрение по тези показатели, като нестандартните проби са отчетливо по-малко в сравнение с 2018 г. и 2017 г. (съответно 11.4% и 11.08%). Нестандартните проби по физикохимични показатели през 2019 г. са 20 проби (8%), при 5,93% през 2018 г. и от тях 18 са по показател "нитрати".

Конкретно през 2019 г. за **община Каварна** са отчетени 2 проби, нестандартни по показател нитрати в зона *Каварна*; зона *Септемврийци* – 2 проби, нестандартни също по показател нитрати и зона *Могилище* – 2 нестандартни проби (1 проба с нитрати и 1 проба с Колиформи, Ешерихия коли и нитрати). За сравнение през 2018 г. в зона Каварна е била отчетена една проба, нестандартна по показател нитрати, а в зона *Било* – 1 проба с нитрати и 1 проба с Колиформи, Ешерихия коли и нитрати.

Като се има предвид, че през 2017 г в *зона Каварна* са отчетени 2 проби, нестандартни по микробиологични показатели и 2 проби, нестандартни едновременно по микробиологични показатели и нитрати; в *зоните Септемврийци и Могилище* - по 2 проби, нестандартни по показател нитрати; *зони Крупен и Било* - по 2 нестандартни проби (по 1 проба с нитрати и по 1 проба с Колиформи, Ешерихия коли и нитрати); и зона *Селце* - 2 нестандартни проби (1 проба с Колиформи и Ешерихия коли и 1 проба с Колиформи, Ешерихия коли и амониев йон), може да се отчете трайна тенденция за подобряване качествата на питейната вода в общината.

Предприетите от община Каварна мерки за подобряване на водоснабдяването и качеството на подаваната вода за питейно-битови цели са дейности по: рехабилитация на вътрешна водопроводна мрежа на с. Българево; реконструкция и рехабилитация на водоснабдителна система с. Видно; реконструкция и рехабилитация на довеждащ водопровод от напорен резервоар до с. Септемврийци; реконструкция и рехабилитация на довеждащ водопровод от напорен резервоар до с. Белгун.

Делът на загубите при транспортирането на вода в област Добрич (86%) в продължение на години е най-висок за цялата страна, много по-висок от средните загуби в страната (57%), които са едни от най-високите за страните в ЕС. Въпреки че потреблението на вода е значително по-малко в сравнение със средните данни за ЕС, количеството добита вода е почти двойно по-голямо в сравнение с други страни, което показване ефективно използване и разхищение на ресурсите от питейна вода, дължащо се основно на остарялата и амортизирана мрежа.

Водопроводите са полагани през 60 - 70-те години. Както състоянието, така и материалът, от който са изработени тръбите, са причина за чести аварии, големи загуби и влошено качество на питейната вода. Необходимостта от реконструкция и модернизация на остарялата водопроводна мрежа с цел намаляване на големите загуби на питейни води и повишаване ефективността на водоснабдителните системи не търпи отлагане.

Източник: Социално-икономически анализ на районите – МРРБ, 2019 г.

В община Каварна водоснабдителната мрежа е изградена основно в периода 1953-1960 г., като над 80% от нея са азбестоциментови водопроводи, чийто уплътнители на връзките вече са силно износени. В резултат на амортизацията и лошата поддръжка, ефективността на системата е ниска и загубите на вода както по външната, така и по вътрешната водопроводна мрежа, достигат над 70%, като полезно подадената вода допотребителите непрекъснато намалява. Голяма част от спирателните кранове и пожарните хидранти в град Каварна не действат и при аварии се спира водоподаването в целия град, като се източват огромни водни количества от мрежата. Това прави неотложна необходимостта от спешни мерки за обновяване на мрежата.

Тече изпълнението на проект за реконструкция на водопроводната мрежа в населени места на Община Каварна. Провежданите ремонти на участъци от довеждащи водопроводи и улична водопроводна мрежа в селата Българево, Септемврийци, Камен бряг, Белгун, Видно и др. са необходими, но предимно аварийни и не водят до трайно решаване на проблема. С оглед намаляване на загубите на вода е необходимо да се реконструират магистралните водопроводи и разпределителната водопроводна мрежа.

По-задълбочените проучвания на водопроводната мрежа, изготвени в прединвестиционни проучвания и най-вече при изготвянето на Генерални планове за агломерации над 10 хил.екв. жители, където са били изготвени и хидравлични модели на водопроводната и канализационната мрежа, дават основание да се твърди, че около 80% от загубите на вода се дължат на физически и технологични загуби, а 20% от загубите са търговски загуби (кражби, неотчитане и грешно измерване).

Изводи и препоръки

Община Каварна разполага с достатъчно добри в количествено и качествено отношение водоизточници, водоснабдителната инфраструктура е добре изградена като обхват (всички населени места са водоснабдени - 99.9% дял на водоснабденото население), но загубите при транспортиране на водата са много големи.

Основната част на водоснабдителните системи и съоръжения са пуснати в експлоатация преди повече от 50 години. Голяма част от водоснабдителната мрежа е с изтекъл амортизационен срок, особено азбестоциментовите и стоманените тръби, което води до влошаване качествата на водата, множество течове, чести аварии и високи разходи за поддръжка.

Подмяната на водопроводите и реконструкцията на съоръженията е основният проблем във водоснабдяването на населените места, наред с експлоатационни и организационни проблеми. Сред основните приоритети за общината следва да остане поетапната подмяна на остарелите водопроводни мрежи и съоръжения, което ще доведе до намаляване на загубите на вода.

Другият проблем е масовото преотреждане на земеделски земи в терени за жилищно и друго застрояване, което изисква тяхното благоустрояване (водоснабдяване и отвеждане на отпадъчните води), а до много от тях няма изградена водоснабдителна и канализационна инфраструктура. Необходимо е както доизграждане на уличната водопроводна мрежа в град Каварна и курортната зона, така и водопроводи за допълнително водоснабдяване на селата Вранино, Белгун, Българево, Поручик Чунчево,

Х.Димитър, Могилище и Раковски, СО „Топола“ и СО „Божурец“, Раковски, успоредно с подмяната на водопроводите и реконструкцията на съоръженията.

В допълнение, масовото използване в селското стопанство на торове и препарати за растителна защита при неглежиране на нормативните изисквания, изисква учредяване пояси II-ри и III-ти на водоизточниците с оглед опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници и ограничаване замърсяването на питейните води от нерегламентирана земеделска дейност.

Предприеманите и планирани в перспектива мерки във връзка с проекти по рехабилитация и подновяване на водоснабдителните мрежи в общината допринасят за подобряване на водоснабдяването на населението с достатъчно количество питейна вода и отговаряща на здравните изисквания.

По Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г., подмярка 7.2 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ от мярка 7 „Основни услуги и обновяване на селата в селските райони“, в община Каварна предстои да се реализира важен проект за подобряване на водоснабдяването в някои от населените места.

Проектът **„Реконструкция на водопроводна мрежа в населените места на община Каварна“** включва реконструкция и рехабилитация на водопроводна мрежа на територията на община Каварна. Обектите, за които предстои реконструкция и рехабилитация са:

- „Реконструкция и рехабилитация на довеждащ водопровод от напорен резервоар до с. Белгун и напорен тръбопровод от помпена станция до напорен резервоар в землището на с. Белгун, Община Каварна“;
- „Реконструкция и рехабилитация на водоснабдителната система на с. Видно, Община Каварна“;
- „Реконструкция и рехабилитация на водоснабдителната система на с. Видно, Община Каварна - рехабилитация на цялото пътно платно – обект с. Видно“;
- „Реконструкция и рехабилитация на довеждащ водопровод от напорен резервоар до с. Септемврийци в землището на с. Септемврийци, Община Каварна“;
- „Рехабилитация на вътрешната водопроводна мрежа на с. Българево, Община Каварна“.

Вече са сключени договори с изпълнители по проекта и през м. септември 2020 г. строително-монтажните работи са стартирали.

Отвеждане и пречистване на отпадъчните води

Изградеността на канализационната мрежа в община Каварна е малко по-добра от средната изграденост в страната. По данни на НСИ, през 2018 г. населението, свързано с обществена канализация, е 76.7% от населението на общината, малко по-високо от средния показател за страната (76.2%) и още повече от степента на отвеждане на отпадъчните води средно за област Добрич - 70.9%. **Всички отведени отпадъчни води се пречистват** и населението, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни

води (ПСОВ) в община Каварна е 76.7%, което е по-високо от средния показател за страната (63.9%) и от този за областта (70.9%).

Въпреки добрата обща картина, канализационна система е изградена само в общинския център Каварна. Отпадъчните води от канализационната мрежа на гр. Каварна постъпват за пречистване в ПСОВ "Каварна". Пречистените отпадъчните води се заустват в сухо дере, вливащо се в Черно море.

Селата в общината са без канализация. Битовите отпадъчни води от сградите се заустват в септични ями и попивни кладенци или се отвеждат непречистени в някой естествен приемник, което създава опасност от замърсяване на подпочвените води.

Уличната канализационна мрежа постепенно се доизгражда, изгражда се и канализацията в крайбрежната зона.

По ОП "Околна среда" 2007-2013 г., процедура "Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води", Приоритетна ос 1, в общината се реализира проектът „Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в Каварна – **изграждане на главен колектор VI и прилежащата канализационна мрежа**” и съвременните показатели за отвеждане и пречистване на отпадъчните води вече са над средните стойности за страната.

Следващият проект „Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в гр. Каварна - **реконструкция на ПСОВ и ВиК мрежа**”, цели намаляване на инфилтрацията и замърсяването на почвите и подпочвените води, които в Каварна се използват и за питейно-битово водоснабдяване, както и да се доведат повече отпадъчни води за пречистване до ПСОВ и ограничаване на свлачищните процеси.

Пречиствателната станция за отпадъчни води - ПСОВ Каварна, е изградена в периода 1989-1999 г., като обектът е завършен и приет за експлоатация с условие за доказване на пречиствателния ефект в шестмесечен срок. Проектът за ПСОВ предвижда механично и биологично пречистване на постъпващите отпадъчни води в биобасейни от готови метални модули, но в периода на експлоатация по доказване на пречиствателния ефект се установява, че не работи ефективно.

След временно преминаване само на механично пречистване на водите, през 2003 г. е изготвен проект за реконструкция на ПСОВ, който предвижда оптимизиране на отделните възли на пречиствателния процес, така че ПСОВ да се модернизира. Тази реконструкция и доизграждането на канализационната мрежа и колектори за довеждане до реконструираната ПСОВ, са включени проект "Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в гр. Каварна- реконструкция на ПСОВ и ВиК мрежа", но община Каварна не е одобрена за финансиране по ОП "Околна среда". Изпълнението на проекта „Развитие на инфраструктурата за отпадъчни води в Каварна - Изграждане на главен колектор VI и прилежащата канализационна мрежа”, финансиран по ОП "Околна среда" е приключено през 2012 г.

Изводи и препоръки

- Община Каварна има развита канализационна мрежа за отпадъчни води, обхващаща висок процент от населението, но системите са проектирани и

изградени в периода от 60-те до 80-те години на миналия век, амортизационно остарели и износени, което води до системното запушване на канализацията, намаляване на хидравлическата проводимост и капацитет. Населените места без изградена канализация са на септични ями, или отпадъчните води се отвеждат в местните реки и дерета, които замърсяват повърхностните и подпочвените води.

- Преобладаващият тип на системата е смесена- отпадъчните битови и дъждовни води, се отвеждат в общи канали, на места с недостатъчни наклони. Нарушава се самоочистващата скорост в колекторите и това води до затлачване с пясък.
- Състоянието на канализацията в общината може да се определи като технически незадоволително поради ред причини, сред които неотговарящи диаметри на тръбите, амортизационна остарялост на бетоновите тръби и инфилтрация на канални води в почвите. Това налага необходимостта от поетапната подмяна на бетонните профили на канализационната мрежа, както и от нейното доизграждане и реконструкция.
- В заключение може да се обобщи необходимостта от намаляване на водните загуби, подмяна и реконструкция на водоснабдителните системи, доизграждане на контролно-измервателните системи в сектора, рехабилитация и доизграждане на канализационните системи.

1.9.4 Енергийна инфраструктура

Електроснабдяване

Основен източник за електрозахранване на община Каварна се явява електроенергийната система на страната, посредством районната мрежа 110 KV. На територията на общината функционира подстанция „Каварна“ с трансформация на напрежението 110/20 KV. Подстанцията е свързана на 110 kV с подстанциите от съседните общини – п/ст „Балчик“ и п/ст „Шабла“. Двустранното свързване на подстанцията в мрежата 110 kV осигурява необходимата сигурност и качество на електрозахранването. В община Каварна функционират и две подстанции 110/20 kV, изградени към съответните големи ветропаркове, отдаващи произведената електроенергия в системата 110 kV. Това са п/ст „Св. Никола“, свързана на 110 kV към п/ст „Каварна“ и п/ст „Шабла“, и п/ст „Българево“, също свързана към п/ст „Каварна“.

Оразмерявана във време на по-големи товари, мрежата 110 KV в района се характеризира с добро състояние и има капацитет да поема натоварвания, което се явява потенциално благоприятно условие в процеса на икономическото развитие на общината.

Електрозахранването на населените места се осъществява от електроразпределителната мрежа средно напрежение (СН). Въздушни и кабелни изводи 20 KV от п/ст „Каварна“ захранват трансформаторните постове във всяко от населените места. Много от промишлените товари са намалели, но развитието на туризма и интензивното застрояване в курортните зони налагат изграждане на нови трафопостове. Ново строителство и разширение на мрежата СН е необходимо за местата с интензивно развитие на курортната дейност, главно по крайбрежието, както и за стабилизиране на напрежението в по-отдалечените райони на общината.

Електроснабдяването на консуматорите в общината е изпълнено предимно с въздушни линии ниско напрежение 220/380V и малка част с подземни кабелни линии. Мрежата НН също се нуждае от реконструкция и разширяване.

В община Каварна няма населени места без осигурено електроснабдяване и външно осветление, което в отделните населени места е с различна степен на амортизация и необходимост от подмяна/доизграждане.

В селата от общината има различни лампи - живачни и натриеви. В средата на 2017 г. е започнала подмяна на тези лампи с LED – лампи с мощност 30W, които се монтират на съществуващите осветителни тела. Компактните флуоресцентни лампи (CFL) 18 W са използвани в гр. Каварна за ниско парково осветление (централната пешеходна зона, крайбрежна зона и парковете) до лятото на 2018 г. и вече са 100 % подменени с LED – лампи с мощност 10 W и 30 W и панели с мощност 50 W, като се управляват с фоторелета.

При сегашното състояние на уличното осветление, усилията за подобряване на енергийната му ефективност трябва да бъдат насочени не само в подмяна на осветителните уредби с нови, с по-дълъг живот и използваемост, но и в прилагане на модерни методи за мониторинг, ранна диагностика на потенциално слабите места и гъвкаво управление на осветителната уредба.

Перспективното развитие, свързано с нарастване на консумацията на електроенергия, изисква както изграждане на нови трансформаторни постове със съответното въздушно или кабелно присъединяване към мрежата, така и изграждане на възлови станции с възможности за превключване при аварии и подобряване на сигурността на захранване.

Повишаване на качеството на електрозахранването и намаляване на технологичните загуби е свързано с изграждане на нови кабелни линии и подмяна на кабелни линии средно напрежение с изтичащ срок на експлоатация; изграждане на нови трансформаторни постове и/или възлови станции, подмяна на съществуващи с изтичащ срок на експлоатация; изграждане на нови кабелни линии и подмяна на кабелни линии ниско напрежение с изтичащ срок на експлоатация; заместване на изведени въздушни ел. проводни СН с изграждане на кабелни линии СН поетапно, изграждане на заместващи БКТП; развитие на прилежаща кабелна мрежа НН, прилагане на системи за дистанционно отчитане на електроенергията; подмяна на въздушни електропроводи НН чрез кабелни.

Община Каварна е възлагала обследване за енергийна ефективност на съществуващото улично осветление, с оглед да се работи за неговата модернизация, усъвършенстване и постигане на по-високи нива на енергийна ефективност, при което се предвижда голям потенциал за икономии на енергия и разходи.

Възобновяеми енергийни източници и енергийна ефективност

През 2020 г. в община Каварна функционират 71 броя ВяЕЦ, с обща мощност 398.9 MW, а също и 8 бр. ФТЕЦ с обща мощност 0.4 MW. Тук е изграден най-големият в страната парк с ветрогенератори - „Свети Никола“, разпростиращ се на територия с размери 6x10 км. Инсталираната мощност е 156 MW, като централата има капацитет да произвежда 340 гигаватчаса годишно. Другият по-голям ветропарк (обединил три ветропарка край

Каварна) е с обща мощност 42.5 мегавата, а ВЯЕЦ "Калиакра"(в землището на с. Българево), е с мощност 35MW. Вятърен парк „Камен бряг” – 21MW, ВЯЕЦ „Хаос”, с мощност 16 MW, в землището на с. Могилище и вятърен парк „Вранино” (18 MW), допълват списъка на най-големите ВЯЕЦ в община Каварна.

За сравнимост е потърсен показател, условно наречен „плътност на изградените мощности на ВЕИ”, който класира общината на безспорно първо място в област Добрич, СИР и страната. За община Каварна показателят е 830 MW/1000 km², при средна стойност за област Добрич 116 MW/1000 km² и 39 MW/1000 km² за страната.

Общинската Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива 2019–2029 г. определя възможностите за използване на различните видове ВЕИ в община Каварна.

По отношение на слънчевата енергия се прави заключението, че поради благоприятните климатични условия фотоволтаични централи биха могли да се поставят на всяка административна и жилищна сграда. Независимо че общината не попада териториално в най-благоприятната зона на слънчево греене (средногодишното количество на слънчевата енергия за района на община Каварна се определя на 1475 kWh/m²), изграждането на такъв тип инсталации е икономически ефективно и е напълно постижимо за реализиране както в краткосрочен, така и в дългосрочен период.

От оценката се налага изводът, че теоретичният потенциал представлява внушителен ресурс, но практическото му приложение все още не е достатъчно изследвано във всички направления.

Програмата определя и достъпния потенциал на ветровата енергия. На база скорост на вятъра, плътност на въздуха и турбулентността, както и други специфични фактори, са определени осем зони. Община Каварна попада в зона на много висок ветрови потенциал със средногодишна скорост на вятъра над 6 - 7 m/s и потенциал 250-300 W/m².

Реален потенциал за използване на **водна енергия** на територията на община Каварна не съществува и няма изградени ВЕЦ.

На територията на община Каварна съществува минерален „Сондаж № Р-113 Каварна” – подземни води от малмоваланжския водоносен хоризонт с температура над 20 градуса по Целзий. Сондажът се намира на 2 000 м. южно от гр. Каварна с експлоатационен дебит 21,7 л./сек. и температура на водата +25°C, което обуславя **нисък геотермален потенциал** за производство на енергия.

Биомасата се определя като перспективен източник на ВЕ, имащ потенциал за генериране на енергия на територията на общината. Източниците на биомаса на територията на община Каварна включват основно дървата за огрев, отпадъците на житните култури, тревите, крайпътната паразитна растителност, дървесните отпадъци, битовите отпадъци, горски отпадъци /санитарна сеч/, остатъците от селскостопански фуражни посеви до животински отпадъци, отпадъци наслоени в речните корита. Има неизползван потенциал за производство на биогаз.

Предвиденият общ запас твърда дървесина от 220 534 куб.м.и действително добита дървесина 3 500 куб.м. на година за община Каварна, определя общината като район с потенциал за производство на енергия от биомаса.

Обобщено, община Каварна има **най-голям потенциал за използване на вятърната енергия**, следвана от слънчевата енергия и енергията от биомаса, като основни възобновяеми източници за задоволяване на енергийните потребности.

Програмата за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници отразява наличието и възможностите за съчетаване на мерките за оползотворяване на енергията от възобновяеми източници с тези, насочени към повишаване на енергийната ефективност и препоръчва както административни мерки (въвеждане на енергиен мениджмънт в общината, ефективно общинско планиране, провеждане на информационни и обучителни кампании сред населението), така и технически мерки (използване на енергия от ВИ и мерки за ЕЕ при ремонт и реконструкция на сгради, УО, транспорт).

Ниската **енергийна ефективност** в страната е проблем, изискващ непрекъснати мерки за подобряването ѝ. Съгласно чл.12 от Закона за енергийната ефективност общините разработват и приемат програми по Енергийна ефективност (ЕЕ), съответстващи на целите, заложи в актовете по чл 5, ал.3, т. 1–4 от закона, свързани с подобряване на енергийните характеристики на сградите.

Заложените в програмите за ЕЕ мерки са много и разнообразни – както тези за подобряване на енергийните характеристики на сградите, така и мерките по сградните инсталации. Най-често изпълняваните мерки за ЕЕ са 8 типа. Четири от тях са свързани с подобряване енергийните характеристики на сградите, като тук се включват: подмяна на дограма (прозорци и врати); топлинно изолиране на под; топлинно изолиране на таван/покрив; и топлинно изолиране на външни стени. Отделно се отчитат други четири мерки: енергоспестяващи мерки (ЕСМ) по системи за УО; ЕСМ за оползотворяване на ВИ; ЕСМ по системите за осветление и ЕСМ за ВОИ.

Като цяло общинският сграден фонд на община Каварна е морално остарял. Състоянието на жилищния и сграден фонд на частните лица в голяма степен припокрива това на общинските сгради.

Подобряването на топлоизолацията, подмяната на дограмите, модернизирането на отоплителните инсталации, използването на слънчева енергия и т.н. могат да намалят енергопотреблението в стария сграден фонд с около 50%.

Местната политика по енергийна ефективност в община Каварна си поставя цели за повишаване на енергийните характеристики на общинските, жилищни и стопански сгради и управление на отпадъците, както и повишаване капацитета на местната власт и информираността на гражданите за енергийната ефективност (ЕЕ), които могат да се постигнат с реализацията на конкретни проекти, дейности, мерки и инвестиции от страна на обществения и частен сектор в общината.

Газоснабдяване

Газоснабдяването на община Каварна се осъществява от "Каварна газ" ООД, гр.Каварна, лицензиран за разпределение и обществено газоснабдяване на територията на община **Каварна** за срок до 17.12.2039 г. За целта се използва природен газ, добит в газовото находище с локално значение, находящо се в местността "Зеленка" до с. Българево, стопанисвано от "Проучване и добив на нефт и газ" АД - гр. Плевен. От

газовото находище с. Българево до регулацията на града е изграден разпределителен газопровод с обща дължина 11 565 м, чрез който се подава газ към стопански потребители и газоразпределителната мрежа в Каварна.

По данни на дружеството са изградени и функционират над 40 км разпределителни газопроводи и сградни отклонения в регулациите на гр.Каварна и с. Българево. Всички училища и детски градини на общинска издръжка, МБАЛ, читалищата и много други обществени сгради в гр.Каварна и с. Българево се отопляват на природен газ, което облекчава значително бюджета на общината през отоплителния сезон и дава възможност на ръководството ѝ да инвестира в подобрения на инфраструктурата.

Община Каварна е една от общините с най-висок дял газифицирани домакинства в страната на фона на общото изоставане в България от средноевропейските нива на изграденост на газификационната мрежа и потреблението на газ от населението. От 858 газифицирани домакинства през 2007 г., към 2020 г. броят им вече достига 1136, което показва добър темп на напредък на този процес. Това се дължи от една страна на възможностите, които се предлагат на населението с добре развитата газоразпределителна мрежа, а от друга – от заинтересоваността на потребителите.

Ползването на газ за отопление и битови нужди е една от алтернативите за преодоляване сезонните замърсявания на въздуха, резултат от ползването на други традиционни фосилни горива – въглища, нафта за горене и мазут.

Британската компания „Мелроуз Рисорсиз“ ООД е открила природен газ в три находища - "Калиакра", "Каварна" и "Каварна-изток". Има потвърждение за над 3 млрд.куб.метра газ, който би гарантирал 20 на сто от потреблението на страната за 6 години

Изводи и препоръки

- Като цяло, електроенергийната инфраструктура в общината е с добра изграденост и в добро състояние. Инвестициите в общината са фокусирани върху изграждане и профилактика на трафопостове, изнасяне или рециклиране на електрически табла, ремонт на съоръжения по електрическите мрежи средно и ниско напрежение, полагане на нови кабелни линии средно и ниско напрежение в града, монтиране на електромери с дистанционно отчитане.
- Наблюдава се добър темп на нарастване на броя на газифицираните потребители в битовия и промишления сектор на общинско ниво; параметрите на изградената газоразпределителна мрежа позволяват включване на бъдещи абонати.
- Развитието на газоразпределителната мрежа в бъдеще следва да се осъществява както по отношение на промишлеността, така и по отношение на обществените сгради и домакинствата. Изграждането на нови газопроводни отклонения и/или присъединяването на нови абонати към съществуващите, е важна предпоставка за подобряване на бизнес средата и за повишаване конкурентоспособността на предприятията в общината.
- Община Каварна разполага с потенциал за получаване на алтернативен вид енергия, който активно усвоява най-вече с изграждане на вятърни паркове и по-малко фотоволтаични централи.

- Съществува необходимост от повишаване на енергийната ефективност, както на обществените сгради и на жилищния фонд, така и на промишлените предприятия в общината.
- Децентрализираното *производство на енергия от ВЕИ* или използването на вятърната, слънчевата, геотермалната енергия и биомасата съобразно местния потенциал и нужди е сектор с големи перспективи в страната, в частност и за община Каварна. По този начин се избягват разходите, свързани с присъединяване към мрежите и загуби по пренос и разпределение на енергия.
- Повишаването на *енергийната ефективност* е сериозното предизвикателство. Многостранните ползи от енергоспестяването, са безспорни:
  - Ограничаване на климатичните промени - спестяването на енергия е възможно най-бързият и разходоефективен път за постигане на националните стратегически цели за борба с климатичните промени, гарантиране на енергийната сигурност и постигане на устойчиво икономическо и социално развитие;
  - Конкурентоспособност, заетост и възстановяване на икономиката - спестяването на енергия ще направи българската индустрия по-конкурентна и българските граждани по-благосъстоятелни;
  - Борба с енергийната бедност - част от българските граждани имат затруднения с разходите си за потребена енергия, които представляват значителен дял от приходите им. Подпомагането на тези граждани да намалят енергийната си консумация по разходоефективен начин е най-подходящият начин за решаване на този проблем.

Замяната на използваната електрическа енергия за отопление с високоефективни уреди на *природен газ* ще допринесе за повишаване на енергийната ефективност, предвид факта, че използването на природен газ за отопление и битови нужди изисква три пъти по-малко енергия в сравнение с използването на електрическа енергия. Изисква се много грижлива политика от страна на държавата, за да намери баланса между икономическите възможности на населението и по-глобалните екологични цели, респективно поетите национални ангажименти за намаление емисиите на CO₂.

1.10 Състояние на околната среда, влияние на глобалните климатични промени, природни рискове, рискови територии и зони

1.10.1 Анализ на компонентите на околната среда

Качество на атмосферния въздух

Рамковата директива 96/62/ЕС за управление на качеството на въздуха в градовете е ключов елемент от стратегията на ЕС за подобряване качеството на въздуха като цяло. Това налага стриктни изисквания относно извършвания мониторинг за вида и броя на контролираните замърсители, с оглед изготвяне на планове за действие за подобряване качеството на въздуха в средносрочен и дългосрочен аспект. От друга страна информирането на обществеността е основно изискване в Директивата.

Основните антропогенни фактори, които оказват влияние върху качествата на околната среда, са: промишлеността, транспорта, комунално-битовата дейност, употребата на

изкуствени торове и пестициди в селското стопанство. Тези фактори оказват влияние върху състоянието на атмосферния въздух, водите, почвите и биологичното разнообразие.

В Доклада на РИОСВ Варна за състоянието на околната среда 2018 г се отбелязва, че географските и икономически фактори в област Добрич са благоприятствали за запазването на чиста околна среда. На територията на областта не съществуват големи замърсяващи предприятия от миннодобивната, енергийната или химическата промишленост. Най-близките "горещи" точки – химическите заводи в гр. Девня – са на отстояние повече от 40 - 50 км по въздушна линия. Доброто състояние на екологичната обстановка в областта отчасти се дължи и на икономическите промени в индустрията и селското стопанство. От закриването или непълното функциониране на множество локални производствени замърсители, следените от РИОСВ и водите показатели бележат стойности в границите или под нормално допустимите количества.

Оценката на качеството на атмосферния въздух на контролираната от РИОСВ Варна, територия е изготвена за основните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух – прах, фини прахови частици (ФПЧ₁₀ и ФПЧ_{2.5}), серен диоксид, азотен диоксид, въглероден оксид, озон, бензен, олово, кадмий, никел, арсен и полициклични ароматни въглеводороди, определени от Закона за чистотата на атмосферния въздух. Пунктът за мониторинг (ПМ) на качеството на атмосферния въздух в област Добрич е разположен в град Добрич - АИС "ОУ Хан Аспарух".

През 2018 г. са регистрирани 258 средноденонощни концентрации на ФПЧ₁₀, 8 от които превишават ПС за СДН от 50 µg/m³ или 3,1% от общия брой регистрирани средноденонощни стойности, при което **допустимият брой превишения за една календарна година (35 броя) не е надхвърлен.**

В сравнение с 2017 г. (регистрирани 357 средноденонощни концентрации, 14 от тях превишават ПС за СДН от 50 µg/m³), постигнатото съответствие с нормите по показател ФПЧ₁₀ се поддържа и бележи тенденция на понижаване. Най-високи и най-голям брой наднормени стойности са регистрирани през зимните месеци в резултат от използването на твърди горива в битовия сектор и характерните за сезона – високи скорости на вятъра, които създават условия за задържане и натрупване на атмосферните замърсители в приземния въздушен слой.

Изводи и препоръки

- Община Каварна се характеризира с добро качество на околната среда, което се определя от липсата на крупни промишлени замърсители, земеделие, основаващо се на традиционни екологосъобразни практики, благоприятни климатични условия, и осигуряващо потенциал за развитие на биоземеделие и производство на екокултури, както и (освен морски) на алтернативни форми на туризъм – селски, екотуризъм, наблюдение на птици и други.
- Замърсяването на атмосферния въздух се дължи основно на изгарянето на твърди горива в битовия сектор. Използването на влажна дървесина, фосилни горива, и в по-малка степен движението на амортизирани транспортни единици, води до влошено качество на атмосферния въздух, особено при неблагоприятни атмосферни условия.

- С оглед по-нататъшното трайно поддържане на задоволителни нива на емисиите и съответно на концентрациите на ФПЧ₁₀, се налага предприемането на допълнителни мерки за намаляване на емисиите, които са основно насочени към битовото отопление и транспортните средства.
- Вторият тип мерки следва да бъдат насочени към поддържане добро състояние на пътната мрежа и намаляване образуването на нанос по пътните платна.

Води

Рамковата Директива за водите въвежда нов подход в управлението на водите, като екологични норми и цели за качеството, обезпечавачи структурата и функционирането на водните екосистеми. Основните принципи при опазване на водите са:

- Недопускане заустването на непречистени отпадъчни води във водни обекти – изкуствени и естествени водоприемници;
- Усъвършенстване и спазване институционалната система за мониторинг и контрол, гарантиращо добро състояние на отпадъчните води и повърхностните водни обекти;
- Реализиране задълженията на Плановете за управление на речните басейни (ПУРБ), като основен планов документ за интегрирано управление на водите.

На територията на община Каварна няма повърхностни водни течения, основен проблем се явява **замърсяването на подземните води**, което се дължи на редица причини:

- Начин на третиране на отпадъчните битови води. С изключение на гр.Каварна, в.с.“Русалка”, КК Бялата лагуна и Голф комплекс Трейшън клифс където има частично изградена канализация за отпадъчни битови води, които се заустват в ПСОВ, всички останали населени места в общината използват септични ями и попивни кладенци за битово-фекалните води. Пречистването на отпадъчните води се извършва двустепенно – механично и биологично. За осигуряване на ефективно действие на станцията е необходимо допълнително включване на битово-фекални води и изключване на дренажни и дъждовни води от канализацията. Качествата на подземните води се влошават поради водопронируемостта на варовиците;
- Неефективно действащи промишлени пречиствателни съоръжения за отпадъчни води, които са предимно от хранително-вкусовата промишленост или пречиствателни съоръжения с частична степен на пречистване;
- Неконтролирано използване на азотни торове в селското стопанство и неорганизирано разхвърляне на торови отпадъци около животновъдните ферми;

Комплексното действие на тези причини в крайна сметка води до надвишаване на ПДК за нитрати, както и до отклонения от микробиологичните показатели в някои случаи на подземните води. Въпреки това водите се използват без пречистване, подлагат се само на хлориране.

Контролът върху качеството на питейната вода се извършва от РЗИ, която периодично прави пробонабиране от помпените станции “Каварна I” и “Болата”, собствените водоизточници и консуматорите. За установяване на ефективността и непрекъснатостта

на процеса на дезинфекция в питейните води на гр. Каварна, РЗИ периодично проследява количеството на остатъчен хлор. Актуалната информация на РЗИ (м 10.2020 г) за качествата на питейната вода в област Добрич не отчита отклонения от нормативните изисквания.

По резултатите от анализите от извършения собствен и контролен мониторинг на ПСОВ „Каварна“ се констатира превишения на индивидуалните емисионни ограничения, определени в издаденото разрешително по показатели общ азот и общ фосфор.

По отношение замърсяването на акваторията на Добруджанския бряг се правят периодични изследвания пред ваканционно селище „Русалка“, нос Калиакра и гр. Каварна. От данните от изследванията може да се направи констатацията, че от курортния комплекс „Албена“ до нос Шабла се забелязва устойчива тенденция към превишаване концентрацията на показателя нитратен азот, в някои случаи на амониев азот, перманганатна окисляемост и БПК-5. Показателите нарастват от юг на север – от гр. Каварна към ваканционно селище „Русалка“, което показва влияние върху замърсяването от източници, извън обсега на общината.

Към общото фоново замърсяване на морето се прибавят и локални изхвърляния на непречистени или частично пречистени отпадъчни води, които имат незначително участие за влошаване качествата на морската вода.

Относно получените радиологични изследвания, които се извършват за първи път в рамките на действащия ПУРБ, не са установени потвърждения за наличие на трайни превишения, както и не е установен източника на замърсяване на пункта.

Изводи и препоръки

- Съгласно доклада на РИОСВ Варна, с изключение на градовете Варна, Добрич, Белослав, Девня и големите курортни комплекси, като съществен недостатък за цялостно обхващане на битово-фекалните води и пречистването им в пречиствателни станции, се явява все още ниската степен на изграденост на канализационните мрежи в населените места.
- ПСОВ „Каварна“ работи със съоръжения за механично и биологично пречистване, както и с възможност за редукция на показател общ азот, но неефективно. Необходима е реконструкция и модернизация на ПСОВ, тъй като не може да постигне индивидуалните емисионни ограничения.
- Обектите от хранително-вкусовата промишленост осигуряват локално пречистване на производствените отпадъчни води. По-големите от тях имат изградени локални пречиствателни станции, а останалите най-малко мазниноуловители. По-голяма част заустват в градска канализация, а тези които са изградени далеч от канализационни мрежи, в черпателни ями. През отчетния период няма констатирани несъответствия.

Почви и нарушени терени

Оценка за състоянието на почвите се извършва в рамките на Националната система за мониторинг на почви, изцяло съобразена с последните изисквания на Европейската комисия и Европейската агенция по околна среда, както и с националното законодателство.

Замърсяване на почвата с тежки метали и металоиди

За оценяване на въздействието върху почвите на източници на замърсяване съгласно мониторинга на почвите по НСМОС е извършен е мониторинг на почви I-во и II-ро ниво. Взети са 48 почвени проби от 8 пункта за изследване на тежки метали. Данните от анализа показват, че съдържанието на метали и металоиди в почвите е под нормативно определените максимално допустими и интервенционни концентрации за земеделски земи.

През 2018 година са извършени 16 проверки на фирми по изпълнение на условията в издадените комплексни разрешителни по отношение опазване на почвите от замърсяване. Не са констатирани завишения на концентрациите на вредни вещества в почвите. Тенденцията е за намаляване на концентрациите спрямо базовото състояние.

Замърсяване на почвите с продукти за растителна защита (пестициди)

През 2018 година са взети 48 проби от 8 пункта за органични замърсители, 48 проби от 8 пункта за пестициди. Няма данни за замърсяване на почвите с продукти за растителна защита. Потенциален източник на замърсяване на почвата с органични вещества са торищата на бившите животновъдни ферми, неправилно съхранявани на открити площадки върху обработваема земя, но резултатите от анализа показват, че **органичните замърсители в почвите са под допустимия минимум.**

Засоляване и вкисляване на почвите не се констатира. Добрите филтрационни свойства на почвения слой и дълбокото залягане на нивото на подземните води благоприятстват предпазването на почвата от засоляване. На територията на общината няма нерегламентирани сметища, при констатиране на такива своевременно се предприемат необходимите мерки за рекултивация на замърсения терен.

Крайбрежната ивица се замърсява както от туристическа дейност с битови отпадъци, така и с окислен нефт. Замърсяването с него е епизодично и се дължи на пренос от северното водно течение на замърсени водни маси, аварии или незаконно изпускане на трюмни води от преминаващи кораби.

Почвеното замърсяване в района на общината като функция от атмосферното и водно замърсяване е незначително и с ограничен териториален обхват. Локализирано е около производствената зона на гр.Каварна и е в рамките на допустимото.

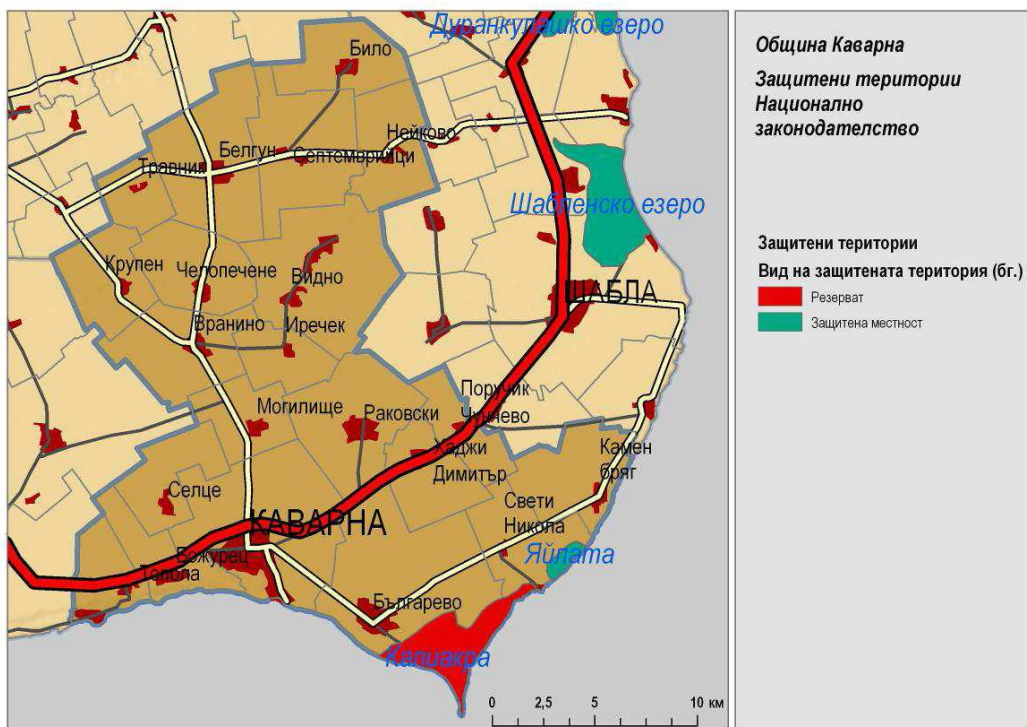
През последните години все по-вече се налага тенденцията за **намаляване замърсяването** на земите и почвите. Ограниченото ползване на пестициди и торове в земеделието, програмите за екологично земеделие и животновъдство, въведения контрол за ограничаване на емисионното замърсяване по отношение на въздуха, водите и управлението на отпадъците, технологичното обновление в производствените процеси и дейности водят до намаляване деградацията на земите и почвите.

Ерозията е най-широко разпространеният и интензивно протичащ деградационен процес върху почвената покривка на земята. Причинители на почвената ерозия са водата и вятърът, които механично разрушават и отнасят почвените частици, дългите засушавания през летния период, неправилните и еднообразни обработки на земеделските земи и други. В района на Добруджа преобладават постоянни североизточни ветрове, които при липса на ветрозащитни пояси биха били сериозна

предпоставка за развитие на ерозионни процеси. Мониторинг на ерозионните процеси се осъществява чрез математически модели за оценка и прогноза на ерозионните процеси, извършван от Министерството на земеделието и храните. Информацията от мониторинга се предоставя на ИАОС ежегодно.

1.10.2 Национална екологична мрежа

Защитените територии са основен инструмент за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи. На територията на община Каварна се намират две категории защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии - резерват и защитени местности..

Национален архитектурен Резерват „КАЛИАКРА“

Обявен е с Постановление № 16298/26.09.1941 г. на министъра на земеделието и държавните имоти, с площ от 520 дка. Със Заповед № РД-634/24.10.2018 г. на министъра на околната среда и водите, площта на резервата е увеличена на 8 662,69 дка., обхващащи землищата на селата Българево и Свети Никола, община Каварна, област Добрич.

Освен с историята на тези земи това място е известно и със съхранената дива природа. Тук са запазени най-обширните степни екосистеми, които в България се срещат единствено в приморския район на Добруджанското плато. Освен степни територии резерватът включва и впечатляващи крайбрежни скали, често високи до 70 м. Калиакра е единственият български резерват, обхващащ морска акватория - ивица море с ширина 500м и дължина 8 км. Варовиковите морски скали са надупчени от пещери с различни

размери– някогашно убежище на тюлена-монах, сега изчезнал от българското Черноморие.

През 1989 г. нос Калиакра е обявен за Орнитологично важно място от Bird Life International. През 2005 г. цялата територия е обявена от BirdLife International за ОВМ. Той се ползва като междинна станция за почивка или концентрация преди отлитане на птици, използващи западочерноморския прелетен път. Голяма част от видовете птици, обитаващи или мигриращи през резервата, са включени в Червената книга на страната. Почти всички от световно застрашените видове могат да бъдат наблюдавани тук.

Защитена местност „ЯЙЛАТА“

Обявена е като историческо място със Заповед № 1047/22.12.1987 г. на Комитета за опазване на природната среда, а със Заповед № РД - 822/23.08.2002 г. на министъра на околната среда и водите е прекатегоризирана в защитена местност. Намира се в землището на село Свети Никола, с площ 45.3 ха. Самата местност представлява обширна тераса, разположена между Добруджанското плато и морския бряг, с дължина около 1300 метра и ширина до 400 метра, обрасла с божури и разнообразна степна растителност.

На територията на ЗМ Яйлата са установени над 290 вида висши растения, 15 от които са с природозащитен статус като теснолистния божур и борзеановия игловръх. Районът на Яйлата има голямо значение за опазването на редките видове – степен пор, пъстър пор, нютонов хомяк.

Защитена местност "СТЕПИТЕ"

Разположена в землищата на с. Българево и с. Свети Никола, общ. Каварна тя е бивша буферна зона на резерват „Калиакра“, прекатегоризирана в защитена местност със Заповед № РД-01-514/12.07.2007 г. на Министъра на околната среда и водите и с площ от 1090 дка. Със Заповед № РД-634/24.10.2018 г. на министъра на околната среда и водите, площта на защитената местност е увеличена на 1354,89 дка.

НАЦИОНАЛНА ЕКОЛОГИЧНА МРЕЖА

Националната екологична мрежа НАТУРА 2000 се състои от защитени зони, обявени по смисъла на закона за биологичното разнообразие.

Защитени зони (33)

С цел осигуряване на дългосрочното оцеляване на ценните и застрашени видове и местообитания и в съответствие с международните договорености в областта на

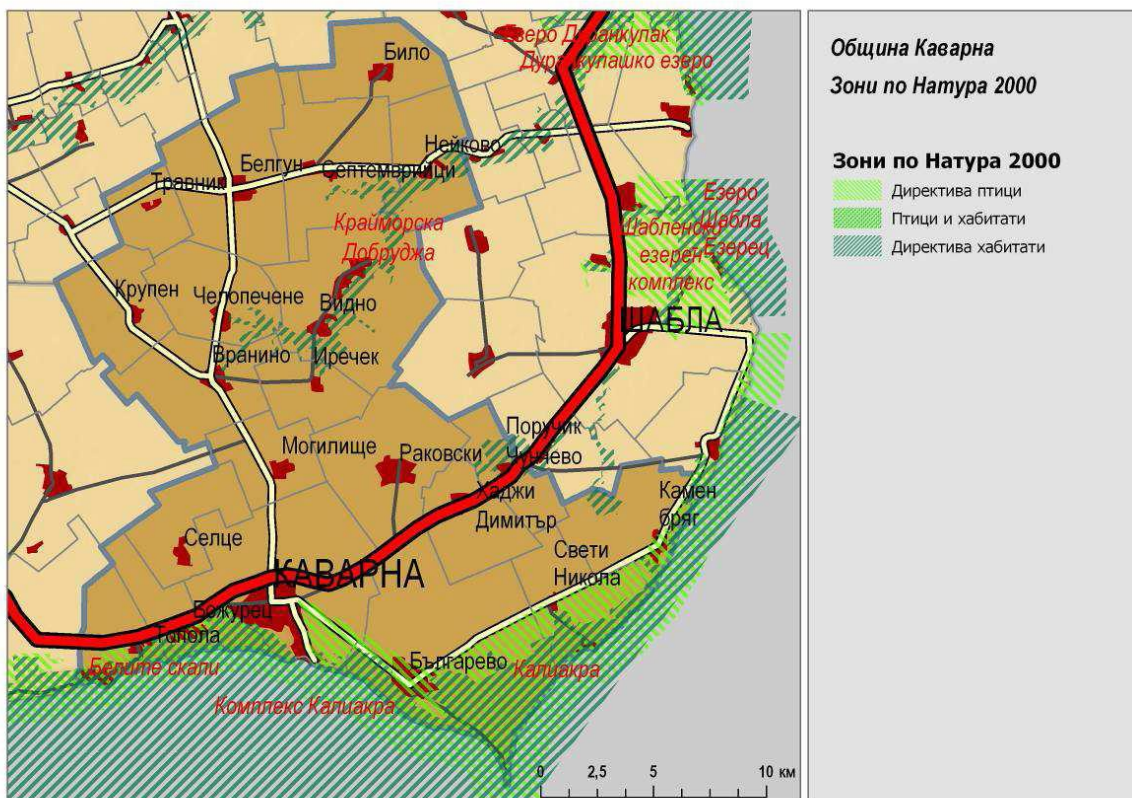

опазването на околната среда и биоразнообразието, на територията на Република България са обявени защитени зони, които са част от общеевропейската мрежа НАТУРА 2000, определени съгласно изискванията на Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и Директива 79/409/ЕИО за опазване на дивите птици. България е на второ място в ЕС с процент от територията, включена в екологичната мрежа Natura 2000 (34.3% или 3 905 989 ха обща площ).

Територията на община Каварна попада в границите на следните 5 /пет/ защитени зони от Екологичната мрежа НАТУРА 2000:

Защитена зона, определена съгласно Директива 79/409/ЕИО за опазване на дивите птици с код **BG0002051 „КАЛИАКРА“** - обявена със Заповед № РД-559/21.08.2009 г., изм. и доп. със Заповед № РД-97/06.02.2014 г. и Заповед № РД-818/12.12.2017 г. и трите на министъра на околната среда и водите. Засяга землищата на с. Тюленово, гр.Шабла, община Шабла, област Добрич, **с.Българево, с. Хаджи Димитър, с. Раковски, гр.Каварна, с. Камен бряг и с. Свети Никола, община Каварна**, област Добрич, и е с обща площ 161 717.788 дка, от които 55.434 кв.км. морски пространства.

Защитена зона, определена съгласно Директива 79/409/ЕИО за опазване на дивите птици с код **BG0002097 “БЕЛИТЕ СКАЛИ”** - обявена със Заповед № РД-353/03.05.2012 г., изм. и доп. със Заповед № РД-816/12.12.2017 г.и двете на министъра на околната среда и водите. Обхваща землищата на землищата на гр. Балчик, община Балчик, област Добрич, **с. Топола, с. Божурец и гр.Каварна, община Каварна**, област Добрич, и е с обща площ 41 630,605 дка, от които 17, 060 кв.м. морски пространства.

Защитена зона, определена съгласно Директива 79/409/ЕИО за опазване на дивите птици с код **BG0002115 "БИЛО"** – обявена със Заповед № РД-330/28.04.2014 г., изм. със Заповед № РД-817/12.12.2017 г. и двете на министъра на околната среда и водите. Обхваща землищата на с. Сърнено, с. Александър Стамболийски, община Генерал Тошево, област Добрич, с. Черноморци, с. Смин, с. Ваклино, с. Твърдица, община Шабла, област Добрич, **с. Било, с. Белгун, с. Септемврийци и с. Нейково, община Каварна**, област Добрич, и е с обща площ 86 206,115 дка.

Защитена зона, определена съгласно изискванията на Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна с код **BG0000130 „КРАЙМОРСКА ДОБРУДЖА“** - обявена със Заповед № РД-793/20.12.2018 г на министъра на околната среда и водите. Разположена е в землищата на с. Гурково, с. Дропла, с. Кремена, с. Тригорци, община Балчик, област Добрич, **с. Видно, с. Вранино, с. Иречек, с. Камен бряг, с. Крупен, с. Нейково, с. Поручик Чунчево, с. Септемврийци, с. Челопечене, община Каварна**, област Добрич, гр. Шабла, с. Божаново, с. Ваклино, с. Горун, с. Твърдица, община Шабла, област Добрич, с. Александър Стамболийски, с. Балканци, с. Бежаново, с. Василево, с. Великово, с. Горица, с. Калина, с. Малина, с. Петлешково, с. Преселенци, с. Рогозина, с. Сираково, с. Спасово, с. Средина, с. Сърнино, община Генерал Тошево, област Добрич, с обща площ 66 577,029 дка.

Защитена зона, определена съгласно изискванията на Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна с код **BG0000573 „КОМПЛЕКС КАЛИАКРА“** - обявена със Заповед № РД-815/12.12.2017 г. на министъра на околната среда и водите. Зоната засяга землищата на с. Тюленово, община Шабла, област Добрич, **с. Камен бряг, с. Свети Никола, с. Българево, гр. Каварна, с. Божурец, с. Топола, община Каварна**, област Добрич и гр. Балчик, община Балчик, област Добрич, с обща площ 483 362.770 дка (483.363 кв. км.), от които 437.272 кв. км. морски пространства.

С цел подобряване на природозащитното състояние според критерия „площ“ и критерия „структура и функции“ на приоритетното за опазване местообитание 62 С0* понто-сарматски степи в границите на защитена зона с код BG0000573 „Комплекс Калиакра“, чрез прилагане на мерки за опазване и възстановяване, от 24.04.2019 г. Община Каварна изпълнява проект: *„Експериментално възстановителни процеси на приоритетен хабитат 62 С0* понто-сарматски степи в района на Калиакра“*.

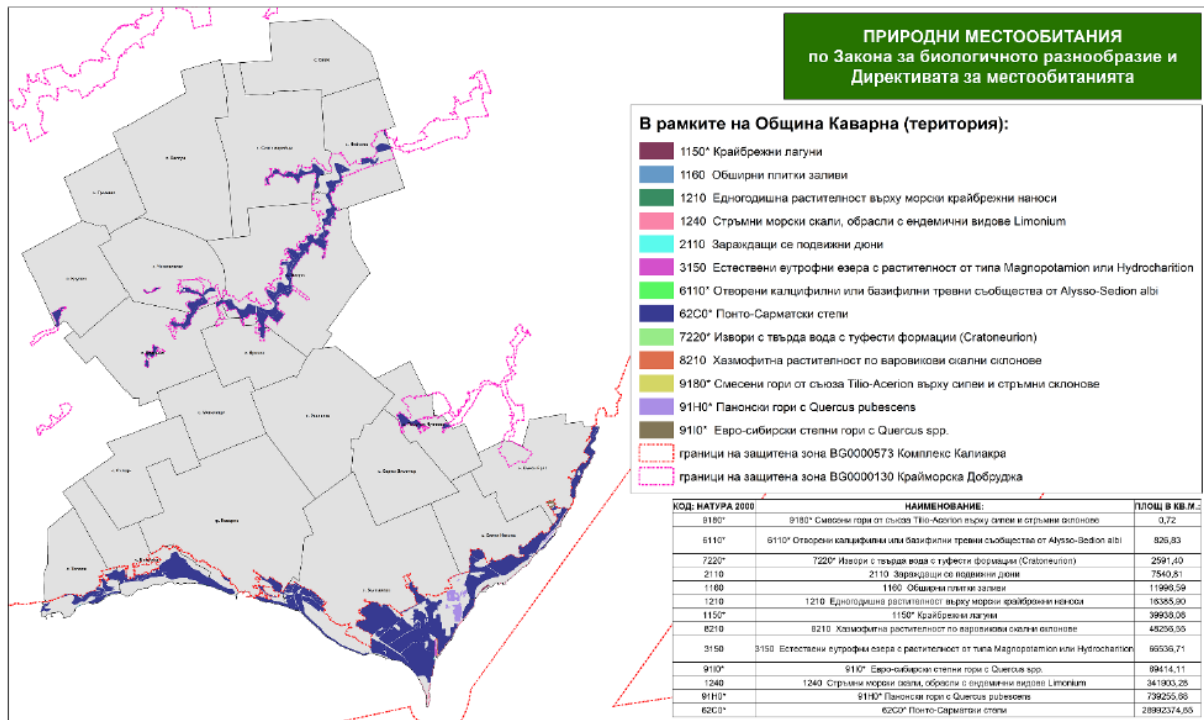
Проектът е финасиран от Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда /ПУДООС/.

На фиг.17 е показано ключовото разпространение на естествените местообитания, класифицирани по кодовете за Натура 2000 и предмет на опазване съгласно приложение № 1 към чл. 6, ал. 1, т. 1 от ЗБР, като знакът „*“ отбелязва съответния приоритетен за опазване тип местообитание.

Тази карта представя ключовото разпространение на природните местообитания по ЗБР и Директивата за местообитанията, само в рамките на Община Каварна (територия, без акватория), посочени са класифицираните кодове по Натура 2000, наименованията, вкл. и площта на природните местообитания в рамките на двете защитени зони за опазване

на природните местообитания и на дивата флора фауна BG0000573 „Комплекс Калиакра“ и BG0000130 „Крайморска Добруджа“ по реда на Директивата за местообитанията. Според европейското екологично законодателство не се допускат намеси, които създават опасност от трайно засягане на екологичните характеристики на териториите, в които се намират тези типове природни местообитания.

Фигура 17. Природни местообитания по Закона за биологичното разнообразие и директивата на местообитанията

1.10.3 Анализ по фактори на въздействие

Отпадъци

В съответствие с разпоредбите на чл.49, ал.9 от ЗУО, община Каварна ползва общото регионално депо за отпадъци в землището на с. Стожер, община Добричка, където негодните за оползотворяване битови отпадъци се обезвреждат чрез депониране, а строителните отпадъци се рециклират. Рециклираните строителни отпадъци се оползотворяват чрез влагането им в обратни насипи, като междинен изолационен слой в депа за отпадъци или влагане в строежите за постигане на националните цели по чл. 32 от ЗУО. Депо то има изградени сепарираща и компостираща инсталации.

На територията на община Каварна се генерират главно битови отпадъци и значително по-ограничено строителни и производствени отпадъци, тъй като производствената дейност в общината е силно редуцирана.

Сметосъбирането и сметоизвозването на битовите отпадъци се извършва организирано по утвърден график от избрана по реда на Закона за обществените поръчки, като в системата на организираното сметосъбиране и сметоизвозване са обхванати всички 21 населени места на територията на общината. Събраните отпадъци се транспортират в

Претоварна станция за отпадъци - Балчик, разположена на 26 км от град Каварна. В Претоварната станция се извършва сепарация на годните за рециклиране отпадъци, които след това се предават на лицензирани по реда на Закона за управление на отпадъците фирми за последващо оползотворяване. Частта от отпадъците, която е негодна за последващо оползотворяване се балира и се транспортира в Регионално депо Стожер за обезвреждане. На територията на Претоварната станция е изградена площадка за компостиране зелени отпадъци.

Община Каварна има сключени договори със следните организации по оползотворяване на отпадъците:

„Булекопак“ АД за прилагане на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки на територията на общината. До момента системата за разделно събиране обхваща гр.Каварна, с. Българево и с. Септемврийци.

„Рекобат“ АД за прилагане на система за разделно събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори, обхващаща територията на цялата община.

„Евротранс – Метал“ ООД за прилагане на система за събиране на излезли от употреба гуми, обхващаща територията на цялата община.

„Елтехресурс“ АД за прилагане на система за събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, обхващаща територията на цялата община.

„Евротекс“ ЕООД за прилагане на система за разделно събиране на битови отпадъци от облекла и текстилни материали, обхващаща към момента гр. Каварна.

„БалБок Инженеринг“ АД за прилагане на система за събиране на опасни битови отпадъци.

С въвеждането в експлоатация на Регионалното депо в с. Стожер (община Добричка), и Претоварната станция за отпадъци в гр. Балчик експлоатацията на общинското депо за неопасни отпадъци е преустановена и се прехвърля към неговото закриване и рекултивация, съгласно нормативните изисквания.

Генерираните в резултат от производствената дейност на територията на община Каварна опасни и масоворазпространени отпадъци се съхраняват на отредени за целта площадки на територията на производствените предприятия и съгласно писмени договори се предават на лица, притежаващи документ по чл. 35 от Закона за управление на отпадъците за извършване на дейности с отпадъци.

По проект „Техническа рекултивация на депо за отпадъци в землището на град Каварна“, подкрепен от Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 г., с финансиране в размер на 1 126 338,14 лв., ще бъде извършена техническа рекултивация на депото за отпадъци, посредством изпълнение на строителни и монтажни работи, както и на необходимите за изпълнение на строителството инвестиционно проектиране и надзорни услуги.

Проектните дейности включват: подготовка и изпълнение на инвестиционен проект за техническа рекултивация на депо за неопасни отпадъци в община Каварна; извършване на строителни и монтажни работи за техническата му рекултивация; организация и

управление, мерки за информация и комуникация и подготовка на документация за възлагане на обществени поръчки.

В резултат от изпълнението на проекта ще бъде завършена техническата рекултивация на депото, като ще бъдат компактирани отпадъци от площ 2,78 ха и ще бъде рекултивирана площ на депото от 0,894 ха. Ефектите от изпълнените дейности ще бъдат подобряване на ландшафта, намаляване и ограничаване на неблагоприятното въздействие върху околната среда от човешката дейност, включително ограничаване на замърсяването на околните терени и на морския бряг. Периодът на изпълнение на дейностите е май 2020 г. –април 2022 г.

Изводи и препоръки

Основните проблеми, свързани с третирането на отпадъците на територията на община Каварна, могат да бъдат обобщени в следните насоки:

Депонирането остава преобладаващ метод за третиране на отпадъците. Поради недостатъчните мерки за намаляване на отпадъците, постъпващи за депониране, и изпълнението на изискванията за разделно им събиране, прилагането на приоритетите за управление на отпадъците, съгласно ЗУО се затруднява.

Отделяните разходи за управление на отпадъците на всички нива са недостатъчни, инвестициите свързани с управлението на отпадъците -също.

Съществуващите системи за производство и потребление не предлагат много стимули за превенция и намаляване на отпадъците.

Продължава неконтролирано изхвърляне и/или изгаряне на отпадъците и появата на нерегламентирани сметища в и извън населените места.

Статистиката показва, че депата за битови отпадъци намаляват значително през годините, поради прилагането на нова политика и насоки за третиране на отпадъците в страната. Първоначалните стъпки са със закриване на всички образувани сметища в малките населени места в общините, въвеждане на организирана система за извозване на отпадъците в населените места и депонирането на всички образувани отпадъци на регламентирано депо, отговарящо на всички изисквания на законодателството.

С Националната програма за управление на дейностите по отпадъците 2009-2013г. /НПУДО/ е въведен принципа за регионално управление на отпадъците, посредством изграждането на Регионални системи за третиране на отпадъците, използвани съвместно от няколко общини. С реализацията на тази мярка се ограничават площите, заети от депа за отпадъци, с което се намалява замърсяването на околната среда, а също така общините се насърчават към използването на други методи за третиране на отпадъците.

Съгласно Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и въведената с нея йерархия за управление на отпадъците се очаква намаляване на депонираните количества отпадъци и увеличаване количеството на оползотворените и рециклирани такива.

Акустична среда

Шумът е един от основните физични фактори с неблагоприятно въздействие върху населението и водещ до акустичен дискомфорт в околната среда, особено в големите градове. Вредното въздействие зависи от вида му и пораждащите го условия. Не случайно законодателството в областта на защита от шума в околната среда урежда проблемите, свързани с разработването на мерки за избягване, предотвратяване и намаляване на вредното въздействие на шума, целящи чрез тяхното осъществяване защита на човешкото здраве и околната среда, както и осигуряване на качество на живот на населението

Най-голям дял за оформянето на акустичното състояние на община Каварна има автомобилният транспорт. Той създава здравен риск, особено в пунктовете със значително натоварване и висок интензитет на движение на моторните превозни средства.

През летния курортен и туристически сезон се увеличава значително транзитният автомобилен трафик по път I-9 (E-87), което води до създаване на акустичен дискомфорт на териториите и жилищните квартали, прилежащи на пътя. Шумовите нива от автомобилния транспорт достигат 70 db при норматив 45 db. През летния сезон се увеличава и автомобилният трафик на територията на общината от почиващи и туристи по крайбрежната част и курортните комплекси.

Шум от промишлени източници не е регистриран, поради локалното им значение и отнасянето към производствените зони.

С цел намаляване на шума в общината се извършват мероприятия по поддържане и озеленяване на площи, отделяне на жилищните сгради от натоварените пътни артерии със зелени пояси и ремонт на пътни участъци.

Изводи и препоръки

С оглед намаляване на шума в град Каварна е препоръчително да се предприемат мерки, насочени към:

- Избягване на транзитния трафик, особено на тежкотоварни превозни средства;
- Ограничаване на достъпа до центъра на града на частни автомобили;
- Оптимизиране на транспортния трафик (намаляване на скоростта и др.), изграждане на шумозащитни прегради и зелени площи с многогодишна растителност;
- Извършване в срок на ремонт на пътните настилки; поддържане на пътните настилки в добро състояние.

Радиационна обстановка

Докладът на ИАОС, приет 16.09.2020 г., отчита че през 2018 г. Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон не е регистрирала стойности, различни от естествените. Не е наблюдавана тенденция за повишаване на обемната специфична активност на естествените и техногенни радионуклиди в атмосферния въздух.

При наблюдението на радиационното състояние от фоновия мониторинг за:

- Необработваеми почви - не са констатирани изменения над характерните за съответните райони стойности на специфичната активност на естествените и техногенни радионуклиди.
- В повърхностните водни тела и седименти в страната - не са установени замърсявания с естествени и техногенни радионуклиди.
- В районите на потенциални замърсители - не е установено разширяване на засегнатите от предишната дейност терени.

Влияние на глобалните климатични промени, природни рискове, рискови територии и зони

На базата на проведените дългогодишни инструментални наблюдения върху средната годишна температура на въздуха и на валежите, специалистите по измененията на климата на територията на страната са стигнали до извода, че за България тенденцията през следващите десетилетия е към затопляне, намаляване на годишната амплитуда между максималната и минималната температура на въздуха, увеличаване на честотата на екстремни метеорологични явления, увеличаване на случаите с проливни валежи, увеличаване на броя на дни с гръмотевични бури и градушки в по-хладни месеци - през април и септември, увеличаване на броя на засушаванията, намаляване на дебелината на снежната покривка, ускоряване на снеготопенето.

За България най-значими са нарастванията на случаите с валеж между 5 и 10 литра за денонощие и тези над 40 литра за денонощие. Намаляването на валежните количества ще доведе до промяна на водните ресурси. При най-песимистичните сценарии се очаква понижаване на речния отток в страната до 40- 50%. Високите температури на въздуха, в съчетание с валежния дефицит през летния сезон, ще доведе до по-високи стойности на транспирацията и евапотранспирацията през този период от годината. Всичко това ще увеличи риска от засушаване. Индикатори за чувствителността към климатичните промени и екстремните събития, свързани с тях, са: количество на повърхностни води; количество на подземни води; качество на водите; засушаване; наводнения; водоснабдяване за питейно-битови нужди /подпочвени и течащи повърхностни води;/ водоснабдяване за питейно-битови нужди /водовземане от язовир;/ разход на енергия.

Според изчисления индекс на уязвимост от климатичните промени за районите (NUTS 2) за целия ЕС, Североизточен регион попада в четвърта група (от общо 6), с най-висока уязвимост. Най-чувствителните сектори към климатичните изменения са селското стопанство, туризмът, управлението на водните ресурси и горският фонд. Влиянието на глобалните климатични промени е най-отчетливо при средните годишни температури и средните годишни валежи.

Сравнението на температурата през 2017 г в Североизточен регион спрямо средната температура за базисния период 1961-1990 г. показва продължаваща тенденция за покачване на средната годишна температура. За област Добрич отклонението на средната годишна температура на въздуха (в °C) през 2017 г. спрямо климатичните норми 1961-1990 г.е 1,1-1,2°C. Най-топъл, с най-големи положителни отклонения на

средномесечната температура на въздуха от нормата, е месец март. Най-студеният месец е януари, с най-големи температурни аномалии.

През 2017 г. повече валежи спрямо нормата са паднали във всички области на СИР. Въобще, регионът е сред тези с най-голямо увеличение на валежите вследствие климатичните промени. За област Добрич отклонението се движи в рамките 100%-120%. Най-дъждовният месец е октомври, с валежи средно 2.5-3 пъти повече от месечната норма. Най-сух е месец август.

Климатичните сценарии за България са разработени в НИМХ-БАН в рамките на проекта CECILIA. Проведени са симулации на регионалния климат за два интервала за бъдещето -за "близко бъдеще" (2021-2050 г.) и "далечно бъдеще" (2071-2100 г.), за да се установят тенденциите (т.е. изменението спрямо сегашния референтен климатичен период 1961-1990 г.) за средната годишна температурата на въздуха и средната годишна валежна сума.

По отношение на температурата за СИР, както и за цялата страна, се очаква увеличение на средногодишната температура, като това увеличение е с около 1.5-2°C за близкото и между 2.5 и 3.5°C за далечното бъдеще.

При годишните валежи също се очаква увеличение на валежите през първия период. През втория период е възможно тенденцията да се промени и в отделни части да се стигне до намаляване на валежите.

През последните години се увеличава честотата на природните бедствия. Наблюдавани са серия от бедствени ситуации, свързани главно с развитието на мощни конвективни бури, които предизвикват сериозни материални щети и човешки жертви, в редица райони на България. Последници от тези процеси са и зачестилите наводнения.

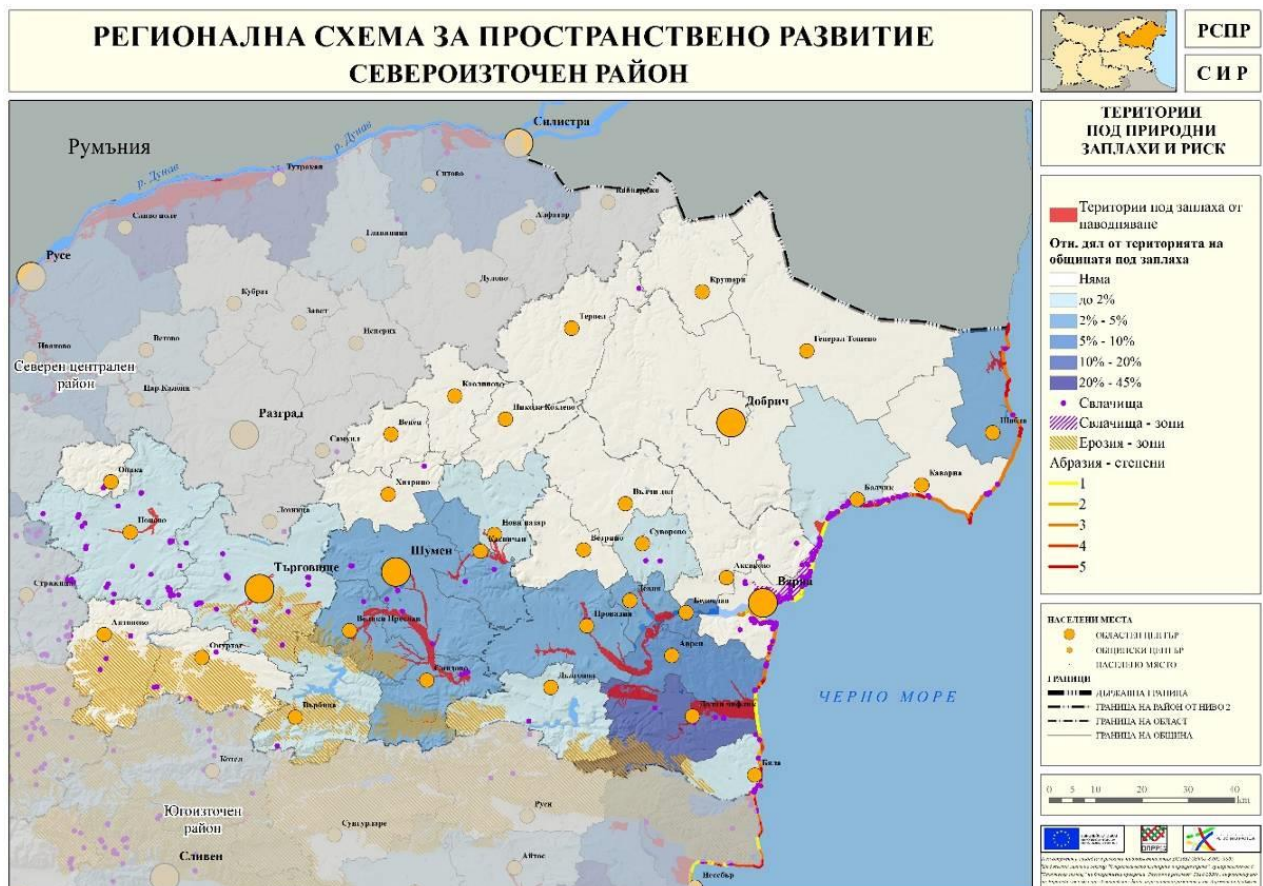
Североизточен регион е един от двата региона в страната с най-значимо развитие на **свлачищните процеси**. В СИР засегнатите от свлачищни процеси са най-вече общините, разположени по високия Черноморски бряг. Активизацията на свлачищата е пряко свързана с климатичните промени и най-вече на интензивните валежи, както и несъобразеното застрояване.

Според данните от регистъра на свлачищата в България, на територията на община Каварна са регистрирани следните **свлачища**:

1. с. Божурец (североизточно от селото) - площ 800 дка, старо, стабилизирано;
2. с. Божурец (Голф игрище „Тракийски скали“), площ 100 дка, съвременно /2011г/, активно;
3. с. Божурец (Голф игрище „Тракийски скали“), площ 40 дка, съвременно /2014г/, активно;
4. с. Божурец (Голф игрище „Тракийски скали“), площ 110 дка, съвременно /2014г/, активно;
5. гр. Каварна – западно от пристанището (вилна зона), площ 120 дка, потенциално;

6. гр. Каварна - до морския яхт клуб (крайбрежен склон на градския плаж), площ 33дка, южно от свлачището е изградена подпорна стена на пътя за морския клуб;
7. с. Камен бряг, м.„Яйлата” (южно от селото), площ 80 дка, старо, стабилизирано;
8. ваканционно селище „Русалка”, централна част, м.„Тауклиман”, площ 3000 дка, старо, стабилизирано;
9. кк „Русалка–още 3 потенциални свлачища, регистрирани в периода 2011-2013г.;
10. с. Топола – склон към морето – старо свлачище, стабилизирано;
11. с. Топола – Нос Иканталяка – старо свлачище, стабилизирано;
12. с. Топола – Нос Иканталяка, циркус – старо свлачище, стабилизирано;
13. с. Топола – Нос Иканталяка, „Бялата Лагуна” (при бившия къмпинг на СБА) /общата площ на свлачищата в землището на с. Топола е 1 500 дка/.

Фигура 18: Територии под природни заплахы и риск в Североизточен регион

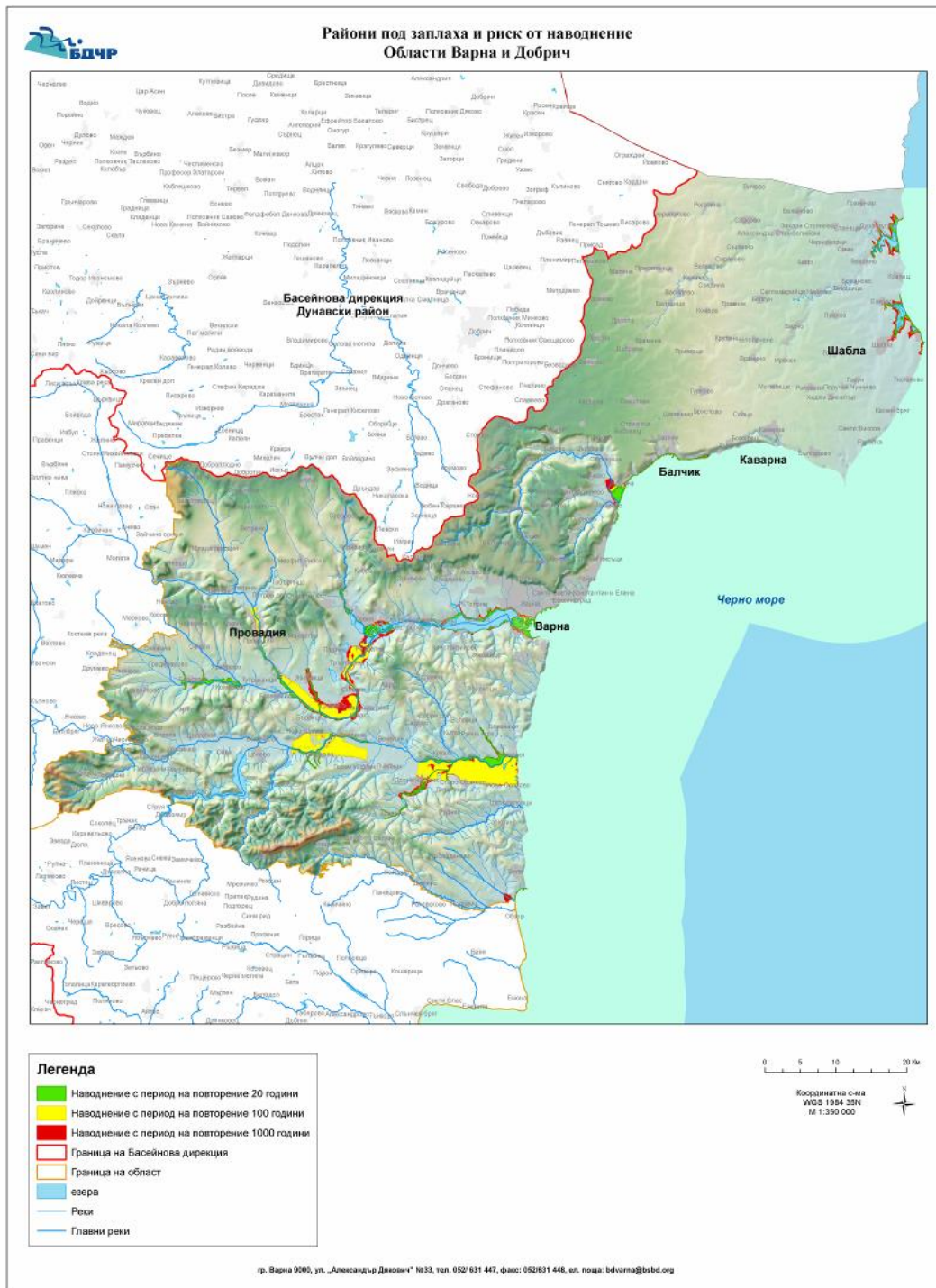

Източник: Проект на Интегрирана териториална стратегия за развитие на СИР

Като цяло общината не е под заплаха от наводнения, видно от следващата фигура 18.

Фигура 19: Райони под заплаха и риск от наводнения – област Добрич

Източник: Басейнова дирекция Черноморски район

В обхвата на СИР са определени **региони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН)** според Плана за управление на риска от наводнения (ПУРН) на Черноморския район. В Черноморския район за басейново управление 2016-2021г. се определя Район **BG2_APSFR_BS_03** („Черно море - Балчик“), като район със

значителен потенциален риск от наводнения по чл.146г от ЗВ, в рамките на който попада неанализиран участък в част от землището на кк „Карвуна“ на територията на община Каварна.

Предвид характера на територията, най-значимите рискове от негативни въздействия, породени от природнообусловени процеси са свързани предимно с активизирането на свлачища и евентуални засушавания, които могат да доведат до недостиг на вода или до горски или полски пожари в някои части от територията на общината. Това изисква своевременни мерки за превенция на риска, които да бъдат определени с разработването на Териториална стратегия на Община Каварна за адаптиране към измененията на климата и План за действие към нея. Необходимо е на базата на целенасочени проучвания да се идентифицират и картират зоните на територията на Общината с повишен риск от възникване на свлачища и срутища, горски и полски пожари и да се определят мерки и проекти, насочени към превенция на риска от екстремални природни явления.

1.11 Селищна мрежа и жилищен сектор

1.11.1 Структура на селищната мрежа

Община Каварна е на четвърто място по брой на населението в област Добрич. Мрежата от селища на общината е съставена от 21 населени места (един град и 20 села), които се отличават помежду си по броя население, пространствено разположение, степен на изграждане и др.

Административният център - гр. Каварна отстои на 52 км от Добрич, 65 км от Варна, 45 км от КПП Дуранкулак и на 540 км от София. Населените места са на различна отдалеченост от гр. Каварна на разстояние от 1 до 17 км., а разстоянието между отделните села е от 1 до 5 км.

Други крайбрежни населени места са селата Топола, Божурец, Българево, Камен бряг.

Град Каварна е административен и икономически център на Общината. В града са концентрирани 77% от населението на общината (9% от градското население на област Добри), 57% от жилищните сгради и голяма част от основните производствени и непроизводствени фондове.

Центърът на общината град Каварна е от 3^{-та} категория, както и община Каварна.

- 5-та категория: с. Българево
- 6-та категория: с.Септемврийци
- 7-ма категория: с.Белгун, с.Видно, с.Вранино, с.Раковски, с.Свети Никола, с.Топола;
- 8^{-ма} категория: с.Било, с.Божурец, с.Иречек, с.Камен бряг, с.Крупен, с.Могилище, с.Нейково, с.Поручик Чунчево, с.Травник, с.Хаджи Димитър, с.Челопечене с.Селце.

Всички населени места в общината се обезлюдяват. Тенденцията към намаляване на населението се дължи преди всичко на отрицателния механичен прираст и засилената миграция към по-големи градски центрове. Част от населените места в общината са с критична демографска маса. Има изявен дисбаланс между съотношението на младите хора (под трудоспособна възраст) и хората в пенсионна възраст. Общо на територията

на общината младите хора са 2,5 пъти по-малко от хората в над трудоспособна възраст. В селата е силно проявено застаряването на населението, каквато е и тенденцията на територията на страната. С най-силно влошена възрастова структура са селата Травник, Било, Иречек, Камен бряг, Крупен, Поручик Чунчево, Хаджи Димитър.

Град Каварна запазва своя ранг на град от четвърто ниво според Актуализираната Националната концепция за пространствено развитие (АНКПР 2020). Градовете от това йерархично ниво са предпоследното стъпало в опорната мрежа от центрове – малки градове с микрорегионално значение за територията на групи общини. На самото крайбрежие, градовете от 4-то ниво са Балчик, Каварна, Несебър, Поморие, Царево, както и Карнобат и Айтос - в близкия хинтерланд.

Град Каварна има съществено значение в селищната мрежа, като един от нейните основни опорни центрове. Ролята на града като важен административен, икономически, обслужващ и транспортен център в миналото и сега, е формирала територия, в която неговото влияние и връзки с другите селища се проявяват. Факторите, които поддържат значението на град Каварна като комплексен център на общината са: транспортно-комуникационни, икономически, социални, технически.

1.11.2 Градска и селищна среда

Градската и селищна среда определят качеството на живот на населението и динамиката и посоката на миграционните потоци в населените места.

Модерната и привлекателна градска среда трябва да отговаря на непрекъснато увеличаващите се изисквания на населението и бизнеса, като същевременно е и фактор за предотвратяване на миграцията от населеното място към други населени места. Това предполага самата градска среда да носи в себе си качество, безопасност и сигурност.

Градската среда в общината все повече се трансформира в среда с подобрена визия. За това допринасят и реализираните проекти за обновяването на градската и селищната част, пешеходни настилки и изграждането на улично осветление, както и изграждане и подобряване на качеството на детските площадки, зелени пространства, спортна инфраструктура.

Зеленината за широко обществено ползване е с най-малко участие спрямо цялата градска територия в Каварна. Зелената система е малка по площ, с неравномерно териториално разположение.

Градският парк, долината към морето, кварталните градини, тревните площи, между блокови пространства имат изключително значение както като елемент на градската среда, така също и за опазването на екологичното равновесие в града. Затова тяхната роля не бива да бъде пренебрегвана и омаловажавана.

В селата декоративните зелени площи се свеждат до декоративен кът в центъра на селото и засадени в група декоративни дървета и храсти, обикновено около чешмите или площадите. Събирателните и обслужващи улици са в незадоволително състояние. Необходими са ремонти и полагане на изцяло нови настилки на повече улици в селата от общината.

Община Каварна, като бенефициент по оперативните програми, финансирани от ЕС, както и по други програми и финансови източници, се възползва от предоставените възможности за реализация на мерки, свързани с благоустрояването на градската и селищната среда. Една част от мерките за подобряване на средата се финансират и от капиталовата програма на общината.

Като изпълнени проекти през периода 2014-2020 г. могат да се посочат: „Реконструкция и изграждане на улична мрежа на територията на община Каварна“, който освен подмяната на уличната настилка предвижда е свързан и с подмяната на уличното осветление, „Благоустрояване на детска площадка в градски парк Каварна; Изграждане на многофункционална спортна площадка на площ от 2 дка, непосредствено до главния вход на стадион „Калиакра“.

През 2020 г. приключи изпълнението на проект на стойност близо 5 800 000 лв. „Реконструкция и рехабилитация на общински пътища в Община Каварна“. Проектът обхваща рехабилитация на четири участъка: Каварна – Топола - Каварна; Каварна – Балчик- Божурец; Каварна – Балчик – Топола – Местност Иканталяка, граница с Община Балчик и Шабла- Каварна – Раковски – Иречек. Четирите трасета са преасфалтирани и с прекарани оптични кабелни мрежи, като в Божурец и в Местност Иканталяка са подменени и бордюрите.

През 2020 г. община Каварна подмени всички скамейки в централната част на града, и бяха поставени нови пейки на морския бряг, нос Калиакра, Старите скамейки пък ще бъдат ремонтирани и от- ново ще намерят своето приложение, където е необходимо.

Подготвено е проектно предложение „Рехабилитация и модернизация на общинската инфраструктура – системи за външно изкуствено осветление на общините“.

На територия от близо 70 дка. в местността „Долината на авлигите“ в Каварна се планира да се създаде парк, който да осигури пешеходна и велосипедна връзка между централната градска част и курортната зона на брега на морето. Идеята е новият парк да е линеен по поречието на реката, която води началото си от Историческия музей и Хамама и се влива в морето на плаж „Каварна“. Собствеността на терена на бъдещия парк е общинска, което благоприятства неговото изграждане, обявиха от общинската администрация.

Изводи

- Община Каварна полага усилия за ревитализирането на града и цялата община. Реализирани са проекти, чиято концентрация допринася за цялостното развитие на града.
- Недостатъчна степен на благоустрояване и озеленяване на крайните квартали на града
- Съществуващата зелена система в общината не е в състояние да изпълнява функциите на коректив за качествата на градската околна среда, както и на естетически акцент в обемно- пространственото изграждане на населените места.
- Физическото състояние и естетическият облик на елементите на градската среда, поддържането на съществуващите озеленени площи, особено в малките населени места от общината, е затруднено и на незадоволително ниво.

- Градската и селищната среда се нуждаят от нови мерки за благоустройство.
- Проблемите на развитието и поддържането на устойчива зелена система в община Каварна са свързани преди всичко с ограничените средства в общинския бюджет за дейностите по озеленяване, липсата на регламент за възстановяване на неравномерно унищожена растителност и зелени площи, липсата към настоящия момент на подробна картотека за вида и състоянието на дълготрайната декоративна растителност на територията на общината.
- За решаването на изброените проблеми е необходимо активното съдействие от страна на населението в лицето на живущите в града и останалите населени места. Само с обединяване на усилията на общината и тези на населението на всички населени места и гражданските сдружения е възможно решаването на проблемите по опазването и поддръжката на зелените площи.

1.11.3 Жилищен сектор

В община Каварна към 2019 г. са изградени 5561 жилищни сгради и 9740 жилища с 769678 кв.м. полезна площ и 653777 кв.м. жилищна площ. 57% (5530 бр.) от жилищата в общината са изградени в общинския център – град Каварна (табл. 27, фиг. 19).

Таблица 27

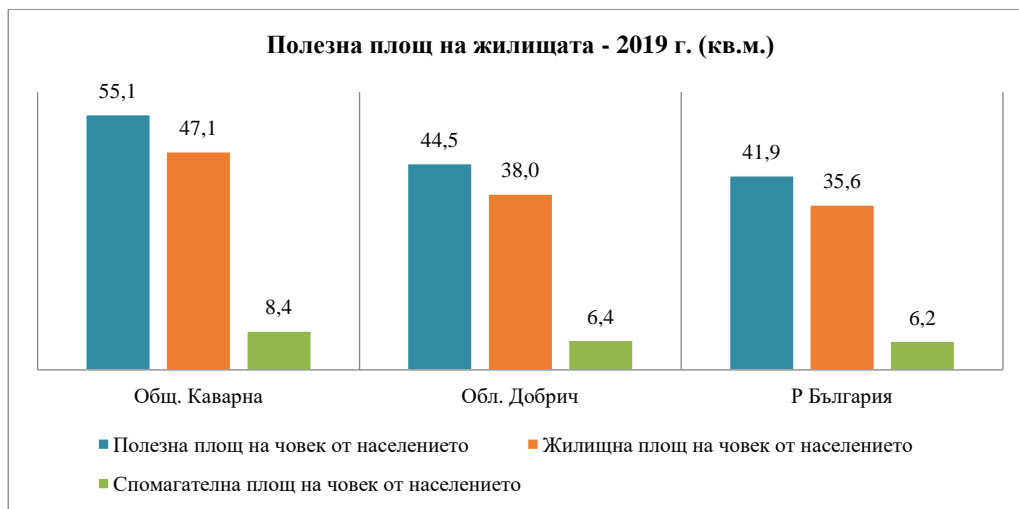
Жилища и полезна площ на жилищата в община Каварна към 31.12.2019 г.

Община Местонамиране	Жилища общо	Полезна площ на жилищата			Полезна площ на човек от населението	Жилищна площ на човек от населението	Спомагателна площ на човек от населението	Средна полезна площ на едно жилище
		Общо	Жилищна	Спомагателна				
Общ. Каварна	9740	769678	653777	115901	55.5	47.1	8.4	79.0
В гр. Каварна	5530	453997	388360	65637	42.5	36.3	6.1	82.1
В селата	4210	315681	265417	50264	99.1	83.3	15.8	75.0
Обл. Добрич	102419	7638171	6531357	1106814	44.5	38.0	6.4	74.6
В градовете	62055	4817679	4104078	713601	40.7	34.6	6.0	77.6
В селата	40364	2820492	2427279	393213	52.9	45.5	7.4	69.9

Източник: НСИ

На човек от населението в общината се пада 47.1 кв.м жилищна площ и 8.4 кв.м – спомагателна площ. В град Каварна стойностите на показателите – „полезна площ на човек от населението“, „жищна и спомагателна площ на човек от населението“ са по-ниски в сравнение с тези в селата, поради по-голямата численост на населението в града и намалението на числеността на селското население. Жилищната площ на човек от населението в град Каварна е 36.3 кв.м, а спомагателната площ в града на човек е 6.1кв.м, докато за селата площите на тези показатели са 83.3 кв.м. и 15.8 кв.м.

Фигура 20

Източник: НСИ

▪ **Жилища по период на построяване**

С най-висок дял на построени жилища в община Каварна (38.3%) са годините от втората половина на 20 в. (1960 - 1990). Възпроизводството на жилищата след началото на прехода (1990 - 2000 г.) е значително по-малко (6.3%) в сравнение с предходните периоди. След 2000 г., към фонда са добавени 29.8% (табл. 28, фиг. 20). До 1960 г. изградените жилища в общината са 25.5%.

Таблица 28

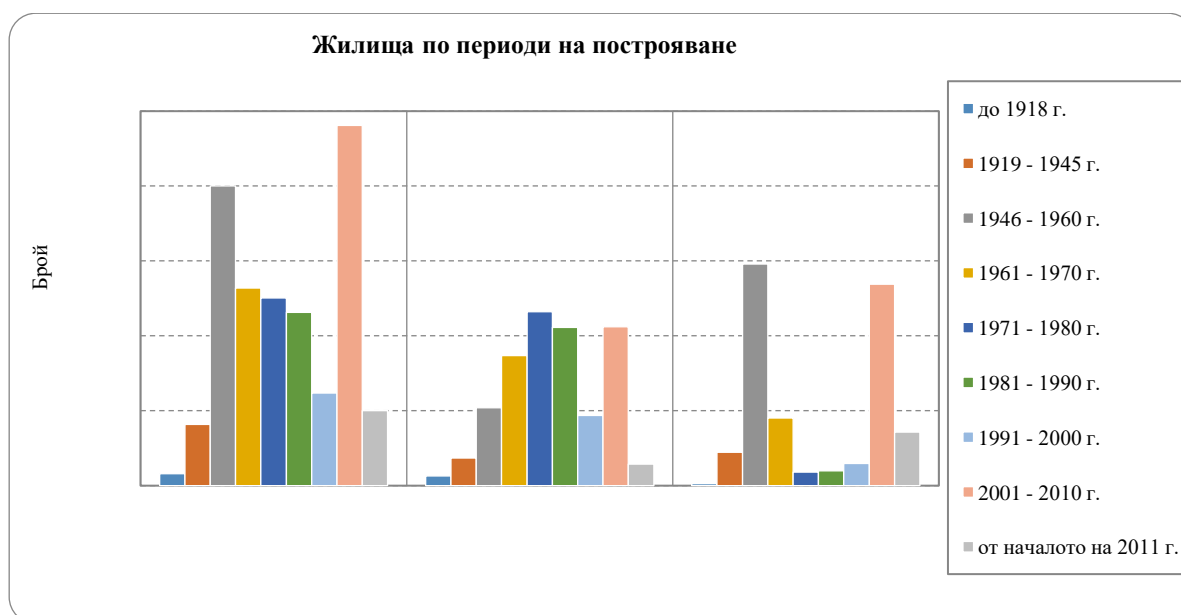
Жилища към 31.12.2019 г. по периоди на построяване

	Жилища - общо	Периоди на построяване								
		до 1918г.	1919 - 1945г.	1946 - 1960г.	1961 - 1970г.	1971 - 1980г.	1981 - 1990г.	1991 - 2000 г.	2001 - 2010 г.	от нач. на 2011г.
Брой										
Общ. Каварна	9740	79	409	2000	1319	1253	1156	618	2405	501
В гр. Каварна	5530	65	185	520	868	1162	1057	469	1061	143
В селата	4210	14	224	1480	451	91	99	149	1344	358
Относителен дял - %										
Общ. Каварна	100.0	0.8	4.2	20.5	13.5	12.9	11.9	6.3	24.8	5.1
В гр. Каварна	100.0	1.2	3.3	9.4	15.7	21.0	19.1	8.5	19.2	2.6
В селата	100.0	0.3	5.3	35.2	10.7	2.2	2.4	3.5	31.9	8.5

Източник: НСИ

За град Каварна е характерно, че до 1960 г. са изградени 13.9% от жилищата. Основно жилищата са изградени през 1960 - 1990 г. – 55.8%. През последното десетилетие на миналия век (1990 - 2000 г.) са изградени 8.5% от жилищата в града. След 2000 г. са изградени 1/5 от жилищата в града (21.8%). В селата – 40.8% от жилищата са изградени до 1960 г., 15.3% са изградени в периода 1960 - 1990 г., 3.5% през 1990 - 2000 г. и 40.4% от жилищата в селата са изградени след 2000 г.

Фигура 21

Източник: НСИ

▪ **Жилища по етажност на сградите**

От жилищата в общината в едноетажни жилищни сгради са 45.6% (2019 г.), като в град Каварна те са 34.3%, а в селата – 60.3%. Жилищата в двуетажни жилищни сгради са 15.6%. За сравнение средно за област Добрич жилищата в едноетажни жилищни сгради са 48.7%, а в двуетажни – 11.6%. Жилищата в триетажни жилищни сгради в община Каварна са 5.4%, а четириетажните – 17.7%. В град Каварна 1/4 от жилищните сгради са на 5÷9 етажи (табл. 29).

Таблица 29

Жилища към 31.12.2019 г. по етажност на сградите в община Каварна

	Жилища - общо	едно-етажни	дву-етажни	три-етажни	четири-етажни	пет-етажни	шест-етажни	седем-етажни	осем-етажни	девет-етажни
Общо	9740	4440	1520	522	1724	829	222	21	390	72
В гр. Каварна	5530	1901	1166	319	767	721	173	21	390	72
В селата	4210	2539	354	203	957	108	49	0	0	0
Общо	100.0	45.6	15.6	5.4	17.7	8.5	2.3	0.2	4.0	0.7
В гр. Каварна	100.0	34.3	21.1	5.8	13.9	13.0	3.1	0.4	7.1	1.3
В селата	100.0	60.3	8.4	4.8	22.7	2.6	1.2	0.0	0.0	0.0

Източник: НСИ

▪ **Структура на жилищата по форма на собственост**

По форма на собственост 83.6% от жилищата в община Каварна през 2019 г. са частни на физически лица (съответно 93.9% за област Добрич и 95.9% средно за страната). Частни жилища на юридически лица съставляват 14.9% от жилищата в община Каварна, а 1.5% са държавни или общински (табл. 30).

Таблица 30

Жилища по форма на собственост - 2019 г.

	общо	държавни и общински	частни на юридически лица	частни на физически лица
Брой				
Общ. Каварна	9740	143	1452	8145
В гр. Каварна	5530	79	473	4978
В селата	4210	64	979	3167
Относителен дял - %				
Общ. Каварна	100.0	1.5	14.9	83.6
В гр. Каварна	100.0	1.4	8.6	90.0
В селата	100.0	1.5	23.3	75.2

Източник: НСИ

▪ **Структура на жилищните сгради според конструкцията**

По вида на конструкцията жилищният фонд към 2019 г. е представен в четири обобщени категории – панели, стомано-бетон, тухлени с бетонна плоча и тухлени с гредоред.

Панелните жилища в общината са 7.3% (711 бр.), преобладаващата част от тях изградени в град Каварна. Стоманобетонните жилища са 23.8% (2315 бр.). Категорията „тухлени с бетонна плоча“ са най-масовият вид (32.6% - 3176 бр.) от всички жилища (с най-голям дял в гр. Каварна – 48.6% от жилищата в града).

Таблица 31

Жилища към 31.12.2019 г. по материал на външните стени на сградата

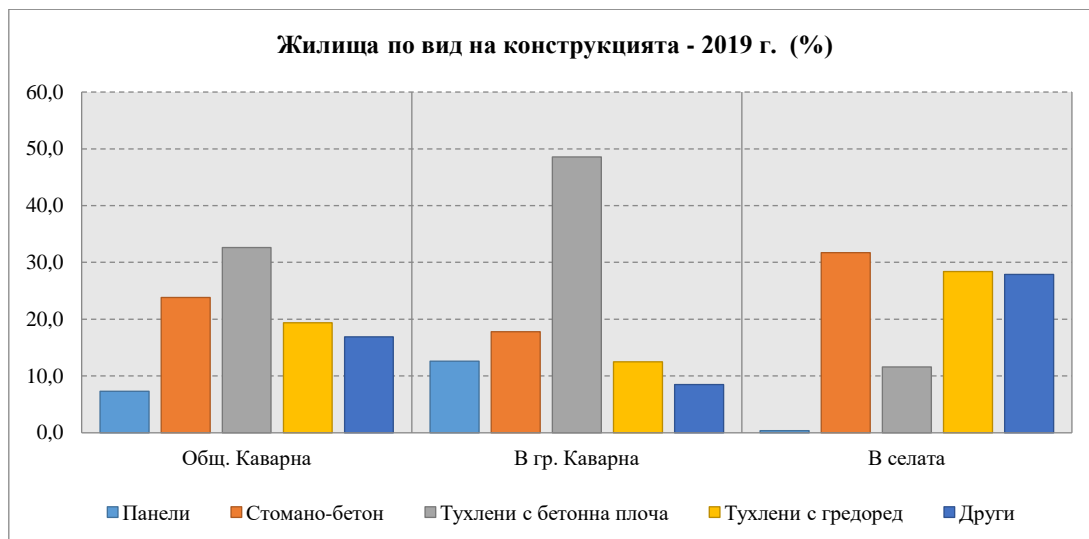
	Жилища - общо	Панели	Стомано- бетон	Тухлени с бетон-на плоча	Тухлени с гредоред	Други
Брой						
Общ. Каварна	9740	711	2315	3176	1888	1650
В гр. Каварна	5530	696	982	2686	691	475
В селата	4210	15	1333	490	1197	1175
Относителен дял - %						
Общ. Каварна	100.0	7.3	23.8	32.6	19.4	16.9
В гр. Каварна	100.0	12.6	17.8	48.6	12.5	8.5
В селата	100.0	0.4	31.7	11.6	28.4	27.9

Източник: НСИ

Тухлените жилища с гредоред са 19.4% (1888 бр.) от жилищата в общината, като техният дял е по-висок в селата (28.4%), докато в град Каварна той е 12.5% (табл. 31, фиг. 21). С друг вид конструкция са 16.9% (1650 бр.) от жилищата в общината, в т.ч. в град Каварна техният дял е 8.5%, а в селата – 27.9%.

Фигура 22

Източник: НСИ

▪ **Жилища по брой на стаите**

От общия брой на жилищата в общината 2/3 са двустайни и тристайни. Четиристайните жилища в общината също са с висок дял, като съставляват 17.9% от общия им брой, тези с 5 стаи – 5.2%, а тези с 6 и повече стаи – 3.8% (2019 г.). Едностайните жилища са 7.5% от общия брой жилища в общината (табл. 32, фиг. 22).

Таблица 32

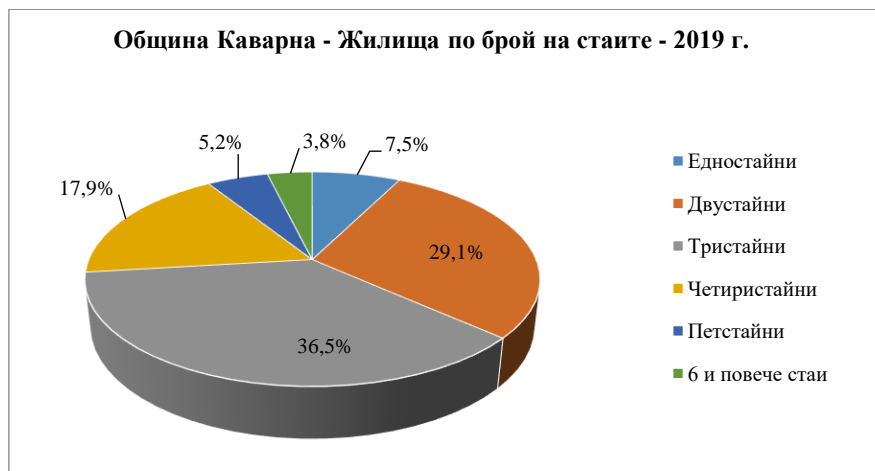
Жилища по брой на стаите - 2019 г.

	Общо	Жилища по брой на стаите						Жилища на 1000 души от населението	Среден брой лица на едно жилище
		едно-стайни	дву-стайни	три-стайни	четири-стайни	пет-стайни	с шест и повече стаи		
Брой									
Общ. Каварна	9740	731	2834	3548	1744	510	373	702	1.4
В гр. Каварна	5530	363	1789	1821	1024	292	241	517	1.9
В селата	4210	368	1045	1727	720	218	132	1321	0.8
Относителен дял - %									
Общ. Каварна	100.0	7.5	29.1	36.5	17.9	5.2	3.8		
В гр. Каварна	100.0	6.5	32.4	32.9	18.5	5.3	4.4		
В селата	100.0	8.7	24.8	41.0	17.2	5.2	3.1		

Източник: НСИ

На 1000 човека от населението в община Каварна през 2019 г. се падат 702 жилища (596 за област Добрич и 571 за страната), в т.ч. за град Каварна – 517, а за селата 1321, но част от жилищата в селата са необитаеми. Средно в едно жилище в община Каварна живеят 1.4 души, в т.ч. в гр. Каварна 1.9, в селата – 0.8. За сравнение за област Добрич стойностите на показателя са съответно 1.7 общо за областта, за градовете на областта – 1.9, за селата – 1.3, а за страната – 1.8 общо, 1.9 – за градовете и 1.4 – за селата.

Фигура 23

Източник: НСИ

▪ **Благоустроеност на жилищата**

В Община Каварна жилищата в града са сравнително благоустроени. 99% от жилищата притежават стандартните елементи – електричество и вода (табл. 33).

Таблица 33

Жилища към 31.12.2019 г. по благоустроеност

	Жилища общо	ел. ток, водопровод, канализация, централно, местно отопление	ел. ток, водопровод, канализация	ел. ток, водопровод	ел. ток	водопровод, канализация	Водопровод	без благоустр.
Брой								
Общ.Каварна	9740	2193	7290	149	97	0	0	11
В гр. Каварна	5530	1463	3959	71	32	0	0	5
В селата	4210	730	3331	78	65	0	0	6
Обл. Добрич	102419	21367	76773	2731	1384	0	1	163
В градовете	62055	17383	43814	563	251	0	1	43
В селата	40364	3984	32959	2168	1133	0	0	120
Относителен дял - %								
Общ.Каварна	100.0	22.5	74.9	1.5	1.0	0.0	0.0	0.1
В гр. Каварна	100.0	26.5	71.5	1.3	0.6	0.0	0.0	0.1
В селата	100.0	17.3	79.2	1.9	1.5	0.0	0.0	0.1
Обл. Добрич	100.0	20.9	75.0	2.5	1.4	0.0	0.0	0.2
В градовете	100.0	28.0	70.6	0.9	0.4	0.0	0.0	0.1
В селата	100.0	9.9	81.7	5.4	2.8	0.0	0.0	0.2

Източник: НСИ

В общ. Каварна 98.6% от обитаваните жилища са с обществено водоснабдяване (табл. 34), в т.ч. в гр. Каварна – 99.3%, в селата – 96.7%.

Таблица 34

Обитавани жилища в община Каварна по източник на водоснабдяване

	Община Каварна			Област Добрич		
	Общо	В гр. Каварна	В селата	Общо	В градовете	В селата
	Брой					
Общо	5276	3809	1467	67385	46086	21299
Обществено водоснабдяване	5200	3782	1418	66279	45799	20480
Собствен водоизточник	26	6	20	252	63	189
Обществено водоснабдяване и собствен водоизточник	22	9	13	551	131	420
Няма източник на вода	28	12	16	303	93	210
	Относителен дял - %					
Общо	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Обществено водоснабдяване	98.6	99.3	96.7	98.4	99.4	96.2
Собствен водоизточник	0.5	0.2	1.4	0.4	0.1	0.9
Обществено водоснабдяване и собствен водоизточник	0.4	0.2	0.9	0.8	0.3	2.0
Няма източник на вода	0.5	0.3	1.0	0.4	0.2	0.9

Източник: НСИ, обл. Добрич, преброяване на населението и жилищния фонд - 2011 г.

Свързани с обществена канализация са 67.8% от обитаваните жилища в град Каварна и 1.7% от обитаваните жилища в селата. Свързани с попивна яма са 1/2 (50.6%) от обитаваните жилища в селата на общината, а със септична яма или друго пречиствателно съоръжение – 35.4%. (табл. 35, фиг. 23).

Таблица 35

Обитавани жилища в община Каварна по наличие на канализация

	Община Каварна			Област Добрич		
	Общо	В гр. Каварна	В селата	Общо	В градовете	В селата
	Брой					
Общо	5276	3809	1467	67385	46086	21299
Свързани с обществена канализация	2603	2578	25	40395	39389	1006
Свързани с изгребна яма	652	530	122	3530	1619	1911
Свързани със септична яма или друго пречиствателно съоръжение	995	477	518	6962	2673	4289
Свързани с попивна яма	931	188	743	14948	2040	12908
Няма канализация	95	36	59	1550	365	1185
	Относителен дял - %					
Общо	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Свързани с обществена канализация	49.3	67.8	1.7	60.0	85.5	4.7
Свързани с изгребна яма	12.4	13.9	8.3	5.2	3.5	9.0
Свързани със септична яма или др. пречиствателно съоръжение	18.9	12.5	35.4	10.3	5.8	20.1
Свързани с попивна яма	17.6	4.9	50.6	22.2	4.4	60.6
Няма канализация	1.8	0.9	4.0	2.3	0.8	5.6

Източник: НСИ, обл. Добрич, преброяване на населението и жилищния фонд - 2011 г.

Фигура 24

Източник: НСИ

▪ **Общински жилищен фонд**

По данни на стратегията за общинска собственост наличният жилищен фонд на Община Каварна е малко на брой жилища, придобити преди повече от 20-30г., много стари панелни апартаменти и къщи. Общинските жилищни имоти основно се намират в гр.Каварна и представляват: 40 бр. апартаменти, находящи се в различни жилищни блокове. Старите жилищни сгради, отчуждени през периода 1970 - 1985г. за различни мероприятия на общината, несборени поради острата жилищна нужда, са 15 бр., разделени са на 34 бр. жилищни помещения с една, две, три стаи и антре. Някои от тях са със санитарен възел, но повечето са с външни тоалетни и без бани.

В общинските жилищни имоти повечето от настанените, като крайно нуждаещи, са от 1985г.- 1995г., с изключение на новите апартаменти, общото им състояние е много лошо. Общината непрекъснато извършва някои от необходимите ремонти: частични, основни, препокриване и други, но повечето от ремонтите, наемателите се принуждават да извършват сами. Частично сменят дограми, водопроводни и електроинсталации, тъй като повечето от тях са в окаяно състояние.

Основни изводи:

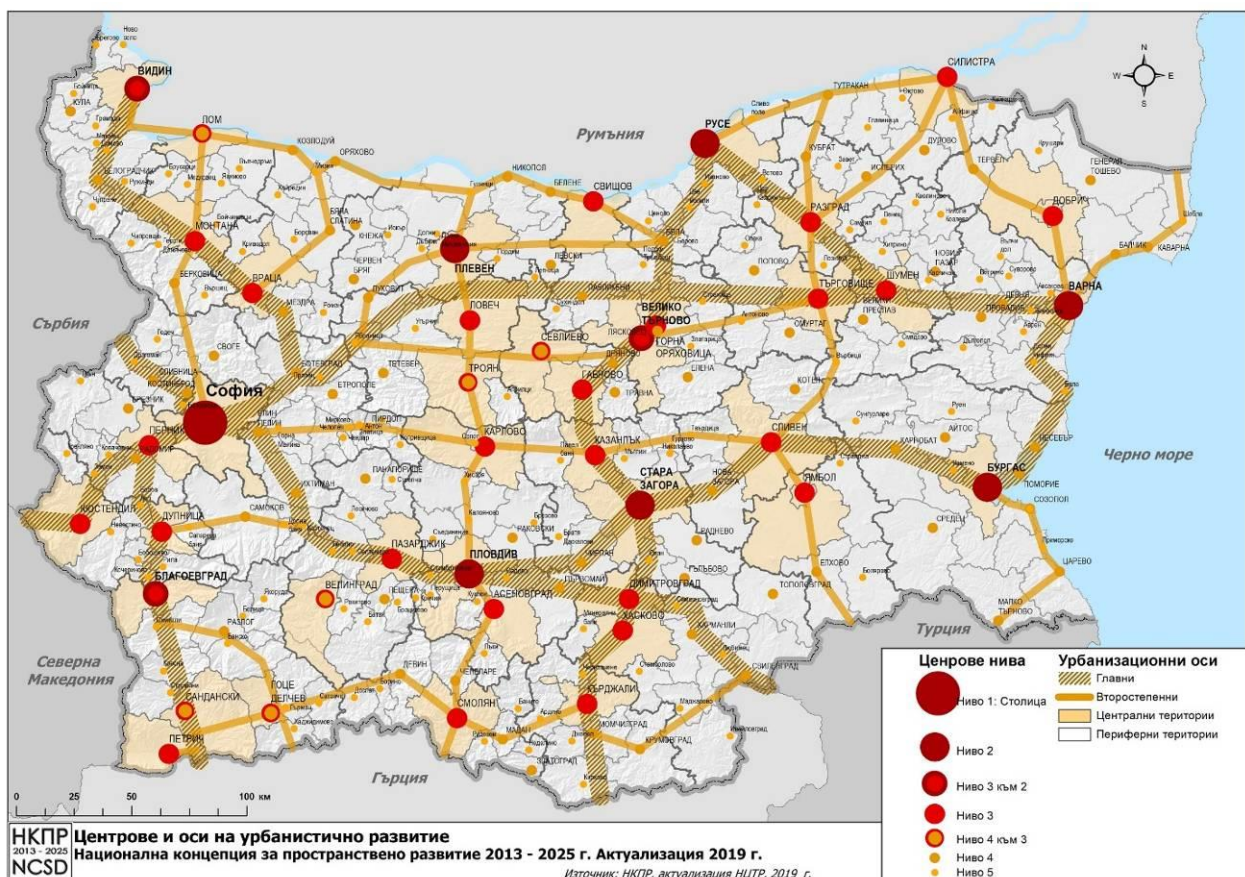
- Обитаваните жилищни сгради в община Каварна са близо 75%, в град Каварна - 85.4%, а в селата на общината – 64.8%.
- Значителен е процентът на остарял сграден фонд;
- Голям брой свободни частни жилища в селата, с неподдържана пътна мрежа, без отходни канали;
- Недостиг на жилищен фонд за осъществяване на социални функции. Общината е затруднена да осигури жилища на всички крайно нуждаещите се граждани;
- Липсват механизми, които стимулират общината да инвестира в тази насока, което ограничава възможностите и да провежда социална жилищна политика.

1.13 Връзка на общината със съседните територии извън административните ѝ граници

Община Каварна е част от Североизточен регион за планиране и част от област с административен център - гр. Добрич. На запад тя граничи с община Балчик, на северозапад - с община Генерал Тошево, на североизток - с община Шабла и на юг и югоизток - с Черно море. Тези разстояния обаче, при наличната пътна инфраструктура и очертаващите се перспективи за нейното подобряване през плановия период, няма да са пречка за задълбочаване на интеграционните връзки между съседните общини за подкрепа на техните потенциали за развитие.

Община Каварна попада на второстепенна ос на развитие, като продължение на главната Източна ос „север-юг“ – Румъния/ ГКПП Дуранкулак – Варна – Бургас – ГКПП Малко Търново/Турция, свързва българските черноморски туристически центрове с тези в южна Румъния (в района на Мангалия, Констанца и Мамая) и Турция на юг.

Фигура 25: Центрове и оси на урбанистично развитие

Източник: Национална концепция за пространствено развитие 2013-2025г. (актуализация 2019г.)

От трите главни оси „север-юг“ на страната, Източната ос е „най-непълноценна“, тъй като включва само пътни направления (без жп транспорт) и не са изградени и предвижданите нови обекти. Изграждането на АМ „Черно море“ ще осигури стабилна връзка между двата главни български урбанизационни центъра на изток - Варна и Бургас, както и естествено преливане в ринг на АМ „Тракия“ и АМ „Хемус“. Продължението на тази ос на север към Румъния (с изграждане на скоростен път), и на

юг към Турция (с модернизация на съществуващия първокласен път), ще има значение преди всичко за усвояване на туристическия потенциал на крайбрежието и подобряване на транспортното обслужване, стабилизирайки вече изявени урбанизационни центрове от по-ниско ниво.

Проследяването на мястото на община Каварна в основните комуникационни и урбанизационни оси в страната позволява да се определят връзките на общината със съседните територии извън административните ѝ граници, доколкото тези връзки са в рамките на тези оси на развитие.

Като естествен ареал се очертават общините Балчик и Шабла. Трите общини Балчик, Каварна и Шабла разполагат с разнообразни природни ресурси, които придават уникален характер на територията – достъп до море, езера, хълмисти местности, равнинни територии, скали и плата. Разположени на малка по обем територия тези природни ресурси създават потенциал за сътрудничество в различни сфери като икономика, в т.ч. кръгова икономика, туризъм, възобновяеми енергийни източници, екология и опазване на околната среда, вкл. свързани с морето, защитени територии, изследователска дейност, адаптация и промени на климата за предотвратяване на засушаване и др. негативни въздействия върху територията, които могат да се отразят върху нейните природни дадености.

Община Каварна е близко разположена до границите на Република България с Република Румъния (47 км. до най-близкия ГКПП Дуранкулак). Общината е бенефициент на **Програмата за трансгранично сътрудничество на ЕС „Румъния - България“**. На база Интегрирана териториална стратегия, обхващаща цялата програмна област, а именно окръзите в южната част на Румъния (Мехединци, Долж, Олт, Телеорман, Гюргево, Кълъраш и Констанца) и осем области в северната част на България (Видин, Враца, Монтана, Велико Търново, Плевен, Русе, Добрич и Силистра) през програмния период 2021-2027 г. ще се подкрепи изграждането и развитието на ключови елементи като Изграждане на велосипедния маршрут Eurovelo 6, Подпомагане на туристическите дейности, свързаните сектори и индустрии, като средство за икономическа диверсификация и създаване на работни места, устойчива околна среда, Обезпечаване на необходимата работна сила, чрез квалификация в туристическия или свързаните сектори, Използване на градските центрове като двигатели на растеж и насърчаване на връзките град-село, с акцент върху икономическата диверсификация и създаването на работни места.

Съвместната оперативна програма за трансгранично сътрудничество „Черноморски басейн 2014-2020“, ще продължи да действа в третия програмен период 2021-2027 г. Участващите в нея държави са: България, чрез Североизточен и Югоизточен райони, Румъния, Гърция, Турция, Русия, Украйна, Молдова, Грузия и Армения. Предвижда се програмата през периода 2021-2027г. да подкрепя и проекти, насърчаващи бизнеса и предприемачеството в областта на туризма и културата, развитие на търговията и модернизация на селското стопанство и др. За финансиране по нея ще могат да кандидатстват местни и регионални власти, публично-правни организации (юридическа лица с нестопанска цел в обществена полза, академични и образователни институции и др.), както и неправителствени организации.

Изводи:

- Община Каварна, по линия на изградените транспортни връзки и очакваните нови такива, както и сходство на потенциалите и проблемите, има потенциал за партньорства както съседните общини, попадащи по урбанизационна ос на развитие „Варна – Балчик – Каварна – Шабла“. Подобни възможности за сътрудничество се очертават и с общините от Добрич – Генерал Тошево Каварна. В областите на сътрудничество се включват кръгова икономика, туризъм, възобновяеми енергийни източници, екология и опазване на околната среда, вкл. свързани с морето, защитени територии, изследователска дейност, адаптация и промени на климата за предотвратяване на засушаване и др. негативни въздействия върху територията.
- Поради своето местоположение общината има възможност да развива трансгранични връзки и сътрудничество с общините и териториалните общности от Република Румъния, както и целия Черноморски регион, като бъдат подкрепени и от Програмите за трансгранично и транснационално сътрудничество на ЕС.

2. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОВЕДЕНА АНКЕТА НА НАСЕЛЕНИЕТО

С оглед включването на гражданите и гражданското общество в определяне на основните проблеми и набелязване на актуални и желани от местната общност мерки и проекти за бъдещото развитие на общината бе проведена Анкета за събиране на информация за изработване на Плана за интегрирано развитие на община Каварна за периода 2021-2027 г. Анкетата бе публикувана на сайта на общината в периода от 17.11-21.12.2020 г. В он-лайн допитването бяха получени 65 отговора, от които 45 посочват, че са жители на общинския център, 16 – на останалите населени места на общината.

На въпроса за качеството и обхвата на публичните услуги в общината (въпрос №5) разпределението на отговорите показва, че като най-проблемни се определят състоянието на водоснабдяването и канализацията в населените места, състоянието на междуселищната пътна инфраструктура на територията на общината и услугите, свързани с обществения транспорт и транспортната достъпност (около 70% от отговорилите ги определят като критични).

Общото състояние на селищната среда в населеното място, в което живеете (благоустрояване, подържане, привлекателност), се определя по-скоро като незадоволително.

Като задоволителни се определят спортните услуги, които получават одобрение от близо 50% от отговорилите.

Най-високо одобрение получават услугите, свързани с образованието в общината (60% дават отговори от 3-5 в скалата до 5 за максимална оценка).

По-висок рейтинг получават и услуги, свързани с културата, вкл. места за провеждане на културни дейности, които получават одобрение като от задоволителни до много добри от 57% от получените отговори.

По-надолу са представени отговорите на въпрос 5: По скалата от 1 до 5 [1 е минимално, а 5 - максимално] смятате ли, че публичните услуги в общината отговарят на нуждите на гражданите?[попълва се по един отговор на всеки ред]

	1	2	3	4	5	Нямам отговор
Услуги, свързани с образованието	11	10	16	12	11	5
Социални услуги: услуги за деца, за възрастни	12	16	15	10	8	4
Състояние на водоснабдяването в населеното място, в което живеете	30	20	7	5	3	0
Състояние на канализацията в населеното място, в което живеете	29	17	8	11	0	0
Услуги, свързани с техническа инфраструктура – автобусни спирки	17	27	11	4	4	2
Услуги, свързани с обществения транспорт и транспортната достъпност	19	21	11	10	1	3
Услуги, свързани с културата, вкл. места за провеждане на културни дейности	13	13	18	10	9	2
Състояние на междуселищната пътна инфраструктура на територията на общината	22	24	13	5	1	0
Състояние на сметосъбирането и транспортирането на отпадъците в населеното място, където живеете	18	17	14	9	7	0
Състояние на градската среда в град Каварна (благоустрояване, поддръжане, привлекателност)	21	15	17	4	5	3
Състояние на селищната среда в населеното място, в което живеете (благоустрояване, поддръжане, привлекателност)	18	22	12	6	5	2
Услуги, свързани с околната среда – ниво на замърсяване (прах, шум)	15	14	18	8	7	3
Наличие и достъп до спортна инфраструктура	10	22	14	10	6	3
Услуги, свързани със спорта	17	16	14	9	4	5

Като трите приоритетни направления, които трябва да се подкрепят в общината, най-високо одобрение получава Туризма, Селското стопанство и обслужващите дейности, които са определени като много важни и важни от над 60% на отговорилите на допитването.

По отношение на въпрос 6. трите основни проблема, които местната власт трябва приоритетно да реши отговорите се обединяват върху реализиране на мерки за преодоляване на изселването на младите хора (32% от отговорилите); осигуряване на работни места (31%), подобряване на качеството на водоснабдителната и канализационна инфраструктура (30%), развитие на туристическия продукт (28%), Достъп до здравни услуги (25%), подобряване на качеството на пътната инфраструктура – 25% и преодоляване на икономиката със силно изразен сезонен характер – 20%.

Осигуряване на работни места	31
Икономика със силно изразен сезонен характер	20
Изселване на младите хора	32
Липса на реклама на туризма	6
Липса на достатъчно развит туристически продукт	28

Качество на ВиК инфраструктурата	30
Качество на пътната инфраструктура	25
Достъп до образователни услуги	6
Достъп до социални услуги	6
Достъп до здравни услуги	26
Акцентиране върху културата и културните събития	1

На въпроса 7. „Кои фактори биха могли да бъдат двигател за развитието на вашата община“ 65% са отговорили – привличане на инвеститори; 57% -подобряване на туристическия продукт, 50% - повишаване на капацитета на местната власт; 46% - засилено включване на гражданите и бизнеса в решаването на общинските проблеми; 43% - подобряване на техническата инфраструктура, 32 % - повишаване на образованието и квалификацията на работната сила.

Привличане на инвеститори	42
Повишаване на образованието и квалификацията на човешките ресурси	21
Подобряване на техническата инфраструктура	28
Подобряване на туристическия продукт	37
Повишаване на капацитета на местната власт	33
Засилено включване на гражданите и бизнеса в процесите на планиране и осъществяване на развитието	30
Географско положение	11
Развитие на културата	1
Електронно административно обслужване	1

На въпрос 8 - Кои трябва да бъдат приоритетните направления за икономическо развитие в общината и оценете тяхната значимост за Вас? Отговорите са представени по-долу:

	Много важно	Важно	Не е важно	Нямам мнение
Туризъм	60	4	0	1
Селско стопанство	46	17	1	1
Горско стопанство	5	35	21	4
Лека промишленост	18	33	9	5
Високотехнологични производства	18	25	16	6
Енергия и възобновяеми енергийни източници	25	29	7	4
Обслужващи дейности (образование, здравеопазване, услуги)	49	13	2	1

В своите отговори на анкетата жителите са посочили редица мнения и предложения, които са взети предвид при формулиране на стратегическата част на Плана за интегрирано развитие на общината и дефинирането на конкретните мерки и проекти на бъдещото развитие.

3. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ

Силни страни

- Черноморска община с уникална природа, биоресурси, културно наследство;
- Съхранена природна среда – екологично чисти територии, с наличие на защитени зони, природни забележителности, атрактивен ландшафт;
- Туристически ресурси с висок потенциал и възможност за развитие на различни сегменти и конкуренти туристически продукти съгласно изменящите изисквания на потребителското търсене;
- Близост до едни от основните икономически центрове на страната – град Варна и град Русе (градове от второ йерархично ниво от опорната селищна мрежа на страната) , както и град Добрич - от трето ниво;
- Висока степен на изграденост на РПМ, осигуряваща възможности за бързи транспортни комуникации;
- Наличие на чисти и плодородни обработваеми земи, като предпоставка за развитие на органично земеделие;
- Добро общо състояние на почвите в Общината, подходящи за агротехнически и мелиоративни мероприятия, за отглеждане на зърнено-фуражни, технически култури, зеленчуци, маслено-етерични и други;
- Оптимизирана училищна мрежа, осигуряваща добро качество на образователния процес;
- Добро състояние на материалната база в общинските детски градини, училища и обслужващи звена;
- Развити културни и спортни традиции;
- 95% от населението в общината е с достъп до високоскоростен интернет;
- Висок ветроенергиен потенциал и успешно усвояване на вятърната енергия. Голяма част от територия на община Каварна, попадаща в зоната на технологично използваемия към момента вятърен потенциал със средна годишна скорост на вятъра над 6-7 м/сек;
- Добър темп на нарастване на броя на газифицираните потребители в битовия и промишления сектор на общинско ниво. Газоразпределителна мрежа, позволяваща включване на бъдещи абонати;
- Добро качество на въздуха на общината. Постигнатото съответствие с нормите по показател ФПЧ10 се поддържа и бележи тенденция на понижаване;
- Добро качество на питейната вода;
- Липса на радиационно замърсяване;
- Въведена система за разделно събиране на масово разпространени отпадъци и опасни отпадъци от домакинства;

- Местна власт, настроена за подкрепа на бизнеса и услугите в общината.

Слаби страни

- Неблагоприятни демографски процеси;
- Относително нисък дял на икономически активното и трудоспособното население;
- Периферно разположение спрямо пътната мрежа от висок клас в страната, обслужваща предимно транзитния поток по крайбрежието. Тилът на общината се обслужва от третокласни и прекатегоризирани четвъртокласни пътища;
- Незадоволително състояние на голяма част от общинските пътища;
- Все още едностранчиво развитие на ваканционен и морски туризъм;
- Местна икономика с висок дял на сезонна заетост;
- Недостатъчна производителност, ниска добавена стойност и екстензивност на местната икономика;
- Ниски равнища на средната работна заплата;
- Липса на инвеститори, които да предложат нови работни места и по-добре заплатена работа на местното население;
- Недостатъчно образователно равнище, умения и квалификация на значителна част от трудовите ресурси на общината;
- Амортизирана водопроводна система със загуби на вода над 70%;
- Недоизградена канализационна система;
- Замърсяване на околната среда поради ограничената или липсваща канализация в малките населени места и отсъствието на пречиствателни съоръжения за отпадъчни води ;
- Ограничени цифрови умения на част от населението;
- Затруднен и ограничен достъп до медицинска помощ особено в малките и отдалечените населени места;
- Нарастващи нужди на населението от алтернативни на институциите социални услуги за социална интеграция и рехабилитация на лица с увреждания, резидентни и дневни услуги за хора с увреждания, особено такива с умствена изостаналост, както и почасови социални услуги;
- Постоянните североизточни ветрове - сериозна предпоставка за развитие на ерозионни процеси;
- Депонирането остава основен метод за третиране на отпадъците;
- Недостатъчен обхват и ефект от мерките за повишаване енергийната ефективност на обществените обекти и сградния фонд;
- Недостиг на бюджетни средства за прилагане на мерките за поддържане и стопанисване на общинската собственост.

Възможности

- Активно включване с проекти в различни сфери на развитието, подкрепени от новите програми на ЕСИФ 2021-2027, Плана за възстановяване и устойчивост, други финансови източници;
- Изграждане на скоростния път „Граница Румъния –Дуранкулак –Шабла –Каварна –Балчик –Варна –Бургас“, включен в широкообхватната TEN-T мрежа на територията на страната;
- Подобряване състоянието на третокласната пътна мрежа за подобряване достъпността на периферните райони;
- Своевременни поддържащи ремонти на общинската пътна мрежа;
- Развитие на съвременни туристически продукти;
- Предприети активни действия за привличане на нови инвестиции в различни сфери на икономиката;
- Подобряване на различните видове инфраструктура, градската и селищна среда;
- Подобряване и развитие на инфраструктурата в общината като фактор за привличане на инвестиции, усъвършенстване на бизнес средата;
- Развитие на нови форми на туризъм, отговарящи на новите нагласи;
- Привличане на инвеститори, разширяване на местната предприемаческа и инвестиционна активност, развитие на нови производства, повишаване на предприемачеството;
- Разширяване на достъпа до интернет проникването на ИКТ и в по-слабонаселените места от общината;
- По-нататъшно развитие на цифровите услуги. Осигуряване на съвременни електронни услуги за бизнеса и гражданите. Включване в Единния портал за достъп до електронни административни услуги чрез изграждане и поддръжка на федериран портал в инфраструктурата на ЕПДЕАУ;
- Подмяна, ремонт и реконструкция на водопроводната мрежа за намаляване на загубите при транспортирането на водата;
- Изграждане на ПСПВ „Каварна“;
- Изграждане и доизграждане на канализационната мрежа в по-малките населени места;
- По-активно прилагане мерките за ЕЕ за повишаване ефекта от прилагането им
- Активна политика за присъединяване на нови битови и промишлени абонати към газоразпределителната мрежа;
- Предприемане на мерки за предотвратяване на неблагоприятни климатични промени;
- Трансгранично и транснационално сътрудничество с общините и териториалните общности от Република Румъния, както и целия Черноморски регион.

Заплахи

- Задълбочаване на тенденцията към миграция на младите хора към по-големите градове или други държави;
- Негативна демографска прогноза за областта и общината;
- Икономическа криза, вследствие на Пандемията Ковид-19;
- Недостиг на финансов ресурс за поддържане и изграждане на нова инфраструктура и облагородяване на градската и селищна среда;
- Изоставане в развитието на нови иновативни и конкурентоспособни дейности и производства;
- Увеличаване на групите в неравностойно социално положение и последиците от това – отпадане от образователната система, влошено здравно състояние и повишен риск от безработица и бедност;
- Недостатъчен контрол по отношение отрицателните въздействия върху околната среда.

Част II ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА КАВАРНА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.

2.1 Основни насоки за стратегическо развитие на община Каварна

Местните потенциали на община Каварна са многообразни и се определят от големия потенциал на Черно море, природните ресурси, поземлените ресурси с високи агробиологични качества и уникални екосистеми, ландшафт, културно наследство.

В същото време общината е изправена пред значителни предизвикателства:

- слаб растеж и конкурентоспособност, сезонна заетост и ниско ниво на предприемачество;
- негативни демографски тенденции и недостатъчно ефективни ресурси на работната сила поради по-ниското равнище на образование и придобити умения;
- относителна периферност, транспортна достъпност и свързаност с проблеми в качеството на транспортната инфраструктура, влияещи върху възможностите за икономическа активност и качеството на живот.

Основната цел на плана е да идентифицира решения за ефективно противодействие на разкритите основни проблеми и предизвикателства пред развитието на общината.

Резултатите от проведения социално-икономически анализ, SWOT анализа, анкетното проучване, набирането на проектни идеи от заинтересованите страни, са основа за извеждане на стратегията за развитие на община Каварна за периода 2021-2027 г. Планът определя основни приоритети за развитие на общината, които се отразяват във всички дефинирани мерки, като са обхванати нуждите на различни целеви групи. Те са насочени към развитие в следните сфери:

- **Развитие на икономиката на общината, привличане на инвестиции и разкриване на нови работни места.** Слабите инвестиции, сезонната заетост,

ниската ефективност и привлекателност на работните места в общината поставят като основно предизвикателство пред нейното развитие иницирането и подпомагането на мерки, свързани с преодоляването на тези проблеми. Това е задача, която стои не само пред общинското ръководство, но и пред бизнеса и потенциалните предприемачи, които могат да се възползват от редица възможности, които ще бъдат предоставени през периода 2021-2027 г. Дигитализацията, иновацията и технологичната трансформация, приоритетно подкрепени на национално ниво, следва да намерят своето място в местната икономика, за да осигурят нейната конкурентоспособност.

- **Подобряване на инфраструктурата в общината** – транспортна, ВиК, управление на отпадъците.
  - **Транспортна инфраструктура** - Развитие на пътната инфраструктура (доизграждане на АМ «Хемус» и модернизиранието на трасето Варна - Дуранкулак). Изграждане на АМ „Черно море” и извеждане на транзитния автомобилен трафик по-далече от чувствителната крайбрежна територия, курортните селища и комплекси по брега. Изграждане и реконструкция на местните пътища, което осигурява вътрешна свързаност в общината и съседните общини и условия за бъдещо развитие, както и за намаляване на миграцията, намаляване на безработицата, създаване на нови източници на заетост и доходи.
  - **Водоснабдяване и канализация.** Трябва да продължат дейностите по реконструкция и рехабилитация на водопроводна мрежа на територията на община Каварна, намаляване на водните загуби, рехабилитация и доизграждане на канализационните системи.
- **Качество на живот** - Подобряване достъпа до образование и обучение с ново качество, отговарящо на новите изисквания и насърчаване на заетостта. Подобряване на човешките ресурси чрез инвестиции в човешки капитал, модернизация на материално-техническата база и подобряване гъвкавостта на пазара на труда. Подобряване на качеството и достъпа до здравеопазване. Изграждане на привлекателна градска и селищна среда.
- **Създаване на условия за развитие на туризъм с местна идентичност и висока добавена стойност** - Преодоляване на сезонността на морския рекреативен туризъм и повишаване на натовареността на туристическата база, вследствие уникалните културно-исторически паметници и историко-архитектурните комплекси и природни дадености. Повишаване на туристическия интерес и обогатяване на морския рекреативен туризъм с разнообразни туристически продукти и услуги не само със сезонен характер - културен, екологичен, аграрен, приключенски, селски, ловен и религиозен туризъм, спа и др.
- **Опазване на околната среда** - Изграждане и разширяване на пречиствателни съоръжения за отпадни и питейни води, канализационни и водоснабдителни мрежи. Подобряване на системата за събиране и извозване на отпадъците и подобряване чистотата на селищните и крайбрежни територии. Намаляване на

количествата на депонираните отпадъци, чрез популяризиране и доизграждане на въведените системи за разделно събиране на масоворазпространените и опасни отпадъци и осигуряване екологосъобразното им третиране. Постигане на добро екологично състояние на морските води съгласно Рамкова директива за морска стратегия.

- **Енергийна трансформация и ефективност** - Използване на потенциала на общината за изграждане на инсталации за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници, особено на ветрогенератори в крайбрежните територии, при планирането на инсталации за ВЕИ трябва да се отчитат условията на околната среда и нейната защита. Прилагане на енергоефективни мерки в публичния и частния сектор и домакинствата.
- **Подобряване на координацията и качеството на управление на превенцията на риска**, целяща опазването на природната среда, живота и здравето на хората и развитието на туризма и маркетинга на дестинациите в устойчива и сигурна околна среда. Защита от ерозионни и свлачищни процеси, предпазване от наводнения и мониторингови системи за опазване на околната среда, прилагане принципите на Интегрирано управление на крайбрежни зони (ИУКЗ).
- Развитие на информационното общество и електронното управление чрез модернизирани и въвеждане на интелигентни решения в икономиката и социалния живот.
- **Териториално развитие и сближаване** - Разширяване на надобщинското, трансгранично, междурегионално и транснационално сътрудничество чрез изпълнение на интегрирани проекти, които ще имат мултиплициращо въздействие и добавен ефект поради по-големия мащаб на изпълняваните дейности.
- **Намаляване на миграцията и привличане на младите хора в общината** - Всички горепосочени дейности при провеждане на една активна политика за тяхното реализиране са предпоставка за намаляване на миграцията и подобряване на демографските характеристики на общината.

Структурата на стратегическата част на ПИРО Каварна съответства на изискванията на "Методическата указания за разработване и прилагане на ПИРО за периода 2021-2027 г." (март 2020 г.) на МРРБ и на постановките на Закона за регионално развитие за съдържанието на плановете за интегрирано на община (март 2020 г.) и Правилника за прилагане на ЗРР (август 2020 г.).

Стратегическата част на Плана (визия, приоритети, цели и мерки) е съобразена с Национална програма за развитие: България 2030, Актуализираната национална концепция за пространствено развитие 2013-2025, Проекта на Интегрирана териториална стратегия за развитие (ИТСР) на Североизточен регион (СИР) 2021-2027, Националния план за възстановяване и устойчивост, Кохезионната политика на ЕС,

Регламента за общоприложими правила (POP)³, оперативните програми 2021-2027, проектите на Програмата за трансгранично развитие България – Румъния 2021-2027 и Програмата за трансгранично сътрудничество „Черноморски басейн 2021-2027 г.“, Морския пространствен план на РБългария, секторни стратегии с период на действие след 2020г.

По-долу са изведени цели и приоритетите на документи, които са отразени в стратегическата част на ПИРО на община Каварна.

Националната програма за развитие: България 2030 определя:

Основните цели на правителството за периода до 2030 г.:

- Технологична трансформация
- Демографски подем
- Намаляване на неравенствата

Реализирането на стратегическите цели е предвидено посредством целенасочени политики и интервенции, групирани в пет взаимосвързани и интегрирани оси на развитие:

ОС 1 Иновативна и интелигентна България

Тази ос на развитие акцентира върху повишаването на конкурентоспособността на българската икономика и трансформирането ѝ в икономика, базирана на знанието и интелигентния растеж. В рамките на тази ос правителството определя три национални приоритета:

1. Образование и умения
2. Наука и научна инфраструктура
3. Интелигентна индустрия

ОС 2 Зелена и устойчива България

Основният фокус на тази ос е устойчивото управление на природните ресурси, позволяващо задоволяване на текущите нужди на икономиката и обществото, при запазване на екологичната устойчивост, така че тези потребности да могат да продължат да бъдат удовлетворявани и в дългосрочен план. Определени са три национални приоритета за реализацията на тази ос:

1. Кръгова и нисковъглеродна икономика
2. Чист въздух и биоразнообразие
3. Устойчиво селско стопанство

ОС 3 Свързана и интегрирана България

---

³ COM (2018) 375 final Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд+, Кохезионния фонд, Европейския фонд за морско дело и рибарство, както и финансови правила за тях и за фонд „Убежище и миграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и инструмента за управление на границите и визите - Регламент за общоприложими правила (POP)

Осигуряването на предпоставки за повишаването на конкурентоспособността и устойчивото развитие на районите на страната, каквито са подобряването на транспортната и цифрова свързаност, както и насърчаването на местното развитие, стъпвайки на специфичния местен потенциал, определя политиките, включени в тази ос. Три национални приоритета синтезират основните въздействия:

1. Транспортна свързаност
2. Цифрова свързаност
3. Местно развитие

ОС 4 Отзивчива и справедлива България

Тази ос на развитие е фокусирана върху изграждането на ефективни и отговорни публични институции. Специален акцент на политиката върху групите и индивидите в неравностойно положение ще позволи постигане на по-включващ и по-устойчив растеж и споделен просперитет за всички. Правителството определя два национални приоритета, адресиращи нейното изпълнение:

1. Институционална рамка
2. Социално включване

ОС 4 Духовна и жизнена България

Политиките ще адресират подобряването на здравния статус на населението, като ключов детерминант на качеството на живот, но също и като необходимо условие за включването му в заетост и социална активност, както и духовни потребности на индивида да осигури предпоставки за превръщането му в творческа и пълноценна личност. Дейностите по изпълнението на тази ос са групирани в два национални приоритета:

1. Здраве и спорт
2. Култура, наследство и туризъм

Национален план за възстановяване и устойчивост

Цел: да се способства икономическото и социалното възстановяване от кризата, породена от COVID-19 пандемията чрез набор от мерки и реформи, които не просто възстановяват потенциала за растеж на икономиката, но и го развиват, като осигурят устойчивост на негативни външни фактори и положат основите за зелена и цифрова трансформация на икономиката в контекста на амбициозните цели на Зелената сделка.

Стълб 1 Иновативна България

Област на политика: *Образование и умения*

Целта е повишаване на качеството и обхвата на образованието и обучението с акцент върху придобиване на аналитични умения и развиване на креативна мисъл, увеличавайки способността на хората за своевременна адаптация към технологичната трансформация и произтичащите промени на пазара на труда. Ускорено модернизиране и цифровизиране на образователните подходи, методи и практики.

Област на политика: *Научни изследвания и иновации*

Осигуряване на благоприятна среда за реализиране на нови продукти и процеси и развитие на иновативни предприятия, като необходима предпоставка за създаване на високотехнологична база, която да изведе икономиката на нова и по-висока траектория на растеж. Приоритет е засилването и стимулирането на научната дейност във висшите училища, както и цялостно подобряване на научноизследователската инфраструктура и капацитет за развиване на критична маса и познания за справяне с двойния преход и подготовка на регионите за ускорено развитие.

Област на политика: *Интелигентна индустрия*

Подпомагане на индустриалния сектор в двойния преход и осигуряването на благоприятна среда за реализиране на нова инвестиции с цел нарастване на производителността на българските предприятия, които да рефлектира в по-висок темп на икономически растеж, по-висока заетост и доходи от труд.

Сълб 2: Зелена България

Област на политика: *Кръгова и нисковъглеродна икономика*

Намаляване на енергийната интензивност на икономиката и спомагането на зеления преход посредством предприемането на мерки за повишаване на енергийната ефективност на жилищните, промишлените и публичните сгради; модернизиране на дейностите по планиране, управление и поддръжка на електропреносната мрежа на страната, както и завършването на осъществяваната реформа на пазара на електроенергия в посока пълна либерализация на търговията.

Област на политика: *Биоразнообразие*

Осигуряване на ефективно управление на Националната екологична мрежа и защита на природни местообитания и видове с европейски и национално значение за преустановяване загубата на биологичното разнообразие.

Област на политика: *Устойчиво селско стопанство*

Повишаване конкурентоспособността на аграрния сектор и на устойчивото управление и използване на водите чрез мерки за подобряване на хидромелиоративната инфраструктура, подобрявайки устойчивостта на икономиката към климатичните промени и играейки важна роля в съхранението на характеристики на околната среда.

Сълб 3: Свързана България

Област на политика: *Цифрова свързаност*

Изграждане на модерна и сигурна цифрова инфраструктура и преодоляване на териториалните дисбаланси, свързани с разпространението на широколентовия достъп. Благоприятстване и оползотворяване на икономическите и социалните ползи от информационните и комуникационните технологии, свързани с преодоляване на пречките в разстоянието и развитието, особено на изостанали райони.

Област на политика: *Транспортна свързаност*

Намаляване на въглеродния отпечатък на транспортния сектор чрез инвестиции в модернизацията и цифровизацията на железопътния сегмент и принос към зеления и

цифров преход, повишаване на безопасността, както и към териториалната балансираност на растежа.

Област на политика: *Местно развитие*

Повишаване на конкурентоспособността и устойчивото развитие на регионите на страната, както и насърчаване на местното развитие.

Съдеб 4: Справедлива България

Област на политика: *Бизнес среда*

Ефективно укрепване на потенциала за устойчив растеж и повишаване на устойчивостта на българската икономика чрез адресирането на възпиращи фактори в бизнес средата и разгръщане на потенциала на електронното управление за подобряването ѝ.

Област на политика: *Социално включване*

Повишаване на квалификацията и уменията на работната сила за постигане на по-добро съответствие с развитието на пазара на труда, насърчаване на социалното включване на уязвими групи и повишаване на качеството и разширяването на обхвата на предоставяните социални услуги, въвеждане на интегрирани подходи при предоставянето на социалните услуги, както и развитие на интегрирани услуги.

Област на политика: *Здравеопазване*

Повишаване устойчивостта на здравната система на шокове при повишаване на достъпа на населението до качествена и навременна здравна грижа.

Националната концепция за пространствено развитие (актуализация 2020)

Трите стратегически цели на АНКПР (2020), както и техните специфични цели и приоритети служат за координираща платформа на всички секторни политики с териториални измерения:

Стратегическа цел 1: Териториално сближаване – чрез подобряване на свързаността на всички нива, укрепване на мрежата от градове-центрове и развитие на трансгранично, междурегионално и транснационално сътрудничество

Специфична цел 1.1. Интегриране в европейското пространство

Специфична цел 1.2. Полицентрично териториално развитие

Специфична цел 1.3. Съхранено природно и културно наследство

Стратегическа цел 2: Икономическо сближаване - чрез подкрепа за развитие и подобряване качествата на регионалните потенциали и опазване на околната среда

Специфична цел 2.1. Регионална конкурентоспособност в подкрепа на растежа

Специфична цел 2.2. Стимулирано развитие на специфични територии

Стратегическа цел 3: Социално сближаване - чрез създаване на равностойни условия за развитие и реализация на човешкия капитал

Специфична цел 3.1. Пространствена свързаност и достъп до услуги

Специфична цел 3.2. Качеството на образователни, здравни, социални и културни услуги.

Интегрирана стратегия за развитие на Североизточен регион 2021-2027 г.

Приоритет 1: Повишаване динамичността на района в глобален мащаб

Специфична цел 1.1. Развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж

Специфична цел 1.2. Устойчиво оползотворяване на специфичния местен потенциал за развитие

Приоритет 2: Постигане на равен достъп до качествено образование, здравеопазване и социални услуги. Социално включване

Специфична цел 2.1. Инвестиции в образование и умения

Специфична цел 2.2. Подобряване на достъпа до качествени здравни и социални услуги

Специфична цел 2.3. Подобряване на културната и спортната инфраструктура

Приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда

Специфична цел 3.1. Бърза и сигурна транспортна и цифрова свързаност

Специфична цел 3.2. Градско възстановяване и интегрирано развитие

Специфична цел 3.3. Запазване и подобряване качеството на околната среда

Специфична цел 3.4. Трансгранично и транснационално сътрудничество.

Национална стратегия за малките и средни предприятия 2021-2027

Стратегически цели:

1. Развиване на конкурентноспособността на МСП
2. Насърчаване на високотехнологичното производство и интензивните на знания услуги
3. Политики за преодоляване на регионалните неравенства в развитието на МСП.

Област на въздействие 1: Предприемачество

Мярка 1.1 Насърчаване на предприемаческата екосистема

Мярка 1.2 Насърчаване на подкрепата за предприемачество в училищата и предприемаческата трансформация на българските висши училища

Мярка 1.3 Подкрепа за стартиращи предприятия

Мярка 1.4 Насърчаване на конкретни видове предприемачество

Мярка 1.5 Подкрепа за занаятчийството, предприемачеството в селските райони и творческите индустрии, вкл. на регионално ниво

Област на въздействие 2: Достъп до пазари

Мярка 2.1 Насърчаване на интернационализацията на МСП

Мярка 2.2 Подкрепа на МСП за участие в мероприятия за насърчаване на търговията

Мярка 2.3 Специфична подкрепа за МСП с висок експортен потенциал

Мярка 2.4 Подкрепа за развитие на електронната търговия

Мярка 2.5 Подкрепа за въвеждане на стандарти за качество и стандарти за автоматична идентификация и електронен обмен на данни за подобряване на достъпа на МСП до единния пазар

Област на въздействие 3: Достъп до финансиране

Мярка 3.1 Финансови инструменти в подкрепа на конкурентоспособността на МСП

Мярка 3.2 Осигуряване на финансови инструменти и гаранционни схеми за инвестиционно финансиране и експортна дейност на МСП

Мярка 3.3 Осигуряване на финансови инструменти за микропредприятията и малките предприятия

Мярка 3.4 Подкрепа за стартиращи предприятия и разрастващи се предприятия за достъп до финансиране

Мярка 3.5 Подкрепа за малки проекти, насърчаващи междурегионалното сътрудничество на МСП

Област на въздействие 4: Дигитализация и умения

Мярка 4.1 Насърчаване на дигитализацията на МСП

Мярка 4.2 Подкрепа за дигиталната трансформация на индустриалните МСП

Мярка 4.3 Подкрепа за придобиване на дигитални умения

Мярка 4.4 Насърчаване на участието на МСП в дуално обучение

Мярка 4.5 Въвеждане на стандарти и процедури за валидиране на придобитите умения

Мярка 4.6 Разработване на платформа и инструменти на електронното обучение и насърчаване на онлайн базирани обучения за МСП

Област на въздействие 5: По-добро регулиране и бизнес среда

Мярка 5.1 Предоставяне на дигитални услуги за МСП

Мярка 5.2 Подкрепа за по-добра свързаност на МСП: създаване на мрежа а МСП и подобрен консултативен процес

Мярка 5.3 Популяризиране на ролята на Посланика на МСП

Мярка 5.4 Подобряване на бизнес средата за МСП

Мярка 5.5 Улесняване на участието на МСП в обществени поръчки

Мярка 5.6 Втори шанс, забавени плащания и облекчаване на процедурите по прехвърляне на предприятие

Мярка 5.7 Преодоляване на информационните асиметрии: разработване, изграждане и популяризиране на Портал за МСП

Област на въздействие 6: Околна среда

Мярка 6.1 Подкрепа за прехода към нисковъглеродна икономика чрез подобряване на енергийната и ресурсна ефективност на МСП и увеличаване използването на възобновяеми източници

Мярка 6.2 Популяризиране и въвеждане на сертифициране по управление на околната среда на МСП

Мярка 6.3 Подкрепа за участието на МСП в стратегическите вериги на стойността на ЕС

Мярка 6.4 Подобряване на капацитета на МСП във връзка с прехода към кръгова икономика и нисковъглеродна икономика

Мярка 6.5 популяризиране на зелени продукти с екомаркировката на ЕС, Системата за проверка на екологичните технологии и кръговия дизайн

Политики в отговор на COVID-19

Мярка 1 Осигуряване на подкрепа за платежоспособността на МСП и стимулиране на частните инвестиции

Мярка 2 Подкрепа за внедряване на дигитални технологии за подпомагане на дистанционната работа в МСП

Мярка 3 Подкрепа за въвеждане на решения, насочени към промоция на здравето, защита на здравето и профилактика на болести

Мярка 4 Подкрепа за дигитализацията на дейността на МСП от творческите индустрии

Мярка 5 Подкрепа за укрепване на МСП в дейност "Хуманно здравеопазване и социална работа".

Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор 2022-2037

Цел 1 Гарантирано осигуряване на вода на населението и бизнеса в условията на промени на климата, водещи до засушаване

1.1 Осигуряване на непрекъснато водоподаване чрез рехабилитация на съществуващите и изграждане на нови коридори и резервоари, рехабилитация на водопроводната мрежа и водоизточниците

1.2 Намаляване на общите количества използвана вода чрез инвестиции във водностопанската инфраструктура и мерки за подобряване на ефективността при изпълняване на водните ресурси

Цел 2 Запазване и подобряване на състоянието по повърхностните и подземните води

2.1 Премахване на заустването на необработени отпадъчни води в изкуствени и естествени водоприемници и в Черно море чрез изграждане, реконструкция и модернизация на системи за отвеждане и пречистване на отпадъчните води

2.2 Укрепване на институционалната система за мониторинг и контрол, която да гарантира доброто състояние на повърхностните и подземните води

2.3 Превръщане на Плановете за управление на речните басейни в основен планов документ при интегрираното управление на водите

Цел 3 Подобряване на ефективността при интегрираното управление на водата като стопански ресурс

3.1 Създаване на институционална рамка, която да гарантира прехвърляне на отговорността за вземането на решения във връзка с развитието на водния сектор на национално, регионално и местно равнище от стопанските субекти към публичните власти – държава, общини

3.2 Средствата от населението и бизнеса, средствата от ЕС и изискваното национално съфинансиране за осигуряват самофинансиране на водния сектор, при спазване на принципа "замърсителят и ползвателят плащат"

3.3 Повишаване на капацитета на всички участници в управлението на водния сектор

Цел 4 Намаляване на риска от щети при наводнение

4.1 Идентифиране на рискови зони

4.2 Осъществяване на мерките от плановете за защита от наводнения.

Национална програма „Изграждане на училищна STEM среда“

Национална програма „Изграждане на училищна STEM среда“ има за цел да повиши интереса на учениците и техните постижения в областта на науките и технологиите, като подкрепи създаването на училищни центрове с фокус върху STEM. Те ще предоставят всички необходими условия за провеждането на съвременно и качествено STEM обучение в училище.

Национална Стратегия и План за действие за адаптация към изменението на климата до 2030 г.

Рамковият документ цели да очертае стратегическата рамка и приоритетни направления за адаптация към изменението на климата на национално и секторно равнище в периода до 2030 г., да дефинира възможни мерки за намаляване уязвимостта на страната от климатичните промени и за подобряване капацитета за адаптиране на природните, социалните и икономическите системи към неизбежните и проявяващи се с по-силен интензитет въздействия от изменението на климата.

Стратегически цели:

1. Приобщаване и интегриране на адаптирането към изменението на климата
2. Изграждане на институционален капацитет за адаптиране към изменението на климата
3. Повишаване осведомеността относно адаптирането към изменението на климата
4. Изграждане на устойчивост към изменение на климата.

Определени са стратегически цели за секторите: „Селско стопанство“, Биологично разнообразие и екосистеми“ „Енергетика“, „Гори“, „Човешко здраве“, „Туризъм“, „Транспорт“, „Градска среда“, „Води“.

В Плана за действие са предложени конкретни дейности по сектори, като е включена информация за техния приоритет, показатели за изпълнение, отговорни институции, партньори и т.н.

Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия 2018-2030 г.

Стратегически цели:

1. Постигане на устойчивост на обществото при бедствия
2. Изграждане на капацитет за управление на риска от бедствия на всички административни нива на управление
3. Постигане на съгласуваност при провеждане на политиките за устойчиво развитие, адаптиране към промените в климата и намаляване на риска от бедствия
4. Постигане на устойчивост на финансирането на защитата при бедствия.

Предложение за ОБЩ РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд+, Кохезионния фонд, Европейския фонд за морско дело и рибарство, както и финансови правила за тях и за фонд „Убежище и миграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и инструмента за управление на границите и визите COM/2018/375 final - 2018/0196 (COD)

Пет основни цели на политиките (ЦП) ще стимулират инвестициите на политиката на сближаване на ЕС в периода 2021—2027 г.:

ЦП 1 - По-интелигентна Европа чрез насърчаване на иновативния и интелигентен икономически преход;

ЦП 2 - По-зелена, нисковъглеродна Европа чрез насърчаване на чист и справедлив енергиен преход, зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, приспособяване към изменението на климата и превенция и управление на риска;

ЦП 3 - По-добре свързана Европа чрез подобряване на мобилността и регионалната свързаност на ИКТ;

ЦП 4 - По-социална Европа — реализиране на европейския стълб на социалните права;

ЦП 5 - Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на всички видове територии.

Работен проект на Програмата за Трансгранично сътрудничество Румъния - България 2021 – 2027г. (ноември 2020 г.)

Програмата е ориентирана към постигането на две от целите на политиките (ЦП) на Европейско ниво:

ЦП 3: По-добре свързана Европа чрез подобряване на мобилността и регионалната свързаност на ИКТ;

ЦП 5: Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони и на местните инициативи.

Основните приоритети, включващи дейности и мерки за подкрепа, са в рамките на два приоритета:

Приоритет 1 „По-добре свързан регион“

Приоритет 2 „Интегриран регион“.

ТЕРИТОРИАЛЕН ДНЕВЕН РЕД 2030 „БЪДЕЩЕ ЗА ВСИЧКИ МЕСТА“⁴

Териториалният дневен ред 2030 е основополагащ стратегически документ за провеждането на регионална политика в ЕС и насърчаващ териториалното сближаване в Европа. С него се подчертава важността на стратегическото пространствено планиране и се цели укрепване на териториалното измерение на секторните политики на всички нива на управление, устойчивото бъдеще за всички населени места и постигането на целите за устойчиво развитие в Европа.

Шестте приоритета за развитие на регионите и намаляване на дисбалансите в тях в следващите десет години, заложи в документа, са: балансирано териториално развитие, функционални райони с по-малко неравенства, интеграция и сътрудничество, здравословна среда, кръгова икономика и устойчива цифрова и физическа свързаност са. Те са ориентирани към специфичните територии, към които следва да бъдат прилагани мерките на държавите за комплексно решаване на предизвикателствата пред тях.

Този документ дава специален фокус и мерки към функционалните зони, изпълнението на интегрирани проекти и взаимодействие на заинтересованите страни в партньорства за постигането на целите. Така например, фокусът ще бъде поставен върху специфичните предизвикателства и нужди на функционални зони с подобни географски характеристики и ресурси - като планинска, морска, Дунавска, зони с по-слабо развити територии и др.

2.2. Визия и приоритети за развитие за периода 2021-2027 г.

Планът за интегрирано развитие на община Каварна е разработен като част от общата система от стратегически и планови документи, характеризиращи икономическото и пространствено развитие на страната, Североизточен регион и общината в перспектива до 2027 г., насочени към развитието на общината като хармонична териториална общност с динамична икономика, приобщаващо социално развитие и устойчиво реализирани и съхранени потенциали.

ПИРО на община Каварна се разработва за период, в който се очакват сериозни промени в световен и европейски мащаб, включително климатични промени, преход към нисковъглеродна икономика, дигитализация и индустриална трансформация и демографски предизвикателства, предизвикателства към световната и местните икономики като резултат от пандемията от COVID 19. Това дава своите въздействия не

---

⁴ Документът „ТЕРИТОРИАЛЕН ДНЕВЕН РЕД 2030 „БЪДЕЩЕ ЗА ВСИЧКИ МЕСТА“ бе приет на 01.12.2020 г. по време на онлайн среща на министрите, отговорни за политиката за териториално сближаване в държавите-членки на ЕС, организирана от Германското председателство на Съвета на Съюза.

само върху дефинирането на приоритетите за развитие на общината, но и върху тяхното съдържание като дейности и мерки.

Изработването на стратегическата част на плана е съобразена със следните принципи и подходи:

- Изборът на мерки и проектни идеи е направен на база на социално-икономическия анализ, анкетното проучване и проектни предложения от заинтересованите страни и жителите на общината като цяло;
- Степента на изпълнение на ОПР 2014-2020 г. на община Каварна, както и резултатите от междинната оценка на ОПР на община Каварна;
- Прилагане на единен поход на планиране на регионалното и пространствено развитие и взаимната обвързаност и йерархична съподчиненост на системата от документи за стратегическо планиране на регионалното и пространственото развитие;
- Тематичната концентрация - съсредоточаване върху ключови тематични области, като по този начин се цели постигане на възможно най-голямо въздействие по отношение на ефективността на финансирането и ориентацията към резултатите;
- Реализиране на комбинация от мерки, които адекватно използват потенциалите като адресират дефинираните проблеми и зони;
- Реалистичност и ефективност - планиране на изпълними приоритети и мерки за тяхното постигане в рамките на периода за действие на съответния стратегически документ;
- Подкрепа към интегрирани териториални инвестиции (ИТИ);
- Ресурсна обезпеченост - планираните мерки, дейности и проекти следва да бъдат съобразени с възможностите за финансиране, ресурсната обезпеченост, законодателните норми и ограничения, наличните капацитет и компетенции на съответното ниво за планиране;
- Залагане на принципа на партньорство при реализиране на голяма част от мерките – между общината и съседни общини, общината и държавни институции, НПО и бизнес.

Идентифицираните основни типове инвестиции за периода 2021-2027 година са съобразени с изводите от извършения анализ, както и с дефинираните основни инвестиции в ИТСП на СИР и са в следните области:

- Повишаване на икономическия растеж чрез привличане на инвестиции и насърчаване на предприемачеството
- Подкрепа за синя и зелена икономика
- Разнообразяване на регионалния туристически продукт
- Устойчиво развитие на селското стопанство
- Транспортна и цифрова свързаност

- Инвестиции в образование и умения
- Здравна и социална инфраструктура, култура и спорт
- Осигуряване на устойчива околна среда
- Подобряване на инфраструктурата на градската и селищна среда
- Териториално сътрудничество.

Планът има за цел да групира набор от мерки и проекти, които ще допринесат за изпълнение на поставените специфични цели и приоритети. В процеса на изпълнение на Плана ще бъдат приложени интервенции, в т.ч. интегрирани териториални инвестиции и проекти, които имат най-значимо въздействие, и за които може да се осигури финансиране.

2.2.1 Визия за развитие на община Каварна

Визията за развитието дава характеристики на специфичния потенциал на общината и насоките за бъдещото и развитие. Тя отразява перспективите пред регионалното и пространственото развитие на територията на общината на основата на икономическите и социалните фактори, като отчита възможностите за преодоляване на различията между градските и селските територии.

Дефинирана следната визия за развитие на община Каварна за периода 2021-2027:

Община Каварна –

– териториална общност със съхранена уникална природа и идентичност, развити икономика и туризъм, подобро качество на живот, привлекателно място за живот

Визията предполага целенасочени действия с оглед подобряване качеството на живот, осигуряване на устойчива заетост и социално включване, придобиване на умения и квалификация, подобряване на икономическата активност и привлекателността за инвестиции, подобряване на градската и селищна среда, образователната, социална, културна, спортна и здравна инфраструктура и съпътстващите я услуги.

Определените мерките трябва да служат като катализатор за социално-икономическо развитие и като такива са посочени:

- По-добра бизнес среда и насърчаване на икономическия растеж, по-висока заетост, повече инвестиции;
- Фокусиране върху специфичните характеристики на общината, нейните страни с потенциал за развитие – крайбрежие и Черно море, историческо, културно наследство, туристически ресурси;
- Съхраняване на демографския потенциал с грижа към младите хора и уязвимите групи – образование и умения, ефективна реализация на младите хора;
- По-добра свързаност – по-добра инфраструктура и по-добра вътрешна свързаност, с достъпни услуги;

- Подобряване на състоянието на жизнената среда – природа, урбанизирана среда, инфраструктури и разумно използване на ресурсите; запазване и утвърждаване на културно-историческо наследство и природно богатство, обновяване и благоустрояване на селищната среда;
- Доразвитие на системите за опазване на околната среда на принципа на ресурсната ефективност; опазване, възстановяване и подържане на биологичното и ландшафтното разнообразие, управление на риска от природни бедствия.

2.2.2 Стратегически приоритети за развитие на община Каварна

Изведени са следните **основни приоритети**:

- **Приоритет 1:** Постигане на устойчиво демографско развитие и подобряване на образователната, социалната, културната, спортната и туристическа инфраструктура и достъпа до нея
- **Приоритет 2:** Развитие на конкурентоспособна местна икономика чрез ефективно използване на ресурсите и привличане на нови инвестиции
- **Приоритет 3:** Свързаност и достъпност, устойчиво развитие и осигуряване на качествена жизнена среда
- **Хоризонтален приоритет 4:** Изграждане на капацитет и сътрудничество.

Приоритетите са насочени към осъществяване на визията и отразяване на конкретната специфика на община Каварна, като са съобразени с предназначението на ПИРО да бъде инструмент за управление и да отразява действителните нужди на местната общност в рамките на плановите документи от регионално, национално и европейско ниво. Те не се конкурират, те са взаимосвързани и дават направленията на интегрираното развитие.

ПРИОРИТЕТ 1: ПОСТИГАНЕ НА УСТОЙЧИВО ДЕМОГРАФСКО РАЗВИТИЕ ЧРЕЗ ПОДОБРЯВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА, СОЦИАЛНАТА, КУЛТУРНАТА, СПОРТНАТА И ТУРИСТИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА И ДОСТЪПА ДО НЕЯ

Развитието на човешките ресурси чрез подобрени образователни и квалификационни, здравни и социални услуги, и насърчаване на продуктивността на заетостта остава най-голямото предизвикателство за общината, както и за страната. То се явява също така и ключова предпоставка за ефективното използване на човешкия потенциал, на обществото и на икономиката и основно средство за борба с бедността.

Управлението на различни области от политики, касаещи човешкия капитал (образование и обучение, заетост и трудова мобилност, здравеопазване и социални услуги), под един приоритет за финансиране ще даде възможност на местната власт да оптимизира потенциалните синергии между съответните сектори като реализира интегрирани проекти.

Стратегическият приоритет на ПИРО е насочен към:

- Осигуряване на приобщаващо и равностойно качествено образование и стимулиране на възможностите за учене на всички през целия живот⁵;
- Създаване на условия за по-ефективно използване на изградената и предвидената за изграждане инфраструктура на публичните услуги, предназначена за подобряване на достъпа и качеството на образователните, здравните, културните и други услуги на населението;
- Създаване на условия за по-ефективно използване на разполагаемия в община Каварна човешки ресурс с неговите количествени параметри и качествени характеристики за постигане на целите на социално-икономическото развитие на общината през следващия планов период.

Планираните действия за подкрепа са в рамките на 2 специфични цели (СЦ):

СЦ 1.1: ИНВЕСТИЦИИ В ОБРАЗОВАНИЕ И УМЕНИЯ ЗА УСПЕШНА ЗАЕТОСТ

Постоянно високото равнище на ранно напускане на училище и ниските образователни резултати подчертават необходимостта от значителни инвестиции, особено в образованието в ранна детска възраст, училищното и професионалното образование и обучение⁶.

Интервенциите ще се надочат към изпълнението на следните **мерки**:

Мярка 1.1.1: Обхватно и приобщаващо образование

Дейности и проекти:

- Ремонт и обновяване на оборудването на училищата, спортните площадки и физкултурните салони в населените места на територията на Община Каварна, в т.ч.:
  - Ремонт и обновяване на оборудването на детски градини, включително и дворните пространства;
  - Обновяване на оборудването на училищата;
  - Ремонт на училищата: ОУ „Йордан Йовков“, гр. Каварна, ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Белгун, Да се добави - СУ „Стефан Караджа“ и ПЗГ „Кл. Ар. Тимирязев“;
  - Изграждане на училищна STEM среда/кабинети.
- Ремонт и обновяване на оборудването на детски градини, включително и дворните пространства;
- Насърчаване на образователна интеграция на деца и ученици от уязвими групи. По-пълно обхващане на децата в предучилищно и началния етап на училищното образование;
- Обхватно приобщаващо образование в основното образование, чрез обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие, ранна диагностика на обучителни

⁵ Четвърта глобална цел за устойчиво развитие (SDG 4) на Стратегия 2030 на ООН

⁶ Доклад на ЕК за България 2019 в рамките на европейския семестър и за 2020 г.

затруднения и индивидуален подход, фокусиращ подкрепата върху деца и ученици от уязвими групи, с обучителни затруднения и в риск от отпадане от училище, в т.ч. такива, чиито майчин език е различен от български или чиито родители са с по-ниско от средно образование;

- Насърчаване на стремежа за високите постижения в образованието, чрез подкрепа за таланти деца и ученици с изяви дарби;
- Осигуряване на достъп до професионално ориентиране на деца и подрастващи;
- Повишаване квалификацията на педагогическия персонал чрез разнообразни краткосрочни и дългосрочни квалификационни форми, вкл. за работа в дигитална среда, развитие на формите за работа с деца със СОП, проучване и внедряване на добри и успешни педагогически и управленски практики от България и чужбина, насърчаване на междуучилищния обмен;
- Целенасочени информационни дейности и специализирани мерки за работа с родители и деца от общността за разясняване ползите от образованието и задълженията за включване в предучилищно и задължително училищно образование.

Мярка 1.1.2: Насърчаване на заетостта и развитието на умения. Образование и обучение за възрастни

- Насърчаване на ученето през целия живот, по-специално гъвкави възможности за повишаване на квалификацията и за преквалификация за всички: цифрови умения, нови умения, съобразно нуждите на бизнеса;
- Достъп до заетост на безработни и неактивни лица, трайно безработни, самостоятелна заетост;
- Предоставяне на пакети от обучения, включително обучение чрез работа, за младежи - отпаднали от училище, които са без образование или с ниско равнище на образование и без квалификация (по-ниско от основно образование 8 клас), NEETs⁷; развитие на интегрирани пакети за обучение, включващи функционална грамотност, професионални умения, ключови компетентности, дигитална компетентност;
- Насърчаване на форми на сътрудничество между регионалните професионални гимназии и местния/регионалния бизнес за осигуряване на дуално обучение и за адаптиране на обучителните програми спрямо нуждите на бизнеса – възможност за териториално сътрудничество между съседни общини, особено подходяща в областта на туризма. Въвеждане на кариерно ориентиране и стажантски програми.

---

⁷ младежите на възраст от 15 до 29 г., които не учат, не работят и не се обучават

СЦ 1.2: РАЗШИРЯВАНЕ И ПОДОБРЯВАНЕ НА ЗДРАВНИТЕ УСЛУГИ

Проектите, които ще допринесат за изпълнението на тази цел, включват:

Мярка 1.2.1: Инвестиции във физическото състояние на здравната инфраструктура и медицинското оборудване, в т.ч. осигуряване на финансови средства за ремонтни дейности и закупуване на апаратура в „МБАЛ – Каварна“ и Филиала за Спешна медицинска помощ – гр. Каварна.

Мярка 1.2.2: Участие в проекти за въвеждане на мобилни здравни услуги и електронното здравеопазване. Проучване за възможностите и нуждите за осигуряване на мобилни здравни услуги на територията на общината и участие в проекти на национално, регионално и транснационално ниво. Продължаване на участието на в проекти за осигуряване на Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания и други уязвими групи, предоставящи и мобилни здравни услуги.

Мярка 1.2.3: Финансиране на нови условия за предлагане на услуги от общопрактикуващи лекари в малките и отдалечени населени места

Мярка 1.2.4: Създаване на условия за намаляване на основните рискови фактори за здравето на населението, подобряване на здравната профилактика и лечение на социално значимите заболявания

СЦ 1.3: ПОДОБРЯВАНЕ НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ И РАЗШИРЯВАНЕ НА СОЦИАЛНИТЕ МОБИЛНИ УСЛУГИ

Мярка 1.3.1: Социални дейности и проекти:

- Обществена трапезария;
- Детска кухня;
- Топъл обяд;
- Патронажна грижа за възрастните хора и лица с увреждания на територията на населените места в община Каварна;
- Предоставяне на социалната услуга „личен асистент“- Асистентска подкрепа;
- Разширяване на социалните мобилни услуги;
- Реализиране на проекти, посочени в Националната карта на социалните услуги;
- Изграждане на необходим капацитет за управление и за предоставяне на социални услуги като условие за изпълнението на планирания обем социални услуги и мерки и за постигане на качеството на услугите в съответствие със съвременните стандарти.

СЦ 1.4: ИНВЕСТИЦИИ В КУЛТУРА И КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

Мярка 1.4.1: Достъп до разнообразни културни продукти

Дейности и проекти:

- Опазване и популяризиране на културно – историческо наследство и местни обичаи и традиции на територията на Община Каварна;
- Развитие/внедряване на иновативни форми на предоставяне на културно съдържание; обезпечаване на атрактивни събития в културния календар на общината, насърчаване на междуобщинското и транснационалното сътрудничество в областта на културата;
- Активно организиране на културни дейности - културни събития, пленери, концерти, изложби, фестивали, които привличат нови публики и обогатяват туристическото развитие в общината.

Мярка 1.4.2: Подобряване на материално-техническата база, вкл. енергийна ефективност, оборудване и дигитализиране на фонда на обекти на културната инфраструктура и културното наследство

Дейности и проекти:

- Подобряване на материалната база и облика на обектите за развитие на традициите (музеи, галерия, читалище), културата и културно-историческите обекти - изграждане, реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти;
- Изграждане на театър/ кино на открито на територията на Община Каварна;
- Подобряване инфраструктурата на читалищата в общината. Реконструкция, рехабилитация, и оборудване на театрална зала в НЧ „Съгласие“. Внедряване на енергийна ефективност на сградата;
- Подобряване на достъпа до религиозните храмове в общината. Осигуряване на достъп на майки с детски колички и на достъпна среда на хора с увреждания до храмовете в гр. Каварна.

Мярка 1.4.3: Инвестиции в разкриване, експониране и маркетинг на местното археологическо, историческо и културно наследство

Дейности и проекти:

- продължаване проучването на обекти в археологическите райони;
- експониране на недвижими археологически културни ценности.

СЦ 1.5: ПОДОБРЯВАНЕ НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА СПОРТ И СВОБОДНО ВРЕМЕ

Дейности и проекти:

- Реконструкция и модернизация на стадион Калиакра;
- Благоустрояване на зона за отдих и игра в детска ясла и детските градини в населените места на територията на Община Каварна;
- Осигуряване и благоустрояване на нови публични пространства за спорт в градска среда (спортни площадки, велоалеи) ;

- Организиране на различни спортни състезания и събития през силния летен сезон (в т.ч. велообиколка Топола-Калиакра-Камен Бряг). Домакинство на спортни турнири, на национално ниво, както и приемане на кръгове от съществуващи национални състезания.

ПРИОРИТЕТ 2: РАЗВИТИЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНА МЕСТНА ИКОНОМИКА ЧРЕЗ ЕФЕКТИВНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ И НОВИ ИНВЕСТИЦИИ

Вторият стратегически приоритет се фокусира върху реализацията на специфични цели, дейности и мерки, водещи до

- диверсифициране и разширяване на индустрията и услугите;
- устойчиво използване на специфичните местни ресурси чрез развитие на икономика, свързана с морето, аграрно производство и туризъм с повишена добавена стойност, сектори, които са структуроопределящи за местната икономика и силно зависими от външни влияния. Развитието на „зелената“ и „синята“ икономика в общината е силно зависима от установените морски сектори, като селско стопанство, рибарство и аквакултури, туризъм. Тези сектори продължават да се развиват, но трябва да бъдат модернизирани чрез иновации и дигитализация.

Приоритетът се подкрепя чрез три взаимнообвързани специфични цели:

СЦ 2.1: РАЗВИТИЕ НА УСТОЙЧИВ ТУРИСТИЧЕСКИ СЕКТОР ЧРЕЗ РАЗШИРЯВАНЕ НА ПРЕДЛАГАНИТЕ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТИ

Програмата за развитие на туризма в общината е изведена в в т.2.3.

СЦ 2.2: СТИМУЛИРАНЕ РАСТЕЖА НА ОБЩИНСКАТА ИКОНОМИКА

Интегрираните мерки, които ще приложи община Каварна, подкрепена от регионалната и национална политика, ще включват:

Мярка 2.2.1: Подобряване на бизнес средата и бизнес инфраструктурата, целящи запазването на съществуващия бизнес, привличане на инвестиции и създаване на нови предприятия и работни места

Дейности и проекти:

- Въвеждане на електронни услуги за бизнеса и гражданите. Включване в Единния портал за достъп до електронни административни услуги (ЕПДЕАУ). Изграждане на Информационен портал за гражданите - интегриране на всички информационни системи на общината в единен информационен портал за гражданите;
- Разработване и приемане на устройствени решения/планове, които да осигуряват комплексно, интегрирано и устойчиво развитие на населените места и общината, преди всичко разработване и приемане на общ устройствен план на община Каварна като средство за реализация на устойчиви инвестиционни инициативи и използване на териториалните фактори за развитие на селищното устройство и пространствено развитие на общината;
- Подкрепа за разширението на действащата производствена зона северно от град

Каварна и изграждането на нова производствена зона е предвидено в проекта на ОУП на общината. Необходимото инфраструктурно съоръжаване на тези имоти (ВиК, Ел, Улици, телекомуникации, Връзка с път I-9 и др.) следва да се осъществи след приемане на подробен устройствен план и работен проект. Освен средства от Общинския бюджет, като възможно финансиране за тези проекти през периода 2021-2027 г. е Програмата за развитие на селските райони 2021–2027 г. (вкл. ВОМР), ОПИК и др. Изграждането на нови производствени терени, оборудвани със съвременна инфраструктура, ще позволи на инвеститорите да стартират бързо своя бизнес и значително ще повиши инвестиционната привлекателност на общината;

- Промотиране на общината и производствените зони като привлекателна дестинация за инвестиции с оглед на наличните потенциали, предстоящи мерки за транспортна свързаност в регионален план и други предимства;
- Поддържане и развитие на благоприятна среда по отношение местните данъци, такси, административно обслужване и насочване за консултиране на МСП, особено онези, които стартират своята дейност;
- Насърчаване на предприемаческата активност - подкрепа за създаване на нови и развитие на стартиращи предприятия, вкл. предоставяне на комплексни услуги в подкрепа на МСП;
- Подкрепа за насърчаване на предприемачеството сред уязвимите групи на пазара на труда чрез увеличаване на социалното предприемачество.

Мерките могат да бъдат реализирани чрез проекти за Интегрирани териториални инвестиции в партньорство с бизнеса, както и други общини от СИР.

Мярка 2.2.2: Стимулиране на адаптивна и конкурентоспособна икономическа екосистема на общината

Икономическият растеж все повече зависи от степента на използване на двигателите за конкурентоспособност – иновациите, дигитализацията, ресурсната и енергийната ефективност, продуктите с висока добавена стойност.

Като съставна община на област Добрич се предвижда основната подкрепа на местните предприятия по ОПИК 2021-27 да се насочи към определената в Националната стратегия за МСП (НСМСП) 2021–2027 г. регионална специализация:

- *Високотехнологични производства и интензивни на знания услуги:* С20 Производство на химични продукти, С27 Производство на електрически произведения, М71 Архитектурни и инженерни дейности; технически изпитвания и анализи;
- *Други сектори от преработващата промишленост:* С10 Производство на хранителни продукти, С22 Производство на изделия от каучук и пластмаси, С14 Производство на облекло;
- *Специализация извън НСМСП 2021-27:* I56 Ресторантьорство, Q86 Хуманно здравеопазване, F43 Специализирани строителни дейности.

Подобряването на технологичното и иновационното равнище на икономическия комплекс на общината включват:

- Подкрепа за създаване на нови МСП чрез съобразяване на приоритетни дейности, дефинирани в НСМСП и ИСИС;
- Иновации и технологично развитие - стимулиране на продуктови и технологични иновации, усъвършенстване на внедрените системи за управление на качеството, стимулиране на екологично чисти и енергоспестяващи производства;
- Диверсификация на икономическата дейност с нови производства в областта на био и кръговата икономика, които да бъдат насочени към сектори извън туризма, хотелиерството, ресторантьорството.

Достъпът до финансиране на иновативните МСП, стартиращите предприятия и предприятията в селските и изоставашите райони се предвижда да се улесни чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове, оперативните програми, Планът за възстановяване и устойчивост, Механизма за справедлив преход, различните форми на финансов инженеринг с акцент към онези МСП, които имат демонстриран потенциал за по-бързо изплащане на вложените инвестиции. За тези дейности подкрепата ще бъде основно на национално ниво и техен бенефициент е бизнесът в общината. Община Каварна следва да насърчава тези проекти.

СЦ 2.3: Развитие на селското стопанство, рибарството и аквакултурите при устойчиво управление на природните ресурси

Селското и рибното стопанство е оценен, и в значителна степен интегриран сектор на общината за развитието на устойчива и конкурентна местна икономика. Целта на тази специфична цел е именно продължаване и надграждане на усилията на селскостопанските производители, рибарите, производителите и преработвателите на селскостопанска продукция, риба и аквакултури и общности за развитието на качествен селскостопански сектор в общината. Описаните мерки могат да намерят подкрепа по Програмата за развитие на селските райони 2021-2027 г., Програмата за морско дело, рибарство и аквакултури за периода 2021-2027 г., другите оперативни програми, чрез насърчаване на публично-частното партньорство, както и други финансови източници, финансиращи устойчивото развитие на тези сектори.

Мярка 2.3.1: Развитие на селскостопанския сектор в общината

Дейности и проекти:

- Модернизиране на сектора чрез стимулиране и споделяне на знанията, иновациите и цифровизацията в селското стопанство и селските райони и насърчаване на използването им в по-голяма степен;
- Повишаване на конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на зеленчуци, плодове, мляко и месо от преживни животни, в лозаро-винарския сектор, модернизация на стопанствата и предприятията за производство на вино, сектор пчеларство;
- Увеличаване подкрепата за младите стопани;

- Развитие на биологично земеделие. Създаване на нови продукти за биоиндустрията, нови биохимикали, биогориво, биофармацевтика и др.;
- Оптимизиране на възможностите за напояване за намаляване на негативните последици от проявлението на природо-климатичните рискове и увеличаване на добивите;
- Организиране на фермерски панаири или събития, подпомагащи развитието на земеделието в общината;
- Подкрепа за развитие на предприятия на хранителната индустрия, в т.ч. за производство на екзотични ястия и др.

Мярка 2.3.2: Развитие на рибарството и аквакултурите

Подкрепата за развитието на този сектор от Програмата за морско дело, рибарство и аквакултури за периода 2021-2027 г. се предоставя за:

- Инвестиции в публична инфраструктура, свързана с рибарската общност и морския потенциал на рибарската територия на населените места в общината;
- Насърчаване на социалното благополучие, намаляване на бедността и икономическо развитие на рибарските общности, създаване и подобряване инфраструктурата на рибарската територия на населените места в общината;
- Насърчаване на инвестиции на всички етапи за доставка на продукти от риболов и аквакултури;
- Изграждане на инфраструктура за изкупуване на улова от морето (тържище);
- Подкрепа за първо придобиване на риболовен кораб (не по-дълъг от 24 метра обща дължина) или придобиването на частична собственост върху риболовен кораб от физическо лице; Подкрепа за подмяна или модернизация на двигател на кораб;
- Продуктивни инвестиции в аквакултурите;
- Преминаване към биологични аквакултури;
- Инвестиции в преработването на продукти от риболов и аквакултури;
- Дейности, допринасящи за подобряване на хигиената, безопасността, здравето и условията на труд на рибарите;
- Диверсификация и нови форми на доход.

ПРИОРИТЕТ 3: СВЪРЗАНОСТ И ДОСТЪПНОСТ, УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВЕНА ЖИЗНЕНА СРЕДА

Осем специфични цели синтезират основните въздействия:

СЦ 3.1 ПОДОБРЯВАНЕ НА ТРАНСПОРТНАТА СВЪРЗАНОСТ И ДОСТЪПНОСТ НА ОБЩИНА КАВАРНА

Най-съществените усилия следва да се насочат към инфраструктурата, с което да се създадат нужните предпоставки за качествена поддръжка на инфраструктурата в цялата Община Каварна. Транспортните връзки, обслужващи местните производства и

туристическите потоци, трябва да продължат да бъдат с приоритет, както за сега съществуващите бизнеси, така и за бъдещи инвестиционни намерения.

Мярка 3.1.1: Доизграждане и поддържане в добро състояние на транспортната инфраструктура, осигуряваща устойчиво и балансирано развитие на общината

Дейности и проекти:

- Реконструкция и рехабилитация на Общинска пътна мрежа в населените места на територията на Община Каварна:
  - Път DOB1146/I-9, Каварна-Топола/-Каварна-/III-901/
  - Път DOB1149/I-9, Каварна-Балчик/-Топола -м.Икантълъка – граница общини Каварна-Балчик - м.Тузлата- Балчик - Албена-/I-9/
  - Път DOB1151/III-901/- Българево - н.Калиакра
  - Път DOB2148/I-9, Каварна-Балчик/-Божурец
  - Път DOB1163 „/III-296/, о.п. Каварна-Каварна-„Крайбрежна зона“
  - Път DOB2141 „/III-296, Крупен-Каварна/-Вранино-Иречек-Видно“
  - Път DOB2142 „/III-296, Вранино-Каварна/- граница общ.(Каварна-Балчик)-Гурково-/I-9/“
  - Път DOB2148/I-9, Каварна-Балчик/-Божурец
  - Път DOB3145/I-9, Шабла-Каварна/-Раковски-Иречек-/DOB2141/
  - Път DOB 3155/III-901, Българево-Каварна/-м.Дълбока
  - Път DOB3159/ /DOB 1151, Българево-н. Калиакра/- м. Болата
  - Път DOB 3161/DOB1146/-Каварна-пречиствателна станция /ПСОВ/
- Доизграждане, реконструкция и рехабилитация на републиканска пътна мрежа на територията на Община Каварна:
  - Изграждане на скоростен път „граница Румъния – Дуранкулак – Шабла –Каварна – Балчик – Варна – Бургас“, включен в широкообхватната TEN-T мрежа на територията на страната;
  - Доизграждане на автомобилен панорамен път от републиканската пътна мрежа край брега на морето свързващ Община Каварна с Община Шабла.
- Подобряването на достъпността между селищата в общината и туристическите забележителности.
- Изграждане на инфраструктура за насърчаване на алтернативен и по-екологичен транспорт (велосипеди, електромобилност и т.н.), в т.ч.:
  - Изграждане на въздени панорамни линии или лифтове в градска и извънградска среда;
  - Създаване на екологична автобусна връзка (с хибридни или елмашини) между с. Българево и плаж „Болата“ през активния летен сезон, с което ще бъдат

изпълнени изискванията по опазване на околната среда, но ще се гарантират и приходи за бюджета на Община Каварна.

СЦ 3.2: ПОВИШАВАНЕ НА ЦИФРОВАТА СВЪРЗАНОСТ И ГРАМОТНОСТ. ЕЛЕКТРОННО УПРАВЛЕНИЕ

За постигането на „цифров растеж“ и предотвратяване на рисковете от задълбочаване на регионалните дисбаланси по отношение на широколентовото покритие, което може да увеличи другите неравенства, през новия период ще получат развитие мрежите за достъп до високоскоростен и свръх-високоскоростен интернет, както и за развитие на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) и онлайн услугите.

Пандемията на COVID-19 показва, че всички аспекти на цифровизацията, като свързаност, интеграция на цифрови технологии и цифрови обществени услуги трябва да представляват ключов приоритет в развитието на икономиката на регионите.

Планира се да се реализират следните мерки:

Мярка 3.2.1: Създаване, подобряване и разширяване на широколентова инфраструктура

Мярка 3.2.2: Развитие на цифровите услуги и подобряване на административното обслужване

Включване към Единния портал за достъп до електронни административни услуги (ЕПДЕАУ). Чрез порталната платформа на ЕПДЕАУ се реализира безплатна услуга за изграждане на федерирани портали на областни и общински администрации. Порталната платформа представлява облачно решение за изграждане на сайтове по предварително подготвен шаблон в рамките на единна инфраструктура.

Изграждане на Информационен портал за гражданите - интегриране на всички информационни системи на общината в единен информационен портал за гражданите; въвеждане на нови електронни услуги и електронни разплащания; максимално прилагане на принципа на Комплексното административно обслужване, вкл. използване на споделени ресурси за обработка на преписки; въвеждане на е-община - изследване на работни процеси, тяхната оптимизация и внедряване на технология за автоматизацията им (премахване на хартията, автоматично генериране на документи, изпращане на искания за одобрения, изпращане на уведомления и др.).

Въвеждане на „Умна община“ и „Умен град“, където чрез дигиталните и телекомуникационните технологии ще се повишава ефективността на традиционните мрежи и услуги като транспорт, туризъм, безопасност на градската среда, административни услуги.

Мярка 3.2.3: Подобряване на достъпа до мобилни и интернет услуги в селата. Изграждане на Wi-Fi мрежа в малките населени места

Мярка 3.2.4: Обучение за придобиване на цифрови умения

СЦ 3.3.: ДОИЗГРАЖДАНЕ И МОДЕРНИЗАЦИЯ НА ВОДНОСТОПАНСКАТА И КАНАЛИЗЦИОННА ИНФРАСТРУКТУРА

Мярка 3.3.1: Реконструкция и рехабилитация на водопроводна мрежа в населените места на територията на община Каварна

Проекти:

- Реконструкция и доизграждане на ВиК мрежи в агломерация Каварна;
- Рехабилитация на водопровод и изграждане на улична канализация по ул. "Васил Левски" и ул. „Хр. Ботев" в гр. Каварна;
- Изграждане на водопроводна и улична мрежа в СО Топола;
- Уличен водопровод по ул. „Андрей Василев-Амира" от ОТ 604 до ОТ 615, ул. „Христо Смирненски" от ОТ 370 до ОТ 604, ул. „Христо Ботев" от ОТ 367 до ОТ 606 в град Каварна;
- Доизграждане на ВиК инфраструктура в кв. „Старите лозя", гр. Каварна;
- Реконструкция и рехабилитация на довеждащ водопровод от напорен резервоар до с. Септемврийци в землището на с. Септемврийци;
- Рехабилитация на вътрешната водопроводна мрежа на с. Българево II етап;
- Изграждане на ВиК мрежа в квартал Младост II;
- Реконструкция и увеличаване на обема на водоем „ Топола“;
- Основен ремонт и подмяна на водопроводи в селата.

Мярка 3.3.2: Подобряване и развитие на инфраструктурата за отпадъчни води

Проекти:

- Реконструкция и доизграждане на ВиК мрежи в агломерация Каварна;
- Изграждане на улична канализация и рехабилитация на водопровод по улица "Цар Калоян", гр. Каварна;
- Изграждане на улична канализация и рехабилитация на водопровод по ул. „Освобождение", гр. Каварна;
- Изграждане на улична канализация и рехабилитация на водопровод по ул. "Райко Даскалов", ул. "Козлодуй" , ул. "Струма" и ул. "Марица", гр. Каварна; да се премахне;
- Изграждане на Улична канализация по улици в гр. Каварна, както следва: ул."Сава Ганчев" в участъка от ул."Марица" до ул."Васил Левски", ул." Еранос", ул. „Райко Даскалов" в участъка от ул." Шипка" до ул." Сава Ганчев".

СЦ 3.4: НАСЪРЧАВАНЕ НА ЧИСТ ЕНЕРГИЕН ПРЕХОД И ЕНЕРГИЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ

Планира се изпълнението на следните мерки:

Мярка 3.4.1: Модернизация и енергийна ефективност на държавни и общински сгради за обществено обслужване (кметства, пенсионерски клубове, читалища, МБАЛ, образователна инфраструктура, пожарна)

Мярка 3.4.2: Облагородяване и реконструкция на междублокови пространства и внедряване на мерки за енергийна ефективност в еднофамилни, многофамилни жилищни и административни сгради в гр. Каварна

Мярка 3.4.3: Енергийна модернизация на външно изкуствено осветление на населените места на територията на Община Каварна. Изграждане на интелигентна система за осветление в публичните пространства в населените места на община Каварна и град Каварна

Мярка 3.4.4: Инвестиции в зелена енергия, вкл. фотоволтаични паркове, основно като частни инвестиции и ПЧП

Общинската Програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива 2019–2029г. залага следните проекти:

- Поставяне на соларни инсталации за топла вода на покривите на училища и детски градини в община Каварна;
- Внедряване на ВЕИ (фотоволтаични инсталации) в административни сгради и обекти на социалната инфраструктура в община Каварна;
- Въвеждане на ВЕИ в частни жилищни сгради на територията на община Каварна;
- Въвеждане на частично хибридно улично осветление в община Каварна;
- Обучение на специалисти от Общинската администрация, работещи в сферата на ВЕИ;
- Разработване и използване на находищата от природен газ на територията на община Каварна при доказана ефективност;
- Разширяване на газопреносната мрежа на територията на община Каварна.

СЦ 3.5: ОПТИМИЗИРАНЕ НА ПРОЦЕСА НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Целта е да се ограничи вредното въздействие а отпадъците върху здравето на хората и околната среда и същевременно да се премине към повторната им употреба, с което ще се намали ползването на първични природни ресурси.

Мерките са насочени към комплексното решаване на проблемите, свързани с отпадъците в общината:

Мярка 3.5.1: Развитие на инфраструктурата, свързана с управлението на битовите отпадъци за постигане на целите за 2030 г. за рециклиране на отпадъците и намаляване на количествата на депонираните отпадъци

Проекти:

- Закупуване на техника за събиране и извозване на отпадъци и поддържане чистотата на селищната среда;
- Доставка на съдове за разделно събиране на битови, зелени и биоразградими отпадъци;
- Изпълнение на проекти в областта на управлението на отпадъците на територията на община Каварна;

- Изграждане на инсталация за компостиране на разделно събрани зелени и биоразградими битови отпадъци.
- Подобряването на системата за сметосъбиране в населените места.

Мярка 3.5.2: Мерки за предотвратяване генерирането на отпадъци;

Мярка 3.5.3: Решаване на проблемите с чистотата, сметосъбирането и сметоизвозването в урбанизираната среда и плажните зони.

СЦ 3.6: ОПАЗВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ

Биоразнообразието е не само природно богатство, но и потенциал за бъдещото развитие на община Каварна. Създаването на подходящи условия за наблюдение на редки и застрашени видове и привличането на лимитиран брой туристи, ще създаде поминък за местното население и ще изгради позитивно отношение към опазването и доброто управление на защитената зона.

Дейности:

- Популяризиране на екологичната мрежа НАТУРА 2000 на територията на община Каварна;
- Извършване на дейности по възстановяване, подпомагане само-възстановяването и опазване на приоритетно природно местообитание 62 С0* понто-сарматски степи;
- Популяризиране на местната идентичност чрез инсталиране на информационен видео екран.

СЦ 3.7: ПОДОБРЯВАНЕ НА ГРАДСКАТА И СЕЛИЩНАТА СРЕДА, ЗЕЛЕНА ИНФРАСТРУКТУРА И НАМАЛЯВАНЕ НА ЗАМЪРСЯВАНЕТО

Мярка 3.7.1: Изграждане и рехабилитация на улична мрежа, вкл. обвързване със зелени пространства, алеи, тротоари и съпътстваща инфраструктура

Проекти:

- Рехабилитация на улична мрежа, включително обвързване с зелени пространства в населените места на територията на гр. Каварна и останалите места в община Каварна;
- Изграждане на улична мрежа в кв. „Младост 1“, гр. Каварна“, Първи етап – Изграждане на улична мрежа на ул. „Ген. Скобелев“ (о.т. 685 - о.т. 411), Втори етап - Изграждане на улична мрежа до медицински/спешен център, Трети етап - Изграждане на улична мрежа на ул. „Евстатий Рилски“ (о.т. 383 - о.т. 398), Четвърти етап - Изграждане на улична мрежа на ул. „ Д-р Георги Чакалов“ (о.т. 407 - о.т. 404), Пети етап – Изграждане на улична мрежа на ул. „Хр. Каварналиев“ (о.т. 410 - о.т. 402), Шести етап – Изграждане на улична мрежа на ул. „П. Яворов“ (о.т. 392 - о.т. 416), Седми етап - Изграждане на улична мрежа на ул. „Андрей Амира“ (о.т. 425 - о.т. 415);
- Рехабилитация на ул. „Черноморска“, гр. Каварна;

- Улична мрежа на ул. " Андрей Василев - Амира" от.о.т. 295 до о.т. 615, на ул. "Хр. Смирненски" от о.т.604 и на ул. "Хр. Ботев" от о.т. 367 до о.т. 606 в гр. Каварна;
- Рехабилитация на ул. „Гларус“, гр. Каварна;
- Рехабилитация на ул. „Братя Миладинови“, гр. Каварна;
- Изграждане на уличната мрежа на с. Божурец, в т.ч.:
  - Изграждане на улица за нормален достъп до имоти в кв.8 на с.Божурец. Изграждане на два участъка от обслужващи улици: от панорамния път , в процес на изграждане - около 250м;
  - Доизграждане на уличната мрежа по обслужващите вътрешно-селските улици, като продължение на улица „Първа“. Изграждането на достъпа може да стане на два етапа: легло с трошено-каменна настилка и втори етап асфалтиране;
  - Доизграждане на селските улици в селата на общината;
  - Изграждане на улици в морската зона на гр. Каварна;
  - Изграждане на улична мрежа в квартал Младост I.

Мярка 3.7.2: Сигурност в обществените пространства

Дейности и проекти:

- Повишаване на осветеността на улиците, парковете и новите публични обществени места чрез въвеждането на енергийноефективно осветление;
- Изграждане на видео наблюдение на обществени места в селата и гр.Каварна. Осигуряване на видеонаблюдение в населените места в с. Свети Никола и с.Камен бряг;
- Проектиране и изграждане на нова сграда на ПБЗН в общината;
- Овладяване популацията на кучетата.

Мярка 3.7.3: Благоустрояване, зелена инфраструктура и подобряване на естетиката на градската и селищна среда

Дейности и проекти:

- Благоустрояване на публични пространства около Спортна зала в гр. Каварна;
- Изграждане на унифицирана и разпознаваема визия при входовете и изходите на гр.Каварна;
- Облагородяване на публични пространства за широк обществен достъп – паркове, градини, площади в рамките на града и морската зона по изготвен унифициран и уникален дизайн;
- на елементите на градската среда (пейки, кошчета за отпадъци, табели и др);
- Осигуряване и благоустрояване на нови публични пространства за паркинг;
- Облагородяване и реконструкция на междублокови пространства;

- Изграждане на обществени зони за отдих и зелени площи, включително физически елементи на градската среда и зелена инфраструктура за сгради;
- Пилотни проекти за засаждане на дървета с включване на НПО, училища, местна администрация;
- Подобряване на облика, външния вид на жилищните и обществените сгради – както в гр. Каварна, така и в селата на общината;
- Решаване на проблемите със замърсяване на горите, обществените пространства и пътищата;
- Реконструкция и рехабилитация и брегоукрепване на морска зона Каварна. Изграждане на алея за спорт, отдих и развлечение в крайбрежна зона, под нос Чиракман, подновяване на инфраструктурата (път, осветление, пейки и кошчета за отпадъци), рехабилитация на ул. Черноморска;
- Поддържане и благоустрояване на общинските пространства в съседство с плажовете на територията на общината;
- Изграждане на зелени зони в морската зона;
- Реконструкция на фонтана в ЦГЧ на Каварна;
- Основен ремонт и облагородяване на градския басейн в Каварна.

СЦ 3.8: ПРЕВЕНЦИЯ НА РИСКА И СМЕКЧАВАНЕ НА ПОСЛЕДИЦИТЕ ОТ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ

Мерките и дейностите, които ще се реализират в общината, са два основни вида:

- *Мерки за ограничаване изменението на климата* - предприемането на превантивни мерки, свързани с ограничаване на вредното въздействие на човешката дейност, допринасящо за парниковите газове;
- *Мерки за адаптация към изменението на климата* - предприемането на мерки, свързани с предвиждането и определянето на негативните социални и икономически последици, свързани с измененията на климата; преодоляване на възникналите щети.

Първият тип мерки са свързани с въздействие върху факторите, които водят до намаляване на генерирането на емисии на парникови газове. Тези комплексни по своя характер мерки са обект, както на националната, така и на общинската политика.

Вторият тип мерки включва действия, които да намалят рисковете от негативни ефекти на климатичните промени за икономическите сектори и социалния живот.

Мерките за ограничаване риска, за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия са представени в Раздел VI.

ХОРИЗОНТАЛЕН ПРИОРИТЕТ 4: РАЗВИТИЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ И СЪТРУДНИЧЕСТВО В ОБЩИНАТА

Дейностите по изпълнението на този приоритет са групирани в рамките на постигането на три специфични цели:

СЦ 4.1: РАЗВИТИЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ

Мярка 4.1.1: Повишаване на капацитета и отговорността на местната власт за формулиране и провеждане на общинските политики

Мярка 4.1.2: Усилване на капацитета за подготовка и реализация на проекти

Мярка 4.1.3: Подобряване на административното обслужване и предоставяне на електронни услуги за населението и бизнеса

Дейности:

- Оптимизиране на административните процеси по предоставяне на административни услуги, чрез трансформирането им за изпълнение в електронна среда;
- Повишаване на степента на достъп до административно обслужване, чрез реализирането на нови електронни административни услуги, достъпни по всяко време и от всяко място;
- Постигане на бързина и оперативност при обслужването, чрез надграждане на съществуващите информационни системи и регистри при предоставянето на услугите;
- Подобряване на капацитета на общинските служители за работа в цифрова среда и предоставяне на цифрови услуги.

СЦ 4.2: ИЗГРАЖДАНЕ НА ПАРТНЬОРСТВА

Мярка 4.2.1: Стимулиране на партньорства със заинтересованите страни в общината

Дейности и проекти:

- Изработване на модерен, работещ и изпълнен с живот облик на града и общината с привличане и заинтересоване на всички заинтересовани страни;
- Организиране и силно взаимодействие с частния сектор;
- Привличане и ангажиране на неправителствения сектор;
- Приобщаване на младите хора на теми, които се отнасят за бъдещото на общината;
- Инвестиране в поддръжка на социалните мрежи, като общуването трябва да се води от млади хора, за да може публикуваното съдържание да отговоря на стандарите и да бъде в крак с времето;
- Периодично провеждане на анкети и проучвания на мнението на жителите на общината по отделни теми относно тяхните очаквания и възможно участие.

Мярка 4.2.2: Реализиране на институционни партньорства

Необходимо е тясно взаимодействие и сътрудничество с органите на централната и регионална власт, за да може Община Каварна да получи целева подкрепа, за да разшири и обогати предвидените политики и проекти.

Мярка 4.2.3: Реализиране на междуобщински партньорства

Като възможни дейности на междуобщинското сътрудничество през плановия период се очертават:

- В туризма, рибарството, инфраструктурата, образованието, социални услуги – с общините Балчик, Шабла;
- С община Шабла – в областта на екологията;
- С община Добрич - етно-географски дейности;
- Екопътеки.

Мярка 4.2.4: Реализиране на международни партньорства

Дейности:

- Участие в съвместни проекти в ИНТЕРРЕГ Програмата за трансгранично сътрудничество България- Румъния 2021- 2027;
- Участие в съвместни проекти в Програмата Interreg NEXT Черноморски басейн 2021-2027 г.;
- Участие в други транснационални партньорства и програми, вкл. общностни програми.

2.3. ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА

2.3.1. Общи положения

Туризмът е един от водещите и структуроопределящи отрасли в местната икономика на Каварна. Заедно с търговията и транспорта, които са съпътстващи дейности, той формира около 65% от приходите и 40% от заетостта в общината.

Основните положителни акценти в местното туристическото развитие са уникалните природни и исторически дадености на общината; предимството на възможността за избор на развитие в сектора туризъм, избягващо проблемите, възникнали с прекомерното застрояване и несъответствието с опазване на природния ресурс; капитализиране на „дивото крайбрежие“ като запазена марка на туризма в община Каварна; различния продукт, който общината може да предложи, в сравнение с останалите общини по черноморското крайбрежие.

Както бе отбелязано в аналитичната част на плана, поставено е началото на „обръщане“ на туристическата индустрия към по-елитните сегменти на туристическите пазари, чрез изграждане на инфраструктура за голф, яхтинг и др. Има заявени частни намерения за инвестиране в нова инфраструктура за развитие на подобни дейности, за изграждане на изкуствени плажове и пр., което е база за бъдещо публично-частно партньорство с очакван положителен ефект за общинската икономика.

Независимо от тенденцията към подобряване на туристическото развитие в общината ресурсите не се оползотворяват пълноценно и сегашната туристическа индустрия страда от подчертана сезонност, едностранчиво предлагане,

некоординирано информационно обслужване, ниска натовареност на легловия капацитет, ниска ефективност, недостатъчна квалификация на кадрите и качество на обслужването, недостиг на атракции и съвременни форми на обслужване. Късият туристически сезон обрича голяма част от работната ръка, заета в туризма, да търси други начини за препитание за по-дългата част от годината, вкл. мигриране към други райони.

Съвременната международна туристическа индустрия се развива в сложна политическа, икономическа и засилваща се конкурентна среда. Пандемията Ковид-19 допълнително утежни ситуацията в сектора. Това налага търсене и прилагане на адекватни мерки за повишаване на конкурентоспособността на сектора и неговата диверсификация, както с оглед на увеличаване на реализираните приходи, така и за удължаване на туристическия сезон.

Крайбрежните райони често като отдалечени региони, които са силно зависими от туризма, чиято достъпност е ограничена извън туристическия сезон, в които за да се подкрепи териториалното сближаване, е необходимо да се подобри инфраструктурата, да се развият редовни връзки между крайбрежието и вътрешността в общинската територия, и благодарение на стратегии за териториален маркетинг и на интегрирано икономическо развитие благоприятстващо инвестициите, да се насърчи запазването на икономическата дейност извън силния туристически сезон. Такъв тип интегрирани решения на реалните местни проблеми и особености могат да се намерят и приложат от общинска администрация и общинския съвет, работещи в сътрудничество с частния сектор, и при условие, че тези страни се стремят да постигнат устойчиво развитие, като в това отношение създаването на подходящи инструменти за такъв тип политики ще допринесе за по-интегрирани и устойчиви стратегии за развитие, които ще подобрят икономическата конкурентоспособност, чрез запазване на природните си и културни ресурси, задоволяване на социалните потребности и насърчаване на модели за отговорен туризъм.

В общината има възможности за развитие на разнообразни форми на туризъм:

- **Морски туризъм** – брегова черноморска плажна ивица с площ 74 000 кв.м с площни характеристики: к.к. „Русалка” – 14 000 кв.м; к.к. Каварна – 28 500 кв.м; Божурец – Топола – 7500 кв.м; к.к. Карвуна – 24 000 кв.м, местност Икантълъка;
- **Селски туризъм** – реални възможности за развитие на този вид туризъм има в селата Българево, Свети Никола, Камен бряг, Топола, Божурец;
- **Научно-познавателен туризъм** в защитените територии (резерват „Калиакра”, Защитена местност и национален археологически резерват „Яйлата”, Защитена местност „Степите”), влажна зона „Тауклиман” и влажна зона „Болата”;
- **Културен туризъм** – Градски исторически музей, Експозиция “Добруджа и морето”, Етнографски комплекс, Художествена галерия, нос Чиракман;
- **Екотуризм** във всички негови форми от семейната почивка в уюта на традиционната селска къща в Българево, Камен бряг или Топола до

специализирания туризъм – наблюдения и фотографиране на птици и растения, на делфини и различни риби в крайбрежните води, запознаване с богатото културно-историческо наследство;

- **Орнитоложки туризъм** (местността Икантълъка, местността „Болата“, Долината на авлигите и Яйлата) и характерната за района степна растителност и редки видове, вписани в Червената книга на България (местността „Болата“, нос Калиакра, природо-археологическият резерват „Яйлата“ (широколистният божур));
- **Голф туризъм**;
- **Събитиеен туризъм** – привлича все повече туристи с ежегодно организиране на фестивали и плазвици, спортни и културни събития;
- **Здравен туризъм**, като един от основните елементи, който се залага е подкрепа за изграждането на велоалеи.
- **Ловен туризъм** – Муфлоново стопанство – с. Българево.
- **Велотуризм**- програма за здраве и туризъм.

Съчетаване на различните видове туризъм е възможно и ще окаже благоприятно влияние върху сезонния характер на туристическия продукт на общината.

Развитието на екологосъобразен крайбрежен туризъм ще спомогне за подобряване качеството на заетостта в общината, намаляване на сезонния характер и съчетаване на различни форми на туризъм и други морски или крайбрежни дейности. Развитието на екологосъобразен крайбрежен туризъм ще позволи предлагането в ПИРО Каварна да бъде съобразено с очакванията и високите изисквания на модерния туризъм и ще създаде в бъдеще предпоставка за качествени работни места за местните общности, а също не и в регионален план, на ниво Област Добрич.

Визията за развитие на община Каварна следва да се реализира в следните конкретни съдържателни направления:

- Валоризиране на природните и антропогенните туристическите ресурси на територията на общината като основа и потенциал за устойчиво развитие;
- Информационно позициониране на община Каварна като уникална морска туристическа дестинация;
- Ефективно взаимодействие и партньорство между местното население, органите на местна власт и местно самоуправление, частния сектор, неправителствения сектор за инвестиране и подкрепа за направените инвестиции по отношение на съпътстващата обслужваща и развлекателна инфраструктура, обслужване и информационно осигуряване.

Модерните и адекватни на съвременните стандарти условия за лесен достъп до обектите, комфорт и качествено обслужване в местата за настаняване ще превърнат туристическия продукт, предлаган в община Каварна, в популярен и конкурентноспособен на вътрешния и международния пазар.

Стратегическата цел на Програмата за развитие на туризма в община Каварна е повишаване на регионалния туристически потенциал за развитие и маркетинг на устойчиви и разнообразни, специфични за региона туристически продукти с висока добавена стойност, и увеличаване на приноса на сектора към устойчивото местно развитие.

Ролята на община Каварна в цялостното развитие на сектора и съпътстващите го дейности включва:

- направляване на процеса на формиране и прилагане на целенасочена, съгласувана и устойчива туристическа политика на общината;
- координиране на интересите и усилията на заинтересованите страни в контекста на туристическото планиране, формирането и реализацията на туристическия продукт и интегрираните маркетингови комуникации;
- мотивиране на туристическия бизнес, местната общност, свързаните сектори към поведение (отношение, партньорства и действия), допринасящо за устойчиво и ефективно развитие на туризма;
- благоустрояване на туристическата среда, подобряване на достъпа до туристическите обекти и маршрути, тяхното популяризиране, цифровицизация и туристическа интерпретация;
- регулиране и контролиране на туристическите и свързаните дейности в предвидените по ЗТ, местното законодателство и други закони. Контрол и координация на свързаните с туризма дейности.

2.3.2. Приоритети за развитие на община Каварна като туристическа дестинация

Приоритет 1: Разнообразяване и повишаване качеството на предлагания туристически продукт и удължаване на туристическия сезон

Дейности и проекти:

- Разработване на продуктова концепция за развитие на всичките видове туризъм на територията на Община Каварна, основаваща се на съвременни тематични подходи;
- Подкрепа за развитието на местни форми на туризъм, реализиращи специфичните потенциали на общината – морски, културен, здравен, СПА и уелнес, селски, еко, детски и младежки, приключенски, спортен, ловен, кулинарен, фестивален, голф и велотуризъм;
- Разработване на туристически пакети за специализираните видове туризъм;
- Съдействие за увеличаване и диверсификация на частните инвестиции в сектор туризъм;
- *Организиране на събития с регионален и национален обхват и въздействие, като фестивали, събития на открито, спортни състезания, фолклорни прояви,*

представяне на местни/регионални традиции, кухня, занаяти и др., включително извън активния туристически сезон с оглед неговото удължаване;

- Обновяване и развитие на туристическите места в общината, цялостната градска и селищна среда;
- Домакинство на спортни турнири, на национално ниво, както и приемане на кръгове от съществуващи национални състезания, например Колоездачната обиколка на България. Организиране на велообиколка (Топола-Калиакра-Камен Бряг). Приемането на подготвителни лагери на спортни тимове;
- Преориентация към „туризма на преживяванията“, която извежда на преден план туристическите атракции, анимацията и предлагането на местни туристически специфики и уникалност, вкл. пейзажи и бит;
- Изработване на нови туристически продукти и маршрути, проучвания и анализи във връзка с удължаване на туристическия сезон.

Приоритет 2: Провеждане на ефективни маркетингови и рекламни кампании

Дейности и проекти:

- Изграждане на силен бранд на дестинацията, основаващ се на конкурентни предимства на община Каварна в отговор на засилващата се конкуренция; превръщане на територията на общината в "дестинация-статус", което изисква работа за възприемането ѝ от нейните потребители в преобладаваща степен като уникална и подходяща за техните туристически потребности и мотиви;
- Въвеждане на съвременни технологии за обслужване, информация и реклама. Адаптирането на туризма към цифровия пазарна туристическите услуги и необходимостта от разработване на нови цифрови инструменти и източници на информация за потенциалните туристи; създаване на лесно за ползване, оперативно съвместимо мобилно приложение, което да съдържа интерактивни пътни карти, насоки и друга свързана информация относно туристическите дестинации в общината, които биха могли да помогнат за популяризирането на общината като туристическа дестинация и да увеличат количеството и да подобрят качеството на информацията, която е на разположение на потребителите;
- *Изработване на рекламни материали - рекламен филм на общината, каталог, карти, брошури, проспекти и други;*
- *Дигитализиране и представяне на културното наследство като елемент на информационното общество;*
- *Участие и промоция на туристическите пакети и културния календар на община Каварна на туристически изложения в страната и чужбина; Реклама и информации за туризма в специализирани туристически издания и сайтове;*
- Изготвяне на туристическа карти с информация за културно-историческите забележителности на община Каварна с възможности за билбордове и позициониране в центъра на общината и останалите селища на общината;

- Изработване на карти на Каварна и на туристически гид „Добре дошли в Каварна“ на 5 езика като официален туристически справочник за общината;
- Разработване на пакетни маршрути за еднокдневни билети за достъп до различни туристически атракции.

Приоритет 3: Изграждане и поддържане на инфраструктурата, обслужваща туризма на територията на общината, включително местните пътища до туристически обекти

СЦ 3.1: Развитие на транспортно-комуникационната инфраструктура за подобряване на достъпността между селищата в общината и туристическите забележителности

Дейности и проекти:

- Подобряване на общата достъпност и свързаност на община Каварна в национален, регионален, междуобщински, общински и трансграничен план чрез ремонт, рехабилитация и доизграждане на пътната инфраструктура;
- Подобряване на транспортния достъп до туристически обекти и забележителности и до природното богатство на общината;
- Създаване на екологична автобусна връзка (с хибридни или ел.машини) между селищата и плажовете (напр. от с. Българево и плаж „Болата“) през активния летен сезон, с което ще бъдат изпълнени изискванията по опазване на околната среда, но ще се гарантират и приходи за бюджета на Община Каварна;
- Изграждане на въжени панорамни линии или лифтове в градска и извънградска среда от местния бизнес;
- Оборудване за алтернативни форми на туризъм (лодки за разходки);
- Изграждане на паркинг зона в центъра на общината;
- Осигуряване на достъп и социализиране на нос Чиракман.

СЦ 3.2: Развитие и подобряване на ВиК инфраструктурата в курортните места

Мерки и проекти:

Мярка 3.2.1: Реконструкция и рехабилитация на водопроводна мрежа в населените места на територията на община Каварна

Мярка 3.3.2: Подобряване и развитие на инфраструктурата за отпадъчни води

СЦ 3.3: Създаване на привлекателна и сигурна за туристите среда в община Каварна

Дейности и проекти:

- Експониране на уникалността на природните туристически ресурси на общината;
- Преобразяване на плажната ивица (укрепване, почистване, боядисване, придаване на подобрен естетичен вид);

- Подновяване на инфраструктурата до плажните ивици (път, осветление, пейки и кошчета за отпадъци);
- Изграждане на безопасни зони за влизане и излизане от морето;
- Подобряване на цялостното състояние на крайбрежието, поддържане на зелените площи в добър вид;
- Изграждане на туристически маршрут с прилежаща инфраструктура / екопътека, места за отдих, парапети и др./ за обект нос „Чиракман“, гр. Каварна;
- Изграждане на модерна съпътстваща архитектура до археологичните паметници;
- Създаване на екопътеки и атракциони, обвързани с дивата природа;
- Изграждане на зелени зони в морска зона;
- Изграждане на различни спортни съоръжения през силния летен сезон;
- Изграждане на театър/ кино на открито;
- Реконструкция на сгради с културно – историческо значение;
- Популяризиране на местната идентичност чрез инсталиране на информационен видео екран.

СЦ 3.4: Съхраняване на природните туристически ресурси. Подготовка за реакция при условия на климатични промени

Възможни мерки и проекти:

М 3.4.1: Решаване на проблема със свлачищата в крайбрежната зона:

- Проучване на добри практики и обмен на иновативни технологии;
- Инвентаризация на състоянието на растителната покривка в зоните, уязвими за Разработване на инвестиционни предложения;
- Провеждане на залесителни мероприятия с местна растителност, устойчива на климатичните промени и/ или осигуряване естественото възобновяване на растителността; Заинтересовани страни: специализирани институции; местни власти; бизнес
- Укрепване на бреговата ивица и възстановяване на плажните ивици в община Каварна;
- Реконструкция и рехабилитация на пътната мрежа и брегоукрепване на Болата;
- Реконструкция, рехабилитация и брегоукрепване на плаж Каварна;
- Укрепване на нос Чиракман;
- Доизграждане на буна 3 в гр. Каварна.

М 3.4.2: Проучване и съвместни действия за защита на морската акватория;

- Използване на екологични хидротехнически съоръжения;
- Приемане на планове за изграждане на изкуствени рифове.

М 3.4.3: Създаване на системи за съвместно оповестяване чрез национално съфинансиране:

- При промени в състоянието на морската акватория;
- При промени в епизоотичната обстановка;
- За реакция при бедствия и аварии.

М 3.4.4: Разработване и разпространение на информация, обучителни и образователни материали за интегрирано управление на крайбрежните зони и за опазване на крайбрежното и морско биологично разнообразие:

- Идентифициране и създаване на опис на черноморските пейзажи на територията с висока природна, историческа, културна и естетическа стойност;
- Картиране на рискови крайбрежни територии – населени места, застрашени от заливане и засоляване, лимани и лагуни, застрашени от ерозия брегове, застрашени от заливане туристически ресурси, застрашени редки екосистеми.
- FSC100 сертификация на всички черноморски горски стопанства.

Приоритет 4: Повишаване квалификацията на туристическите кадри

Дейности и проекти:

- Подобряване на знанията и уменията на кадрите, получаващи образование, свързано с развитието на туризма в регионалните образователни институции;
- Въвеждане на дуално обучение и стажантски програми през летния сезон;
- Провеждане на квалификационни мерки за специалисти, мениджъри и административни служители;
- Повишаване качеството на услугите в туристическите обекти.

Приоритет 5: Регионални партньорства и трансгранично сътрудничество

Дейности и проекти:

- Повишаване капацитета на общинската структура за разработване, наблюдение, контрол и управление на проекти в туризма;
- Комуникационна дейност за събиране и предоставяне на информация за европейски програми и фондове в областта на подкрепа на туризма;
- Подкрепа на междуобщински проекти за развитие на туризма.

Част III. Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност;

Комуникационната стратегия, разработена като част ПИРО, е насочена към постигане на следните цели:

- Публичност на информацията и прозрачност в процеса на подготовка и изпълнение на ПИРО;
- Идентифициране на заинтересованите страни;
- Привличане на различните професионални и социални групи и на отделни представители на гражданското общество за активно участие при формиране и прилагане на местната политика за интегрирано устойчиво развитие;
- Балансиране на различни интереси и генерирането на мотивирани предложения за постигане на реалистични резултати, отразяващи специфичната местна действителност;
- Мониторинг и контрол.

Главната цел на Комуникационната стратегия е да се осигури прозрачност и да се информират заинтересованите страни и участниците в процеса на формирането относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло, както и да се мотивират заинтересованите страни за активно участие в процеса на реализация.

Осигуряването на обществена ангажираност към разработването и прилагането на ПИРО е гаранция за неговата успешна реализация.

Основните принципи, върху които се основава разработването на ПИРО, са:

- Партньорство между всички институции, заинтересовани лица и структури на гражданското общество в процеса на реализиране на стратегическите намерения;
- Координация вътре и между управленските звена на всички равнища, носещи отговорността за постигане на очакваното състояние на общината към хоризонта на планирането;
- Концентрация на усилията и на ресурсите за осъществяване на набелязаните в стратегията цели;
- Интегриране на действията за постигане на комплексен социално-икономически ефект;
- Отвореност за допълнения и адаптивност на стратегическите намерения към променящите се условия на средата, в която се реализира ПИРО.

Заинтересованите страни са идентифицирани на фазата на стартиране на работата по изработване на плана. Определените заинтересовани страни са:

- *Общинска администрация.* Със стартиране на разработването на проекта на Плана със заповед на кмета на общината бе създадена Работна група за изработване на ПИРО 2021-27. Общинската администрация се включи активно и отговорно в процеса на работа по изготвяне на плана.
- *Граждани.* Гражданското участие е важно и с оценен принос в цялостния процес на изработване на плана – от формиране на основните аналитични изводи до планиране на приоритетите, мерките, дейностите и проекти за изпълнение на ПИРО.

- *Неправителствени организации (НПО).* Конкретни комуникационни действия се насочват към неправителствените организации, предоставящи образователни, социални, културни услуги, туристическите сдружения и към други обществени субекти.
- *Бизнес субекти.* Важен аргумент за повишеното внимание спрямо тази целева група е възможността в плана за развитие да влязат проекти и мерки в подкрепа на създаването на публично-частно партньорство между администрацията и бизнеса, а така също да бъде насърчена тяхната икономическа активност като бенефициенти за реализиране на редица от планираните мерки.
- *Общински съветници.* Те имат двойна роля - като членове на колективния орган на местното самоуправление - Общинския съвет, утвърждават и приемат актове на кмета на общината, свързани с местното развитие, и като пълноправни граждани и представители на гражданското общество в управлението са длъжни да отстояват и да работят в полза на местния обществен интерес.

В рамките на разработването на ПИРО на община Каварна за периода 2021-2027 бяха реализирани следните мерки за включване на заинтересованите страни и за публичност, като паралелно с това е осигурена прозрачност и достатъчна по вид и количество информация относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло:

- Непрекъснатата комуникация с на Работната група за разработване на ПИРО на община Каварна и консултантския екип;
- Количествено и качествено проучване на мнението на заинтересованите страни в рамките на социално-икономическия анализ чрез онлайн въпросник. С това се мотивира обществеността за активно участие в процеса на подготовка и реализация на плана;
- Онлайн проучване за набиране на проектни идеи от заинтересованите страна в рамките на разработване на програмата за реализация на Плана;
- Представяне на проекта на Плана на уеб сайта на общината с оглед получаване на допълнителни проектни идеи и съгласие от страна на местната общност;
- Предоставяне на съобщения за всяка от горепосочените дейности на Интернет страницата на община Каварна;
- Публично представяне на ПИРО на общината на Интернет страницата на община Каварна.

Основният показател за успеха на плана за развитие е до каква степен са удовлетворени очакванията на заинтересованите страни като планирани дейности и проекти.

В нормативната уредба са предвидени инструменти за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност в процеса на реализация на ПИРО, като: годишни доклади за изпълнението на плана, междинна и последваща оценка. Тези доклади и оценки съдържат информация за постигнатия прогрес по изпълнението на ПИРО, несъответствията между планираното и реалното състояние на общината към наблюдавания момент.

Законодателството изисква публичното представяне на докладите - публикуване на официалната Интернет страница на Общината, както и запознаване с оценките на основните заинтересовани страни.

Предвижда се Общинската администрация периодично да публикува новини, свързани с ключовите проекти по Общинския план като част от структурата на Интернет страницата на Общината.

Ефективен инструмент е използването на различни медийни платформи за популяризиране на инициативите. Очаква се да бъдат приложени разнообразни форми за насърчаване реализацията на смесени инициативи между Общинската администрация и частния бизнес – публично-частни партньорства.

ЧАСТ IV. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЗОНИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД ЗА УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ НУЖДИ И ЗА ПОДКРЕПА НА ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ И НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДРУГИ ОБЩИНИ

На база на анализа на силните и слабите страни на общинската територия, както и на потенциалите за развитие са определени приоритетни зони за въздействие на територията на общината, в които основно ще бъде съсредоточено изпълнението на мерките, предвидени в програмата за реализация на плана.

4.1: Градска и крайбрежна зона за въздействие

Тази зона включва град Каварна, заедно с прилежащата крайбрежна зона. В подобряване на градската среда, уличната инфраструктура, ВиК инфраструктурата, подобряване на крайбрежната зона и морския плаж.

4.2: Зона с потенциал за икономическо развитие

В рамките на производствената зона се планира подкрепа с необходимото инфраструктурно съоръжаване на тези имоти (ВиК, Ел, Улици, телекомуникации, Връзка с път I-9 и др.) за разширението на действащата производствена зона северно от град Каварна и изграждането на нова производствена зона, предвидено в проекта на ОУП на общината.

4.3: Туристическа зона в рамките на землището с. Българево

Определената туристическа зона като приоритетна зона за въздействие включва крайбрежните землищни масиви № 29, № 30, № 31 и № 32 по КККР на с. Българево, общ.Каварна (фиг.26).

Предложението и определението на зоната е свързано с изпълнението от страна на Община Каварна на граждански инициативи на собствениците на имоти и в изпълнение на актовете на общинския съвет за устойчиво развитие и управление в крайбрежната зона в района на нос Калиакра.

С Решение № 180 по Протокол № 19 от заседанието на 24.11.2020 г. на общинския съвет, прието на чл. 21, ал 1, т. 12, въз основа на чл. 20, във връзка с чл. 17, ал.1, т. 2

и т. 10 от ЗМСМА, във връзка с чл. 23, т. 1 от ЗРР⁸, по отношение на изработването и приемането на ПИРО КАВАРНА за периода 2021-2027 г., се възложи на кмета на Община Каварна в хода на изработване на ПИРО КАВАРНА за периода на действие 2021-2027 г., да предприеме действия по включване на крайбрежните землищни масиви № 29, № 30, № 31 и № 32 по КККР на с. Българево, общ. Каварна в обхвата на приоритетните зони за въздействие.

Фигура 26 Туристическа зона в рамките на землището с. Българево

Основна цел е на територията, в която се идентифицират крайбрежните землищни масиви № 29, № 30, № 31 и № 32 по КККР на с. Българево, е да се изгради на етапи курортен комплекс, съобразен с концепцията за развитие, за целогодишни туризъм и рекреация, с подходящи съпътстващи дейности в областта на науката, спорта, културата и други, при условие за хармонично развитие. Идеята за курортен комплекс, според изискванията на европейското и българското законодателства, е съобразена с уникалните местни дадености, с максимално оползотворяване на положителните характеристики на местността и особеностите на терена. Реализацията на предвидените инвестиционни предложения в рамките на територията се очаква да осигуряват висок брой постоянни работни места и създаване на предпоставки за максимална добавена стойност към предлаганите услуги.

Характеристиките и потенциалите на зоната включват:

- теренът е удобен за изграждане на курортен комплекс, но най-важното, той е единствената територия в рамките на общината, която предлага съчетание на природни дадености - в близост до защитените приоритетни природни местообитания (природен рекреационен ресурс), защитените природни територии по Закона за защитените територии, морска панорама и възможността да се изгради комплекс с хотелско и ваканционно предназначение или друго рекреационно предназначение;
- теренът е в непосредствена близост до с. Българево, най-голямото населено място след общинския център, което значително улеснява изграждането на прилежащата инфраструктура - пътна и за доставка на енергия. Същевременно

⁸ Закон за регионалното развитие

селото е достатъчно тихо и спокойно място, с нулев криминален фон. Визията и идейният план се базира на идеята за слабо, дори нищожно въздействие на околната среда;

- на север теренът граничи почти изцяло със с. Българево и републикански път 901. На юг опира до бреговата ивица. На запад и изток парцелите граничат със защитените степни местообитания, които са уникална за вида си територия на Европа;
- инвестиционните проекти, които следва да бъдат изградени на етапи при основата на идеята за хармонично съществуване на човека в природата, при което високите технологии, са в услуга на обитателите, без да оказват влияние върху местните природни обитания, като сред целите е цялостната концепция да се превърне в еталон за бъдещи комплекси на територията на България. Идеята е, доколкото е възможно всички дейности на територията, включително технологиите и материалите за строителство, средствата за вътрешен транспорт, обзавеждане на сградите и предлаганите услуги да са подчинени на тази философия.

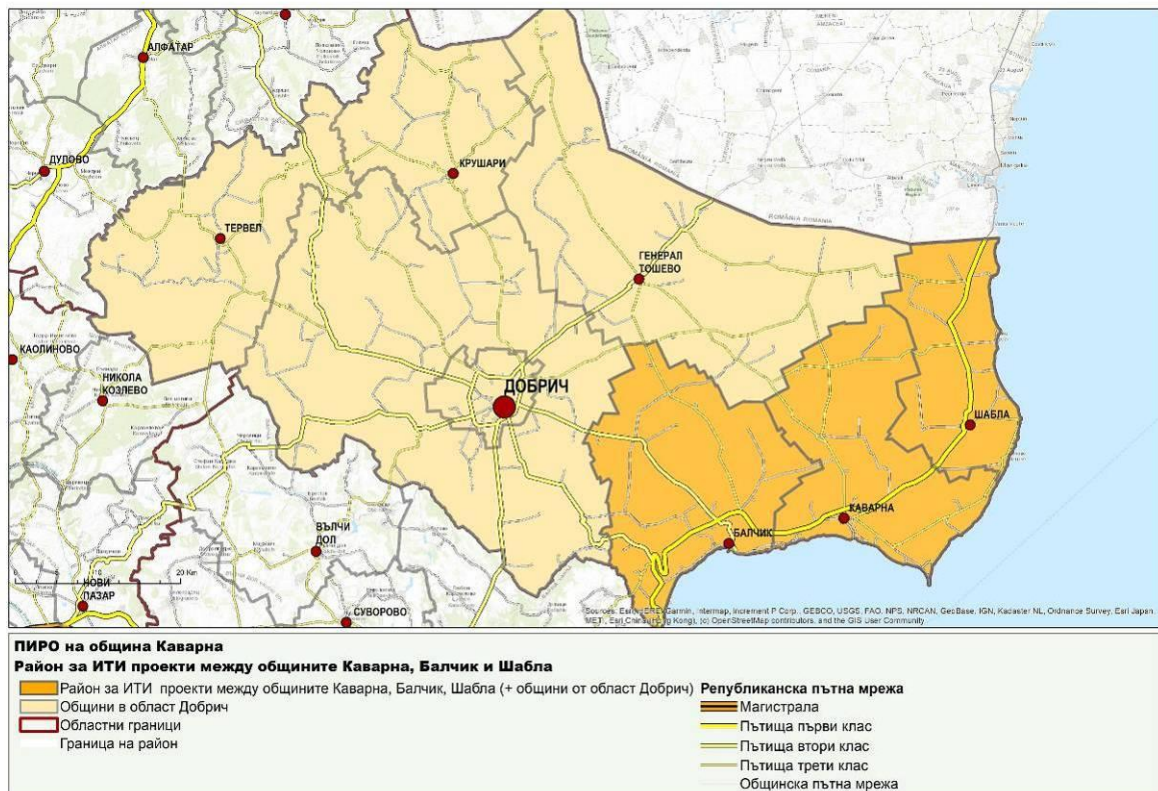
В тази зона се предвижда да се изгради на етапи курортен комплекс, съобразен с концепцията за развитие на целогодишни туризъм и рекреация, с подходящи съпътстващи дейности в областта на науката, спорта, културата и други, при условие за хармонично развитие. Концепцията за развитие на турисическия комплекс следва да бъде съобразена с уникалните местни дадености, с максимално оползотворяване на положителните характеристики на местността и особеностите на терена. Освен зони за настаняване на почиващи, е необходимо да бъде създаден комплекс от подкрепящи и обслужващи обекти, включително:

- За медицинско обслужване, за временно обгрижване на малолетни, непълнолетни лица, както и за лица със специфични потребности, включително на възраст над 65 години;
- За разнообразни видове спорт, които обаче е желателно да не попадат в обхвата и не съвпадат със спортове и развлекателни дейности, които вече са развити на територията на общината;
- За осъществяване на дейности по рехабилитация на лица със специфични потребности, чрез използване на природните специфики на района. Тоест, осъществяване на здравен туризъм;
- За конферентни и културни дейности, при съобразяване с легловата база на територията на Община Каварна - фестивали, конференции, научни събития.

4.4: Зона за ИТИ проекти между общини Каварна, Балчик и Шабла и с общините от област Добрич

Зоната е с потенциал за партньорства както със съседните общини, попадащи по урбанизационна ос на развитие „Варна – Балчик – Каварна – Шабла“, така и с общините от област Добрич.

Фиг. 27: Зона за ИТИ проекти между общини Каварна, Балчик и Шабла и общините от област Добрич

Интегрираните проекти в зоната могат да се фокусират върху общи предизвикателства, включително в сферата на опазване и развитие на културно-историческото наследство, туризма, образованието, здравеопазването, професионалното обучение и ориентиране, развитието на дигитални и предприемачески умения, насърчаването на инвестиционна активност в региона, транспортната и цифрова свързаност, екологията и опазване на околната среда, вкл. свързани с морето, защитените територии, кръговата икономика, адаптацията и промените на климата за предотвратяване на засушаване и други негативни въздействия върху територията, както и трансгранични проекти.

ЧАСТ V. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО И ОПИСАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ

ПИРО представлява стратегически документи относно политиката за постигане на устойчиво интегрирано развитие на общината, докато програмата за тяхната реализация има оперативен характер и конкретизира начина, практическите мерки, инвестиционните дейности и проектните идеи за постигане целите на развитието.

Изборът на мерки и проектни идеи е направен на база на социално-икономическия анализ, количествено проучване сред заинтересованите страни, проведената анкета, намиране на проектни идеи от заинтересованите страни. Взети са под внимание степента на изпълнение на ОПР на община Каварна. При дефиниране на конкретните мерки, проектни идеи и интегрирани териториални инвестиции (ИТИ) са съобразени и дефинираните зони, както и възможните източници на финансиране, готовността на партньорство и проектна зрялост на отделните идеи.

Основните структурни елементи на програмата са мерките и проектните идеи по съответните цели и приоритети на плана. В тях са включени дейности, обединени по териториален, технологичен и времеви признак, с общо финансово управление и предвиден синергичен ефект. Всяка предвидена интервенция може да обхваща комплекс от дейности, подлежащи на финансиране със собствени или заемни средства, публично-частни партньорства, средства от различни оперативни програми или от други източници. Възможно е да бъдат идентифицирани мерки, за чието изпълнение не винаги е необходим финансов ресурс - например разработването на общински наредби.

Програмата за реализация, както всички останали части на ПИРО е разработена на базата на прилагането на интегриран подход. За постигане на интегриран подход на развитие на общинската територия следва да бъде идентифицирана най-подходящата комбинация от ресурси и мерки (проекти, инвестиции, политики), които да бъдат използвани целенасочено за осъществяване на конкретна цел или приоритет.

Програмата за реализация на ПИРО има многогодишен характер (7-годишен период на действие) и може да бъде актуализирана периодично в зависимост от условията и прогнозите за реализацията на плана с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на плана и постигане целите и приоритетите за развитие.

Тъй като преобладаващата част от проектите ще се изпълнява чрез **интегрирани териториални инвестиции**, много важно е при формиране на концепциите за ИТИ и определяне на партньорите наличните ресурси и планираните интервенции да бъдат добре комбинирани и целенасочено използвани и да имат конкретен фокус, така че да водят до постигане на определената цел.

В табличен вид по образца на Приложение № 1 се изброяват конкретните мерки за реализацията на приоритетите на плана, отделните дейности към всяка мярка (в случай че мярката е по-обща и следва да се изпълни с повече от една дейност), административните структури, отговорни за управление изпълнението на мерките/дейностите, източниците на финансиране и сроковете за изпълнение.

Списъкът с проекти, които са от по-голяма важност за развитието на общината и за постигане целите на плана, е неразделна част от Програмата за реализация. Условието за включване на конкретни проектни идеи по дадена мярка в Приложение № 1А е общината съвместно с партньорите да са преценили, че (1) съответният проект е от особена важност за развитието на общината и следва да бъде реализиран приоритетно и (2) съответният проект да има известна степен на проектна готовност. Включените в списъка проекти са тясно обвързани с ключовите приоритети за развитие, а в програмата за реализация да бъде обоснован приносът им към тях.

Списъкът с проекти може да бъде актуализиран, като нови проекти се включват при

спазване на принципа на партньорство чрез съответните мерки от комуникационната стратегия, описани в част III от плана.

Индикативната финансова таблица (вж. Приложение № 2) представлява обща оценка на необходимите ресурси за реализация на приоритетите на плана и описва финансовата рамка на поетите ангажименти по изпълнението на плана от страна на всички партньори в местното развитие при водещата роля на органите на местното самоуправление, подпомагани от общинската администрация.

Ресурсите за реализацията на плана включват всички планирани средства за реализацията на идентифицираните за развитието на общината мерки и проектни идеи. В този смисъл индикативната финансова таблица включва в прогнозен план пълния обем на финансовите ресурси (собствени и привлечени) за инвестиции, текущи разходи, средства, получени като безвъзмездни помощи, субсидии (трансфери) или друг вид публични и частни средства и разходи, които ще бъдат реализирани на територията на общината и ще допринасят за развитието ѝ през периода до 2027 г., в съответствие с приоритетите и целите на ПИРО.

Следва да се има предвид, че общата сума на посочените финансови ресурси, включително по отделните приоритети, е индикативна и може да претърпи корекции в зависимост от възприетите подходи и степента на изпълнение на приоритетите, промените в пазарните условия, необходимостта от гъвкаво управление и оптимизиране на предвидените средства чрез преразпределение между отделните приоритети на базата на аргументирани промени в предвидените мерки и проекти.

Програмата за реализация и приложенията към нея подлежат на периодична актуализация с цел включване на нови мерки, дейности, проекти или източници на финансиране.

Приложение 1 Програма за реализация на ПИРО на община Каварна за периода 2021-2027 г. :описание на предвидените мерки и дейности

Приоритет	СЦ/ Мярка	Дейност/проектна идея* Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)	Индикативен бюджет (в хил.лв)	Източник на финансиране**	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
Приоритет 1 Постигане на устойчиво демографско развитие и подобряване на образовател- ната, социалната, културната, спортната и туристическа инфраструк- тура и достъпа до нея	М 1.1.1	Ремонт и обновяване на оборудването на училищата, спортните площадки и физкултурните салони в населените места на територията на Община Каварна	цялата община	800	МРРБ/ПРСР/МИГ/МИРГ/ ПМДРА/ ПУДООС/ Донорски програми/ Нац. финансиране	2021-2027	Общ. администрация/ заинтересовани страни
		Ремонт и обновяване на оборудването на детски градини, включително и дворните пространства	цялата община	800	МРРБ/ПРСР/МИГ/ МИРГ/ПМДРА/ Донорски програми/ Нац. финансиране	2021-2027	
		Насърчаване на образователна интеграция на деца и ученици от уязвими групи. По-пълно обхващане на децата в предучилищно и началния етап на училищното образование	цялата община	250	МРРБ/МОН/ ПРСР/МИГ/МИРГ/ Донорски програми/ Нац. финансиране	2021-2027	Училища/НПО/общ. администрация
		Осигуряване на достъп до професионално ориентиране на деца и подрастващи	цялата община	200	ПВУ/МРРБ/МОН/ ПРСР/МИГ/МИРГ/ Донорски програми/ Нац. финансиране	2021-2027	Училища/НПО/общ. администрация
		Повишаване квалификацията на педагогическия персонал	цялата община	150	ПВУ/МОН/ ОП/ Донорски програми/ Нац. финансиране	2021-2027	Училища/НПО/общ. администрация
	М 1.1.2	Насърчаване на ученето през целия живот, гъвкави възможности за повишаване на квалификацията и за преквалификация за всички: цифрови умения, нови умения, съобразно нуждите на бизнеса	цялата община	500	ОП, други източници, ПВУ, средства на партньорите	2021-2027	Обучителни институции/НПО/общ. администрация, заинтересовани страни
		Достъп до заетост на безработни и неактивни лица, трайно безработни, самостоятелна заетост	цялата община	500	ОП РЧР/ Донорски програми/ Нац. финансиране	2021-2027	Общ. Администрация/ заинтересовани страни
		Сътрудничество между регионалните професионални гимназии и местния / регионалния бизнес	цялата община	200	ОП/ други източници/средства на партньорите	2021-2027	Училища/бизнес/общ. администрация, заинтересовани страни
	СЦ 1.2	Инвестиции във физическото състояние на здрав-ната инфраструктура и медицинското оборудване, електронно здравеопазване, мобилни услуги		600	ПВУ/ОП/ МЗ/ ДБ/ други източници	2021-2027	МЗ/общ.администрация/заинтересовани страни

Приоритет	СЦ/ Мярка	Дейност/проектна идея* Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)	Индикативен бюджет (в хил.лв)	Източник на финансиране**	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
	М 1.3.1	Социални дейности, в т.ч.: Обществена трапезария, Детска кухня, Топъл обяд, Патронажна грижа за възрастните хора и лица с увреждания на територията на населените места в община Каварна, Предоставяне на социалната услуга „личен асистент“- Асистентска подкр	На територията на цялата община	1 000	Фонд „Социална закрила“ МТСП/ОПРЧР/Донорски програми/ Нац.финансиране	2021-2027	Общ. администрация, МТСП, заинтересовани страни
	М 1.4.1	Опазване и популяризиране на културно – историческо наследство и местни обичаи и традиции на територията на Община Каварна. Внедряване на иновативни форми на предоставяне на културно съдържание	цялата община	500	МИГ/МИРГ/ TGS Румъния-България/ Донорски програми/ Нац.финансиране	2021-2027	МК/общ.администрация/заинтересовани страни
	М 1.4.2	Реконструкция на сгради с културно – историческо значение. Подобряване на материалната база на обектите на културата	цялата община	800	МИГ/МИРГ/ TGS Румъния-България/Красива България, Донорски програми/ Нац.финансиране	2021-2027	МК/общ.администрация/заинтересовани страни
		Реконструкция,реhabилитация, и оборудване на театрална зала в НЧ „Съгласие“. Внедряване на енергийна ефективност на сградата	гр. Каварна	350	ПРР/ПРСР/МИГ/МИРГ/ПМДРА/ TGS Румъния-България/ Донорски програми, Нац.финансиране	2021-2027	общ.администрация
		Изграждане на място за кино/театър на открито	гр. Каварна	400	МИГ/МИРГ/ПРР/ПРСР/ TGS Румъния-България/ Донорски програми/ Нац.Финансиране	2021-2027	МК/общ.администрация/заинтересовани страни
		Подобряване на достъпа до религиозните храмове в общината	цялата община	200	ОБ/ други източници	2021-2027	общ.администрация
	М 1.4.3	Продължаване проучването на обекти в археологическите райони	цялата община	200	ОП/ ОБ/ ДБ/ МК/други източници	2021-2027	МК/общ.администрация/заинтересовани страни
	СЦ 1.5	Реконструкция и модернизация на стадион Калиакра	гр. Каварна	300	ПРСР /МИГ/, МИРГ/ПМДРА/ ПУДООС/ Донорски програми/ Нац.финансиране	2021-2027	ММС/общ.администрация
		Благоустрояване на зона за отдих и игра в детска ясла и детските градини	цялата община	300	ПРСР /МИГ/, МИРГ/ПМДРА/ ПУДООС/ Донорски програми/ Нац.финансиране	2021-2027	общ.администрация/заинтересовани страни

Приоритет	СЦ/Мярка	Дейност/проектна идея* Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)	Индикативен бюджет (в хил.лв)	Източник на финансиране**	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
		Осигуряване и благоустрояване на нови публични пространства за спорт в градска среда (спортни площадки, вело трасе)	цялата община	250	ПРСР /МИГ/ МИРГ/ ПУДООС/ Донорски програми/ Нац.финансиране	2021-2027	общ.администрация/заинтересовани страни
		Благоустрояване на зона за отдих и игра в населените места на територията на Община Каварна	цялата община	500	ПУДООС/ ПРСР/ ФМ на ЕИП и НМ/ Донорски програми/ Нац.финансиране	2021-2027	общ.администрация/заинтересовани страни
Приоритет 2: Развитие на конкурентоспособна местна икономика чрез ефективно използване на ресурсите и привличане на нови инвестиции	СЦ 2.1	Развитие на устойчив туристически сектор / Програма за развитие на туризма	цялата община	5 000	ОП, ОБ, други източници	2021-2027	общ.администрация/заинтересовани страни
	М 2.2.1	Въвеждане на електронни услуги за бизнеса и гражданите.	цялата община	300	ОП/ПВУ/ДБ	2021-2027	Общ.администрация/ДАЕУ/ други заинтересовани страни
		Разработване и приемане на устройствени решения/планове	цялата община	100	МРРБ/ОБ	2021-2027	Общ. Съвет
		Подкрепа за производствени зони. Промотиране на общината и производствените зони като дестинация за инвестиции	Зона с потенциал за икономическо развитие гр. Каварна	800	ОП/ ОБ/ други източници	2021-2027	общ.администрация/бизнес /БАИ/заинтересовани страни
		Благоприятна административна среда за бизнес	цялата община	50	ОБ/ други източници	2021-2027	общ.администрация
		Насърчаване на предприемаческата активност	цялата община	2 000	ОП/ОПИК/ПРСР/ ПМДРА/други източници	2021-2027	общ.администрация/заинтересовани страни/ОИЦ Добрич
		Социално предприемачество	цялата община	300	ОПРЧР/ ОБ/ други източници	2021-2027	общ.администрация/МТСГ
	М 2.2.2	Подкрепа за създаване на нови МСП	цялата община	1 400	ОП/ ПВУ/ други източници	2021-2027	общ.администрация/заинтересовани страни/ОИЦ Добрич
		Иновации и технологично развитие	цялата община	1 400	ОП/ ПВУ/ други източници	2021-2027	заинтересовани страни/ОИЦ Добрич
		Диверсификация на икономическата дейност	цялата община	1 500	ОП/ ПВУ други източници	2021-2027	заинтересовани страни/ОИЦ Добрич/ общ.администрация
М 2.3.1	Знания, иновации и цифровизация в селското стопанство	цялата община	1 150	ПРСР/ ПВУ/ други източници	2021-2027	заинтересовани страни/ОИЦ Добрич/ общ.администрация	

Приоритет	СЦ/Мярка	Дейност/проектна идея* Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)	Индикативен бюджет (в хил.лв)	Източник на финансиране**	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
		Модернизиране на стопанства в селското стопанство	цялата община	500	ПРСР	2021-2027	заинтересовани страни/ОИЦ Добрич/ общ.администрация
		Развитие на биологично земеделие	цялата община	300	ПРСР	2021-2027	заинтересовани страни/ОИЦ Добрич/ общ.администрация
		Организиране на фермерски панаири или събития	цялата община	130	ПРСР/ ОБ/ други източници	2021-2027	заинтересовани страни/ общ.администрация
		Подкрепа за развитие на предприятия на хранителната индустрия	цялата община	350	ПРСР/МИРГ/ПМДРА/ Донорски програми	2021-2027	заинтересовани страни/ОИЦ Добрич/ общ.администрация
	М 2.3.2	Инвестиции в многообразна публична инфраструктура свързана с рибарската общност и морския потенциал на територията на местните населени места на Община Каварна	рибарска територия	1 000	МИРГ/ПМДРА/ Донорски програми	2021-2027	МИРГ/заинтересовани страни
		Насърчаване на социалното благополучие, намаляване на бедността и икономическо развитие на рибарските общности, да създаде, подобри инфраструктурата на рибарската територия на местните населени места на Община Каварна	рибарска територия	1 000	МИРГ/ПМДРА/ Донорски програми	2021-2027	МИРГ/заинтересовани страни
		Изграждане на инфраструктура за изкупуване на улова от морето	рибарска територия	300	МИРГ/ПМДРА	2021-2027	МИРГ/заинтересовани страни/ общ. администрация
		Продуктивни инвестиции в аквакултурите	рибарска територия	500	ПМДРА	2021-2027	заинтересовани страни
		Преминаване към биологични аквакултури	рибарска територия	500	ПМДРА	2021-2027	заинтересовани страни
		Инвестиции в преработването на продукти от риболов и аквакултури	рибарска територия	400	ПМДРА	2021-2027	заинтересовани страни
		Дейности за подобряване на хигиената, безопасността, здравето и условията на труд на рибарите	рибарска територия	200	ПМДРА	2021-2027	заинтересовани страни
	М 3.1.1	Реконструкция и рехабилитация на Общинска пътна мрежа в населените места на територията на Община Каварна	цялата община	15 000	Донорски програми/ ПРСР/ ПРР/ Национално финансиране	2021-2027	общ. администрация

Приоритет	СЦ/Мярка	Дейност/проектна идея* Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)	Индикативен бюджет (в хил.лв)	Източник на финансиране**	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
Приоритет 3: Свързаност и достъпност, устойчиво развитие и осигуряване на качествена жизнена среда		Реконструкция и рехабилитация на РПМ на територията на общината	цялата община	15 000	Донорски програми/ ПРСР/ ПРР/ Национално финансиране	2021-2027	АПИ/ общ.администрация
		Подобряването на достъпността между селищата в общината и туристическите забележителности	цялата община	2 000	ОП/ ОБ/ ДБ	2021-2027	АПИ/ общ.администрация
		Изграждане на инфраструктура за насърчване на алтернативен и по-екологичен транспорт	цялата община	2 000	ОП/ ОБ/ ПВУ	2021-2027	заинтересовани страни/общ.администрация
	М 3.2.1	Създаване, подобряване и разширяване на широколентова инфраструктура	цялата община	20	ПВУ/Донорски програми/ ПРСР/ ПРР/ Национално финансиране		
	М 3.2.2	Развитие на цифровите услуги и подобряване на административното обслужване. Въвеждане на "Умна община" и „Умен град“	цялата община	300	ПВУ/ПРСР/МИГ/ Донорски програми/ Нац.финансиране	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни и институции
	М 3.2.3	Обучение за придобиване на цифрови умения	цялата община	150	ПВУ/ПРСР/МИГ/ Донорски програми/ Нац.финансиране	2021-2027	общ. администрация/МОН/ заинтересовани страни
	М 3.2.4	Подобряване на достъпа до интернет услуги в селата. Изграждане на Wi-Fi мрежа в малките населени места	цялата община	250	ПВУ/МРРБ/ПРСР/МИГ/ ПМДРА/ МИРГ/ Донорски програми/ Нац.финансиране	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни
	М 3.3.1	Рехабилитация на водопровод и изграждане на улична канализация по ул. "Васил Левски" и „Хр. Ботев“	гр. Каварна	1 600	Донорски програми/ ПРСР/ ПРР/ Национално финансиране	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни и институции
		Рехабилитация на водопровод и изграждане на улична канализация по ул.: "Васил Левски", „Янтра“, „Искър“, „Хр. Ботев“, „Захари Стоянов“, „П. Славейков“ в гр. Каварна	гр. Каварна	4 000	Донорски програми/ ПРСР/ ПРР/ Национално финансиране	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни и институции
		Рехабилитация на ул. „Братя Миладинови“	гр. Каварна	600	Донорски програми/ ПРСР/ ПРР/ Национално финансиране	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни и институции

Приоритет	СЦ/Мярка	Дейност/проектна идея* Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)	Индикативен бюджет (в хил.лв)	Източник на финансиране**	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
		Изграждане на водопровод и улична мрежа в СО Топола	СО Топола	2 000	Донорски програми/ ПРСР/ ПРР/ Национално финансиране	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни и институции
		Уличен водопровод по ул. „Андрей Василев-Амира“ от ОТ 604 до ОТ 615, ул. „Христо Смирненски“ от ОТ 370 до ОТ 604, ул. „Христо Ботев“ от ОТ 367 до ОТ 606 в град Каварна	гр. Каварна	100	Донорски програми/ ПРСР/ ПРР/ Национално финансиране	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни и институции
		Реконструкция и рехабилитация на водопроводна мрежа в населените места на територията на Община Каварна	цялата община	10 500	Донорски програми/ ПРСР/ ПРР/ Национално финансиране	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни и институции
		Дозграждане на ВиК инфраструктура в кв. „Старите лозя“	гр. Каварна	2 000	ОП/ ОБ	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни и институции
		Рехабилитация на вътрешната водопроводна мрежа на с. Българево II етап	с. Българево	3000	ОП/ ОБ	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни и институции
		Изграждане на ВиК мрежа в квартал Маладост II	гр. Каварна	2 000	ОП/ ОБ	2021-2027	
		Реконструкция и увеличаване на обема на водоем „Топола“	Топола	500	ОП/ ОБ	2021-2027	
		Изграждане на улична канализация и рехабилитация на водопровод по улица "Цар Калоян" в гр. Каварна	гр. Каварна	625	Донорски програми/ ПРСР/ ПРР/ Нац.финансиране	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни и институции
		Изграждане на улична канализация и рехабилитация на водопровод по ул. „Освобождение“	гр. Каварна	495	Донорски програми, ПРСР/ ПРР/ Нац.финансиране	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни и институции
		Изграждане на улична канализация и рехабилитация на водопровод по ул. " Райко Даскалов", ул. "Козлодуй" , ул. "Струма" и ул. "Марица"	гр. Каварна	1 610	Донорски програми/ ПРСР/ ПРР/ Нац.финансиране	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни и институции
		Изграждане на Улична канализация по улици, както следва: ул."С. Ганчев" в участъка от ул."Марица" до ул."В. Левски", ул." Еранос", и ул. „Р. Даскалов“ в участъка от ул." Шипка" до ул." С.Ганчев"	гр. Каварна	550	Донорски програми/ ПРСР/ ПРР/ Нац.финансиране	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни и институции

Приоритет	СЦ/ Мярка	Дейност/проектна идея* Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)	Индикативен бюджет (в хил.лв)	Източник на финансиране**	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
	М 3.4.1	Модернизация и ЕЕ на държавни и общински сгради (кметства, пенсионерски клубове, читалища, МБАЛ, образователна инфраструктура, Пожарна)	цялата община	15 000	ПВУ/ПРСР/ПРР/ Нац.финансиране/ Норвежки Механизъм	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни и институции
	М 3.4.2	Облагородяване и реконструкция на междублокови пространства и внедряване на мерки за енергийна ефективност в еднофамилни, многофамилни жилищни и административни сгради в гр.Каварна	цялата община	20 000	ПВУ/ПРСР/ПРР/ Нац.финансиране/ Норвежки Механизъм	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни и институции
	М 3.4.3	Енергийна модернизация на външно изкуствено осветление на населените места на територията на Община Каварна	цялата община	2 500	ПВУ/ПРСР/ПРР/ Нац.финансиране/ ФМ на ЕИП и НМ/ РБ	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни и институции
	М 3.4.4	Инвестиции в зелена енергия, вкл. фотоволтаични паркове	цялата община	15 000	ПВУ/Донорски програми/ ПРСР/ ПРР/ Национално финансиране/ ФМ на ЕИП и НМ/ Бизнес	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни и институции
	М.3.5.1	Закупуване на техника за извозване на битовите отпадъци	цялата община	4 000	МРРБ/ПРСР/ОПОС/ МОСВ/ПУДООС/ Донорски програми/ Нац.финансиране	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни и институции
		Доставка на кошчета за разделно събиране на битовите отпадъци	цялата община	500	МРРБ/ПРСР/ОПОС/ МОСВ/ПУДООС/ Донорски програми/ Нац.финансиране	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни и институции
		Пилотен демонстрационен проект в областта на управлението на отпадъците	цялата община	1 500	МРРБ/ПРСР/ОПОС/ МОСВ/ПУДООС/ Донорски програми/ Нац.финансиране	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни и институции
		Изграждане на инсталация за компостиране на разделно събрани зелени и биоразградими битови отпадъци и на инсталация за предварително третиране на смесено събрани битови отпадъци		1 000	МРРБ/ПРСР/ОПОС/ МОСВ/ПУДООС/ Донорски програми/ Нац.финансиране	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни и институции
		Подобряването на системата за сметосъбиране в населените места	цялата община		ОБ	2021-2027	общ. Администрация

Приоритет	СЦ/ Мярка	Дейност/проектна идея* Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)	Индикативен бюджет (в хил.лв)	Източник на финансиране**	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
	М 3.5.2	Мерки за предотвратяване генерирането на отпадъци	цялата община		ОБ/ други източници	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни
	М 3.5.3:	Решаване на проблемите с чистотата, сметосъбирането и сметоизвозването в урбанизираната среда и плажните зони	цялата община		ОБ/ други източници	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни
	СЦ 3.6	Популяризиране на екологичната мрежа НАТУРА 2000 на територията на община Каварна	НАТУРА 2000	500	ПУДООС/ОПОС/Донорски програми/ Нац. Финансиране	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни
		Извършване на дейности по възстановяване, подпомагане самовъзстановяването и опазване на приоритетно природно местообитание 62 С0* понто-сарматски степи	местообитание 62 С0* понто-сарматски степи	500	ПУДООС/ОПОС/Донорски програми, Нац. Финансиране	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни
		Популяризиране на местната идентичност чрез инсталиране на информационен видео екран		200	МИГ/МИРГ/ДФЗ/ TGS Румъния-България/Донорски програми/Нац. Финансиране	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни
	М 3.7.1	Рехабилитация на улична мрежа, включително обвързване с зелени пространства в населените места на територията на гр. Каварна и Община Каварна	цялата община	10 000	Донорски програми/ ПРСР/ ПРР/ Национално финансиране	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни
	М 3.7.1	Изграждане на улична мрежа в кв. „Младост 1“, гр. Каварна“, Първи етап – Изграждане на улична мрежа на ул. „Ген. Скобелев“ (о.т. 685 - о.т. 411), Втори етап - Изграждане на улична мрежа до медицински/спешен център, Трети етап - Изграждане на улична мрежа на ул. „Евстатий Рилски“ (о.т. 383 - о.т. 398), Четвърти етап - Изграждане на улична мрежа на ул. „ Д-р Георги Чакалов“ (о.т. 407 - о.т. 404), Пети етап – Изграждане на улична мрежа на ул. „Хр. Каварналиев“ (о.т. 410 - о.т. 402), Шести етап – Изграждане на улична мрежа на ул. „П. Яворов“ (о.т. 392 - о.т. 416), Седми етап - Изграждане на улична мрежа на ул. „Андрей Амира“ (о.т. 425 - о.т. 415	гр. Каварна	4 000	Донорски програми/ ПРСР/ ПРР/ Национално финансиране	2021-2027	общ. администрация

Приоритет	СЦ/Мярка	Дейност/проектна идея* Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)	Индикативен бюджет (в хил.лв)	Източник на финансиране**	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
		Рехабилитация на ул. „Черноморска“, гр. Каварна	гр. Каварна	1 800	Донорски програми/ ПРСР/ ПРР/ Национално финансиране	2021-2027	общ. администрация
		Улична мрежа на ул. " Андрей Василев - Амира" от о.т. 295 до о.т. 615, на ул. "Хр. Смирненски" от о.т.604 и на ул. "Хр. Ботев" от о.т. 367 до о.т. 606	гр. Каварна	850	Донорски програми/ ПРСР/ ПРР/ Национално финансиране	2021-2027	общ. администрация
		Рехабилитация на ул. „Гларус“, гр. Каварна	гр. Каварна	1 000	Донорски програми/ ПРСР/ ПРР/ Национално финансиране	2021-2027	общ. администрация
		Рехабилитация на ул. „Братя Миладинови“, гр. Каварна	гр. Каварна	600	ОБ	2021-2027	общ. администрация
		Изграждане на уличната мрежа на с. Божурец	с. Божурец	2 000	ОБ	2021-2027	общ. администрация
	М 3.7.2	Изграждане на видео наблюдение на обществени места в селата и гр.Каварна. Осигуряване на видеонаблюдение в малките селища Св. Никола и Камен бряг	Св. Никола и Камен бряг	1 000	МИГ/ МИРГ/Донорски програми/	2021-2027	общ. администрация
		Проектиране и изграждане на нова сграда на Пожарната в общината	гр. Каварна	1 000	ОБ/, ПВУ	2021-2027	общ. администрация
		Овладяване популацията на кучетата. Изграждане на Постоянен приют за кучета (може в партньорство със съседна община)		100	ОБ/ други източници	2021-2027	общ. администрация
	М 3.7.3	Реконструкция и модернизация на центъра на гр.Каварна	гр. Каварна	2 500	Донорски програми/ ПРСР/ ПРР/ Нац.финансиране	2021-2027	общ. администрация
		Благоустройство на публични пространства около Спортна зала в гр. Каварна	гр. Каварна	1 000	ПРСР /МИГ/, МИРГ/ПМДРА, ПУДООС, Донорски програми/ Нац.финансиране	2021-2027	общ. администрация
		Изграждане на унифицирана и разпознаваема визия при входовете и изходите на гр.Каварна;	гр. Каварна	1 500	ПРСР/МИГ/, МИРГ / ПМДРА/ TGS Румъния-България/ Донорски програми/ Нац. финансиране	2021-2027	общ. Администрация/ заинтересовани страни

Приоритет	СЦ/Мярка	Дейност/проектна идея* Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)	Индикативен бюджет (в хил.лв)	Източник на финансиране**	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
		Облагородяване на публични пространства за широк обществен достъп – паркове, градини, площи в рамките на града по изготвен унифициран и уникален дизайн на елементите на градската среда (пейжи, кошчета за отпадъци, табели и др.)	гр. Каварна	250	ПРСР/МИГ/ МИРГ/ ПМДРА/ TGS Румъния-България/ ПУДООС	2021-2027	общ. Администрация/ заинтересовани страни
		Осигуряване и благоустрояване на нови публични пространства за паркинг	цялата община	1 000	ПРСР /МИГ/ МИРГ/ПМДРА/ ПУДООС/ Донорски програми/ Нац.финансиране	2021-2027	общ. Администрация/ заинтересовани страни
		Пилотни проекти за засаждане на дървета с включване на НПО, училища, местна администрация	цялата община	10	ОБ/ други източници	2021-2027	общ. администрация/НПО/ заинтересовани страни
		Решаване на проблемите със замърсяване на горите, обществените пространства и пътищата	цялата община	50	ОБ/ други източници	2021-2027	общ. администрация/НПО/ заинтересовани страни
		Реконструкция и рехабилитация и брегоукрепване на морска зона Каварна. Изграждане на зелени зони в морска зона	гр. Каварна	2 500	Донорски програми/ ПРСР/ ПРР/ Нац.финансиране	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни
		Реконструкция и рехабилитация на пътната мрежа и брегоукрепване на Болата		5000	Донорски програми/ ПРСР/ ПРР/ Нац.финансиране	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни
		Реконструкция, рехабилитация и брегоукрепване на плаж Каварна		7500	Донорски програми/ ПРСР/ ПРР/ Нац.финансиране	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни
		Изграждане на туристически маршрут с прилежаща инфраструктура / екопътека, места за отдих, парапети и др./ за обект нос „Чиракман“	гр. Каварна	Донорски програми/ ПРСР/ ПРР/ Нац.финансиране	Донорски програми/ ПРСР/ ПРР/ПМДРА/ Нац.финансиране	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни
		Преобразяване на плажната ивица (укрепване, почистване, боядисване). Увеличаване на плажната ивица на общината	цялото крайбрежие	1 000	ОБ/ ДБ/ други източници	2021-2027	общ. администрация/НПО/ заинтересовани страни и институции
Приоритет 4: Изграждане на капацитет и сътрудничество	М 4.1.1	Повишаване на капацитета и отговорността на местната власт за формулиране и провеждане на общинските политики	цялата община	100	ОБ	2021-2027	общ. администрация
	М 4.1.2	Усилване на капацитета за подготовка и реализация на проекти	цялата община	150	МРРБ/ПРСР/МИГ/ МИРГ/ПРЧР/ Донорски програми/ Нац.финансиране	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни

Приоритет	СЦ/Мярка	Дейност/проектна идея* Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)	Индикативен бюджет (в хил.лв)	Източник на финансиране**	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
	М 4.2.1	Стимулиране на партньорства със заинтересованите страни в общината	цялата община	50	ОП/ ТГС/ Черноморско сътрудничество/ други източници	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани страни
	М 4.2.2	Реализиране на институционни партньорства	цялата община	50	ОП/ ТГС/ Черноморско сътрудничество/ други източници	2021-2027	общ. администрация/ заинтересовани институции
	М 4.2.3	Реализиране на междуобщински партньорства	междуобщински партньорства	300	ОП/ ТГС/ Черноморско сътрудничество/други източници	2021-2027	общ. администрации/ заинтересовани страни
	М 4.2.4	Реализиране на международни партньорства	международни партньорства		ОП/ ТГС/ Черноморско сътрудничество/други източници	2021-2027	общ. администрации/ заинтересовани страни

* Възможно е една мярка да включва само една дейност и тогава мярката и дейността съвпадат. Различни дейности и проектни идеи се посочват само в случай на комплексни мерки, които се осъществяват чрез повече от една дейност.

** ОП - оперативна програма; ОБ - Общински бюджет; ДБ - Държавен бюджет; ПВУ - План за възстановяване и устойчивост

**Посочва се дали съответната мярка ще се осъществява само на територията на определена зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие), в друга територия извън зоните или на цялата територия на общината. В случай че мярката ще се реализира

Приложение № 1А

Индикативен списък на важни за общината проекти, включени в ПИРО на община Каварна за периода 2021-2027 г.

Приоритет	СЦ/ Мярка	Проекти	Проектна готовност	Индикати -вен срок на Изпълнение (месеци)	Общ Индикативен бюджет н а проектната идея (в хил. лв.)
Приоритет 1 Постигане на устойчиво демографско развитие и подобряване на образователната, социалната, културната, спортната и туристиче-ска инфраструк -тура и достъпа до нея	М 1.1.1	Ремонт и обновяване на оборудването на училищата, спортните площадки и физкултурните салони в населените места на територията на Община Каварна		2021-2027	800
	М 1.1.1	Ремонт и обновяване на оборудването на детски градини, включително и дворните пространства		2021-2027	800
	М 1.1.1	Насърчаване на образователна интеграция на деца и ученици от уязвими групи. По-пълно обхващане на децата в предучилищно и началния етап на училищното образование		2021-2027	250
	М 1.1.1	Осигуряване на достъп до професионално ориентиране на деца и подрастващи		2021-2027	200
	М 1.1.2	Насърчаване на ученето през целия живот, по-специално гъвкави възможности за повишаване на квалификацията и за преквалификация за всички: цифрови умения, нови умения, съобразно нуждите на бизнеса		2021-2027	500
	М 1.1.2	Достъп до заетост на безработни и неактивни лица, трайно безработни, самостоятелна заетост		2021-2027	500
	М 1.3.1	Социални дейности, в т.ч.: Обществена трапезария, Детска кухня, Топъл обяд, Патронажна грижа за възрастните хора и лица с увреждания на територията на населените места в община Каварна, Предоставяне на социалната услуга „личен асистент“- Асистентска подкр		2021-2027	1 000
	М 1.4.1	Опазване и популяризиране на културно – историческо наследство и местни обичаи и традиции на територията на Община Каварна. Внедряване на иновативни форми на предоставяне на културно съдържание		2021-2027	500
	М 1.4.2	Реконструкция на сгради с културно – историческо значение.		2021-2027	800
	М 1.4.2	Реконструкция, рехабилитация, и оборудване на театрална зала в НЧ „Съгласие“. Внедряване на енергийна ефективност на сградата		2021-2027	350
	М 1.4.2	Изграждане на място за кино/театър на открито		2021-2027	400
	СЦ 1.5	Реконструкция и модернизация на стадион Калиакра		2021-2027	300
	СЦ 1.5	Благоустрояване на зона за отдих и игра в детска ясла и детските градини	Наличие на проект	2021-2027	300
	СЦ 1.5	Осигуряване и благоустрояване на нови публични пространства за спорт в градска среда (спортни площадки, вело трасе)		2021-2027	250
	М 2.2.1	Въвеждане на електронни услуги за бизнеса и гражданите. Интегриране на всички информационни системи на общината в единен информационен портал за гражданите		2021-2027	300
Приоритет 2: Развитие на конкуреннто-	М 2.2.1	Подкрепа за производствени зони.		2021-2027	800
	М 2.3.2	Инвестиции в многообразна публична инфраструктура свързана с рибарската общност и		2021-2027	1 000

Приоритет	СЦ/ Мярка	Проекти	Проектна готовност	Индикати -вен срок на Изпълнение (месеци)	Общ Индикативен бюджет н а проектната идея (в хил. лв.)
способна местна икономика чрез ефективно използване на ресурсите и привличане на нови инвестиции		морския потенциал на територията на населените места на Община Каварна			
	М 2.3.2	Насърчаване на социалното благополучие, намаляване на бедността и икономическо развитие на рибарските общности, да създаде, подобри инфраструктурата на рибарската територия на местните населени места на Община Каварна		2021-2027	1 000
	М 2.3.2	Изграждане на инфраструктура за изкупуване на улова от морето(тържище)		2021-2027	300
Приоритет 3: Свързаност и достъпност, устойчиво развитие и осигуряване на качествена жизнена среда	М 3.1.1	Реконструкция и рехабилитация на Общинска пътна мрежа в населените места на територията на Община Каварна		2021-2027	15 000
	М 3.1.1	Реконструкция и рехабилитация на РПМ на територията на общината		2021-2027	15 000
	М 3.1.1	Изграждане на инфраструктура за насърчаване на алтернативен и по-екологичен транспорт		2021-2027	2 000
	М 3.2.1	Създаване, подобряване и разширяване на широколентова инфраструктура		2021-2027	20
	М 3.2.2	Развитие на цифровите услуги и подобряване на административното обслужване. Въвеждане на "Умна община" и „Умен град“		2021-2027	300
	М 3.2.4	Подобряване на достъпа до интернет услуги в селата. Изграждане на Wi-Fi мрежа в малките населени места		2021-2027	250
	М 3.3.1	Рехабилитация на водопровод и изграждане на улична канализация по ул. "Васил Левски" и „Хр. Ботев“		2021-2027	1 600
	М 3.3.1	Рехабилитация на водопровод и изграждане на улична канализация по ул.: "Васил Левски", „Янтра“, „Искър“, „Хр. Ботев“, „Захари Стоянов“, „П. Славейков“ в гр. Каварна		2021-2027	4 000
	М 3.3.1	Рехабилитация на ул. „Братя Миладинови“		2021-2027	600
	М 3.3.1	Изграждане на водопровод и улична мрежа в СО Топола		2021-2027	2 000
	М 3.3.1	Реконструкция и рехабилитация на водопроводна мрежа в населените места на територията на Община Каварна		2021-2027	10 500
	М 3.3.1	Дозграждане на ВиК инфраструктура в кв. „Старите лозя“		2021-2027	2 000
	М 3.3.1	Рехабилитация на вътрешната водопроводна мрежа на с. Българево II етап		2021-2027	3 000
	М 3.3.1	Изграждане на ВиК мрежа в квартал Маладост II		2021-2027	2 000
	М 3.3.1	Реконструкция и увеличаване на обема на водоем „Топола“		2021-2027	500
	М 3.3.2	Изграждане на улична канализация и рехабилитация на водопровод по улица "Цар Калоян" в гр. Каварна	Технически проект с издадено разрешение за строеж	2021-2027	625
	М 3.3.2	Изграждане на улична канализация и рехабилитация на водопровод по ул. „Освобождение“	Технически проект с Издадено разрешение за строеж	2021-2027	495

Приоритет	СЦ/ Мярка	Проекти	Проектна готовност	Индикати -вен срок на Изпълнение (месеци)	Общ Индикативен бюджет н а проектната идея (в хил. лв.)
	М 3.3.2	Изграждане на улична канализация и рехабилитация на водопровод по ул. " Райко Даскалов", ул. "Козлодуй" , ул. "Струма" и ул. "Марица"	Технически проект с Издадено разрешение за строеж	2021-2027	1 610
	М 3.3.2	Изграждане на Улична канализация по улици, както следва: ул."С. Ганчев" в участъка от ул."Марица" до ул."В. Левски", ул." Еранос", и ул. „Р. Даскалов" в участъка от ул." Шипка" до ул." С.Ганчев"	Технически проект с Издадено разрешение за строеж	2021-2027	550
	М 3.4.1	Модернизация и ЕЕ на държавни и общински сгради (кметства, пенсионерски клубове, читалища, МБАЛ, образователна инфраструктура, Пожарна)		2021-2027	15 000
	М 3.4.2	Облагородяване и реконструкция на междублокови пространства и внедряване на мерки за енергийна ефективност в еднофамилни, многофамилни жилищни и административни сгради в гр.Каварна		2021-2027	20 000
	М 3.4.3	Енергийна модернизация на външно изкуствено осветление на населените места на територията на Община Каварна		2021-2027	2 500
	М 3.4.4	Инвестиции в зелена енергия, вкл. фотоволтаични паркове		2021-2027	10 000
	М.3.5.1	Закупуване на техника за извозване на битовите отпадъци		2021-2027	4 000
	М.3.5.1	Пилотен демонстрационен проект в областта на управлението на отпадъците		2021-2027	1 500
	М.3.5.1	Изграждане на инсталация за компостиране на разделно събрани зелени и биоразградими битови отпадъци и на инсталация за предварително третиране на смесено събрани битови отпадъци		2021-2027	1 000
	СЦ 3.6	Популяризиране на екологичната мрежа НАТУРА 2000 на територията на община Каварна		2021-2027	300
	М 3.7.1	Рехабилитация на улична мрежа, включително обвързване с зелени пространства в населените места на територията на гр. Каварна и Община Каварна		2021-2027	5 000
	М 3.7.1	„Изграждане на улична мрежа в кв. „Младост 1“, гр. Каварна“, Първи етап – Изграждане на улична мрежа на ул. „Ген. Скобелев“ (о.т. 685 - о.т. 411), Втори етап - Изграждане на улична мрежа до медицински/спешен център, Трети етап - Изграждане на улична мрежа	Технически проект с издадено разрешение за строеж	2021-2027	4 000
	М 3.7.1	Рехабилитация на ул.„Черноморска“, гр. Каварна	Предстои изработване на инвестиционен проект	2021-2027	1 800
	М 3.7.1	Улична мрежа на ул. " Андрей Василев - Амира" от.о.т. 295 до о.т. 615, на ул. "Хр. Смирненски" от о.т.604 и на ул. "Хр. Ботев" от о.т. 367 до о.т. 606	Предстои Изработване на инвестиционен проект	2021-2027	850
	М 3.3.1	Уличен водопровод по ул. „Андрей Василев-Амира“ от ОТ 604 до ОТ 615, ул. „Христо Смирненски“ от ОТ 370 до ОТ 604, ул. „Христо Ботев“ от ОТ 367 до ОТ 606 в град Каварна	Технически проект с Издадено разрешение за строеж	2021-2027	100

Приоритет	СЦ/ Мярка	Проекти	Проектна готовност	Индикати -вен срок на Изпълнение (месеци)	Общ Индикативен бюджет на а проектната идея (в хил. лв.)
	М 3.7.1	Рехабилитация на ул. „Гларус“, гр. Каварна	Предстои Изработва не на инвестицио нен проект	2021-2027	1 000
	М 3.7.1	Рехабилитация на ул. „Братя Миладинови“, гр. Каварна		2021-2027	600
	М 3.7.1	Изграждане на уличната мрежа на с. Божурец		2021-2027	2 000
	М 3.7.2	Изграждане на видео наблюдение на обществени места в селата и гр.Каварна.		2021-2027	800
	М 3.7.3	Реконструкция и модернизация на центъра на гр.Каварна		2021-2027	2 500
	М 3.7.3	Благоустрояване на публични пространства около Спортна зала в гр. Каварна		2021-2027	800
	М 3.7.3	Облагородяване на публични пространства за широк обществен достъп – паркове, градини, площи в рамките на града по изготвен унифициран и уникален дизайн на елементите на градската среда (пейжи, кошчета за отпадъци, табели и др.)		2021-2027	250
	М 3.7.3	Осигуряване и благоустрояване на нови публични пространства за паркинг		2021-2027	1 000
	М 3.7.3	Реконструкция и рехабилитация и брегоукрепване на морска зона Каварна. Изграждане на зелени зони в морска зона		2021-2027	2 000
	М 3.7.3	Реконструкция и рехабилитация на пътната мрежа и брегоукрепване на Болата		2021-2027	3 000
	М 3.7.3	Изграждане на безопасни зони за влизане и излизане от морето		2021-2027	250
	М 3.7.3	Изграждане на туристически маршрут с прилежаща инфраструктура / екопътека, места за отдих, парапети и др./ за обект нос „Чиракман“		2021-2027	1 000
				Общ индикативен бюджет на всички проекти	153 650

ПИРО НА ОБЩИНА Каварна ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.

/хил. лв./

Период	Собствени средства - Общински бюджет	Отн. дял (%)	Републикански бюджет	Отн. дял (%)	Средства от ЕС	Отн. дял (%)	Други източници	Отн. дял (%)	ОБЩО в лв.	ОБЩО в отн. дял (%)
2021 - 2027										
Приоритет 1	169.0	0.0	845.0	0.1	6760.0	0.8	676.0	0.1	8450.0	1.0
Приоритет 2	383.6	0.0	959.0	0.1	12083.4	0.6	5754.0	0.3	19180.0	1.0
Приоритет 3	2991.2	0.0	14956.0	0.1	112170.0	0.8	19442.8	0.1	149560.0	1.0
Приоритет 4	6.5	0.0	32.5	0.1	552.5	0.9	58.5	0.1	650.0	1.0
ОБЩО	3550.3		16792.5		131565.9		25931.3		177840.0	

ЧАСТ VI. МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ

Изменението на климата и климатичните фактори - глобалното затопляне, природните бедствия, рисковите територии и зони, оказват въздействие върху здравето и благосъстоянието на населението, екосистемите и икономическите сектори. Според прогнозите, градските области, където в момента живеят четири пети от европейците, са изложени на горещи вълни, наводнения или покачване на морското равнище, но често не са добре подготвени за приспособяване към изменението на климата. България е сред най-уязвимите към изменението на климата държави – членки на ЕС, поради значителните промени в хидрометеорологичните параметри.

В рамките на своята стратегия за периода 2021-2027 г. община Каварна следва да предвиди и изпълнява действия за смекчаване на и адаптиране към последиците от климатичните промени. Предвидените мерки отчитат спецификата на общинската територия, като целят да осигурят превенция спрямо очакваните рискове, както и да адресират решението на вече съществуващи за общината проблеми.

В аналитичната част на ПИРО Каварна са посочени значимите проблеми, основа за направените предложения за тяхното решаване в стратегическата част. Описано е състоянието на компонентите на околната среда и влиянието на глобалните климатични промени. Като основни рискове, свързани с климатични промени, се определят:

- **Свлачища** - Според данните от регистъра на свлачищата в България, на територията на община Каварна са регистрирани 13 свлачища (4 в с. Божурец, 4 в с. Топола, 2 – в гр. Каварна, 2 – в кк Русалка и 1 в Камен бряг);
- **Риск от проблеми с питейното водоснабдяване** в следствие на засушаванията;
- Въздействие на **засушаванията** върху условията за развитие на **биоразнообразието**;
- **Ниска опасност от наводнения** – като цяло общината не е под заплаха от наводнения. Известен риск според Плана за управление на риска от наводнения (ПУРН) на Черноморския район за басейново управление 2016-2021г. се отчита за с. Топола

Мерките и дейностите, които ще се реализират в общината, са два основни вида:

- *Мерки за ограничаване изменението на климата* - предприемането на превантивни мерки, свързани с ограничаване на вредното въздействие на човешката дейност, допринасящо за парниковите газове;
- *Мерки за адаптация към изменението на климата* - предприемането на мерки, свързани с предвиждането и определянето на негативните социални и икономически последици, свързани с измененията на климата; преодоляване на възникналите щети.

Първият тип мерки са свързани с въздействие върху факторите, които водят до намаляване на генерирането на емисии на парникови газове. Това са комплексни по своя характер мерки, които са обект на националната и на общинската политика.

Енергийната ефективност е водещ приоритет в европейските политики за декарбонизация, като принципът „Енергийната ефективност е на първо място“ е ясно изведен в Европейската Зелена сделка и в Интегрирания национален план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021–2030 г.

В „Краткосрочната програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на Община Каварна за 2019-2022 г.“ са направени следните изводи относно анализа на енергийната ефективност в общината:

- Жилищният фонд в общината като цяло е остарял и амортизиран, което е предпоставка за слаба енергийна ефективност и лоши технически характеристики на значителна част от сградите. Подобряването на топлоизолацията, модернизиранието на отоплителните инсталации, използването на слънчева енергия, вятър и т.н. могат да намалят енергопотреблението в стария сграден фонд с около 50%.
- Повечето сгради от общинския сграден фонд на Община Каварна подлежат на задължително енергийно обследване, тъй като са с РЗП повече от 250 кв.м. Като цяло общинският сграден фонд на Община Каварна е морално остарял. Сградите са строени предимно в средата на миналия век и в общия случай се нуждаят от сериозни инвестиции в сферата на енергийната ефективност.
- Като цяло сградния фонд на местните промишлени предприятия е сериозно амортизиран с лоши технически характеристики, ниска енергийна ефективност и високи топлозагуби. Санирането на сградите, подобряването на енергийните им характеристики и използването на енергия от ВИ в промишлените предприятия тепърва ще придобива все по- голямо значение и ще се развива в община Каварна. Независимо от високата значимост и предимствата на енергийната ефективност, промишлените предприятия на този етап не могат да се конкурират ефективно, да внедрят необходимите енергоспестяващи мерки и да заменят традиционните енергийни източници без значителни инвестиции.
- През февруари 2019 г. Комисията за енергийно и водно регулиране е одобрила 5- годишен бизнес план на „Каварна газ“ ООД, който предвижда значително разширяване на газоразпределителната мрежа и захранване на нови битови, стопански и административни сгради.

Относно потенциалите за ВЕИ за задоволяване на енергийните потребности е направен изводът, че община Каварна има най-голям потенциал за използване на вятърната енергия, следвана от слънчевата енергия и енергията от биомаса.

Мерките, които трябва да бъдат прилагани, са дефинирани в редица документи.

На национално ниво, това са:

- Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие“ до 2030 г., в които са представени възможностите за адаптиране (набор от действия,

които могат да се предприемат в комбинация) и обобщение на предложените дейности с най-висок приоритет за всеки сектор:

- Селско стопанство
  - Биологично разнообразие и екосистеми
  - Енергетика
  - Гори
  - Човешко здраве
  - Туризм
  - Транспорт
  - Градска среда
  - Води.
- Дългосрочна национална стратегия за подпомагане обновяването на националния сграден фонд от жилищни и нежилищни сгради до 2050 г.
- Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 – 2030 г.
- Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия 2018-2030 г.
- Национален план за възстановяване и устойчивост, в който:
- близо $\frac{1}{4}$ от средствата са планирани за повишаване на енергийната ефективност на обществени, частни и индустриални сгради, като задължителна хоризонтална мярка при реализирането на проектите са мерки за енергийна ефективност. От тях близо 500 млн.лв. ще бъдат на разположение на общините за енергийно ефективно улично осветление и въвеждане на модерни системи за неговото управление.
  - при многофамилните обекти се предвижда продължение на сега действащата Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради.
  - по стълб „Иновативна България“ са заложили дейности за модернизиране на средата за учене и иновации: ремонт, реконструкция, саниране, изграждане на инсталации за използване на алтернативни източници на енергия, вентилация, отопление и охлаждане на сграден фонд.
  - вторият основен стълб „Зелена България“ е с фокус върху устойчивото управление на природните ресурси, който позволява задоволяване на нуждите и на обществото, и на икономиката при съхраняване на околната среда. Тук ще бъде инвестирана най-значима част от ресурсите а плана – 35-37%.
  - други национални стратегически и програмни документи за периода 2021-2027 г.

На общинско ниво, това са:

- „Краткосрочната програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на Община Каварна за 2019-2022 г.“

- „Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на Община Каварна за 2019-2029 г.“
- „Програма за енергийната ефективност на Община Каварна 2019 – 2024 г.“

4.1: Мерки за намаляване на емисиите на парникови газове

Тези мерки са интегрирани във всички приоритети на Плана за интегрирано развитие на община Каварна за периода 2021-2027 г. Конкретно разписаните мерки и проекти, които адресират **мерките за смекчаване на последиците от климатичните промени**, визират едновременно икономическата, социалната и екологичната сфера. Те включват:

- **Мерки за енергийната ефективност** за подобряване на енергийната ефективност и минимизиране на загубите, в резултат на използването на остаряла техника и технология и инфраструктура, подобряване на енергийните характеристики на сградите, енергоефективно осветление. В тази връзка се предвижда:
  - Мерки за използване на енергия от възобновяеми източници и мерки за енергийна ефективност при реализация на проекти за реконструкция, основно обновяване, основен ремонт или преустройство на сгради общинска собственост или сгради със смесен режим на собственост – държавна и общинска.
  - Мерки за замяна на твърдото гориво с алтернативни източници, вкл. достъп до газоснабдяване за битови абонати и административни сгради.
  - Внедряване на мерки за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради.
  - Подобряване на енергийната ефективност при уличното осветление и въвеждане на модерни системи за неговото управление.
  - Инвестиции в подобрени транспортни системи, енергийно ефективен транспорт.
  - Поради благоприятните климатични условия фотоволтаични и соларни инсталации биха могли да се поставят на всяка административна и жилищна сграда.
- Подкрепа за биоземеделие.
- Прилагането на ефективни практики за управление на отпадъците, в т.ч.:
  - Изграждане на инсталация за компостиране на зелени отпадъци.
  - Изграждане и въвеждане в експлоатация на модерно съоръжение за третиране и преработка на отпадъци.
  - Дейности за създаване на нагласи сред населението за разделно събиране на отпадъци.
- Мерки за производство на зелена енергия, в т.ч. изграждане/ монтаж на системи и инсталации за оползотворяване на енергия от ВЕИ.

- Мерки за изграждане на „зелена“ инфраструктура.
- Полагане на усилия за мотивиране на крайните потребители да прилагат мерки за пестене на енергия и замяната на отоплителните уреди с твърдо гориво с нови алтернативни форми за отопление.
- Внедряване на мерки за енергийна и ресурсна ефективност от бизнеса в общината.

4.2: Мерки за ограничаване на свлачищните процеси

Възможни проекти и дейности:

- Проучване на добри практики и обмен на иновативни технологии;
- Инвентаризация на състоянието на растителната покривка в зоните, уязвими за свлачища, ерозия, абразия и наводнения;
- Разработване на инвестиционни предложения;
- Провеждане на залесителни мероприятия с местна растителност, устойчива на климатичните промени и/ или осигуряване естественото възобновяване на растителността.

4.3: Проучване и съвместни действия за защита на морската акватория

- Създаване на системи за съвместно оповестяване:
  - При промени в състоянието на морската акватория;
  - При промени в епизоотичната обстановка;
  - За реакция при бедствия и аварии.
- Разработване и разпространение на информация, учебителни и образователни материали за интегрирано управление на крайбрежните зони и за опазване на крайбрежното и морско биологично разнообразие;
- Картиране на рискови крайбрежни територии – населени места, застрашени от заливане и засоляване, лимани и лагуни, застрашени от ерозия брегове, застрашени от заливане туристически ресурси, застрашени редки екосистеми.

4.4: Административни мерки

Препоръчителните административни мерки за Община Каварна съгласно Програмите за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива и Програмата за енергийна ефективност включват:

- Въвеждане на енергиен мениджмънт в общината, функционираща общинска администрация в съответствие с регламентираните права и задължения в ЗЕВИ.
- Съгласувано и ефективно изпълнение на програмите за насърчаване използването на ВЕИ.
- Съобразяване на общите и подробните устройствени планове за населените места в общината с възможностите за използване на енергия от ВЕИ.

- Минимизиране на административните ограничения пред инициативите за използване на енергия от възобновяеми източници.
- Подпомагане реализирането на проекти на индивидуални системи за използване на електрическа, топлинна енергия и енергия за охлаждане от ВИ.
- Намаляване на разходите за улично осветление, чрез въвеждане на комбинирани системи с внедрени соларни панели.
- Реконструкция на съществуващи отоплителни инсталации и изграждане на нови.
- Основен ремонт и въвеждане на енергоспестяващи мерки на обществени сгради.
- Изграждане и експлоатация на системи за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници.
- Стимулиране производството на енергия от биомаса.

4.5: Технически мерки

Препоръчителни технически мерки за Община Каварна в горепосочените програми са:

- Стимулиране изграждането на енергийни обекти за производство на енергия от ВЕИ върху покривните конструкции на сгради общинска собственост и/или такива със смесен режим на собственост.
- След изтичане на амортизационния срок на съществуващата система за улично осветление, изграждане на нова с използване на енергия от възобновяеми източници, като алтернатива на съществуващото улично осветление.
- Стимулиране на частни инвеститори за производство на енергия.
- Въвеждане на соларни осветителни тела за парково, градинско и фасадно осветление на територията на община Каварна.
- Стимулиране на частни инвеститори за производство на енергия чрез използване на биомаса от селското стопанство по сектори – земеделие и животновъдство.

4.6: Мерките за изграждането на капацитет за действия на отговорните органи и на населението при природни бедствия и повишаване на информираността

В съответствие със стратегическите цели за създаването на устойчивост към изменението на климата и повишаването на степента на информираност на населението за посочените бедствия тези мерки включват:

- Повишаване капацитета на отговорните звена по отношение на политиките, свързани с превенция и управление на риска, и политиките по изменение на климата;
- Повишаване административния капацитет на общинската администрация за администриране на инициативи за ползване на енергия от ВИ и биогорива;
- Информираност, култура и знания в областта на енергийната ефективност на ръководния персонал на общинските обекти;

- Повишаване нивото на познание по енергиен мениджмънт на специалисти от общинската администрация;
- Изграждане на нови и оптимизиране и/или разширяване на съществуващи системи за предупреждение, наблюдение, докладване, прогнозиране и сигнализиране във връзка с климатичните изменения;
- Провеждане на информационни кампании сред населението на общината за мерките за подпомагане, ползите и практическите особености на развитието и използването на енергия от ВИ при индивидуални или групови практики.

ЧАСТ VII. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО

Наблюдението на плана се осъществява, в съответствие с разпоредбите на ППЗРР. Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на ПИРО чрез разработване годишен доклад за всяка година от действието на плана.

Съгласно изискванията на ЗРР, за изпълнението на всеки ПИРО се извършва последваща оценка не по-късно от една година след изтичането на периода на неговото действие. Последващата оценка включва:

1. оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите;
2. оценка на общото въздействие;
3. оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
4. изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие.

В Приложение 3 е представена Матрица на индикаторите за наблюдение и оценка на ПИРО Каварна 2021-2027 г.

**МАТРИЦА НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО НА ОБЩИНА
Каварна ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.**

Приоритет мярка, СЦ	Индикатор за краен продукт и резултат	Мерна ед.	Източник на информация	Период на отчитане	Целева стойност
	<i>Описание на индикатора</i>	<i>хил.лв., бр., % и др.</i>	<i>НСИ, Общината и др.</i>	<i>6 мес., 1 год. и др.</i>	<i>Към края на периода</i>
Приоритет 1 Постигане на устойчиво демографско развитие и подобряване на образователната, социалната, културната, спортната и туристическа инфраструктура и достъпа до нея					
Мярка 1.1.1	Брой стради на училища и детски заведения с ремонт и обновяване на оборудването, ЕЕ, спортните площадки и физкултурните салони в населените места на територията на общината	<i>брой</i>	<i>Община Каварна</i>	<i>2 години</i>	<i>5</i>
Мярка 1.1.2	Дял на учениците, преждевременно напуснали училище	<i>%</i>	<i>Община Каварна</i>	<i>2 години</i>	<i>8%</i>
СЦ 1.2	Обхват на населението с подобрени здравни услуги	<i>%</i>	<i>Община Каварна</i>	<i>2 години</i>	<i>100%</i>
СЦ 1.3	Обхват на целевите групи с подобрени социални услуги	<i>%</i>	<i>Община Каварна</i>	<i>2 години</i>	<i>100%</i>
Мярка 1.4.1	Годишен брой иновативни културни събития и дейности	<i>брой</i>	<i>Община Каварна</i>	<i>2 години</i>	<i>5</i>
Мярка 1.4.2	Брой реконструирани сгради с културно – историческо значение	<i>брой</i>	<i>Община Каварна</i>	<i>2 години</i>	<i>4</i>
Приоритет 2: Развитие на конкуренто-способна местна икономика чрез ефективно използване на ресурсите и привличане на нови инвестиции					
СЦ 2.1	Увеличени приходи от нощувке спрямо 2020г.	<i>%</i>	<i>Община Каварна, НСИ</i>	<i>2 години</i>	<i>200%</i>
Мярка 2.2.1	Изграден Информационен портал за гражданите и бизнеса, свързан с националния	<i>брой</i>	<i>Община Каварна</i>	<i>3 години</i>	<i>1</i>
Мярка 2.2.2	Подкрепени нови МСП	<i>брой</i>	<i>ОП</i>	<i>2 години</i>	<i>7</i>
Мярка 2.2.3	Подкрепени МСП в областта на иновациитеу ЕЕ, предприемачество и др.	<i>брой</i>	<i>ОП</i>	<i>2 години</i>	<i>14</i>
Мярка 2.3.1	Увеличени инвестиции в селското стопанство	<i>%</i>	<i>ОП, НСИ</i>	<i>2 години</i>	<i>50%</i>
Мярка 2.3.2	Увеличени инвестиции в рибното стопанство и аквакултурите	<i>%</i>	<i>ОП, НСИ</i>	<i>2 години</i>	<i>50%</i>
Приоритет 3: Свързаност и достъпност, устойчиво развитие и осигуряване на качествена жизнена среда					
Мярка 3.1.1	Дял на ремонтираната общинска пътна мрежа	<i>%</i>	<i>Община Каварна</i>	<i>2 години</i>	<i>30%</i>
Мярка 3.1.1	Дял на ремонтираната РПМ	<i>%</i>	<i>АПИ</i>	<i>2 години</i>	<i>30%</i>

Приоритет мярка, СЦ	Индикатор за краен продукт и резултат	Мерна ед.	Източник на информация	Период на отчитане	Целева стойност
Мярка 3.2.2	Дял на покритие с широколентова инфраструктура от територията на общината	%	НСИ, МТИС	2 години	80%
Мярка 3.3.1	Дял на рехабилитираната канализационната мрежа в общината	%	Община Каварна, Вик	2 години	40%
Мярка 3.4.1	Обществени сгради, получили подкрепа за подобряване на енергийните им характеристики	брой	Община Каварна	3 години	10
Мярка 3.4.2	Жилищни сгради, получили подкрепа за подобряване на енергийните им характеристики	брой	Община Каварна	4 години	20
Мярка 3.5.1	Изградени инсталация за компостиране на разделно събрани зелени и биоразградими битови отпадъци и инсталация за предварително третиране на смесено събрани битови отпадъци	брой	Община Каварна, МОСВ	5 години	2
Мярка 3.7.1	Дял на рехабилитираната улична мрежа	%	Община Каварна	2 години	30%
Мярка 3.7.3	Благоустроени пространства в гр. Каварна	% от територията	Община Каварна	3 години	20%
Мярка 3.7.3	Реконструирани, благоустроени и брегоукрепена плажна ивица в общината	%	Община Каварна	3 години	60%